

Täysistunto

Perjantai 26.3.2021 klo 13.03—20.32

Täysistunto alkoi klo 13.03. Täysistunto keskeytettiin klo 14.48. Täysistuntoa jatkettiin klo 15.00. Täysistunto päättyi klo 20.32.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (13.03—14.48, 15.00—15.04 ja 17.00—18.59) ja ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov (15.04—17.00 ja 18.59—20.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 25.3.2021 antanut hallituksen esitykset HE 39, 40/2021 vp, joista esitys HE 39 otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 53, 55, 58, 62, 65, 68, 70, 71, 74–85, 87, 89, 91, 94, 96, 97, 100, 102, 119/2021 vp.

Puhemies Anu Vehviläinen: Totean tässä vaiheessa, että päiväjärjestyksen 6. asiakohta siirtyy käsiteltäväksi 3. asiakohdan jälkeen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 2021 kuntavaalien siirtämisestä

Hallituksen esitys HE 33/2021 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2021 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotus 26.3.2021 Liite 3A

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Niikko.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Keskustelu

13.04 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tämä kuntavaalien siirtäminen oli sellainen teko hallitukselta, joka tuli yllättäen kaikille — ei pelkästään oppositiolle vaan tietysti niille vaaliehdokkaille, jotka olivat valmistautuneet näihin vaaleihin. Toki me ymmärrämme sen, että koronatilanteessa pitää tehdä äkkinäisiäkin liikkeitä, jos tilanne sitä vaatii, mutta kuitenkin se tilanne silloin, kun sitä arvioitiin, ei osoittanut, etteikö vaaleja oltaisi voitu järjestää, mikäli niihin oltaisiin varauduttu edeltä. Kyse on nimenomaan siitä, miksi hallitus ei varautunut vaaleihin edeltä, vaikka heillä oli siihen lähes vuosi aikaa. Tästä joskus tulee sellainen vaikutelma, että kaikki ne toimenpiteet ovat reaktiivisia, elikkä reagoidaan senhetkiseen tilanteeseen. Tuntuu, että semmoinen ennalta suunnittelu ja semmoinen ennalta arviointi puuttuu kokonaan hallituksen toiminnasta.

Me ollaan oltu oppositiossa hyvin myötäsukaisia tämän koronakriisin hoidossa, niin kuin kuuluukin. Tämä on yhteinen kriisi, yhteinen haaste, ja kukaan ei väheksy sitä, millaista haittaa se tähän maahan on aiheuttanut — ei pelkästään taloudellista vaan ennen kaikkea myös inhimillistä kärsimystä. Mutta kuntavaalien siirtäminen on niin iso teko. Jos verrataan Euroopan ja muiden länsimaiden vaaleihin, niitä ei ole kovin monia siirretty, aikaisemmin ennen tätä. Useissa maissa, kun pidettiin erilaisia vaaleja, äänestysprosentti muistaakseni kolmanneksessa paikoista nousi. Se ei automaattisesti laskenut äänestysintoa vaan lisäsi sitä äänestysintoa.

Nyt tällä hetkellä, kun valmistellaan kesän vaaleja, olen huolissani siitä, millaisia ohjeita hallitus antaa kunnille. Miten esimerkiksi varmistetaan se, että myös karanteenissa olevat sairaat henkilöt saavat äänestää? Perustuslaillisen oikeuden pitää olla kaikilla ihmisillä riippumatta siitä, ovatko he terveitä vai ovatko he sairaita. On hyvä, että hallitus on päättänyt esimerkiksi, että rokotetaan ne vaalityöntekijät, jotka menevät kotiin sitä äänestysasia suorittamaan, mutta ei ole päätetty siitä, menevätkö he myös viemään sen äänestysmahdollisuuden niille henkilöille, jotka on asetettu karanteeniin koronavirustartunnan johdosta.

Tällaisiin moniin kysymyksiin haluamme, että hallitus ottaisi kantaa ja esittäisi, millä tavalla me pystymme suorittamaan kesällä nämä vaalit turvallisesti. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

13.07 **Anders Adlercreutz r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Poliitikassa voi joko rakentaa tai hajottaa. Voi rakentaa joko luottamusta tai epäluottamusta. Voi joko olla johdonmukainen tai kääntyä tuulen mukana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Nimenomaan, hyvin sanottu!]

Arvoisa puhemies! Kun päätös vaalien siirtämisestä syntyi kahdeksan puolueen yhteisenä päätöksenä, perussuomalaisten riveistä lähdettiin heti viljelemään salaliittoteorioita: [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] asiasta oli sovittu, vaaleja ei yritettykään pitää, kaikki oli pelkkää peliä. Suomalaisen yhteiskunnan vahvin pääoma on luottamus, ja se on perustunut siihen, että emme puhu, mitä sylki suuhun tuo, [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!] että pysymme totuudessa ja että emme levitä salaliittoteorioita vain siksi, että siitä saa somessa peukkuja. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tämä luottamus nimittäin ei ole itsestäänselvyys. On ollut aika, jolloin sitä ei ole ollut, ja ne ajat eivät olleet helppoja, eivät olleet riemukkaita — ne eivät olleet menestyksen aikoja kenellekään, vaan vaikeita

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

kaikille. Siihen ei ole syytä palata. Luottamusta ei pidä hajottaa. [Tom Packalén: Luottamus pitää ansaita!]

Mikä on demokratiassa tärkeää? [Perussuomalaisten ryhmästä: Mielipidevapaus!] Onko se se, että pysymme tiukasti suunnitelmassa, silloinkin kun on huoli siitä, että siitä voi koitua vahinkoa ihmisille ja demokratian toteutumiselle? Vai onko se sitä, että pyrimme yhteisesti sopimaan tavoista, joilla voimme varmistua siitä, että demokratia toteutuisi mahdollisimman hyvin? Ajattelen, että se on se jälkimmäinen. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Uskon, että valtaosa suomalaisista yhtyy tähän.

Vastuulliseen politiikkaan kuuluu johdonmukaisuus. Poliittiseen peliin se ei välttämättä kuulu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Missä hallituksen johdonmukaisuus?] Perussuomalaiset olivat sitä mieltä, että vaalit ovat turvalliset, että ne tulisi järjestää, vaikka terveysviranomaiset olivat toista mieltä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Muunneltua totuutta!] Sen jälkeen he olivatkin sitä mieltä, että asioita oli jätetty tekemättä, [Perussuomalaisten ryhmästä: No niin oli!] oli jätetty tekemättä asioita, jotta vaalit olisivat turvalliset — toki kertomatta, mitä olisi pitänyt tehdä, ja samalla myöntäen, että ensimmäinen kanta, se, että vaalit olivat turvalliset, oli poliittista peliä. Perustuslakivaliokunnassa, joka tässä on mietintövaliokunta, he yhtyivät yhteiseen kantaan, mutta tässä salissa he eivät enää yhdykään tuoden tänne myös esityksen, jota he eivät esittäneet valiokunnassa, koska tietävät, [Leena Meren välihuuto] että se olisi suoraan ammuttu asiantuntijoiden suulla alas. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Tämä ei ole johdonmukaisuutta. Se on poliittista peliä, lyhyttä peliä pikavoittojen toivossa. [Leena Meri: Kertoo teistä enemmän! — Perussuomalaisten ryhmästä: Te pelaatte peliä!]

Tosiasia on se, että jos ottaa terveysviranomaisien kannan todesta, niin mikään toimi ei olisi riittänyt. Totta on myös se, että paljon oli tehty. Ainut työkalupakkiin jäänyt asia oli ennakkoonestysten pidentäminen, ja sillä olisi ainoastaan ollut marginaalinen merkitys. Se ei olisi missään nimessä vaikuttanut tähän tilanteeseen. [Toimi Kankaanniemi: Olisi paljonkin!]

Demokratiaa, arvoisa puhemies, tulee puolustaa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä! — Nimenomaan! — Kannatetaan!] ja sitä tässä nyt tehdään. Kukaan ei tiedä, mikä tilanne tulee olemaan kesäkuun alussa. On kuitenkin syytä uskoa, että tilanne on silloin huomattavasti parempi. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Koko eduskunnan tulee tukea oikeusministeri Henrikssonia tässä työssä, [Naurua perussuomalaisten ryhmästä — Perussuomalaisten ryhmästä: Ei missään!] työssä jota hän on hoitanut hyvin, työssä demokratian toteutumisen puolesta. [Jussi Halla-aho: Ylistetty olkoon!] — Näinkö, edustaja Halla-aho... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Politik ska basera sig på konsekvens och ansvar, bästa kolleger. På en vilja att bygga, inte på en vilja att riva. Anna-Maja Henriksson har föredömligt jobbat för att demokratin ska fullbordas. Hon förtjänar hela riksdagens stöd i detta arbete.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

13.12 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies! Tässä on ollut raskas vuosi takana, ja itse arvostan suuresti sitä, kuinka hyvin tässä salissa kuitenkin on yli puoluerajojen pystytty näitä asioita viimeisen vuoden aikana hoitamaan. Kuten ministerikin totesi aikaisemmin, ei tämä

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

päätös siirtää vaaleja ollut helppo. Se on aina iso päätös, ja siinä mielessä on hienoa, että kahdeksan puoluetta on ollut sen takana.

Det är fint att hela åtta partier har varit bakom det här beslutet, som naturligtvis inte har varit enkelt. Också ministern själv har sagt att det har varit ett jättesvårt beslut att flytta det här valet.

Ja sen edessä täytyy tietenkin olla nöyrä, mutta — kuten esimerkiksi presidenttimme totesi — jos kysymysmerkkejä on näin paljon, on järkevää hakea enemmän turvaa.

I ett läge när det är så här pass många frågetecken i luften är det ändå bättre att ta det säkra före det osäkra.

Tässä kun katsoo listaa tänäänkin, niin seuraavaksi käsitellään liikkumisvapauden rajoittamista.

Vi går in för inskränkningar i rörelsefriheten, och till den delen hoppas jag att vi kan lämna den här valdiskussionen bakom oss.

Tuntuu ehkä hieman erikoiselta nyt liikaa jossitella enää näitten vaalien kanssa, kun katsoo, mitä meillä on tänään myöhemmin listalla.

Själv stödjer jag ministern i detta svåra beslut.

Tämä olisi ollut vaikea kelle tahansa oikeusministerille, ja mielestäni Henriksson on tehnyt erinomaista työtä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Halla-aho.

13.13 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeri Henriksson ei ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin kuntavaalien järjestämiseksi turvallisesti ja ajallaan. Vaalien siirto on toteutettu tavalla, joka panee ehdokkaat vaikeaan tilanteeseen, asettaa eduskunnan lainsäädäntösuvereniteetin kyseenalaiseksi eikä täytä kehittyneelle demokratialle ja oikeusvaltiolle asetettuja vaatimuksia. Olen perustellut näitä moitteita laajemmin puheenvuoroissa, jotka pidin asian lähetekeskustelussa perjantaina 19. maaliskuuta sekä ensimmäisessä käsittelyssä tiistaina 23. maaliskuuta.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä teen seuraavan epäluottamusesityksen: ”Hyväksyessään hallituksen esityksen eduskunta toteaa, ettei ministeri Henriksson nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa myönnän ministeri Henrikssonille 5 minuutin puheenvuoron.

13.14 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, värderade talman! Perustuslakivaliokunta on yksimielisesti esittänyt, että hallituksen esitys kuntavaalien siir-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

tämisestä hyväksytään. Valiokunta on tehnyt ainoastaan yhden muutoksen, ja uudet valtuustot aloittavat työnsä 1.8. Tämän voimme kaikki hyväksyä.

Suomessa vaaleihin liittyvät asiat on aina valmisteltu parlamentaarisesti — niin nytkin. Kaikki eduskuntapuolueet kuulivat 5. maaliskuuta THL:ltä, että tautitilanne on heikentynyt merkittävästi ja terveysturvallisuussyistä olisi parempi järjestää vaalit touko—kesäkuussa. Silloin oli vastuullista kuunnella, ja niin me teimme. Kahdeksan puoluetta yhdeksästä linjasi lauantaina 6.3. kuntavaalien siirtämisestä kesäkuulle.

Huomionarvoista on nyt se, että perussuomalaiset eivät perustuslakivaliokunnassa tuoneet esiin vastalauseita hallituksen esitykseen. Perussuomalaisten ryhmä on siis muuttanut mielipidettään. [Toimi Kankaanniemi: Ei ole!] On hyvä, että myös te olette myöntäneet, että tässä vaikeassa koronatilanteessa paras ratkaisu oli siirtää vaalit kesäkuulle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Perustuslakivaliokunta totesi selkeästi, että vaalien siirtäminen on välttämätöntä ihmisten terveyden ja hengen suojelemiseksi sekä sen varmistamiseksi, että äänioikeutetuilla on tosiasialliset mahdollisuudet käyttää äänioikeuttaan.

Perussuomalaiset esittävät kuitenkin nyt epäluottamusta minua kohtaan tämän lakiesityksen yhteydessä, jonka he ovat valiokunnassa hyväksyneet. Perussuomalaiset väittävät, että oikeusministeriö ja minä olisimme johtaneet puolueita ja kansalaisia harhaan vakuuttamalla viime hetkille asti, että vaalit voidaan järjestää ja järjestetään ajallaan epidemiatilanteesta riippumatta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Näinhän te vakuutitte!] Tämä on perusteeton väite.

Helmikuun alussa kutsuin kaikki eduskuntapuolueiden puoluesihteerit yhteiseen tapaamiseen. Ministeriön virkamiehet esittivät vaalien siirtämistä, mutta puolueista kukaan ei kokenut sitä perustelluksi siinä tautitilanteessa. Lähdin siitä, kuten puoluesihteeritkin, että vaalit järjestetään ajallaan. Mutta olen myös helmikuussa useamman kerran julkisuudessa todennut, että on avoimia kysymyksiä, joihin pitää löytää ratkaisut, ja yhdessä puoluesihteereiden ja oikeusministeriön ja THL:n virkamiesten kanssa kävimme näitä kysymyksiä läpi.

Päätöksentekijöinä meillä on erityinen vastuu, vastuu etsiä aina kansalaisille parhaat ratkaisut. Se on ollut minulle ministerinä ensimmäisestä päivästä saakka tärkein periaate, tehdä aina parhaani isänmaan ja suomalaisten hyväksi.

Värderade talman! Som beslutsfattare har vi ett alldeles särskilt ansvar. Ett ansvar att alltid söka de för befolkningen bästa lösningarna. För mig som minister har det varit mitt främsta rättesnöre från och med min första ministerdag att alltid göra så gott jag kan för fosterlandets och finländarnas bästa.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriö on viime kesästä asti tehnyt kovasti töitä yhdessä THL:n kanssa, jotta huhtikuun vaalit olisi voitu järjestää terveysturvallisesti. Kuntia on ohjeistettu muun muassa äänestyspaikkojen riittävydestä, maskien käytöstä, turvaväleistä ja pleksilaseista, ulko- ja drive-in-äänestäminen on mahdollista toteuttaa, ja karanteenissa olevien äänestykseen on löydetty ratkaisu, edustaja Niikko. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksei tätä tehty vuosi sitten?] Teknisesti vaalit olisi ollut mahdollista pitää huhtikuussa, mutta tautitilanteelle ja virusmuunnokselle oikeusministeriö ja minä emme voi valitettavasti mitään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Rajat kiinni!] Kesäkuussa useampi suomalainen on saanut rokotteen ja vaalit voidaan järjestää terveysturvallisemmin. [Perussuoma-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

laisten ryhmästä: Onko varma tieto? — Perussuomalaisten ryhmästä: Lupaatteko?] Suomalaisen terveys ja riskiryhmien suojaaminen on ollut päätöksen keskiössä.

Perussuomalaiset väittävät myös, että minä ja ministeriö olisimme ohjeistaneet kuntien vaalilautakuntia rikkomaan voimassa olevaa lakia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Pitää paikkansa!] Oikeusministeriöön suuntautui maanantaina 8.3. erittäin kova kysymysten tulva ja kunnat halusivat tietoa uudesta vaalipäivästä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mikset ohjeistaneet?] Tässä kiiretilanteessa virkamiesviestinnässä ilmeni epätarkkuutta, mutta asia korjattiin saman päivän aikana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuka sai potkut? — Laiton tila!] Tästä kaikesta sain tiedon vasta jälkikäteen, ja olen ilmaissut pettymykseni ministeriön virkamiehille siitä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä toimenpiteitä teitte? — Kuka sai kenkää?] että tämä oli päässyt tapahtumaan. On aivan selvää, että voimassa olevaa lakia tulee noudattaa, kunnes voimassa on uusi laki. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vieläkö Jääskeläinen on hommissa?] Olen vaatinut ministeriön virkamiehiä jatkossa olemaan erittäin selkeitä viestinnässään.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Eduskunta on maan korkein päättävä elin. [Leena Meri: Ei aina tunnu siltä!] Hallituksen on nautittava eduskunnan luottamusta, ja myös ministerin luottamus on tietenkin eduskunnan käsissä. Mikäli saan eduskunnan luottamuksen, olen valmis jatkamaan kansan palvelemista. Päätös, hyvät kansanedustajat, on teidän käsissä. Oikeusministeriö ja minä tulemme tekemään kaiken voitavamme terveysturvallisten vaalien läpiviemiseksi kesäkuussa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tekoja, ei sanoja!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa en ainakaan vielä käynnistä debattia. — Seuraava puheenvuoro, edustaja Biaudet.

13.21 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Det viktigaste är att kommunalvalen nu kommer att kunna hållas tryggt och att alla ska känna att de vågar delta, att man kan vara säker på att man kan gå till röstningsplatsen och använda sin röst.

Tärkeintä on, että nyt vaalit voidaan pitää turvallisesti ja että jokainen kansalainen tuntee, että voi käyttää äänioikeuttaan turvassa. Perustuslakivaliokunta onkin yksimielisesti päättänyt siirtää vaaleja eteenpäin niin, että näin voisi tapahtua. Perustuslakivaliokuntahan on käsitellyt tätä sekä sisällöllisesti mietintövaliokuntana että perustuslainmukaisuuden kannalta.

Politiikassahan on niin, että jälkiviisaus on tosi helppo laji. Vaikka sen muotoilisi pitkiin sanoihin ja vakavalla äänellä, niin se ei edellytä kovin paljon viisautta. Viisasta on katsoa asioita ja olla valmis myöskin muuttamaan toimintatapaa silloin, kun ympäristö sitä edellyttää, ja kansalaisten turvallisuus on tietenkin kaikkein tärkein asia ainakin meille. Uskon, että useimmilla suomalaisilla on täysi luottamus meidän oikeusministerimme toimintaan, siihen, että hän on erittäin asiantunteva, on toiminut avoimesti ja rauhallisesti, hän perehtyy asioihin, on ahkera ja rehellinen, kunnioittaa todellakin parlamentaarista päätöksentekoa ja on toiminut tässä yhteisen tahdon perusteella. Kaikki, paitsi yksi puolue, ovat yhtyneet siihen, että vaalien siirtämistä lähdetään valmistelemaan, ja eduskunnassakin valiokunta on ollut yksimielinen. Vasta sitten, kun valiokuntahuoneiden ovien takaa on tultu valokeilaan, telkkarin eteen, perussuomalaiset osoittavat eri mieltä.

Anna-Maja Henriksson förtjänar hela riksdagens uppskattning. — Tack.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

13.23 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Grundlagsutskottet är både betänkandeutskott i ärendet samt har ansvaret att säkerställa att lagförslaget är grundligt berett. Utskottet beslutade förra veckan enhälligt att det finns mycket goda och grundliga skäl att flytta kommunalvalet framåt till juni, då förväntningen är att det epidemiologiska läget är mycket bättre överlag tack vare att det är varmare väder, hundratusentals fler finländare har vaccinerats samt att det då är lättare att ordna exempelvis utomhusröstning samt vidta andra åtgärder, bland annat att förlänga förhandsröstningstiden.

Det är de mer smittsamma virusmutationerna som har gjort att Europa nu är inne i en tredje våg som vi kanske inte sett kulmen av ännu, tyvärr. I Portugal ordnades presidentvalet på grund av att man inte kunde skjuta fram det på grund av grundlagen. Valdeltagandet blev oerhört lågt. Ett lågt valdeltagande minskar legitimiteten. Ifall många personer inte heller skulle ha möjlighet att rösta ökar risken att valet måste tas om.

Det enda ansvarsfulla är att skjuta upp valet, enbart drygt 50 dagar. Förslaget är grundligt parlamentariskt berett, åtta av nio riksdagspartier stödjer beslutet, grundlagsutskottet fattade beslutet helt enhälligt med enbart en ledamot frånvarande.

Misstroendet mot justitieminister Anna-Maja Henriksson är helt obegripligt. Val har alltid beretts parlamentariskt i vårt land och justitieministern fungerar i praktiken bara som budbärare i det här. Nu försöker man skjuta budbäraren och det är helt obegripligt. Anna-Maja Henriksson har mitt fulla förtroende.

Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta on mietintövaliokunta asiassa, ja sillä on vastuu varmistaa, että lakiesitys on perustuslain mukaan valmisteltu. Valiokunta päätti viime viikolla yksimielisesti, että on monia hyviä ja perusteltuja syitä siirtää kunnallisvaalit kesäkuulle, sillä odote on, että epidemiologinen tilanne on yleisesti paljon parempi lämpimän sään takia, satojatuhansia on rokotettu lisää, esimerkiksi ulkotiloissa tapahtuva äänestys on helpompi järjestää ja muihin toimenpiteisiin on yksinkertaisempaa ryhtyä, mukaan lukien se, että ennakkoäänestämisen aikaa voidaan pidentää.

Tarttuvammat virusmuunnokset ovat tehneet sen, että Eurooppa on nyt kolmannessa aallossa, jonka huippua emme ehkä vielä ole valitettavasti nähneet. Portugalissa järjestettiin presidentinvaalit, sillä niitä ei voitu perustuslain mukaan siirtää. Äänestysaktiivisuus oli ennenkuulumattoman matala. Alhainen äänestysaktiivisuus laskee legitimitettiä. Mikäli monilla henkilöillä ei myöskään olisi mahdollisuutta äänestää, kasvaa riski, että vaalit joudutaan uusimaan. Ainoa vastuullinen teko on vaalien siirtäminen. Esitys on perusteellisesti ja parlamentaarisesti valmisteltu. Kahdeksan puoluetta yhdeksästä tukee päätöstä. Perustuslakivaliokunnan asiantuntijat ja professorit sanovat tämän olevan perusteltua, ja perustuslakivaliokunta teki päätöksen täysin yksimielisesti vain yhden jäsenen puuttuessa meidän valiokunnan työstä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

13.26 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Tilanteessa, jossa todetaan, että vaalien järjestäminen terveysturvallisesti ei ole mahdollista, vastuullinen päätös on siirtää vaaleja, ja näin nyt toimitaan. Tässä edellä kuvattiin niitä monia olosuhteita, jotka ovat sitten paremmin kesäkuussa tai ainakin todennäköisesti ovat. Se on kuitenkin eri kysymys, olisiko mah-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

dollista ollut järjestää vaalit eri tavoin, esimerkiksi pidentämällä ennakkoäänestystä jo siinä vaiheessa, kun sellainen päätös vielä oli mahdollista tehdä huhtikuun osalta, eli olisiko siinä tapauksessa ollut mahdollista järjestää vaalit turvallisesti, jos varautuminen olisi ollut parempaa. Mielestäni nämä ovat kaksi eri kysymystä. Eli voidaan sanoa, että kaikkea mahdollista ei tehty, jotta huhtikuussa turvallisten vaalien järjestäminen olisi ollut mahdollista, ja sen vuoksi oltiin tilanteessa, jossa vaalit on siirrettävä eteenpäin ja todennäköisyydet sille, että silloin ne onnistuvat paremmin, ovat tietenkin paremmat.

Nyt kuitenkin haluaisin hieman suunnata ajatuksia tuleviin vaaleihin, jotka nyt toivottavasti kesäkuussa onnistutaan järjestämään, ja kun ministeri on paikalla, kysyn: onko nyt tehty kaikki mahdollinen, jotta jokaisella äänioikeutetulla on mahdollisuus käyttää äänioikeuttaan? Olen ymmärtänyt, että oikeusministeriö yhdessä THL:n kanssa on laatinut kohtuullisen kattavat ohjeet melkein kaikkiin mahdollisiin tilanteisiin, jotka voisivat tulla esteeksi äänioikeuden käyttämiselle. Kuitenkin yksi asia on edelleen auki: eristyksissä olevien äänestäminen. Tässä tilanteessa meillä on aika paljon kuntia, joissa eristyksissä olevia on edelleen suuri määrä. Kaikki eivät tietenkään ole äänestysikäisiä, mutta silti tällä voi olla merkitystä äänestystulokseen, jos eristyksissä olevia on merkittävä määrä. Ennakkoäänestyksen pidentäminen auttaa osaltaan, mutta se ei kuitenkaan poista täysin sitä riskiä, että vakavimmissa tautitapauksissa olevat tai eristyksessä kotonaan olevat olisivat estyneitä käyttämästä äänioikeuttaan joko ennakkoäänestyksen aikana tai vaalipäivänä. Miten tämä ongelma ratkaistaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

13.29 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vaalien siirto on vaikea päätös, mutta sitä tietysti helpottaa tämä perustuslakivaliokunnan yksimielinen kanta, ja vielä enemmän lohduttaa se, että suomalaisten selvä enemmistö on sitä mieltä, että on hyvä, että vaalit siirretään. Se kuvastaa sitä, että uskalletaan mennä äänestämään ja pystytään hoitamaan vaalit asianmukaisesti, eli suomalaiset luottavat siihen, että näin jatkossa voidaan tehdä.

Mutta on erittäin valitettavaa ja surullista, että yksi puolue ei ollut mukana tässä muuten hallitus- ja oppositiorajat ylittävässä rintamassa. Siihen heillä on tietysti täysi oikeus, ja se heille demokratiassa kuuluu, mutta vielä surullisemman tilanteesta tekee se, että on annettu ymmärtää perusteettomia salaliittotulkintoja, joita lainatakseni he ovat puhuneet muun muassa ”erikoisista piirteistä” ja ”epämiellyttävästä totuudesta”. Tällaiset sanathan luovat juuri niitä maailmoja, ja sitä meidän yhteiskuntaa, joka perustuu luottamukseen, tällaiset puheet tietysti hyvinkin voimakkaasti rapauttavat.

Luin edustaja Mäkelän Twitteriä, jossa hän puhuu: ”Vihervasurit eivät tykkää, kun sanotaan ’vaalit varastettiin’! Niinpä vielä kerran: vaalit varastettiin!” Tai, arvoisa puhemies: ”Sanokaa vielä joku, ettei vaalien siirrolla ollut poliittisia päämääriä. Suomi ei ole enää mikään demokratia!” [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisilta on pakko kysyä suoraan: Mihin salaliittoon te tämän vaalien siirron osalta uskotte? Oletteko todella sitä mieltä, että tämä päätös on kaikkien muiden puolueiden suunniteltu tempaus teitä vastaan? Ja edustaja Mäkelä, kysyn teiltä: kuka vaalit mielestänne varasti? [Perussuomalaisten ryhmästä: Suljitteko ehdokaslisit? — Mikko Savola: Me oltaisiin suljettu, te ette!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Bergqvist.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

13.31 **Sandra Bergqvist r:** Värderade talman! Det finns inga säkra sätt att förutspå en epidemis utveckling. Det enda vi kan göra är att lyssna på experterna och ta i bruk olika sätt för att förhindra smittspridningen på bästa möjliga sätt. Varje ansvarsfullt parti insåg realiteterna när det gäller flytten av valet. Ett parti lät bli.

Vi lever mitt i en pandemi, och det är vårt ansvar som politiker att skydda finländarnas liv och hälsa. Sannfinländarna har många gånger här i salen lyft argumentet om att man inte har gjort någonting för att garantera ett tryggt val. Det här påståendet saknar grund. De föreslog att man i vallokalen tar i bruk större utrymmen. Det här har justitieministeriet uppmuntrat till i anvisningarna som gick ut till kommunerna i oktober. De föreslog att vallokaler inte behöver flyttas då större utrymmen är i bruk. Justitieministeriet har skickat ut anvisningar till kommunerna om att tillräckligt med avstånd ska hållas på vallokalen. Om det inte finns tillräckligt stora utrymmen i befintliga vallokaler måste nya tas i bruk.

On ehdotettu, että kasvomaskoja jaettaisiin äänestäjille vaalipaikalla. Oikeusministeri on ohjeistanut kuntia tästä helmikuussa. On ehdotettu, että vaalivirkailijoille otetaan pleksilasis käyttöön ja että pinnat desinfioidaan säännöllisin välein. Tästäkin on ohjeistettu helmikuussa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Helmikuussa jo!] On myös ehdotettu, että vaalivirkailijoita rekrytoidaan enemmän kuin normaalisti. Tätäkin on tehty. [Perussuomalaisten ryhmästä: Jo helmikuussa!]

Täällä on kysytty, miksi kirjeäänestystä ei laajennettu. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin ottanut tässä asiassa selkeän kannan: kirjeäänestys on vaalilaissa hyvin tiukasti rajattu, ja perustuslakivaliokunnan mukaan muutos tähän oli periaatteellisesti hyvin merkittävä. Siihen liittyy monia kysymysmerkkejä, selkeimpänä se, miten turvataan vaalisalaisuus ja miten estetään epäasiallinen toiminta.

On sanomattakin selvää, että vaalit olisi voitu pitää alkuperäisenä päivänä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tulihan se sieltä!] Kysymys on pikemminkin siitä, olisiko tämä järkevää. Onko järkevää pitää vaalit tilanteessa, jossa terveysviranomaiset vetoavat väestöä välttämään kontakteja muiden ihmisten kanssa? Onko järkevää pitää vaalit aikana, jolloin tartuntojen ilmaantuvuus suurimmissa kaupungeissamme on korkeimmillaan koko pandemian aikana? Vastaus on tietysti: ei.

Värderade talman! Att flytta valet handlar inte om att försumma demokratin. Det handlar om att skydda demokratin, att säkerställa att så många som möjligt både kan och vågar rösta, att säkerställa att valfunktionärer kan få vaccin och känna sig trygga, att det är möjligt att använda sin röst utan att vara rädd för att bli smittad.

Anna-Maja Henriksson är en minister som gör ett grundligt jobb och tar sitt uppdrag på största allvar. Trots det kan hon inte spå framtiden. Hon har inte en kristallkula och hon ansvarar inte för den rådande epidemin. Minister Henriksson har gjort sitt yttersta för att garantera att vi finländare kan känna oss trygga då vi går till valurnan, att vi känner oss trygga då vi utövar vår demokratiska plikt, och därför har minister Henriksson mitt fulla stöd.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

13.35 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä ei toimi... [Puhuja puhuu lehteriltä ja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Saatteko sen mikrofonin päälle? — Nyt on. Olkaa hyvä.

Hyvä, ensimmäistä kertaa käyttämässä tätä. — Arvoisa rouva puhemies! Suomen hallintokulttuurin pitäisi olla maailman parasta, mutta sekä virkavastuun että poliittisen vastuun toteutumisessa on pahoja puutteita. Kuntavaalien turvallinen järjestäminen ajallaan on ollut oikeusministerin vastuulla. Lähes vuoden on ollut tiedossa, että vaalihetkellä pandemiatilanne voi olla tukala. Maailmalla on ollut tarjolla runsaasti käytännön tietoa vaalien järjestämisestä vaikeimmissakin kansanterveysympäristöissä, kuten ebolaepidemioiden aikana.

Oikeusministeriö ja oikeusministeri Henriksson antoivat ymmärtää 5.3.21 asti, että vaalit kyetään järjestämään turvallisesti ajallaan. Viime tingassa selvisikin, ettei mitään ole tehtävissä. Oikeusministeriö asetti vielä eduskunnan tapahtuneen tosiasian eteen ohjeistamalla kunnat rikkomaan voimassa olevaa vaalilakia, ja näin siis tosiasiassa tapahtui.

Vaalien siirtämisen valmistelu on ollut tarkoitushakuista. Esimerkiksi kotieristykseen määrättyjen henkilöiden äänestämisen mahdottomuudesta väitettiin hyvin kyseenalaisesti. Jos eristettyä voidaan kuntouttaa ja avustaa ja hän voi ulkoiluttaa koiraansa, myös hänen äänestämisensä olisi voitu järjestää.

Nyt on se hetki, kun suomalaisille voidaan osoittaa, että ministereilläkin on todellinen vastuu laiminlyönneistään.

Kannatan edustaja Halla-ahon tekemää epäluottamuslausetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

13.37 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Kun katsotaan kaiken tapahtuneen tosiasioita, mitä on tapahtunut, niin on hyvä peilata tätä esitettyä epäluottamuslausetta niitä vasten.

Arvoisa puhemies! Viruksen brittimuunnoksen tulo Suomeen on muuttanut dramaattisesti epidemiatilannetta täällä Suomessa, niin kuin se on tehnyt kaikkialla Manner-Euroopassa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Olisi kannattanut pysäyttää se rajalle!] Tämän jälkeen kahdeksan eduskuntapuoluetta yhdeksästä esitti, että vaalit tulisi siirtää, kuten on tehty niin monessa muussa Euroopan maassa: Saksassa, Ranskassa, Italiassa. Tässä tilanteessa oikeusministerillä ei ole oikeastaan muuta vaihtoehtoa. Hänen velvollisuutensa on tuoda esitys vaalien siirtämisestä eduskuntaan, ja niin hän teki.

Tämän jälkeen eduskuntakäsittelyssä se viimeinenkin puolue, joka aikaisemmin vastusti vaalien siirtoa, päätyi kannattamaan oikeusministerin esitystä vaalien siirrosta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ollut vaihtoehtoja!] Perustuslakivaliokunnan mietinnössä ja nyt tässä istunnossa tänään olemme laajalla enemmistöllä yksimielisesti hyväksymässä vaalien siirron. On hyvä, että tämä tehdään näin laajalla parlamentaarisella enemmistöllä.

No, nyt se puolue, joka ensiksi julmasti vastusti vaalien siirtoa ja sen jälkeen täällä eduskunnassa nimenomaan epidemiologisiin perusteisiin vedoten tukeekin tätä esitystä vaalien siirrosta, esittää epäluottamuslauseen ministerille, jonka esitystä vaalien siirrosta he siis täällä ovat tukemassa.

Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että tämä on kyllä yksi parlamentarismien historian ehkä erikoisimmista epäluottamuslauseista ja kärrynpyöristä. [Maria Guzeninan välihuuto]

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Arvoisa puhemies! Kun katsotaan näitä tosiasioita, on helppo todeta oman eduskuntaryhmäni puolesta, että ministeri Henriksson nauttii luottamusta ja emme tule tukemaan tätä epäluottamuslause-ehdotusta. [Leena Meri: Se nyt ei ole yllätys! — Jani Mäkelä: Tämä tuli yllätyksenä, hyvä kun kerroit!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

13.40 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä antaa tässä äänestyksessä ministeri Henrikssonille luottamuksen. Vaalien siirtäminen tapahtui lopulta laajassa yhteisymmärryksessä, jossa omakin puolueemme oli mukana.

Mutta oikeusministeriö, ministeri Henriksson ja koko hallitus tekivät kyllä virheitä ennen tätä viime vaihetta, ja ministeri Henriksson on sen myös ainakin aiemmin hyvin selkeästi myöntänyt. Jotta huhtikuun vaalit olisi voitu järjestää ajallaan, siihen olisi tullut aiemmin valmistautua ennakköäänestysajan pidentämisen, vaalivirkailijoiden rokotusten ja muiden toimenpiteiden avulla. Lisäksi esitys vaalien siirtämisestä olisi todellakin pitänyt sieltä oikeusministeriöstä tehdä aiemmin, jotta tuo vaalilain muutos olisi saatu voimaan ennen ehdokaslistojen jättämisen ajankohtaa.

Eli virheitä on tehty, ja niistä annamme moitteet. Mutta emme kuitenkaan näe, että ministeri Henriksson olisi yksin tästä vastuussa, emmekä näe näitä virheitä sellaisina, jotka johtaisivat eduskunnan epäluottamukseen ministeri Henrikssonia kohtaan. Sen vuoksi aion itsekin painaa vihreää nappia tässä äänestyksessä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

13.41 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Precis som kollegan Räsänen här argumenterade, motiveringarna till varför den kristdemokratiska riksdagsgruppen denna gång röstar för förtroende: det var helt rätt att valet flyttades. Det var också en av mina första kommentarer i den intervju jag gav genast samma dag som jag fick höra om beslutet.

Däremot ifrågasatte jag tidpunkten för det här beslutet, och det önskar jag här på plats och ställe få motivera. Nämligen redan den 5 februari gick justitieministeriets kanslichef ut med en uppmaning att vi borde flytta valet. I samband med det svarade justitieministern att tröskeln att flytta valet är hög och ska vara ytterst hög, och det håller jag också med om.

Men det som jag också såg i nyheterna i samma artikel var just det att förutom justitieminister Henriksson så var partisekreterarna i det skedet av samma åsikt att valet inte ska flyttas. Det betyder att under hela den här processen får vi partier och våra partisekreterare se oss i spegeln gällande att det här beslutet kom onödigt sent. Vi borde ha fattat det här beslutet i ett tidigare skede. Då skulle vi ha undvikit många onödiga spekulationer.

Men med beaktande av den här bakgrunden röstar vi i dag för förtroende, för vi anser att det inte är justitieministern ensam som har fattat det här beslutet. Vi har alla varit mer eller mindre delaktiga i processen och de felaktiga processerna, bortsett då från sannfinländarna som verkar ha en annan syn i frågan.

Eli toistan vielä lyhyesti suomeksi. Päätös vaalien siirrosta oli ihan oikea. Joskin olen sitä mieltä, kun katsoo, miten prosessit ovat edenneet, että olisi pitänyt tehdä se päätös aikaisemmassa vaiheessa, eli silloin, kun kansliapäällikkö 5. helmikuuta ilmoitti julkisesti, että

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

hän on sitä mieltä, että vaalien siirtäminen olisi suotavaa. Mutta siinä kokouksessa myöskin puoluesihteerit olivat yhtä mieltä oikeusministerin kanssa, että ei siirretä vaaleja. [Antti Lindtman: Kyllä, juuri näin!] Eli jos prosesseissa on ollut vikaa, niin on syytä meidän kaikkien mennä peilin eteen ja pohtia, mihin meidän päätöksentekomme perustuu.

Eli pulinat pois. Äänestämme luottamuksen puolesta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

13.44 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Joulukuussa ministeri Henriksson sanoi, että vaalit voidaan järjestää ajallaan koronasta riippumatta — lähde Ilta-Sanomat. Tammi-kuussa ministeri Henriksson sanoi, että vaalit voidaan järjestää ajallaan koronasta riippumatta — lähde Yleisradio. [Kimmo Kiljunen: Moni muukin sanoi!] Helmikuussa ministeri Henriksson sanoi, että vaalit voidaan järjestää ajallaan koronasta riippumatta — lähde Helsingin Sanomat. [Kimmo Kiljunen: Vuosi sitten hän sanoi tämän!] Maaliskuussa ministeri Henriksson sanoi, että vaalit voidaan järjestää ajallaan koronasta riippumatta — lähde STT. Väite ei siis ole perusteeton, [Jussi Halla-aho: Ohhoh!] kuten ministeri Henriksson puheessaan väitti.

Fakta on se, että vaalien järjestäminen on oikeusministeriön vastuulla. Fakta on se, että vaalien järjestäminen laiminlyötiin, vaikka niiden ajankohta oli tiedossa ja aikaa riittävästi niiden järjestämiseen turvallisesti. Syy, miksi ministeri Henriksson ei nauti luottamusta, on se, ettei hänen johtamansa ministeriö kyennyt järjestämään vaaleja ajallaan siten, että kansalaisten olisi ollut turvallista äänestää. Tämä on massiivinen epäonnistuminen. Fakta on myös se, ettei vaaleja voinut enää järjestää 18. huhtikuuta, joten asiaa oli turha vastustaa perustuslakivaliokunnassa. Kaikki tietävät tämän, ja kaikki muu RKP:n esiin nostama semantiikka on puhdasta sitä tämän asian ympärillä.

Luottamuksen mennessä pitää demokratiassa kantaa vastuu. Jos hommien hoitamatta jättämisestä ei joudu vastuuseen, rapauttaa se keskeisiä oikeusvaltion periaatteita.

Ärade talman! Det hoppar stora grodor ur munnen på ledamot Adlercreutz.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä kaksi puheenvuoroa tähän, ja sen jälkeen ministeri Henriksson. — Ja ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Laakso.

13.47 Sheikki Laakso ps: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin sinä päivänä, kun päätös tuli, että vaalit siirretään, olin sitä mieltä, että ei niitä tarvitse siirtää. Mutta kyllä totta on, että viikkoa myöhemmin mielipiteeni vaihtui: tiesin, että on pakko siirtää vaalit. Syyhän oli täysin siinä, että ei oltu tehty niitä riittäviä toimenpiteitä, mitä olisi pitänyt tehdä vaalien turvallisen järjestämisen vuoksi. Siitä on hyvänä esimerkkinä, että tänään RKP:n edustajat kilvan joutuvat kehumaan, kehumalla kehumaan, kuinka hyvin ministeri Henriksson on työnsä tehnyt. Jos työ olisi tehty hyvin, ei tarvitsisi oman joukkueen olla luomassa uskoa siihen hommaan.

Tässä koko meidän kysymyksessähän ei ole kyse mistään muusta kuin siitä, onko tehty ne työt, mitä oikeusministerin olisi velvollisuus tehdä, onko ne tehty vai onko ne jätetty tekemättä. Oma henkilökohtainen kantani on, että ikävä kyllä ne ovat jääneet tekemättä, ja sen takia tulen äänestämään tänään luottamusta vastaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

13.48 **Toimi Kankaanniemi ps:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt teillä ei ole mikrofonia päällä. Avatkaa se.

Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman peräänkuulutti meidän perussuomalaisten johdonmukaisuutta. Oletteko todella sitä mieltä, että tänään 26.3. voisimme esittää hylättäväksi vaalien siirtoa koskevaa lakia, kun vaalien ennakkoäänestys alkaisi 12 päivän päästä ja välissä olisi pääsiäinen? Kaikki kuntien järjestelyt on keskeytetty viikko sitten, ehdokaslistojen yhdistelmiä ei ole painettu — oikeusministeriön ohjeitten mukaan on menetelty näin. Vaalityötä ei ole kukaan ehtinyt tekemään. Ulkomaillakin ennakkoäänestys alkaisi 7.4. eli 12 päivän kuluttua. On siis aivan johdonmukaista, että me emme esitä tätä hylättäväksi vaan suostumme siihen, että vaalit pidetään kesäkuussa. Sille ei ole siis enää vaihtoehtoa. [Antti Lindtman: Ei noita perusteita siinä mietinnössä ollut!]

Mutta oikeusministeriö ei ole valmistautunut ajoissa vaaleihin, joiden päivämäärä on ollut tiedossa ainakin viisi vuotta — eli siitä lähtien, kun kuntalaki muutettiin, päivämäärä on ollut tiedossa — ja toisaalta korona-aikaa on eletty vuosi. On ollut aikaa miettiä ja valmistella, miten varaudutaan siihen, että vaalit, jotka ovat aivan demokratian ydintä, voidaan pitää lainmukaisesti ja turvallisesti. Tähän oli mahdollisuus, mutta oikeusministeriö laiminlöi tehtävänsä. Ministeriö on päällikkövirasto, ja päällikkö on ministeri. Hän kantaa vastuun koko ministeriön toiminnasta. Tästä on kysymys. Meillä ei valitettavasti ole luottamusta siihen, että asiat olisivat olleet hoidossa, ja siksi tämä epäluottamuslause on paikallaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Henriksson, 5 minuuttia.

13.51 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos sekä kristillisdemokraateille että sosiaalidemokraattiselle eduskuntaryhmälle ja keskustalle ja tietysti omalle ryhmälleni tästä tuesta. Ja sitten haluan nyt tässä vaiheessa myös vastata näihin perusteltuihin kysymyksiin, jotka tässä on esitetty. Muun muassa edustaja Multala esitti hyviä kysymyksiä.

Tässä saa sen käsityksen, että oikeusministeriö ei ikään kuin olisi tehnyt yhtään mitään. Näinhän se ei, hyvät edustajat, ole. [Leena Meri: Ei kai kukaan nyt niin sanonut!] Oikeusministeriö on toiminut koko ajan. Voin luetella, mitä nyt ollaan tehty: Eli viime syksystä lähtien on tehty yhteistyötä THL:n kanssa. THL on myös tässä asiassa erittäin keskeinen viranomainen, ja oikeastaan kysymys kuuluu, ovatko perussuomalaiset sitä mieltä, että meidän ei pitäisi kuunnella THL:ää? Sitä voitte miettiä. Lokakuussa oikeusministeriö lähetti kunnille ohjeistusta vaalien erityisjärjestelyistä. Tässä kuntakirjeessä korostettiin muun muassa, että kunnan on huolehdittava siitä, että äänestyspaikkoja on riittävästi, siitä, että ne ovat tiloissa, joissa voidaan pitää turvaväliä, siitä, että ne voivat olla myös ulkona, siitä, että aukioloajat ovat mahdollisimman laajat, ja siitä, että vaalivirkailijoita rekrytoidaan riittävästi. Sitten helmikuussa lähetettiin nämä terveysturvallisuusohjeet, kun se työ oli saatu valmiiksi THL:n kanssa. Silloin kuntia ohjeistettiin muun muassa maskien käytöstä, turvaväleistä, siitä, että vaalivirkailijoiden pitää huolehtia siitä, että turvaväliä pide-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

tään, siitä, että tilassa on oltava mahdollisimman hyvä ilmanvaihto, siitä, että äänestäjien on asioitava äänestyshuoneistossa mahdollisimman joutuisasti, siitä, että asiointipisteet ja äänestyskopit sijoitellaan mahdollisimman väljästi niin, etteivät kulkureitit ruuhkaudu, siitä, että keskusvaalilautakunnan on hankittava riittävästi käsihuuhdetta, maskeja, muoviseinäkkeitä ja muita suoja- ja hygieniatarvikkeita kunnan vaaliviranomaisten tarpeisiin, sekä siitä, että äänestäjä saa ottaa oman kynänsä mukaan, käytössä on pleksilasit, pinnat puhdistetaan ja käsidesiä löytyy vaalipaikoista. Kuntia on myös laajasti koulutettu. Oikeusministeriön vaalivirkailijoille on järjestetty erilaisia koulutuksia, ja niihin on osallistunut lähes tuhat henkilöä. Olemme löytäneet yhdessä ratkaisuja hyvin moneen asiaan. On myös tehty ja toteutettu ja haluttu toteuttaa monia uusia toimia, kuten ulkoäänestystä ja drive-in-äänestyspisteitä, ja nyt hallitus on myös varannut lisätalousarviossa 1,3 miljoonaa euroa määrärahaa näitten vaalien järjestämiseksi ja kunnille korvaamiseksi.

Eristyksessä olevien osalta haluan todeta sen, että se on äärimmäisen tärkeä kysymys, minkä edustaja Multala nostaa esille. Aina on jälkiviisastelun paikka, aina on helppoa katsoa taaksepäin ja katsoa, mitä meni väärin, mitä olisi voinut tehdä toisin. Nyt kun katson takaisin, tässä voi todeta, että THL:n kanta koskien eristyksessä olevien mahdollisuuksia äänestää tuli vasta helmikuussa, ja heidän näkemyksensä, edustaja Ranne, oli se, että vaikka eristyksessä oleva voi käydä koiran kanssa ulkona, niin eristyksessä olevan luona ei voi vaalivirkailija käydä ilman, että on sitä riskiä, että se tartunta tulee sille vaalivirkailijalle. Elikkä tässäkin ollaan oltu sillä kannalla, että oikeusministeriö myös kuuntelee THL:ää. Ja tässä asiassa nyt se ennakoäänestysajan pidentäminen on yksi asia, joka parantaa tilannetta. Yleensä eristys kestää kymmenen päivää. Kun ennakoäänestys pidennetään kahteen viikkoon, niin tässä se mahdollistaa myös sen, että äänioikeutettu voi tämän aikana äänestää. Mutta tähän yritetään löytää vielä myös toisenlaisia ratkaisuja, ja se työ on tällä hetkellä käynnissä ministeriössä.

Elikkä on tässä tehty töitä, ja arvoisat kansanedustajat, arvoisat perussuomalaiset, ette ole esittäneet mitään sellaista ratkaisua, miten olisi se koronatilanne silloin 5.3. saatu menemään toiseen suuntaan. Se on se ratkaisu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Rajat kiinni!] Kun 5.3. THL esitti meille ja kaikille puoluesihteereille, että nyt me olemme todella hankalassa tilanteessa, kyllä me teknisesti olisimme voineet nämä vaalit pitää. [Jani Mäkelä: Hoitakaa hommanne!] Se olisi ollut mahdollista, ja se on myös THL:n viesti ollut, että kylähän se teknisesti olisi mahdollista, mutta se ei olisi ollut vastuullista. Se olisi aiheuttanut ja mahdollistanut sen, että kansalaiset valitettavasti olisivat voineet saada tämän tartunnan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei muuta kuin Citymarkettiin!]

Nyt kun tänään keskustellaan liikkumisen rajoittamisesta, niin, arvoisat perussuomalaiset, jos olette kuunnelleet tarkalla korvalla, mitä olen julkisuuteen sanonut, niin olen myös todennut, että jos meille tulee liikkumisrajoituksia, on vaikeata vaaleja järjestää. Tämän olen todennut myös tammikuussa. Kannattaa kuunnella ja lukea kaikkia uutisia eikä jättää sivulauseet lukematta.

Arvoisa puhemies! Teemme parhaamme, ja minä aion tehdä parhaani, [Puhemies koputtaa] ja kaikissa kunnissa saadaan tehdä parhaansa, jotta me pystymme kesäkuussa terveys- turvalliset vaalit järjestämään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

13.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Eivät saisi gallupit vaikuttaa vaalien siirtoon, mutta niin taisivat. Kyllä tällainen ajatus tulee mieleen. [Vasemmalta: Salaliitto!]

Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta on esittänyt lausunnossaan, että on erityisen tärkeää varmistaa hyvissä ajoin, että vaalit pystytään järjestämään vaarantamatta ihmisten terveyttä ja siten, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeuttaan. Jotta kesäkuussa vaalit voidaan järjestää, on erittäin tärkeää, että näihin teräviin ja topakoihin toimiin tartutaan.

Kun mainitsitte, ministeri, äsken tuossa, mitä olette tehneet, niin kuulinko väärin, että kotiaänestyksestä ei siinä ollut mainintaa. On erittäin tärkeää, että mahdollisimman moni ihminen pystyisi äänestämään omassa kodissaan. [Paavo Arhinmäki: Kotiaänestystähän voidaan tehdä nykyäänkin!] Kotona saa äänestää, mikäli tämän ihmisen kyky liikkua ja toimia on rajoittunut niin, ettei hän pääse kotoaan ennakkoäänestyspaikkaan tai vaalipäivänä äänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. On syytä varmastikin tuplata se mahdollisuus ihmisille, että he voivat sitten kesäkuussa, jos edelleen koronatilanne on raju, kotoa käsin äänestää.

Mainitsitte tuossa, mitä perussuomalaiset olisivat tehneet 5.3. Me olemme koko vuoden esittäneet erilaisia toimia. Me olemme sanoneet, että rajat kiinni, maskeja ihmisille, oma rokotetuotanto käyntiin. Me esitimme myös etäkoulujen käynnistämistä. Me olemme esittäneet henkilöstön jaksamiselle koronalisää ja pitäneet ääntä siitä, että me huomioimme heidät, jotka siellä ytimessä tekevät työtä koronaa vastaan. Tässä on perusteluja, mitä me perussuomalaiset olemme esittäneet. Oma rokotetuotanto käyntiin on viimeisin esityksemme — missä se viipyy?

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Halla-ahon epäluottamuslausetta. [Mauri Peltokangas: Loistava puheenvuoro! Voiko selkeämmin enää ilmaista?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

13.59 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu hyvin paljon siitä, että meidän pitää voida luottaa yhteiskuntaan, ja pidetty luottamusta yllä ja korostettu sen merkitystä ja jollain tavalla katsottu meitä perussuomalaisia, että me emme ymmärrä, mitä on yhteiskunnallinen luottamus. No, kysymys on nimenomaan siitä, että me luotimme, että nämä vaalit voidaan järjestää, äänestäjät luottivat ja ehdokkaat luottivat. Kaikki lähti käyntiin, ja valmistelut lähtivät siltä puolelta käyntiin. Te ministerit vakuutitte ja myös ministeriön virkamiehet vakuuttivat, että vaalit pidetään koronasta huolimatta. Me luotimme tähän.

Meidän on hyvä huomata myös, että tämä on ennakkotapausluonteinen. Kun katsoo hallituksen esitystä sivulta 4, niin sielläkin todetaan: ”Vaalien siirtämisestä eteenpäin ilman, että vaalien toimittamisaikaa pysyvästi muutetaan, on kokemuksia ainoastaan sotavuosilta.” Tällöin on ollut kysymyksessä eduskuntavaalit, jolloin on jouduttu vielä käyttämään perustuslain säätämisyjärjestystä. Nyt mietin sitä, että täällä ovat nyt muut puolueet ja perussuomalaisten ryhmä. Mitä ajattelette tästä demokratian ja luottamuksen kannalta, kun ensin luvattiin ja puhuttiin, että vain yksituumaisesti pyrimme siirtämään vaalit? Mietin tätä ennakkotapausta siinä mielessä, että näinkö meille ehkä joskus käy: joku muukin kriisi — en sano, että tämä kriisi ei olisi sellainen — on sitten syy siirtää vaalit ja saada yksi puolue, jonka kannatus on noussut, jollain lailla sinne odottelemaan, ja ”toivotaan toivotaan” josko sille kannatukselle jotakin tapahtuisi.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Luettelitte paljon asioita, joita olette tehnyt, ja edustaja Juvonen toi hyvin esille näitä meidän esityksiämme. Mutta yksi, mikä myös uupuu, minkä te nyt toitte tässä esille, on se, että te ette tuonut kunnille rahaa ajoissa. Itse olen Hyvinkäältä, ja jo viime syksynä keskustelimme tiukassa tilanteessa veronkorotuspaineissa ja leikkauslistojen kanssa siitä, että on kuntien vastuulla järjestää, mistä me saamme rahat. Ei sitä lisätalousarviota tullut vielä silloin. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] — Tätä mietin, tätä mietin.

Sitten täällä oli puhetta siitä, miksi olemme valiokunnissa toimineet niin kuin olemme toimineet. Tässä edustaja Kankaanniemi piti erittäin hyvän puheenvuoron juuri siitä, että eihän me voitaisi täällä tänään edes hylkyä esittää, kai sen nyt jokainen ymmärtää. Tästä aikataulusta perustuslakivaliokuntakin on tuonut esille kritiikkiä, miten lyhyellä ajalla tätä tuotiin eteenpäin, ja siitä todettiin: ”Perustuslakivaliokunta painottaa, että valtioneuvosto ei voi lainsäädäntömenettelyssä asettaa eduskunnan lainsäädäntövallan käyttöä ja perustuslain 74 §:n mukaista lain ehdotusten perustuslainmukaisuuden valvontaa jo tapahtuneiden tosiasioiden eteen.” Valiokunta piti ”myös hallinnon lainalaisuusperiaatteen näkökulmasta erityisen valitettavana, että tällaisen ennakkollisen toimeenpanon ja siihen liittyvän ohjeistuksen johdosta vaalien toimeenpanosta vastaavilla viranomaisilla on syntynyt epäselvyyttä ohjeistuksen suhteesta voimassa olevaan lainsäädäntöön”. ”Erityisesti epäselvä oikeudellinen tilanne on ollut siten omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä ehdokasasettelussa ja ehdokkaiden asemassa.” Perustuslakivaliokunta painotti lisäksi, että ”valtioneuvoston tulee kiinnittää vakavaa huomiota hyvään lainsäädäntötapaan”. Täällä on puhuttu ihan kuin perustuslakivaliokunta ei olisi mitenkään pitänyt tätä huolestuttavana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Nyt tulee faktaa!] Minä ainakin luen tätä toisin, ja kun täällä on todettu, että perussuomalaiset ovat nostaneet joitain mörköjä esiin, niin kyllähän täälläkin on näitä huomioita.

Sitten tuosta vastuusta ja jälkiviisaudesta: Mikäli sikäli minä jotain siitä asiasta ymmärän, niin yleensähan vastuu voidaan todeta jälkikäteen. Täällä on pidetty puheenvuoroja, että mitä te nyt täällä mitään epäluottamuslausetta esitätte. No, milloin se pitäisi esittää? Silloinko, kun me luotimme, että asiat ovat kunnossa, silloinko me oltaisiin se esitetty? Yleensähan vastuu kannetaan jälkikäteen; niin rikosoikeudessa tai virkamiehen vastuussa tai missä tahansa jälkikäteen arvioidaan, onko se menettely ollut esimerkiksi rikosoikeudessa lainmukaista, tai kun työpaikalla esimies puhuttelee, tuleeko huomautus, tai muuta. Täällä on nyt tämä epäluottamus, mitä me voimme teille esittää, ja se on meidän näkemyssemme, että ei olla onnistuttu. En oikein ymmärrä niitä puheenvuoroja jälkiviisaudesta. Vastuu voidaan todeta jälkeinpäin aiemman menettelyn pohjalta.

Kannatan edustaja Halla-ahon epäluottamuslausetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.04 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Suomalaisessa parlamentaarisessa demokratiassa hallitus ja myöskin yksittäiset ministerit nauttivat eduskunnan luottamusta. Tässä salissa on käyty historian kuluessa varmaan monenlaisia luottamuslauseäänestyksiä sekä suhteessa hallitukseen että myöskin yksittäisiin ministereihin. Epäilen, arvoisa puhemies, että tämä luottamuslauseäänestys koskien ministeri Henrikssonin toimintaa on yksi oudoimmista ja kummallisimmista. Tässä on yllättävän paljon ihan vain fundamentaalisia risiiriitoja ja ongelmia.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Ministeri Henriksson on toiminut, kuten hän tässä itsekin hetki sitten puhui, kansalaisten terveysturvallisuuden puolesta ja nimenomaan noudattanut korkeimman terveysviranomaisemme eli THL:n suosituksia hyvin johdonmukaisesti koko ajan. Silti täällä ollaan kyseenalaistamassa hänen luottamuksensa.

Toiseksi: Hän on toiminut täysin niiden päätösten pohjalta, joita perustusvaliokunta yksimielisesti tässä asiassa suositti. Täysin yksimielisesti selkeässä tilanteessa ministeri Henriksson on tässä siinä vaiheessa toiminut.

Kolmanneksi, arvoisa puhemies, tämä on vähän outo tilanne, ja kysyinkin meidän ryhmäjohtajalta, että mitäs tässä nyt oikein seuraavaksi tapahtuu. Meillä on täällä esityslistalla asiakohta numero 3, jonka ministeri Henriksson on täällä esittämässä, eli laki vuoden 2021 kunnallisvaalien siirtämisestä. Koko eduskunta tulee äänestämään tämän esityksen puolesta — ja silti me asetamme esittävälle ministerille epäluottamuslauseen. Tässä nyt klikkaa joku, jota minä en ymmärrä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Minun ymmärrykseni on tässä lyhyt, mutta onneksi edustaja Meri tässä on auttanut minua, [Leena Meri: Kyllä olen!] ja samoin edustaja Junnila on auttanut. Edustaja Meri totesi hetki sitten, että me kaikki luotimme siihen, että vaalit järjestetään ajallaan, ja tämä ”me kaikki luotimme siihen, että vaalit järjestetään ajallaan” pitää sisällään ainakin kansanedustaja Kimmo Kiljunen. Minä oletan, että se pitää sisällään koko eduskunnan — me kaikki olemme luottaneet siihen, että vaalit voidaan pitää ajallaan. Tämä on ollut itsestään selvää, ja ministeri Henrikssonkin on toiminut tämän pohjalta, ja kuten täällä lehtiartikkeleita siteerattiin, niin niistäkin näkee, että ministeri Henriksson on tahtonut, että vaalit suoritetaan ajallaan. Me olemme luottaneet siihen. Tämä on ollut tietysti kaikkien meidän lähtökohta. Mutta, arvoisa puhemies, edustaja Junnila totesi täällä, että ongelma on siinä, että ministeri ei järjestänyt terveysturvallisesti näitä vaaleja. Jäin tätä nyt miettimään.

Arvoisa puhemies! Onko asiakohta numero 4, meidän seuraava asiakohta, sellainen, että tänä päivänä tulemme käsittelemään asiaa liikkumisvapauden rajoittamisesta Suomessa? Onko näin? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Jos tämä on asiakohta, minä en usko, että ministeri Henriksson myöskään on toivonut, että täällä joudutaan keskustelemaan tällaisista asioista tänä päivänä. Eli tämä on hyvin erikoinen tilanne, että me tässä tilanteessa, jossa me joudumme väistämättä asetelmaan, että me joudumme vaalit siirtämään, asetamme ministerin luottamuksen kyseenalaiseksi — enemmän kuin outoa.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto, joka on meillä Euroopassa korkein kansainvälinen elin, joka seuraa ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion toteuttamista ja myöskin demokratiaa eri maissa, on käsitellyt ylipäätään poliittisten oikeuksien toteuttamista eri jäsenmaissa koronakriisin yhteydessä. Erinomaisen keskeistä on se, että ilmaisuvapaus turvataan. Kaikissa maissa ilmaisuvapaus turvataan. Toiseksi: erittäin keskeistä on se, että parlamenttien toiminta turvataan kaikissa tilanteissa. Ja kolmanneksi: myöskin vaalit on yritettävä pitää, jos ne vain voidaan, mutta Euroopan neuvosto on tunnistanut hyvin selkeästi sen, että tässä koronatilanteessa useissa jäsenvaltioissa ei ole mahdollista pitää niitä vaaleja ajallaan ja ne joudutaan siirtämään, ja tältä pohjalta myöskin ministeri Henriksson on toiminut. Olen täysin vakuuttunut, että jos tätä näytelmää seurattaisiin eurooppalaisella tasolla — onneksi ei seurata — tätä vain ihmeteltäisiin, miten täällä voidaan vakavasti äänestää ministerin luottamuksesta tässä kysymyksessä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eikö EU:ssa välitetä Suomesta?]

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen poissa. [Eduskunnasta: Oho!] — Edustaja Lindén.

14.09 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä merkittävin parlamentin havainto oli äsken se, että edustaja Heinonen ei käyttänyt puheenvuoroa, jolloin minun puheenvuoroni tuli vähän, ei yllättäen mutta nopeasti.

Kaikkein eniten toivon, että me mahdollisimman pian voimme äänestää tässä asiassa, koska nyt me keskustelemme kolmatta kertaa tätä samaa keskustelua läpi — siinä äänestyksessä minun tahtoni ilmenee siinä, että annan tukeni arvostamalleni oikeusministeri Anna-Maja Henrikssonille — mutta koska kuitenkin täällä ollaan kuultu tänäänkin niin paljon arvostelevia puheenvuoroja, ajattelin, että asian tasapainon vuoksi on kuitenkin tarpeen kerrata vielä aivan lyhyesti se keskeinen argumentti, mistä tässä oli kysymys.

Kysymyshän oli siitä, että kymmenen päivän aikana — se jakso 5.3., siitä taaksepäin kymmenen päivää — meillä oli koronatartuntoja havaittu 6 500. Sitä edeltävänä kymmenenä päivänä se oli vähän yli 4 000. Kasvu oli melkein 50 prosenttia. Niin nopeaa, voimakasta kasvua ei ole koskaan ollut aikaisemmin kahden kymmenen päivän mittaisen jakson välillä peräkkäin. Meillä oli tiedossa, mitä oli tapahtunut Irlannissa. Joulukuussa neljän viikon aikana Irlannissa päivittäisten tartuntojen määrä nousi vähän yli 400:sta 8 000:een. Tanskassa nousu oli vähän hitaampi, mutta nousu oli kuitenkin kahdessa kuukaudessa noin 400 tartunnasta 5 000 tartuntaan päivässä. Oli täysi syy olettaa, että tällaisen voimakkaasti nousevan käyrän siinä alkunousussa Suomi on, ja tämänhän oli uusi tieto, joka välitettiin siten oikeusministeriölle ja puoluesihteereille. Siinä tilanteessa ainoa vastuullinen johtopäätös oli se, joka tässä nyt tässä asiassa tehtiin. Tämä on se asian kaikkein olennaisin piirre.

No tietysti kukaan ei ole hyvä ennustamaan. Itsekin olen vahvasti ollut ajatuksessa, että 13. kesäkuuta meillä on hyvä tilanne Suomessa. Jos ajattelen, mikä oli viime keväänä tilanne, niin vaalipäivää vastaavana päivänä, 18.4. viime keväänä, meillä oli teho-osastoilla 86 potilasta. 13. kesäkuuta heitä oli kaksi — dramaattinen paraneminen. Tämä on tietysti se kaikkein optimistisin skenaario, ja tällä hetkellä me elämme epävarmuuden olosuhteissa. On muun muassa tietoa siitä, että tämä turkulaisten opiskelijoiden keskuudessa vallitseva koronatartunta on täysin uudentyyppistä muunnosta, jolle esimerkiksi rokotusten antama immuniteetti ei ole ollenkaan samaa luokkaa. [Jani Mäkelän välihuuto] Mehän emme oikeasti tiedä, mikä on tilanne 13.6., jolloin tässä täytyy todella tehdä vaalien varalta kaikki se varautuminen, jonka oikeusministeri on tässä kuvannut, mutta edelleen totean, että 5.3. tehty poliittinen linjaus oli ehdottoman oikea, ja sen takia oikeusministeri nauttii tässä ehdottomasti omaa luottamustani. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Gustafsson.

14.13 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Kuunneltuani nyt koko ajan tätä keskustelua, minulla on vain vahvistunut sellainen käsitys, että perussuomalaisten epäluottamuslause on tekona sekä halpamainen että raukkamainen. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Osuupa mieleeni arvostamani, jota tiedän, että oikealtakin laidalta arvostetaan, presidentti Mauno Koivisto, joka eräässä kirjoituksessaan totesi: ”On tehtävä erotus epärehellisuuden, kaksinaamaisuuden ja realismin välillä.” On tehtävä erotus epärehellisuuden, kaksinaamaisuuden ja realismin välillä.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Tätä voi pitää ennätyskellisen kaksinaamaisena toimintana. Perustuslakivaliokunta on yksimielisesti hyväksynyt vaalien siirron, myös perussuomalaiset siellä, ja nyt te olette keksineet sitten tällaisen poliittisen manööverin nostattaa epäluottamuslause arvostettua, oikein ja hyvin toiminutta oikeusministeriä kohtaan. Olen ollut kansanedustajana yli 30 vuotta, enkä muista näin keinotekoista epäluottamuslause-esitystä kuin minkä perussuomalaiset nyt tekevät. Jollette te muuten jää historiaan, niin tästä te kyllä jätte.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Arhinmäki.

14.15 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on ollut pitkä ja arvokas käytäntö siitä, että vaalijärjestelmään luotetaan. Vaalijärjestelmään luottamus on perustunut siihen, että vaaleja ei järjestä hallitus eikä järjestä oppositio vaan vaalien järjestämiseen ja niiden valmisteluun osallistuvat kaikki eduskuntapuolueet parlamentaarisesti yhteistyössä. Meidän vaalijärjestelmään luotetaan sen vuoksi, että paikallisella tasolla paikalliset toimijat yhdessä järjestävät vaaleja. Se perustuu siihen, että me luotamme toisiimme. Koko suomalainen yhteiskunta perustuu luottamukseen.

Tämän periaatteen pohjalta, arvoisa rouva puhemies, on myös kuntavaaleja valmisteltu. Kaikkien yhdeksän eduskuntapuolueen puoluesihteerit tasaisin väliajoin kokoontuvat yhdessä käymään läpi käytännön järjestelyjä, käymään läpi sitä, miten pystytään vaalit järjestämään niin, että ne ovat avoimet, demokraattiset ja tasapuoliset. Tähän luottamukseen on perustunut meidän vaalijärjestelmämme, ja se on ollut tärkeä, äärimmäisen tärkeä asia. Asiat riitelevät, puolueet ovat erimielisiä, kansa valitsee puolueiden näkemysten väliltä äänestäessään, mutta itse vaalitoimituksella, itse vaalijärjestelmällä ei tehdä politiikkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Henrikssonin johdolla kaikki eduskunnassa edustettuina olevat yhdeksän puoluetta ovat viime syksyn ja tämän kevään ajan tehneet töitä sen eteen, että pystyttäisiin järjestämään kuntavaalit ajallaan terveysturvallisesti. Kaikki eduskuntapuolueet ja ministeri Henriksson ovat pitkin syksyä ja pitkin kevättä todenneet, että vaaleja ei siirretä ja sen eteen tehdään kaikki mahdollinen. Samaan aikaan on levitetty tarkeituhakuisesti — ja minun mielestäni vaarallisesti meidän järjestelmää kohtaan — pitkin matkaa väitteitä siitä, että jotkut puolueet haluaisivat poliittisista syistä siirtää vaaleja. On otettu käyttöön samat menetelmät, joita Yhdysvalloissa presidentti Donald Trump ja hänen kannattajansa käyttivät hyvissä ajoin, joissa väitettiin, että vaalit on varastettu. Yhdysvaltain vaalijärjestelmä on monella tavalla heikompi kuin meidän järjestelmä. Meidän järjestelmässämme on ollut luottamus. Ja kun tehdään vaalijärjestelmällä politiikkaa, silloin pitää nähdä, että sillä voi olla hyvin pitkäaikaiset vaikutukset luottamuksessa koko yhteiskuntaan. Silloin ei kannata hakea mitään lyhytnäköisiä voittoja, vaan kannattaa katsoa pidemmälle, miten me huolehdimme tästä yhteiskunnan yhteisestä luottamuksesta.

Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti kuntavaaleja joudutaan siirtämään. Tähän tulokseen tuli työryhmässä kahdeksan yhdeksästä eduskuntapuolueesta, jotka edustavat yli 80:tä prosenttia kansan näille valtiopäiville valitsemista kansanedustajista. On valitettavaa, että tätä päätöstä ei pystytty tekemään yksimielisesti, kuten aina aikaisemmin on tehty. Sen jälkeen tuotiin esitys tänne, ja yksimielisesti — yksimielisesti — perustuslakivaliokunta on todennut, että ne perustelut, jotka olivat vaalien siirtämiselle, täyttyvät.

Nyt tässä keskustelussa, arvoisa rouva puhemies, on jälleen lähdetty vihjailemaan, että gallupit vaikuttivat vaalien siirtoon tai tällä haetaan ennakkotapausta, että myöhemminkin voitaisiin siirtää gallupien perusteella. Sanon hyvin tiukasti ja selvästi: tämä puhe on sitä,

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

jolla yritetään murentaa yhteiskunnan luottamusta, luottamusta yhteiskuntajärjestelmään, demokratiaan, avoimiin vaaleihin. Tällaisilla asioilla ei pidä tehdä politiikkaa. Kukaan meistä ei tiedä, miten tämä vaalien valitettava siirtäminen vaikuttaa eri puolueiden kannatuksiin. Toivon mukaan ei mitenkään, vaan puolueet saavat juuri sen kannatuksen, jonka ansaitsevat.

Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Henriksson nauttii täyttä vasemmistoliiton eduskuntaryhmän luottamusta. Meidän mielestämme ei ole asianmukaista tehdä epäluottamuslausetta tällaisessa asiassa, jota on huolellisesti ja pitkään valmisteltu ja jossa ovat kaikki puolueet olleet mukana yli hallitus—oppositio-rajojen. Sellaisessa asiassa ministeri Henrikssonin työn kyseenalaistaminen epäluottamuslauseella ei ole asianmukaista, ja tulemme tukemaan Henrikssonin luottamusta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa totean sinne lehterin reunapaikoille, että vetoan, että ette pitäisi tietokoneita siinä reunalla, että ei tapahdu vahinkoja ja tipu se tietokone sieltä alas. — Seuraavaksi edustaja Soinikoski.

14.20 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa rouva puhemies! Koronatilanne Suomessa on vakava, vakavampi kuin koskaan tähän mennessä, aivan kuten kollega Lindén äsken kuvasi. Muuntovirus tarttuu herkemmin kuin aiempi viruskanta. Virus muuntuu kotoperäisesti täällä liikkeessaan ihmisestä toiseen. Muuntovirusten aiheuttama tautimuoto on vaikeampi, ja se näkyy jo teho-osastojen täyttöluvuissa eri puolilla Suomea. Kuntavaalit päätettiin siirtää kesäkuulle, koska virusvariantit muuttivat koronapelin sääntöjä. Kahdeksan puoluetta yhdeksästä päätyi ratkaisuun esitettyjen asiantuntija-arvioiden pohjalta.

Perustuslakivaliokunnan mietintö asiassa on yksimielinen. Perustuslakivaliokunta piti erityisen tärkeänä sitä, että vaalit pystytään järjestämään vaarantamatta ihmisten terveyttä ja siten, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeuttaan. Karanteeniin määrättyjen ja eristykseen määrättyjen suomalaisten äänioikeus on turvattava.

Vaalien terveysturvallisuus on varmistettava kaikin keinoin. Vapaat vaalit ovat demokratian peruspilari, ja kriisiaikana sen merkitys korostuu. Koronarokotteen on saanut jo yli 800 000 suomalaista, ja määrä kasvaa nyt 100 000 rokotteen viikkovauhdilla. Salaliittoteorioita ja valeutisia vastaan meillä ei valitettavasti ole rokotetta.

Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Henrikssonilla on vihreän eduskuntaryhmän luottamus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

14.22 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Henrikssonia siitä, että nyt pohditaan sitä, kuinka myös eristyksissä olevien muunkinlainen äänestäminen kuin se, että he eivät ole eristyksissä, olisi mahdollista. Hienoa, jos valmistelu tältä osin on käynnissä.

Kuitenkin sen näkökulman haluan tähän tuoda esiin, että hallituspuolueissa ikään kuin niputetaan nämä kaksi asiaa, vaalien siirtäminen — josta siis kokoomus on sitä mieltä, että ne tuli siirtää, siinä tilanteessa ei ollut mitään muuta vastuullista vaihtoehtoa — ja toisaalta vaaleihin valmistautuminen, mutta nämä kaksi asiaa ovat eri asioita. Vaaleihin valmistautumiseen oli aikaa hyvin paljon, ja tietenkään kaikkea ei voitu huomioida silloin, mutta tiedän, että siellä taustaryhmissä on tehty paljon sellaisia ehdotuksia, jotka nyt toteutetaan kyllä mutta joita ei toteutettu silloin aiemmassa vaiheessa, vaikka tiedettiin, että on riski

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

sille, että tautitilanne saattaa olla heikko. Ministeri Henriksson osaltaan on myöntänyt, että siinä tehtiin joitakin arviointivirheitä, ja hyvä niin.

Kuitenkin se, että vaalien siirtoon olisivat johtaneet jonkinlaiset salaliittoteoriat tai kannatuksen tavoittelu tai muu vastaava, on mielestäni kyllä hyvin liioiteltua, ja pidän sitä myös melko pöyristyttävänä väitteenä tilanteessa, jossa puoluesihteereille tuodaan hyvin erilainen tilannekuva kuin oli aiemmin ilmoitettu, eli sellainen tilannekuva, että siinä tilanteessa sillä lainsäädännöllä, joka oli voimassa, ei olisi turvallisia vaaleja voitu järjestää. Ei olisi ollut mitään muuta vastuullista vaihtoehtoa kuin siirtää vaalit, ja tähänhan nyt perustuslakivaliokuntakin on eduskunnassa yksimielisesti päätenyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hassi.

14.24 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri Henrikssonilla on vihreän eduskuntaryhmän luottamus.

Monesta asiasta voi esittää jälkiviisautta, myöskin siitä, ettei viime kesästä alkaen ole varauduttu siihen, että tänä keväänä epidemiatilanne yhtäkkiä ryöpsähtää kiihtymään vaarallisesti. Toki tällaista varautumista voi vaatia nyt, kun tiedämme, mikä epidemiatilanne on nyt, mutta koko viime kesän ja syksyn ja joulun ylikin Suomen koronatilanne oli lähes tulkoon Euroopan paras. Kuka meistä olisi kyennyt ennustamaan, että alkuvuodesta Suomessa alkaa levitä virus, joka on ärhäkämpi sekä tarttumaan että aiheuttamaan vakavan tautimuodon? Minä en ainakaan olisi kyennyt sitä ennustamaan.

Nythän ei ole kysymys siitä, voidaanko vaalit ylipääätänsä jollakin tapaa järjestää, vaan siitä, voidaanko vaalit järjestää sellaisella tavalla, että toteutuu tosiasiallinen äänioikeus, että tosiasiallisesti kaikilla äänioikeutetuilla on mahdollisuus äänestää ja tehdä se turvallisesti. Tässä on kyse myös siitä, voivatko perussuomalaisten kannattajat äänestää turvallisesti.

Jos perussuomalaisten mielestä on olemassa asioita, joita jo viime syksynä olisi pitänyt tehdä, jotta koronaturvalliset vaalit voitaisiin järjestää alkuperäisessä aikataulussa nyt huhtikuussa, niin miksi ette kaikkea tätä ole kertoneet niissä tapaamisissa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] joissa kaikkien puolueiden puoluesihteerit ovat kokoustaneet?

Edellä kuulin perussuomalaisten esittäneen Suomen oman rokotetuotannon käynnistämistä. Se ei nyt varsinaisesti ole oikeusministeriön vastuualuetta, mutta varmaan moni, myös minä, näiden kokemusten pohjalta, mitä meillä nyt on, ajattelee, että toden totta Suomessa jatkossa tarvitaan oma rokotetuotanto. Mutta on aivan pötypuhetta, että jos viime kesänä tai syksynä olisi ryhdytty valmistelemaan Suomen omaa rokotetuotantoa, sillä olisi voinut olla jotain vaikutusta siihen, voidaanko tämän kevään huhtikuussa järjestää vaalit koronaturvallisesti. [Arja Juvonen: Pitää valmistautua tulevaisuuteen!]

No, joka tapauksessa rokotukset ovat nyt menossa. Kesäkuuhun mennessä ainakin riskiryhmät ja iäkkäimmät on rokotettu ja toivon mukaan merkittävä osa myös terveistä työikäisistä aikuisista. Tämä on yksi niistä asioista, joilla pyritään varmistamaan, että vaalit voidaan kesäkuussa toteuttaa turvallisesti, ja myös monet muut asiat: esimerkiksi tänään käsiteltävä lakiesitys liikkumisrajoituksista on osa niitä toimia, [Puhemies koputtaa] joilla pyrimme varmistamaan sen, että vaalit ovat terveysturvalliset kesäkuussa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Norrback.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

14.27 Anders Norrback r: Kiitos, arvoisa puhemies! Kahdeksan puoluetta oli yhtä mieltä siitä, että vaalit täytyy siirtää, ja nyt kun lukee perustuslakivaliokunnan mietintöä, tullaan siihen lopputulokseen, että nyt on yhdeksän puoluetta tämän linjan takana. Ministeriö ja ministeri Henriksson ovat, niin kuin useissa puheenvuoroissakin on todettu, hoitaneet tämän prosessin minun omasta mielestäni ja monien muidenkin mielestä hallitusti ja viisaasti, ja siellä ovat olleet terveys ja demokratia etusijassa.

Ärade talman! Jag har fullt förtroende för minister Henriksson och hennes agerande i den här frågan, liksom i övrigt också. Jag tycker minister Henriksson förtjänar hela riksdagens förtroende i denna ytterst svåra fråga, där vi har att väga människors liv och hälsa mot demokrativärderingar. Balansgången har lyckats utomordentligt enligt mig.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

14.28 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomen kaltaiselle oikeusvaltiolle on ensiarvoisen tärkeää, että voimme järjestää turvalliset vaalit sekä taata, että demokratia ja vaalien legitimitetti toteutuvat. Kun muutama viikko sitten maamme koronatilanne nopeasti huononi ja ennuste tulevien viikkojen tilanteesta oli hälyttävä, oli selvää, että vaalien pitämisestä huhtikuussa tai siirtämisestä oli tehtävä päätös. Terveysturvalliset syyt johtivat siis kuntavaalien siirtoon, mikä oli ainoa oikea ratkaisu.

Vain perussuomalaiset vastustivat vaalien siirtämistä. Tämä aiheuttaa minussa ihmetystä, koska perussuomalaiset kansanedustajat ovat useaan otteeseen ja monen koronaan liittyvän asiakokonaisuuden yhteydessä vaatineet tiukempia toimia ja raskaampia rajoituksia kuin mitä hallitus on esittänyt, vedoten juuri terveysturvallisuuteen.

Värderade talman! Att flytta kommunalvalet från april till juni vari i detta läge av coronapandemin, med en accelererande smittspridning i hela landet, den enda rätta lösningen för att garantera ett hälsotryggt och därigenom demokratiskt genomförbart och legitimt val.

Att vara efterklok och påstå att valförberedelserna borde ha beaktat den aktuella smittosituationen redan tidigare är inte fruktbart. Coronaläget har förändrats radikalt under de senaste veckorna och regeringen har gett ett förslag om ännu striktare begränsningar och vädjar till oss att hålla avstånd och inte träffas.

Då valet nu ordnas i juni är jag övertygad om att de valansvariga ser till att informationen om säkerhetsåtgärder är tillräckligt tydlig och att alla arrangemang i samband med förhandsröstningen och i valdagens vallokaler är sådana att vi alla, både väljare, kandidater och valfunktionärer, garanteras ett hälsotryggt val.

Justitieminister Henriksson har mitt fulla stöd och förtroende.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

14.30 Merja Kyllönen vas: Arvoisa rouva puhemies! Vaalien siirrosta käydyssä keskustelussa helposti unohtaa, että vuosikymmenten kuntavaalivoittaja mitenkään voisi olla nukkuvien puolue. Nukkuvien puolue on valitettavasti ollut myös vuosien kiistaton gallupjohtaja ja vaalien suvereeni voittaja. Koronaepidemian aikana riski nukkuvien puolueen mittavaan kasvuun tulevissakin kuntavaaleissa on ollut todellinen, mutta eivät siitä demokratian toteutumisen näkökulmasta ole perussuomalaiset olleet huolissaan. Ei ole huolta

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

siitä, että ihmiset jäävät kokonaan kotiin, koska pelkäävät koronatartuntaa, kun rokotekattavuus ei ole vielä riittävällä tasolla.

Vaalien siirto ei johda dramatiikkaan. Demokratia toimii poikkeusoloissakin, ja juuri siksi on olemassa säännös, että kunnalliset luottamushenkilöt jatkavat toimintaansa siihen saakka, kunnes uudet on valittu. Vaaleja on siirretty, mutta ei pandemian takia. Viime vaalikaudellakin kun kuntalakia muutettiin, sen seurauksena edellisten valtuustojen toimikausi jatkui viidellä kuukaudella. Ei syntynyt valtatyhjötä. Vuonna 2016 harkittiin vaalien siirtämistä toisen kerran samalla vaalikaudella. Syynä oli silloisen hallituksen kaavailema sote- ja maakuntahallinto ja ajatus, että kuntavaalit olisi järjestetty maakuntavaalien kanssa. Selkeä politikointi mahdollisesti tulevalla sote- ja maakuntahallinnolla ei siis ollut politikointia, mutta nyt terveysturvallisuuden vuoksi tapahtuvaa siirtoa on sellaiseksi väitetty. Tuntuu, että logiikka ontuu, kun silloin kukaan ei ollut huolissaan demokratiasta, mutta nyt tunnuttiin elävän maailmanlopun edellä pandemia-aikana toteutuvan kuntavaalien siirron takia.

Arvoisa rouva puhemies! On ollut mielenkiintoista seurata tätä keskustelua, ja perussuomalaisen puheenvuorojen pohjalta ministeri Henrikssonin olisi pitänyt pystyä suomalainen rokotetuotanto, valvoa kaikilla rajoilla maahantuloa, kantaa lisää rahaa kassilla ympäri Suomea, putsata vaalipaikkoja, ajaa drive-in-busseja, organisoida kotiaänestyksiä ja valvoa karanteenissa olevien oikeuksia paikallisesti.

Oikeusministerini, ministeri Henriksson — olen tehnyt hänen kanssaan yhteistyötä ja tiedän, että hän on politiikan Wonder Woman — pystyy, hän kestää, hän kykenee, mutta ihan kaikkeen ei kollegani Anna-Maja Henriksson yksin pysty. Kaiken kaikkiaan ministeri Henriksson on hoitanut hienosti oman, usein hyvinkin epäkiitollisen tehtävänsä perusoikeuksien ja laillisuuden puolustajana. Pystypäin, ministeri Henriksson, pystypäin, selkä suorana voit jatkaa työtäsi. Täysi tuki, ja pulinat pois.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

14.33 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kyllösellä oli kieltämättä ihan oikea jälki tuossa äskeisessä puheenvuorossaan, koska onhan totta, että ei pelkästään oikeusministeri tässä ole epäonnistunut, vaan aivan koko hallitus on epäonnistunut. Tämän päivän kahta suurta asiaa yhdistää se perimmäinen syy, miksi niistä ylipäätään joudutaan keskustelemaan, eli vaalien siirtämisestä ja liikkumisrajoituksista. Niistä joudutaan keskustelemaan sen vuoksi, että hallitus on täydellisesti epäonnistunut turvaamaan rajaturvallisuuden ja sen, että rajojemme yli ei voi tuoda kulkutauteja. Sen asian hoitamiseen olisi ollut vuosi aikaa. On jatkuvasti esitetty, että rajat täytyy saada kiinni tältä virukselta ja sen muunnoksilta. Hallitus ei ole tehnyt sen asian eteen riittävän ajoissa toimenpiteitä. Sen takia suomalaisia sairastuu ja suomalaisia kuolee. Tämä on valitettava tosiasia, joka täytyy tässä salissa sanoa ääneen.

Suurinta myrkkyä luottamukselle demokratiaa kohtaan on vaalien siirtely mielivaltaisesti viime hetkessä kyseenalaisin perustein ja enemmistön voimin. Täällä annettiin vähän väärä todistus Yhdysvaltojen aiemmasta vaalitulanteesta. Silloinen presidentti Trump sanoi siellä paljon Suomea pahemmassa koronatilanteessa, että vaalit pitäisi siirtää koronan johdosta. Silloin se oli yleisen mielipiteen mukaan demokratian varastamista ja vaalien ryöstämistä. Nyt samat keskustelijat syyttävät samoilla argumenteilla demokratian vastustamisesta niitä, jotka eivät Suomessa niitä vaaleja halua siirtää. Onko teillä mitään logiikka-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

kaa ja moraalialla näissä puheissanne? En kyllä usko, että edustaja Arhinmäeltä ainakaan sel-laista löytyy.

Kysyn hallitukselta: Nyt te sanotte, että vaalit järjestetään 13.6. Lupaatteko te eduskun-nan edessä, että tämä tulee tapahtumaan tällä tavoin? Täällä jo aiemmin heitettiin epäily ilmaan. Edustaja Lindénin puheesta tulkitsin, että vaalien siirtoa jopa siitä kesäkuusta ol-laan harkitsemassa. Tulevatko ne vaalit nyt 13.6 vai eivätkö ne tule? Kertokaa se eduskun-nalle ja Suomen kansalle.

Lopuksi vielä eräs sellainen näkökulma, jota tässä salissa ei käsittäakseni ole vielä tässä asiassa tuotu esille, nimittäin tämä puoluesihteerien konklaavi. Kuka on äänestänyt puo-luesihteerit päättämään tämän maan vaalien järjestämisestä? Mikä valta puoluesihteeireillä on kävellä eduskunnan ylitse, asettaa eduskunta toteamaan tapahtuneet tosiasiat ja tehdä perustuslakivaliokunnasta kumileimasimensa? Nyt tässä on puhuttu eduskuntapuolueiden mielipiteistä. Onko tämän maan demokratia se, että eduskuntapuolueet suojelevat omia asemiaan? Eikö tässä maassa ole sitoutumattomia ehdokkaita ja eduskunnan ulkopuolisia puolueita? Missä määrin oikeusministeriö tai tämä puoluesihteerien kaikkivoipa konklaa-vi on kuullut näitä kyseisiä demokraattisen järjestelmämme osia?

Puhemies Anu Vehviläinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Arhinmäki.

14.36 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäkelä kysyi minun moraalini perään. Sanon vain sen, että minun moraalini ei kestäisi näin arvokkaassa paikassa levittää salaliittoteorioita. [Jukka Gustafsson: Juuri näin!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

14.36 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Minä kuvaan tätä tilannetta hieman sillä, että suojatie on kuin luotettava demokratian polku kohti äänestämistä. Me uskoimme kaikki astuvamme sille suojatielle, niin että me toteutamme demokratiaa ja voimme turval-lisesti mennä äänestämään, vaan niin ei käynytäkään. Puoluesihteerit ja ministeri Henriks-son saivat tietää, että koronabussi ei lähestykään normaalia nopeutta, vaan se tulee uhkaa-vammin, paljon nopeammin kohden siinä demokratian polulla, suojatiellä, olevia ihmisiä. Ministeri Henriksson työnsi ihmiset siitä suojatieltä turvaan.

No, tästä tuli reaktio. Lähdettiin syyttämään ministeri Henrikssonia hätävarjelun liioit-telusta. Vietiin asia oikeuteen, eli eduskunnan perustuslakivaliokuntaan, missä todettiin, että kyseessä ei ollut hätävarjelun liioittelu, vaan juuri oikea toimi, mikä siinä tilanteessa tarvitsi tehdä. Mutta se ei riittänytäkään. Ikään kuin kärjäkivillä sitten ruvettiin asiaa poh-timaan niin, että emme perustakaan siitä, että perustuslakivaliokunta on todennut tämän asian oikein hoidetuksi, ja halutaan ristiinnaulita vielä uudelleen se, joka kansan siitä suo-jatieltä pelasti.

Minä en tuomitse, minä luotan siihen päätökseen ja annan täyden tukeni ministerille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

14.38 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindén oli ollut huolis-saan siitä, missä edustaja Heinonen on. Ollos huoleton, poikas valveil' on. [Paavo Arhin-mäki: Kaikki olivat huolestuneita!]

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

On tärkeää, että pystytään järjestämään koronaturvalliset, mutta ennen muuta turvalliset vaalit. Se on vahvan demokratian perusedellytys. Tosiasia on kuitenkin sekin, että vaalit siirrettiin liian myöhään. Se on itsestään selvää. Kun tämä tietynlainen epäonnistuminen vaaleihin varautumisessa ja valmistautumisessa on myönnetty, niin sen jälkeen on varmasti hyvä kaikkien katsoa yhdessä eteenpäin ja tehdä kaikki voitava niin täällä eduskunnassa kuin sitten omissa kotikunnissa sen eteen, että nämä koronaturvalliset vaalit voidaan järjestää silloin kesäkuussa, mihin vaaleja nyt ollaan siirtämässä.

Lähetekeskustelussa ja ensimmäisessä käsittelyssä toin esille omia huomioitani ja niitä ajatuksia, miten itse olisin tässä toiminut, mutta demokratiaan kuuluu se, että enemmistön mielipiteen mukaan edetään. Nyt oikeaksi ajankohdaksi on päätetty tuo kesäkuu, ja toivotaan, että silloin kaikki menee hyvin. Nyt on oikeusministeriöllä, oikeusministeriön vaalijohtolla ja kaikilla muilla, jotka näitä vaaleja valmistelevat, näytön paikka, että tämä vahva demokratia selviää tästäkin, ja olen varma, että parhaiten selviämme siitä yhdessä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rinne.

14.39 **Antti Rinne sd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä jollakin tavalla heitettiin epäily perustuslakivaliokunnan päälle siitä, että olisi mielivaltaisesti asioita ratkaistu ja sillä tavalla, että joku muu olisi perustuslakivaliokunnan puolesta tehnyt ratkaisuja. Haluan todeta, että perustuslakivaliokunta kuuli tämän valtion, tämän yhteiskunnan parhaimpia valtiösääntöasiantuntijoita, terveysturvallisuuteen liittyviä asiantuntijoita ja vaaliasiantuntijoita, ja näiden kaikkien yhteisen arvion pohjalta tehtiin yksimielisesti päätös siitä, että vaalien siirto on perusteltu tässä tilanteessa. Taisi olla myös edustaja Mäkelä mukana tätä keskustelua käymässä perustuslakivaliokunnassa — en tosin muista, olitteko mukana ihan viime vaiheessa.

Olen saanut tehdä oikeusministerin kanssa töitä useamman vuoden. Olen saanut pääministerinä tehdä hänen kanssaan työtä, ja olen oppinut tuntemaan hänet erittäin luotettavana, rauhallisena, perehtyvänä, osaavana ihmisenä. En millään tavalla tunnista hänestä näitä täällä esitettyjä väitteitä. Haluan tukea täysin teitä, oikeusministeri.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

14.41 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vaaleja on siirretty ja vaalien siirrosta on annettu ihan viime päiviin asti vielä hyvin epämääräisiä ohjeita, vahvistetaanko näitä vaalien ehdokaslistoja vai ei. Tämä ministeriön ohjeistus on ollut hyvin poukkoilevaa, ja se ei varmaan kansalaisia oikein vakuuta.

Tuossa maaliskuun alussa sanottiin, että vaalit ovat miljoonien ihmisten massatapahtuma. Tuolla Vaasan vaalipiirin rannikolla, missä RKP:llä on hyvin merkittävä osuus kunta-vaalien ehdokkaista ja tuloksesta, on vaalipiirejä, jotka ovat alle 200 henkilön vaalipiirejä — eivät nämä kovin suuria massatapahtumia varmaan ole. Ymmärrän toki, että Helsingissä ja isoilla paikkakunnilla ne ovat suurempia.

Mutta se, mitä minulle yksi yrittäjä kertoi tuossa, laittoi oikein miettimään sitä asiaa: Kun te siirrätte vaaleja perustuen terveyssyihin, niin hän näki asian niin, että tällä on paljon suurempi vaikutus ihmisten mieleen, sellaiseen mentaaliseen ajatteluun, ja sen voisi johtaa siihen, onko mielenterveyden kannalta kovin fiksua siirtää näitä vaaleja. Tämä luo semmoista epävarmuutta tämmöiseen yhteiskuntaan, jossa normaalisti on annettu tiettyjä päi-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

vämääriä ja ohjeita. Teidän hallituksenne päätöksenteko on kyllä koko tämän korona-ajan poukkoillut ihan mihin sattuu. Sitten siirretään vaaleja, ja sen jälkeen uutisoidaan, että se olikin laskuharjoitus.

Joku edustaja kysyi, miten tämä vaikuttaa vaalien tulokseen. Voisi myös kysyä, miten tämä vaikuttaa ihmisten mieleen. Täällä on viimeaikaisissa istunnoissa paljon todisteltu, kuinka paljon nuorille ja muille on tullut ongelmia tästä tavallansa asian käsittelystä, [Puhemies koputtaa] ja mielenterveystoimistot ovat pullollaan ihmisiä.

Vielä sen verran sanon, että vaalit siirrettiin liian myöhään. [Puhemies koputtaa] Missä on järjestelmällisyys, ja missä on päätöksissä pysyminen? — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Henriksson, 3 minuuttia.

14.44 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, värderade talman! Muutama kommentti vielä näihin esitettyihin kysymyksiin:

Ensinnäkin edustaja Juvonen — joka ei ole enää salissa — kysyi tästä kotiaänestyskes-
tä: Se unohtui minun ensimmäisessä puheenvuorossani. Kotiaänestys on toki varsin tärkeä, ja sen eteen on tehty jo paljon työtä, ja siinä on löydetty myös kotiaänestyksen kautta muun muassa karanteenissa olevien osalta se ratkaisu, jolla he voivat äänestää. Elikkä tämä on jo siinä työkalupakissa, niihin toimenpiteisiin ollaan ryhdytty ja kuntia on tästä ohjeistettu.

Sitten, arvoisat perussuomalaiset, puoluesihteerit: Uskon, että jokainen puoluejohtaja tietää, että puoluesihteerit ovat perinteisesti olleet aivan keskeisessä roolissa, kun on ollut kyse vaalien järjestämisestä Suomessa ja vaalilainsäädäntöön liittyvistä kysymyksistä. En ole aikaisemmin kuullut, että perussuomalaiset eivät olisi antaneet luottamusta omalle puoluesihteerilleen tässä puoluesihteerityöryhmässä, vaan hän on puhunut siellä perussuomalaisten äänellä eikä minulla ole ollut syytä uskoa, että hänellä ei olisi ollut puheenjohtajansa luottamusta. Puoluesihteeriltä 29.1. pidetyn kokouksen pöytäkirjassa — ja tämän on siis myös perussuomalaisten puoluesihteerin kuullut — on todettu näin: ”Koronatilannetta seurataan tarkoin koko ajan. Oikeusministeri on todennut julkisesti, että uuden hybridistrategian tasolle 3 siirtyminen tarkoittanee, että vaaleja ei normaaliaikataulussa pystytä toimittamaan terveysturvallisesti.” Tämä on todettu tässä pöytäkirjassa 29.1.

Niin kuin sanoin aikaisemmin, me olemme kaikki puoluejohtajat olleet sitä mieltä, että yritetään hoitaa vaalit ajoissa, mutta 5.3. THL:ltä tuli se viesti, joka yllätti meidät kaikki, että nyt olisi kansalaisten näkökulmasta terveysturvallisempaa järjestää ne vaalit touko—kesäkuussa, ja silloin kahdeksan vastuullista puoluetta yhdeksästä kuunteli tätä viestiä hyvin tarkasti. Sen takia olemme esittäneet sen lain, jonka toisessa käsittelyssä nyt olemme, ja sen takia on hyvä kuulla, että täällä kahdeksan eduskuntapuoluetta yhdeksästä edelleen seisoo sen takana, että se oli silloin se paras ja viisain ratkaisu. Mikään puolue siis ei olisi halunnut siirtää vaaleja, mutta kahdeksan yhdeksästä totesi, että meidän on kuitenkin kansalaisten terveyden osalta ja heitä suojellaksemme kuunneltava THL:ää.

Sitten, arvoisa puhemies, mikä vaikutti näitten vaalien siirtämiseen: gallupit eivät vaikuttaneet, korona vaikutti.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 33/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelun kuluessa on tehty epäluottamuslause-ehdotus, joten asiasta on äänestettävä. Äänestys tapahtuu tässä täysistunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään, ja istuntoa jatketaan kello 15.00.

Täysistunto keskeytettiin kello 14.48.

Täysistuntoa jatkettiin kello 15.00.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan kello 14.48 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä.

Keskustelussa on Jussi Halla-aho Lulu Ranteen kannattamana tehnyt ehdotuksen epäluottamuslauseen antamisesta oikeusministeri Anna-Maja Henrikssonille. (Pöytäkirjan liite 3A)

Selonteko hyväksyttiin.

Luottamuslause oikeusministeri Anna-Maja Henrikssonille ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 66; poissa 30 (äänestys 1).

Eduskunta päätti, että oikeusministeri Anna-Maja Henriksson nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto. — Pääministeri Marin.

Keskustelu

15.50 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomessa otettiin käyttöön jo hyvin varhaisessa vaiheessa keväällä 2020 koronaviruspandemian takia laajoja yhteiskunnallisia rajoitustoimia, ja olemme onnistuneet viruksen leviämisen estämisessä verrattain hyvin oikea-aikaisten ja riittävien rajoitustoimenpiteiden ansiosta. Suuri kiitos kuuluu kansalaisille, jotka ovat pääsääntöisesti noudattaneet rajoituksia hyvin. Toimenpiteillä on haluttu estää koronaviruksen leviämistä yhteiskunnas-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

sa, turvata terveydenhuollon kantokyky sekä suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Rajoitustoimien kokonaisuus on perustunut suosituksiin ja viranomaisten ohjeistukseen, normaaliolojen lainsäädäntöön ja viime kädessä myös valmiuslainsäädäntöön sekä perustuslain 23 §:n nojalla annettuun väliaikaiseen lainsäädäntöön.

Alkuvuodesta rajoitustoimia on jälleen jouduttu kiristämään, koska epidemiatilanne on myös Suomessa vaikeutunut virusmuunnosten vuoksi. Vastaava tilanne on monissa Euroopan maissa. Tautitapausten määrä ja ilmaantuvuus ovat kohonneet Suomessa helmikuun 2021 alun jälkeen erittäin nopeasti, vaikka rajoitustoimia on ollut laajasti käytössä. Tapausilmaantuvuus on lähes kolminkertaistunut vuodenvaihteen luvuista. Suomessa epidemiaa on onnistuttu hallitsemaan monin paikoin onnistuneesti testaa, jäljitä, eristä, hoida -mallin mukaisesti. Tapausmäärien nopea kasvu on kuitenkin osassa maata johtanut tilanteeseen, jossa tartunnanjäljitys on kuormittunut pahoin. Tämä vaikeuttaa epidemian hallintaa entisestään.

Arvoisa puhemies! Osasyynä epidemian kiihtyvälle kasvulle ovat olleet virusmuunnokset. Tutkimustiedon mukaan etenkin viruksen brittimuunnos leviää 30—50 prosenttia aikaisempia virustyyppijä nopeammin ja johtaa useammin sairaala- ja tehohoitoon sekä tautiin menehtymiseen. Vaikka tartuntojen määrän kasvuvauhti on viimeisen viikon aikana hieman tasaantunut, ei rajoitustoimilla ole onnistuttu kääntämään tapausmääriä ainakaan toistaiseksi selvään laskuun. Terveydenhuoltomme on jo nyt koetuksella.

Tilanne erityisesti Helsingin ja Uudenmaan sekä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiireissä on vaikea. Taudin ilmaantuvuuden kasvaessa myös sairaalahoidon tarve kasvaa, ja erikoissairaanhoidon kantokyvyn on arvioitu ylittyvän neljän viikon kuluessa 50—75 prosentin todennäköisyydellä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat arvioineet liikkumisrajoitusten olevan välttämättömiä epidemian hillitsemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi. Siksi valtioneuvosto on eilen 25. maaliskuuta antanut eduskunnalle esityksen laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta.

On hyvin vaikeaa arvioida, milloin on oikea-aikaista antaa käsillä olevaa lainsäädäntöä eduskunnalle. Ihmisten perusoikeuksia voidaan rajoittaa vain, jos se on välttämättöntä ja oikeasuhtaista ja toimien arvioidaan olevan riittävän vaikuttavia. Hallituksen on myös huomioitava, että lainsäädännön käsittely vie eduskunnalta aikaa, ja siksi meidän on pyrittävä toimimaan myös riittävän ennakoivasti tulevaan tilanteeseen nähden. Epidemiatilanne näkyy terveydenhuollossa aina viiveellä.

Kyseessä olevan lainsäädännön käyttöönottoon liittyy monta harkinnan ja arvioinnin kohtaa. Ensin valtioneuvosto arvioi, onko sillä edellytyksiä antaa eduskunnalle esitystä asiasta. Sen jälkeen eduskunta arvioi, voidaanko laki hyväksyä. Tämän jälkeen arvioidaan vielä uudelleen toimien käyttöönoton välttämättömyys, kun valtioneuvosto antaa asiasta asetuksen. Mikäli edellytykset eivät täyty, asetusta ei anneta. Myös asetuksen antamisen jälkeen valtioneuvoston on tarkoin seurattava, ovatko rajoitusten edellytykset edelleen voimassa. Jos rajoitukset eivät enää ole välttämättömiä jollain alueella, on valtioneuvoston viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän lain nojalla annetun asetuksen muuttamiseksi siten, etteivät rajoitukset enää koske kyseistä aluetta.

Hallitus on nojannut lakia esittäessään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä sosiaali- ja terveysministeriön arvioon lainsäädännön välttämättömyydestä. Jos emme toimisi näin, laiminlöisimme velvollisuutemme turvata kansalaistemme perustuslaillista oikeutta elämään.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi perustuslaissa turvatun liikkumisvapauden väliaikaisesta rajoittamisesta väestön suojaamiseksi covid-19-epidemian leviämiseltä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että henkilön liikkuminen ja oleskelu muualla kuin hänen kotikunnassaan olevassa asuinpaikassa taikka muussa siihen rinnastuvassa asuinpaikassa on kielletty niiden kuntien alueilla, joilla kielto on välttämätön vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavan, hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Kielto koskee poistumista asuinpaikalla olevan kiinteistön suljetusta tai rajatusta pihapiiristä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että niillä alueilla, joille on säädetty liikkumisrajoituksia, on alueella liikkuvan vuonna 2007 tai sitä ennen syntyneen käytettävä suun ja nenän peittävää kasvomaskia tai hengityssuojainta sisätiloissa ja liikennevälineissä, joissa on muita kuin samaan talouteen kuuluvia henkilöitä. Kasvomaskia tai hengityssuojainta ei kuitenkaan tarvitse käyttää, jos terveyteen liittyvät syyt sen estävät.

Esitys annetaan perustuslain 23 §:n mukaisena tilapäisenä poikkeuksena perusoikeuksiin poikkeusoloissa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 14.5.2021 asti.

Arvoisa puhemies! Liikkumisrajoitus ehdotetaan säädettäväksi eräin poikkeuksin. Jokaisella on aina oikeus palata asuinpaikkaansa. Alueilla, joilla rajoitus on voimassa, saa myös liikkua, niille saa tulla, ja niiltä saa poistua, jos liikkuminen on välttämätöntä elintarvikkeiden, ruuan, lääkkeiden, polttoaineen tai näihin merkitykseltään rinnastuvien henkilökohtaisen elämän kannalta välttämättömien tarvikkeiden hankkimiseksi; pankissa asioimiseksi sekä postin ja muiden lähetysten noutamiseksi ja lähettämiseksi; terveydenhuollon tai sosiaalihuollon palvelujen käyttämisen vuoksi taikka henkilökohtaista läsnäoloa edellyttävän viranomaisasioinnin toteuttamiseksi; virka- tai työsuhteeseen liittyvien työtehtävien hoitamiseksi taikka elinkeino- tai yritystoiminnan harjoittamiseksi; varhaiskasvatustilain mukaiseen varhaiskasvatukseen, perusopetuslain tai Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain mukaiseen opetukseen tai toimintaan taikka lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen tai korkea-asteen koulutukseen tai tällaisen koulutuksen pääsy-, valinta- tai soveltuvuuskokeisiin taikka ylioppilastutkinnon tai sitä vastaavan tutkinnon kokeeseen osallistumisen vuoksi; yhteiskunnallisen luottamustoimen harjoittamiseksi samoin kuin yksityisen yhteisön tai säätiön toimielimen kokoukseen osallistumiseksi tai toimielimen jäsenen tehtävien hoitamiseksi taikka yhteisön tai säätiön edustamiseksi tilanteissa, joissa osallistumisen, tehtävien hoitamisen tai edustamisen lykkäämisestä voisi aiheutua vahinkoa yhteisölle tai säätiölle, sen osakkeenomistajalle tai jäsenelle taikka jollekin muulle; varusmiespalveluksen tai muun lakisääteisen velvollisuuden täyttämiseksi; läheisen henkilön hoivantarpeen, kuolemanvaaran, kuoleman tai hautajaisten vuoksi, lapsen avun ja tuen tarpeen tai tapaamisoikeuden toteuttamiseksi, vammaisen henkilön avun ja tuen tarpeen toteuttamiseksi tai vakiintuneen parisuhteen taikka muun näihin rinnastettavan merkitykseltään painavan syyn vuoksi; yksilöllisen sielunhoidollisen tapaamisen vuoksi uskonnollisen yhteisön edustajan kanssa; henkilön omistuksessa tai hallinnassa olevan rakennuksen, kiinteistön tai kulkuneuvon huoltamiseksi tai ylläpitämiseksi taikka asuinpaikan muuton vuoksi; henkilön vastuulla olevan eläimen hoitoa varten; henkilön tai samaan talouteen kuuluvan toisen henkilön omistuksessa tai pysyvässä hallinnassa tai käytössä olevalle vapaa-ajan asunnolle siirtymiseksi; pelastuslaissa ja muissa laeissa tarkoitettujen pelastustoimen tehtävien hoitamiseksi. Sallittua on myös vuonna 2008 ja sen jälkeen syntyneen lapsen ulkoilu ja leikkiminen ulkona yhdessä muiden lasten kanssa. Kaikille sal-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

littua on virkistäytymis- tai kuntoilutarkoituksessa tapahtuva ulkoilu samaan talouteen kuuluvien tai enintään kahden muun henkilön kanssa ja kotieläimen ulkoiluttaminen, jos se voi tapahtua riittävää etäisyyttä muihin henkilöihin pitäen ja tapahtuu alueella, jolla rajoitukset ovat voimassa. Sallittua on myös liikkuminen maahan saapumiseksi ja maasta lähtemiseksi.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin erikseen ne kunnat tai alueet, joita rajoitukset koskisivat. Asetus voidaan antaa määräajaksi, enintään 21 vuorokaudeksi, ja se on voimassa vain välttämättömän ajan. Asetuksen voimassaoloa voidaan jatkaa enintään 21 vuorokautta kerrallaan. Alueiden määrittelyssä on otettava huomioon virustartuntojen ilmaantuvuus ja tartuntojen kehityssuunta alueella, tartunnanlähteiden selvittämisen onnistuminen alueella, alueellinen ennuste sairaala- ja tehohoidon tulevasta tarpeesta sekä kunnan väestötiheys ja asema jonkin asiointi- ja työssäkäyntialueen osana. Lain noudattamista valvoo poliisi. Lakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Vaihtoehtoina liikkumisen ja kohtaamisen yleiselle rajoittamiselle on esitetty joitakin kohdennettuja toimia. Kohdennetut rajoitukset eivät asian- tuntija-arvioiden mukaan ole yksinään riittävän tehokkaita toimia eivätkä voi korvata liik- kumisen rajoituksia, koska yksittäisillä keinoilla ei saavuteta tarvittavaa vaikuttavuutta. Vaikeimmilla epidemia-alueilla tarvitaan riittävän kattava rajoitus, jolla vähennetään ih- misten välisiä kontakteja merkittävästi. Liikkumisen ja kontaktien rajoitus tähtää tähän. THL:n arvion mukaan rajattujen kuntien alueelle asetettujen liikkumisen rajoitusten arvi- oidaan vähentävän kontakteja noin 25 prosenttia. Lain tavoitteena on nimenomaisesti es- tää kontaktien syntymistä ja viruksen leviämistä ja näin turvata terveydenhuollon kantoky- kyä ja kansalaisten oikeutta elämään.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu jatkuu. — Edustaja Turtiainen.

16.01 Ano Turtiainen at: Arvoisa puhemies! Jälleen kerran ja heti näin alkuun on pakko sanoa, että keskuudessamme ei ole mitään kuolemanvakavaa kulkutautia. Jos sellainen olisi, se näkyisi myös tilastoissa kuolemina.

Nyt ollaan säätämässä liikkumisrajoituksia ja maskipakkoa. Mitään perusteita tällaisille toimille ei ole. Sitä paitsi tällaiset liikkumisrajoitukset ovat perustuslain vastaisia ja erit- täin tuhoisia yrityksille ja sitä kautta ihmisille ja koko yhteiskunnalle. Eivät kansalaiset täl- laisia tule hyväksymään, eikä heidän pidäkään niitä hyväksyä eikä noudattaa. Tällaisilla toimilla pelossa elävä osa kansasta saadaan pelkäämään lisää ja toinen puoli provosoitu- maan. Te, arvon hallitus, leikitte nytten yhteiskuntarauhallalla. [Eva Biaudet: Nyt te vähän kärjistätte!]

Hyvä hallitus, te olette esittämässä myös maskipakkoa sakon uhalla. Voiko sairaampaa esitystä olla? Maskista ei ole mitään hyötyä viruksen leviämisen estämisessä. Virukset me- nevät niistä läpi yhtä helposti kuin hajutkin. [Eduskunnasta: Sanoo mies, joka myy niitä!]

Muistan, kun täällä salissa puhuttiin jonkin asian yhteydessä mikromuoveista. Moni edustaja piti puheissaan mikromuoveja erittäin vaarallisina. Nyt täällä salissa kuitenkin lä- hes jokainen puuskuttaa mikromuoveja sisältävä maski naamalla. Koettakaa, hyvät kolle- gat, ymmärtää, että maskit ovat terveydelle vaarallisia. [Maria Guzeninan välihuuto] Totta kai esimerkiksi likaisissa töissä niitä on hyvä käyttää, vaikka pölyisessä hiontatyössä. [Ma- ria Guzenina: Entä sairaalassa?]

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Hyvät kollegat! Verrataan tätä tilannetta vaikka ensimmäisen maailmansodan aikana riehuneeseen espanjantautiin eli lintuinfluenssaan: Se vaati 40—50 miljoonaa uhria. Valtaosan kuolemista aiheutti kuitenkin ei virus vaan bakteeriperäinen keuhkokuume, joka uusimpien tutkimusten mukaan suurella todennäköisyydellä johtui maskien käytöstä. [Välihuutoja] Maskeja käytettiin laajasti, koska ympäristön paine oli kova — ja kuinka ollaakaan, maskittomia pidettiin virheellisesti taudin levittäjinä. Kuulostaako tutulta? [Aki Lindén: Siihen kuoli kokonaisia perheitä, jotka eivät olleet maskia nähneetkään koskaan!]

Nykyhetkessä tilastojen mukaan niissä maissa, joissa on otettu käyttöön maskipakko tai vahvat maskisuositukset, tartuntojen määrät ovat lähteneet jyrkästi nousuun. Suomessakin on käynyt näin. Bakteerit jäävät pyörimään maskeihin, hengitys vaikeutuu, ja omaa hiili-dioksidia hengitetään takaisin sisään, eli syntyy happivajetta tai jopa myrkytystä.

Arvoisa puhemies! Jottei keskustelu lähtisi väärille raiteille, muistetaan, ettei meillä ole mitään kuolemanvakavaa, massoittain ihmisiä tappavaa tautia keskuudessamme. [Ben Zyskowitz: Onko Brasiliassa?] On kyse vain viruksesta, joita on aina ollut ja tulee aina olemaan. Meidän kuuluu valistaa ihmisiä ja kehottaa heitä elämään terveellisesti, jotta heidän luontainen vastustuskykynsä viruksia vastaan säilyy ja jopa vahvistuu. Jo maskipakon esittäminen vahvistaa sen, mitä olen aikaisemminkin täällä lausunut, eli maski on poliittinen tunnus, jolla yritetään ihmisiä tasapäistää — tasapäistettyjä kun on helpompi hallita.

Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Mitä luulette, milloin tämä hulluus ja kauheus loppuu? Siis milloin ja miten tämä korona loppuu? Se loppuu heti kun me lopetamme sen, heti kun me lopetamme suotta pelkäämisen, heti kun kukaan ei enää suostu menemään siihen kyseenalaiseen koronatestiin. Jos jollain on flunssan oireita, sairastetaan se omissa oloissamme pois, niin kuin ennenkin. Ei sen vuoksi mihinkään vihollisen luomaan testiin tarvitse mennä. [Vasemmalta: Kenen vihollisen?]

Harhaluulo on myös se, että tauti loppuisi johonkin rokotteeseen. Ei se siihen lopu. Media on jo aloittanut lääketeollisuuden suulla puheet siitä, että tauti jää pysyväksi ja että meidän tarvitsee rokottaa joka vuosi. On totta, että tauteja on aina, mutta ei niitä tarvitse pelätä, ja jokainen saakoon itse päättää, ottaako ja tarvitseeko mitään rokotteita.

Arvoisa puhemies! Tämän taudin ympärillä on valtavasti kysymysmerkkejä, ja sama tilanne on aika monessa maassa. Tämä tilanne ei pelkästään tunnu sodalta, vaan se on sitä. Tämän sodan isoin ase, millä meitä ohjataan, pidetään ruodussa ja pelotellaan, on media. Sen voimalla myös avoinna olevista kysymyksistä siirretään huomio johonkin toiseen asiaan, ja toistamalla samoja asioita tarpeeksi monta kertaa saadaan täysin seinähullukin juttu leivottua todeksi ja meille muka välttämättömyydeksi.

Arvoisa puhemies! Kansalaiset ovat jo lähteneet kaduille puolustamaan vapauksiaan, ja lisää mielenosoituksia on tulossa. Minä vahvasti epäilen, että jos ei kaikkia niin ainakin osaa meidänkin ministereistä ja THL:n johtajaa ohjataan Suomen ulkopuolelta. [Eduskunnasta: Oho!] Jos näin on, jokainen varmaan täällä ymmärtää, mitä siitä seuraa.

Hyvät kollegat! Minä toivon, että tässä salissa järki voittaa ja että tämä hallituksen esitys kumotaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Pidetään tässä välissä pieni nopeatahtinen keskustelu, koska tässä tuli jo aiemminkin vastauspuheenvuoropyyntöjä pääministerin puheen jälkeen. Elikkä V-painike on käytössä, ja niille, jotka haluavat tässä käydä lyhyttahdista keskustelua, se on nyt sallittua. — Edustaja al-Tae.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

16.08 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslain mukaan edustajilla pitäisi olla mahdollisuus työskennellä tässä salissa. Tiedän, että tässä salissa on paljon ihmisiä, jotka ovat astmaatikkoja, ja täällä on ihmisiä, jotka eivät välitä maskisuosituksesta ja vaarantavat heidän henkeään. Toivoisin, että puhujat, jotka eivät käytä maskia eivätkä mitään muuta suojaa, puhuisivat sieltä lehtereiltä, niin kuin ollaan aikaisemminkin sovittu.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tavio.

16.09 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kauppoja ei ole perusteltua sulkea. Tämä esitys merkitsee, että käytännössä liiketilat pitäisi sulkea, kun vähittäistavarakaupoissa ja palveluissa asioiminen estettäisiin ulkonaliikkumiskiellolla.

Tämän esityksen haitat ylittävät tavoitellut hyödyt. Liiketilojen sulkeminen ei saatavilla olevan tiedon mukaan vähennä tartuntoja oleellisesti mutta aiheuttaa valtavat taloudelliset vahingot ja konkurssiaallon. Paljonko masennusta ja jopa itsemurhia konkursseista ja työttömyydestä seuraa? Korona-aikana kaupat ovat joka tapauksessa hiljaisempia kuin normaaliaikana, ja koronavirustartunnan saaminen erikoisliikkeessä asioidessa olisi jopa poikkeuksellista. Liiketilojen sulkeminen uhkaa maksaa yrityksille miljardin viikossa ja tehdä yli 10 000 ihmistä työttömäksi. Liiketilojen sulkemisella tavoiteltu tartuntamäärien teoreettinen väheneminen on ymmärtääkseni parhaimmillaankin vain noin 5 prosentin luokkaa. Ehdotuksessa ei ole järkeä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mykkänen.

16.10 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme täällä varmaan yhtä mieltä siitä, että hoidon kapasiteetti ei saa loppua kesken, ja asiantuntijat sanovat, että tarvitsemme nyt lisärajoituksia. Ilmeisesti olemme yhtä mieltä myös siitä, että ongelma on itse asiassa sisätiloissa tapahtuva oleskelu, ei ulkoilu. Kun tätä monimutkaista lakipakettia nyt alustavasti katsoo, niin esitän tässä jo kysymyksen, jota toivottavasti valiokuntatyössä voidaan tarkastella: kannattaako meidän rajata ulkoilun kokoonpanoa siihen, että perhe ja kaksi henkeä? Jos ajatellaan, että tuolla luonnossa liikkuu suomalaisia ja siitä ei tartuntoja ole missään havaittu, ja jos tämä on käytännössä sisätilojen rajoittamista, niin eikö silloin ulkoilun kokoonpanoraja kannata tältä osin poistaa?

Toinen tärkeä kysymys, mihin edustaja Taviokin kiinnitti huomiota: Vaikka tämä nyt kohdistuu vain muutamaan kaupunkiin, niin puhutaan kuitenkin 15 000 työntekijästä pelkästään erikoiskaupoissa. Työntekijöiden kannalta on olennaista, voidaanko esimerkiksi noutokauppa mahdollistaa myös erikoiskaupoissa, eikä niin, että ainoastaan Prisma ja Cit-tari voivat myydä kevätseasonin tuotteita. Toivottavasti, hallitus, pohdittu tätä, ja toivottavasti nyt valiokunnat miettivät täällä tätä aidosti. Tietysti toivottavasti kahden viikon päästä olemme siinä tilanteessa, että tartunnat ovat jo kääntyneet laskuun — nythän tämä laki näyttää tulevan voimaan aikaisintaan kahden viikon päästä — niin että ei tarvitsisi ottaa tätä käyttöön. Me olemme edelleen epäileväisiä, onko tämä lakiesitys paras tapa rajoittaa tartuntoja, mutta ymmärrämme, että jotain täytyy tehdä. [Puhemies: Minuutti!] Osallistumme vakavalla mielellä valiokuntatyöskentelyyn, ja toivottavasti löydämme vielä tarkkarajaisemman ja tehokkaamman tavan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Purra.

16.12 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositio ja perussuomalaiset tukevat koronatoimia silloin, kun ne ovat tehokkaita ja kohdistuvat sinne, minne niiden halutaan kohdistuvan, eli kun niistä on apua ja ne eivät ainoastaan kohdistu perusoikeuksiin ja aiheuta enemmän haittaa kuin hyötyä. En ole tästä esityksestä vielä aivan varma. Me käsittelemme sitä valiokunnassa tietysti hyvin tarkasti, mutta toistaiseksi se näyttää hieman epämääräiseltä ja monitulkintaiselta.

Erityisesti viittaisin siihen, kun sitä suhteutetaan niihin muihin toimiin, vaikkapa edelleen niihin rajoihin, joista eilisessä keskustelussa ministeri sanoi, että sieltä tulee vain kaksi prosenttia tartunnoista. Jos me mietitään tätä kahtakin prosenttia tartunnoista, niin olisiko se määrä sitten kymmenen päivässä eli 40 neljässä päivässä, silloin kun rajat ovat ikään kuin mahdollisimman kiinni. Jos ajatellaan, että Turun vaihto-oppilaskampukselta tulee tämä sama määrä tartuntoja, niin meillä on kohu ja satoja ihmisiä karanteenissa. En ymmärrä, miksi rajoihin suhtaudutaan edelleen eri tavalla.

Toisena asiana nämä poikkeukset liikkumisrajoitustoimintaan: En huomannut, että siellä olisi mainintaa oikeudesta osallistua ennakkoäänestykseen, saatikka äänestää — ei kunnallisia eikä valtiollisia vaaleja. [Paavo Arhinmäki: 14.5. asti voimassa!] Tässä puhutaan kolmen, kuuden, yhdeksän viikon aikamääristä. Onko siis mahdollista, että meillä on liikkumisrajoitukset voimassa silloin, [Puhemies: Aika!] kun meidän pitäisi äänestää?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

16.13 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen yksi tavoitehan on rajata ihmisten tapaamista sisätiloissa, ja olisi äärimmäisen tärkeää, että ihmiset saavat vastauksia tällaisiin kysymyksiin, että ketä tämä koskee, miten, milloin ja millaisissa tilanteissa. Edustajakollega Räsänen on nostanut julkisuudessa esille sitä, miten on mahdollista, että edelleen voitaisiin käydä Alkossa ostamassa viinaa mutta ihmiset eivät pääsisi ehtoolliskirkkoon.

Arvoisa puhemies! Me istumme täällä tuntikaupalla, tälläkin hetkellä meitä on 50 ihmistä. Ev.lut. kirkko on järjestänyt ehtoollisia turvavälejä noudattaen, esimerkiksi muutamalle henkilölle kerrallaan. Miksi se ei olisi mahdollista myöskin jatkossa, jos me noudatamme turvavälejä täällä ja olemme turvallisesti yhdessä? Tällaisiin kysymyksiin ihmiset haluaisivat myös vastaukset.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

16.15 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tilanne, jossa me nyt Suomessa olemme, täytyy nähdä laajemmasta näkökulmasta. Ei taida olla Manner-Euroopassa sellaista maata, johon tämä brittimuunnos ei olisi levinnyt — ja aivan riippumatta maiden rajakäytännöistä, arvoisat edustajat. Täällä on sanottu, että kaikki muut keinot pitää ottaa käyttöön, esimerkiksi se ennakotodistus — sitäkin varmaan tullaan tarvitsemaan sen jälkeen, kun raja vetää enemmän, sillä rajaturvallisuudesta pitää pitää huoli — mutta kaikissa niissä Pohjoismaissa, joissa se on käytössä, mitä siellä on? Brittimuunnos on siellä levinnyt. Tämä olisi rehellistä todeta, että kaikkialla, mihin tämä virus on mennyt, se on lähtenyt leviämään ja muuttamaan tilannetta.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Mitä tulee näiden toimien keston, arvoisat edustajat, niin elinkeinoelämän kannalta erittäin pitkät rajoitukset ovat niitä kaikkein haitallisimpia. Se, jos me saamme vähän tiukemmilla mutta lyhyemmillä rajoituksilla tapausmäärät laskuun, on paljon parempi kuin se, että joutuisimme kitkuttamaan kesään asti esimerkiksi nykyisillä rajoituksilla. [Puhemies: Minuutti!] Ennakollisilla toimilla ja tiukemmilla rajoituksilla Suomi on tähän mennessä pärjännyt paremmin kuin monet muut maat.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meri.

16.16 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt täytyy sanoa sosiaalidemokraattien ryhmäpuheenjohtajalle, että toivon, että teidän ryhmässänne perustuslakivaliokunnassa ollaan huolellisempia. Tämä laki edellyttää välttämättömyyttä — välttämättömyyttä, kun pohditaan, onko kaikki muut keinot käytetty. Te väheksytte nyt sitä rajaa, ja minä olen kysynyt täällä kymmenen kertaa — tänäänkin kaksi kertaa — koska se esitys tulee. Onko teidän mielestänne hyväksyttävää, kuten edustaja Purra sanoi, että sieltä tulee koko ajan muuntovirusta? Ettekö te voi vastata, koska se esitys tulee? Miksi te vähättelette sitä? Välttämättömyys tarkoittaa sitä, että kaikki muut keinot on käytetty, jos me lähdetään rajoittamaan ihmisten liikkuvuutta. Minä nyt olen hieman hämmentynyt, edustaja Lindtman. Arvostan teitä, mutta ettekö te oikeasti itse näe tätä, vai onko tämä nyt jokin poliittista peliä?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

16.17 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että niiden toimien, joita nyt esitetään, on oltava välttämättömiä ja viimesijaisia, ja sen arvion hallitus on tehnyt.

Mutta, arvoisa puhemies, kysymys on siitä, että kun annetaan sellainen käsitys, jonka oppositio on täällä yrittänyt antaa, että ikään kuin nämä mainitut keinot olisivat vaihtoehtoja, niin tässä on aivan eri kokoluokan rajoitukset. Kysymys on aivan eri kokoluokan toimista, joita nyt tarvitaan.

Näilläkin rajoituksilla THL:n arvion mukaan kontakteja vähennetään 25 prosenttia, ja sillä turvataan todella se, toivottavasti yhteinen tavoite, että terveydenhuollon kuormitus ei mene yli. Mutta rehellistä on sanoa, että aivan kuten koko koronavirus, niin tämä brittimuunnos on levinnyt kaikkialle Manner-Eurooppaan aivan riippumatta siitä, mitkä rajakäytännöt ovat olleet. Niiden pitää olla tiukat. Rajat pitää olla kunnossa. Siellä tehdään nyt terveysturvallisuus. Mutta semmoisen käsityksen antaminen kansalaisille, että nämä olisivat jotenkin saman tason toimia, on väärin. [Leena Meri: Niinhän ei ole kukaan edes väittänyt!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tavio.

16.18 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tuo edustaja Lindtmanin väite, jonka hallituksen puolesta esitätte, että kaikki muut keinot on jo käytetty, on varsin erikoinen, koska tässä on esitetty nimenomaan tätä, että esimerkiksi rajavalvonnan osalta on selvästi vielä parannettavaa.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Te esitätte tämän koko ajan ikään kuin ota tai jätä -tyyppisenä vaihtoehtona ja hyvin mustavalkoisesti, ihan niin kuin ei olisi muita vaihtoehtoja kuin tehdä juuri hallituksen esittämät toimet tai sitten ei tehdä mitään. Te jatkuvasti esitätte näin. Meillä todellakin on ollut koko vuoden yhteiset tavoitteet nimenomaan hillitä ja suojella terveydenhoitoa.

Kysynkin ministereiltä: Oletteko te harkinneet kokoontumisrajoitusten tiukentamista? Oletteko te selvittäneet ja harkinneet, että liikkumiskielto olisi voimassa aluksi yöaikaan ja iltapäivään? Mitä jos se olisi iltapäivästä aamuviiteen, mitä jos se olisi iltapäivästä aamuviiteen, niin että nämä kotibileet ja monet yksityistilaisuudet estettäisiin? Niissä yksityistilaisuuksissa on se suurin ongelma. Kaupoissa ei niinkään ole havaittu tartuntoja.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mykkänen.

16.19 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Lindtman esitti ehkä vähän erikoisenkin rinnastuksen, että ikään kuin rajakontrollista ei kannattaisi nyt puhua, [Välihuutoja vasemmalta] koska se ei vaikuta nopeasti. Lähtisin kuitenkin siitä, että se meidän koko kevään suurin riski on se, jos vielä tulee sellaisia mutaatioita, jotka pääsevät myös Suomeen asti ja joihin pahimmassa tapauksessa nämä nykyisin jaossa olevat rokotteet eivät edes tepsä. Silloin me olemme oikeasti pulassa.

Uskoisin, että meillä Suomessa on maailman parasta osaamista rajaturvallisuudessa. Me olemme myös tietyllä tavalla saari. Meillä suurin osa myöskin rekkaliikenteestä tulee lautojen kautta, tulee ulkorajan kautta, ja tähän kannattaisi vielä panostaa voimakkaammin toimin, jotta se negatiivinen todistus voidaan pyytää lautoissa, jotta voidaan määrätä karanteeniin muut kuin rekkakuskit ja valvoa rekkakuskeja tehokkaasti. Tämä olisi sen takia tärkeää, että emme koskaan tiedä, onko se ensi viikolla, kun tulee se seuraava mutaatio Suomeen, ja meidän pitää nyt tehdä kaikki nämä tärkeät toimet. On epäsuhtaista, että kansalaisten liikkumista rajoitetaan ennen kuin tämä on tehty.

Siitä olen samaa mieltä, että huhtikuun tautitilanteeseen pelkkä rajojen sulkeminen ei ehdi vaikuttaa. Tarvitsemme muita toimia. [Puhemies: Minuutti!] Niitähän on tällä hetkellä voimassa, ja toivottavasti löydämme tarkkarajaisen tavan myöskin kontakteja vielä sen 25 prosenttia vähentää. Toivottavasti se on parempi esitys kuin tämä nyt oleva, mutta sitä käsitellään valiokunnissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

16.21 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä on sellainen esitys, mitä ei koskaan toivoisi tulevan tähän saliin ja eduskuntaan käsiteltäväksi — erittäin raskas ja ikävä esitys, joka nyt meillä tulee käsittelemään. Aivan oikein edustaja Leena Meri, jonka kanssa olimme koko viime vaalikauden perustuslakivaliokunnassa, totesi, että totta kai perustuslakivaliokunta arvioi tällaisen perusoikeusrajoituksen hyvin tarkkaan ja arvioi sen välttämättömyyden ja viimesijaisuuden täyttymisen.

Puhemies! Minullakin oli kuitenkin mahdollisuus olla mukana hallituksen neuvotteluissa, joissa Suomen parhaat terveysviranomaiset sanoivat, että tämä on aivan välttämätöntä, jos tällä halutaan säästää ihmishenkiä ja jos tällä halutaan pitää meidän terveydenhuoltomme pyörimässä, niin että se ei kuormitu niin pahoin, että teho-osastot menevät täyteen.

Arvoisa puhemies! Iso asia tämän esityksen hyväksyttävyyden kannalta ihmisille on se, miten voidaan korvata niitä taloudellisia tappioita, mitä tästä nyt tulee väistämättä palve-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

lualoille ja monille yrityksille. Siitäkin tavasta puhumiseen, miten hallitus aikoo tätä hoidtaa, kannattaa myöskin panostaa.

Puhemies! Pidän tätä esitystä valitettavan, surullisen välttämättömänä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mari Rantanen.

16.22 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin totean edustaja Lindtmanille, että te hurskastelette täällä, että ei voida pitkää aikaa olla tässä tilanteessa. Muistutan teitä ensinnäkin siitä, että perussuomalaiset esittivät tätä lockdownia 12.3.2020 liittäen siihen tiukan rajakontrollin. Ei kelvannut, alkoi hybridihöpinä.

Mutta mennäänpä tähän: Täytyy sanoa, että äsken ministeri Henriksson kertoi, että THL:n luvut pääsivät yllättämään vaalien osalta ja sen vuoksi päädyttiin siirtämiseen, mutta niinpä yllättivät minutkin nämä luvut. Nimittäin on niin, että tässä mallinnuksessa, mikä on tässä paperissa, jolla haetaan liikkumisrajoituksia kansalaisille, nämä eroavat täysin niistä luvuista, mitkä ovat siinä vaalien siirrossa olleet, nimittäin jos osasta rajoituksia luovutaan, niin koko maassa olisi toukokuun puolellavälissä 1 600 kappaletta tartuntoja. Miten voi olla mahdollista, että te tuotte eduskuntaan erilaisia esityksiä ja, riippuen esityksestä, eri luvuilla? Kuka johtaa ketä? Johtaako THL maata, vai johdatteko te THL:ää?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Arhinmäki.

16.24 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronaepidemian tilanne on tällä hetkellä pahempi kuin kertaakaan tänä aikana, ylivoimaisesti pahin. Katsoin vähän sitä, minkä tyyppisiä toimia on eri aikoina vaadittu, ja tasan vuosi sitten perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho vaati: ulkona liikkumista rajoitettava koko Suomessa. [Mari Rantanen: Se oli vuosi sitten! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ulkona liikkumista rajoitettava koko Suomessa oli vaatimus vuosi sitten, ja nyt, kun meillä on pahin tilanne koko tänä aikana, nyt te vastustatte sitä, mitä te vaaditte vuosi sitten. [Välihuutoja]

Arvoisa rouva puhemies! Sen sijaan pitäisi tarkastella tätä esitystä kriittisesti ihan muusta näkökulmasta. Pitäisi pohtia, onko tämä välttämätöntä, onko tämä oikeasuhtaista ja onko tämä viimesijainen toimenpide. Pitää pohtia näitä rajoituksia esimerkiksi luokkanäkökulmasta, varallisuuden näkökulmasta, ovatko ne tasavertaisia, miten nämä huomioivat yksin asuvat ihmiset ja niin edelleen. Näihin toivoisin, että täällä eduskunnassa nyt kiinnitetään erityistä huomiota, mutta te puhutte rajafiksaatioissanne ainoastaan rajoista, joissa on jo pakotestaus. 95 prosenttia rajaliikenne on vähentynyt, [Puhemies: Aika!] ja Suomeen ei pääse kuin aivan välttämättömästä syystä. [Leena Meri: Ministeri sanoi eilen, että kaksi prosenttia tulee rajoilta!] Te keskitytte marginaaliseen asiaan, kun muut yrittävät miettiä tämän vaikutuksia kaikkiin suomalaisiin ja heidän terveyteensä [Puhemies: Aika!] ja sosiaalisiin mahdollisuuksiinsa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz. [Maria Guzenina: Alkuun keuhut hallitukselle! — Ben Zyskowicz: Kyllä!]

16.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Marin sanoi, että Suomessa on onnistuttu verrattain hyvin koronaepidemian torjunnassa.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Olen tästä samaa mieltä. Siihen on tietysti monta syytä — Suomen maantieteellinen sijainti, harvaanasuttu maa — mutta kyllä katson, että hallituksen johdolla Suomessa on onnistuttu tekemään oikeaan aikaan oikeanlaisia päätöksiä, jotta on päästy siihen tilanteeseen, missä nyt ollaan, joka on äärimmäisen vaikea, mutta esimerkiksi eurooppalaisessa vertailussa Suomi on pärjännyt kuitenkin hyvin.

Nyt esitetään kovia, rankkoja rajoituksia ihmisten perusoikeuksiin. Miten suhtaudun niihin? Tässä vaiheessa sanon, että en ole vastaan enkä ole puolesta vaan odotan eduskunnan käsittelyä. Siinä nousee esiin monia kysymyksiä, ja olen vakuuttunut, että tämä esitys vielä muuttuu eduskuntakäsittelyssä. Näihin kysymyksiin palaan varsinaisessa puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä oli hyvä suoritus minuutista, ja tästä eteenpäin olen tiukempi tämän ajankohdan kanssa, koska meillä on niitakin edustajia, jotka ovat jonottaneet puheenvuorojansa. Mutta käydään vielä jonkun aikaa tätä debattia, ja sen jälkeen pääministerin vastaus, ja sitten mennään puhujalistaan, ja jossakin välissä sitten otetaan debattia, jos on siihen tarvetta. — Seuraavaksi edustaja Torniainen.

16.27 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskiewicz käytti erittäin hyvän ja rakentavan puheenvuoron tässä yhteydessä. Itse uskon, että hallituksen piirissä on mietitty kaikkia mahdollisia keinoja, jotta saadaan tämä taudin raju leviäminen estettyä ja rajoitettua. Tietysti tässä hallituksen esityksessä ja varmaan myös valiokuntakäsittelyssä tulee sanaa ”välttämättömyys” tarkastella erittäin tarkoin ja miettiä, mitä sana ”välttämättömyys” todellakin tarkoittaa ja mitä siitä seuraa. Itse uskon, että kyllähän tämä on niin raju toimenpide, jos tämä hallituksen esityksessä oleva asia joudutaan ottamaan käyttöön, että tämä aiheuttaa ihmisten, kansalaisten piirissä erittäin paljon keskustelua ja huolenaiheita. Itse olen kyllä sitä mieltä, että kaikki keinot tulee käyttäjä, jotta tämä raju koronaepidemia saadaan taltutettua. [Leena Meri: Kuunnelkaa Tornaista: kaikki keinot!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rinne.

16.28 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Meillä rajojen terveysturvallisuus vaatii varmaankin lisää toimenpiteitä, se on ihan selvä, mutta sillä ei vastata tähän tilanteeseen, joka tällä hetkellä on käynnissä. Meillä muuntunut virus täällä väestön keskuudessa leviää, ja se leviäminen pitää pysäyttää, jotta meidän sairaalakapasiteetilla ja teho-osastokapasiteetilla pärjätään. Nämä ovat ne asiat, minkä takia hallitus tuo tällaisesta esitystä tänne. Näitten pohjalta me joudutaan miettimään täällä eduskunnassa samalla tavalla kuin hallitus on miettinyt omaa esitystään, että onko tämä perustuslain mukainen, onko tämä välttämätöntä tällä hetkellä. Ihan samaa arviota täällä eduskunnassa tehdään tämän jälkeen. Minusta on täysin käsittämätöntä ikään kuin pistää vastakkain rajaturvallisuus ja tämä sisäinen turvallisuus. Me tarvitaan molempia tässä tilanteessa. [Leena Meri: Nyt on esteellisyyden makua! Perustuslakivaliokunnan puheenjohtajalta ennakkollinen kannanotto!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

16.29 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajat ovat tärkeitä. Sitä kautta on virus tänne aina tullut, ja sitä tulee sieltä edelleenkin. Sieltä on nyt uhkana tulla eteläafrikkalainen virus, joka on myös rokotteelle osin resistenssi, eli se ei tehoa siihen. Tämä ennakkotestausmalli on pakko saada kuntoon kiireellisesti.

Nyt ollaan tässä tilanteessa. Aivan ällistytävä tilanne Suomessa, että puhutaan liikkumisrajoituksista. Meidän pitäisi kuitenkin keskittyä nyt siellä sisätiloissa oleviin kontakteihin, ja nimenomaan niitä pystyttäisiin saamaan kokoontumisrajoitusten tiukentamisella. Voitaisiin ottaa maskivelvoite käyttöön laajemmin. Miksi se otetaan nyt vain tälle pahimmalle epidemia-alueelle? Meidän pitäisi ehkäistä epidemian leviämistä koko Suomessa.

On hyvin ikävää, että sekä pääministeri että kansliapäällikkö Varhila vähättelevät kasvomaskin käyttöä. Kysyisin vielä näistä laskelmista, mitä näissä on käytetty: Mihin ne ovat perustuneet? Mitkä ovat ne vaikutusarviot? Näiden pitäisi avoimesti olla eduskunnan käytössä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

16.30 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon mukaan tein väärän tulkinnan äskeisestä edustaja Rinteen puheenvuorosta ja olen väärässä siinä, että perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja olisi ottanut jonkinlaisen ennakkokannan tähän asiaan ennen perustuslakivaliokunnan käsittelyä liittyen tähän välttämättömyyteen. Toivon mukaan olen väärässä. [Paavo Arhinmäki: Olet, kuten tavallista!]

Myös pääministerin väite, että olisimme onnistuneet koronan torjunnassa, on siinä mielessä varsin erikoinen, että olemme juuri tehneet historiallisen päätöksen vaalien siirtämisestä ja keskustelemme liikkumisrajoituksista ja nyt pääministeri tulee väittämään eduskunnalle, että olemme onnistuneet koronan torjunnassa. [Ben Zyskowicz: No, verrattain hyvin!] Tämä esitys on hallitukselle tyypillistä päättämätöntä toimintaa tämän kuluneen vuoden ajalta: ei osata hoitaa ajoissa omia velvollisuuksia, syytetään alaisia niistä asioista, mistä itse olisi pitänyt huolehtia, ja lopputuloksena käydään rajoittamaan suomalaisten perusoikeuksia tehottomasti ja summittaisesti, kun ei mitään muutakaan osata ja pitää näyttää, että jotain tehtäisiin.

Tämä esitys tulee aiheuttamaan valtavaa ja kenties peruuttamatonta vahinkoa yrittäjyydelle ja yrittäjille tässä maassa. [Puhemies: Minuutti!] Te aiotte sallia asioinnin suurissa liikkeissä ja estää sen pienissä liikkeissä, kun ette mitään muutakaan osaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rinne.

16.31 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimin perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana, ja siinä tehtävässä pyrin perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan tehtävän edellyttämällä tavalla asioita arvioimaan. Sama koskee myös perustuslakivaliokunnan jäseniä ja varajäseniä. Minusta tuntuu, että minulla on huomattavasti pehmeämmät ennakkواسenteet tähän tilanteeseen kuin edustaja Mäkelällä, joka on perustuslakivaliokunnan varajäsen. Minusta on tärkeätä keskustella näistä asioista. On tärkeätä käydä lähetekeskustelu tätä tilannetta varten, mutta se kannattaa käydä faktoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Soinikoski.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

16.32 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Välttämättömyydestä puheen ollen on aivan välttämätöntä lopettaa valeutisten ja salaliittoteorioiden levittäminen tässä salissa. On erittäin valitettavaa nähdä edustaja salissa viikosta toiseen ilman maskia.

Ja mitä hybridistrategiaan tulee, niin sehän toimi hyvin kansainvälisestikin vertaillen. Suomi on onnistunut koronan torjunnassa hyvin. Meillä on uusi yhteinen tavoite: katkaista muuntoviruksen leviäminen Suomessa. Se vaatii päättäväisiä toimia joka alueella. Perustoimet ovat edelleen koko maassa samat. Ne viisi valttia ovat tulleet tutuiksi meille kaikille kuluneen vuoden aikana.

Jokapäiväiset toimet ihmisten arjessa ratkaisevat sen, miten tässä koronapeliässä käy. Tilanteet muuttuvat nyt nopeasti, ja on oltava hereillä. Nyt on tukittava kaikki reitit viruksen etenemiseltä. Esimerkit Rauman telakalta ja rakennustyömailta ovat osoittaneet, mitä tapahtuu, jos koronatoimista tingitään työpaikoilla. Nyt ei ole aika tinkiä koronatoimista, vaan nyt on aika tarkistaa arjen käytännöt entistä turvallisemmiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

16.33 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Arhinmäki tuossa hieman vitsaillen sanoi, että Halla-aho puhui tasan vuosi sitten... [Vasemmalta: Se oli fakta!] — Niin oli, mutta jos satutte muistamaan, mitkä olivat ennusteet silloin, niin silloin puhuttiin, että saattaa tulla useita kymmeniä tuhansia kuolemia. Nyt tämä tilanne ei ole sellainen.

Arvoisa rouva puheenjohtaja! Haluaisin, että te, jotka siellä hallituksessa tätä asiaa nyt eteenpäin viette, hoidatte näille kivijalkaliikkeille ja erikoisliikkeille sen lain niin, että siinä huomioidaan tällainen pikalomautusmahdollisuus. Muuten nämä yrittäjät ajautuvat todellisiin vaikeuksiin, jos heillä on useita työntekijöitä. Saattaa olla esimerkiksi joku autoliike, jossa on vaikka 20 automyyjää, ja jos te asetatte sinne liikkumiskiellon tai tällaisen, joka rajoittaa liikkumista, niin heillä ei ole silloin asiakkaita. [Puhemies: Minuutti!] Teidän pitää tästä huolehtia, että esimerkiksi autoliikkeet saavat korvauksen sujuvasti tai että se työntekijä lomautettuna saa myös korvauksen nopeasti.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

16.35 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tärkeitä huomioita, jotka valiokuntien pitää tietysti ottaa huomioon ja pohtia siinä työssä, kun tämä esitys on nytten annettu. Itse lähdän siitä, että tällainen liikkumisvapauden rajoittaminen ei voi olla hallitus- ja oppositiokysymys. Se näyttäisi erittäin pahalta niin, että hallitus esittää liikkumisen rajoittamista ja oppositio sitä vastustaa.

Kokoomuksesta on tullut hyviä puheenvuoroja, että tämä punniten harkitaan ja katsotaan, onko tämä nyt välttämätöntä ja onko tämä sitten ainoa mahdollinen teko tästä eteenpäin. Perussuomalaiset ovat ansiokkaasti kritisoineet ja kirittäneet hallitusta tässä rajakysymyksessä, ja hallitus on myöskin toiminut, mutta niin kuin täällä on aikaisemmin todettu, nämä ovat nyt kaksi täysin erikokoista asiaa, joita tässä pohditaan. Tässä täytyy nyt miettiä, onko meillä ylipäänsä yhteinen tilannekuva tämän kriisin osalta, ja uskon, että valiokunnat tämän työn tulevat todella tarkkaan tekemään, niin perustuslakivaliokunta kuin edustaja Purran johtama hallintovaliokunta.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harkimo.

16.36 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Liikkumisvapauden rajoittaminen on iso asia ja vaikea päätös hallitukselle. Siksi sen pitää olla oikeudenmukainen. Kaikille sadoille yrityksille, jotka joutuvat sulkemaan ovensa, se tarkoittaa tuhansien ihmisten lomauttamista. Vaadinkin, että näitä yrityksiä kompensoidaan. Siksi on tärkeää myös, että yrityksiä kohdellaan samalla lailla. Ei voi olla niin, että erikoisliikkeisiin ei saa mennä mutta esimerkiksi isot Citymarketit ja Prisma, joista voi ostaa samoja tuotteita, saavat olla auki. Tämä sotii kilpailulainsäädäntöä vastaan.

Jos tämä asetus kuitenkin astuu voimaan, on tärkeää, että kaikki tukevat tätä, jotta saadaan virus taltutettua. Yhteinen viesti on tärkeä, jotta saadaan tästä kaikki irti. Huono esimerkki on kansliapäällikkö Varhilan eilinen lausunto, että maskeista ei ole niin paljon hyötyä, just kun ollaan asettamassa lakia maskipakosta sakon uhalla.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Guzenina.

16.37 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on selvinnyt verrattain hyvin tämän kuluneen vuoden aikana tästä koronakurimuksesta, niin kuin edustaja Zyskiewicz usein meitä muistuttaa ja samalla antaa kehuja hallituksen toimille.

No, nyt me olemme aivan uudenlaisen tilanteen edessä johtuen tästä muuntoviruksesta. Sen vuoksi me joudumme uudestaan katsomaan, millä tavalla me saamme tämän tilanteen samalla tavalla hallintaan kuin silloin, kun tämä virus ensimmäistä kertaa tänne rantautui. Tässä me joudumme katsomaan isompaa kuvaa mutta myöskin näitä yksittäisiä toimia aina erikseen. Minulla on täysi luottamus eduskuntaan, että kun perustuslakivaliokunta tätä asiaa käsittelee ja kun substanssivaliokunnat tätä asiaa käsittelevät, niin tämä käsitellään täällä perusteellisesti, ja toivottavasti hyvässä yhteistyössä, koska me kaikki olemme tässä samassa veneessä ja se, että me saamme tämän viruksen nitistettyä, on meidän ihan jokaisen yhteinen asia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niikko.

16.38 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi sitten perussuomalaiset esittivät tätä tukahduttamismallia tilanteessa, jossa ennustettiin, että kuolemia voi olla jopa kymmeniätuhansia, aivan kuten edustaja Mäenpää tässä kertoi, ja siihen sisältyi silloin myös se, että rajoilla pitää saada kontrollit kuntoon. Nyt edustaja Lindtman puhui täällä ikään kuin tämä brittimuunnos olisi tullut varkain tänne ja perusteli sitä sillä, että onhan se tullut muihinkin Pohjoismaihin. Tämä on aika huono perustelu siihen nähden, mitä on tapahtunut vuoden aikana.

Muistatko te, kun vuosi sitten puhuttiin, että kuinka Pohjois-Italiasta voi vielä lentää ihmisiä sinne tänne, vaikka siellä Euroopassa riehui tämä virus voimakkaasti? Muistatko, kun Skopjesta lennettiin koneita tänne monta viikkoa ennen kuin ne lennot saatiin poikki, vaikka tiedettiin, että viruksia kannetaan kymmenien ja kymmenien ihmisten voimalla Suomeen? Vuoden ajan ollaan kuultu näitä selityksiä, että näitä ei ole saatu torjuttua, enkä tiedä, mistä tämä johtuu. Juuri kuulin, että henkilöltä, joka tuli Espanjasta — tosin Suomen kansalainen — vaadittiin lentokoneeseen pääsemiseksi negatiivinen todistus, [Puhemies: Minuutti!] mutta kun hän tuli Suomeen, niin ei sitä kysynyt kukaan, rajalla ei kukaan ky-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

synyt yhtään mitään missään. Siinä mielessä kyllä siellä rajalla voitaisiin tehdä hiukan enemmän.

Arvoisa hallitus, älkää unohtako kivijalkaliikkeitä. Moni menee konkurssiin, jos te ette tee jotain. Tehkää vaikka semmoinen Hollannin malli, [Puhemies: Nyt on minuutti kulu-
nut!] että ajanvarauksella pääsee liikkeeseen asioimaan, oli se sitten vaateliike, kampaamo, kosmetologin palvelun ääreen pääseminen tai mikä tahansa. [Puhemies koputtaa] Tehkää joku tällainen kompromissi tässä, että ne yritykset pelastuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Sovimme tuossa äsken, että pidämme tiukemmin kiinni siitä minuutista, ja toivon, että kunnioitatte sitä. — Edustaja Lindén.

16.40 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Neljällä mittarilla Suomi on edelleen selvinnyt kaikkein parhaimpien Euroopan maiden joukossa. Sen olen täällä monta kertaa todennut, ja sen me kaikki tiedämme. Nyt kysymys on siitä, miten tästä mennään eteenpäin. Silloin me tarvitsemme välineitä. Kysymys on nyt siitä, että me olemme säätämässä välinettä — välineen käyttöönotto ja käyttö ja kohdentaminen on sitten oma kysymyksensä. Olen aivan varma, vaikken nyt hirveän poleemisesti tässä asiassa haluaisi esiintyä, että jos me emme nyt säätäisi tällaista lakia ja meillä olisi 2 000 tartuntaa päivässä kuukauden kuluttua, niin perussuomalaisen ryhmä kysyisi, miksi ei ole säädetty sellaista lakia, joka mahdollistaisi rajoitetut ulkonaliikkumiset.

Meillä Turun kaupunginjohtaja pyysi valtioneuvostolta toimenpiteitä, jotta liikkumisrajoitukset olisivat käytössä jo nyt tällä hetkellä Turun kaupungissa eräissä kaupunginosissa. No, tämä ei ole meillä kovin helposti säädettävissä, mutta hän sai poliisilta virka-apua siten järjestää sen, että karanteeni ei ainakaan vuoda.

Eli kysymys on tästä, [Puhemies: Minuutti!] että me tarvitsemme tässä tilanteessa kaikkia välineitä, myös tätä, vaikka se on hyvin moninainen, niin kuin pääministeri esittelysään totesi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

16.41 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin tärkeää, että rajoilla pakkotestaukset toimivat, ja siitä pitää hallituksen pitää huoli, että näin tapahtuu, että mahdollisimman moni virusta kantava jää kiinni jo siellä rajalla.

Tämän lakiesityksen murheellisia puolia ovat juurikin liiketilojen sulkeminen ja työntekijöiden tilanne. On tullut paljon yhteydenottoja ihmisiltä, työntekijöiltä juurikin sieltä kivijalkaliikkeistä mutta myös muualta, että mitä tulevaisuudessa tulee olemaan, ja on erittäin tärkeää, että huomioidaan niin yrittäjien kuin myös työntekijöiden tilanne. Se taloudellinen ahdistus on ihan oikeasti todella vakava.

Tästä maskisuosituksesta, maskivelvoitteesta ja maskipakosta, mistä puhutaan: Nyt olisi tärkeää, että hallituksen viestintä olisi yhdenmukaista. Ei voi olla niin, että yksi sanoo yhtä ja toinen toista. Jos maskivelvoitetta esitetään, niin silloin tiedottamisen ja asian selittämisen pitää olla yhdenmukaista.

Perussuomalaiset ovat esittäneet muun muassa joukkoliikenteeseen maskivelvoitetta jo aikaisemmin, ja on hyvä asia, jos tätä asiaa nyt sitten käsitellään myös täällä salissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivisaari.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

16.42 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Ovaska käytti erittäin tärkeän ja arvokkaan puheenvuoron sen suhteen, että tämä esitys on niin iso, vaikea ja myös poikkeuksellinen, että tällainen voimakas politisoituminen pitäisi pitää äärimmäisen vähissä. Tähän esitykseen varmasti liittyy näkökohtia, joita eduskunnan on syytä pohtia. Sitä on hyvä tehdä tässä lähetekeskustelussa, mutta erityisesti totta kai valiokuntatyössä.

Puhemies! Mielestäni tämän esityksen oleellisuus ei ole ikään kuin neppailla sillä, mitä saa tehdä ja mitä ei, saako tavata tyttöystävää tai käydä Alkossa, vaan se, että liikkumisen rajoitustoimien kautta tässä kohtaa siis vähennetään erityisesti aikuisväestön kontakteja, [Puhemies: Minuutti!] mitä nykyisillä rajoituksilla ei ole kyetty tekemään.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

16.44 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä ihan samaa mieltä hallituspuolueiden edustajien kanssa, että tämän ei pitäisi olla hallitus—oppositiokysymys, mutta kyllä kuitenkin herää kysymys, onko tehty kaikki tarpeellinen, mitä olisi voitu tehdä tähän mennessä. Edelleen meillä on tämä rajakysymys. Meillä ei vaadita sitä negatiivista todistusta eikä myöskään testata henkilöitä siellä rajalla. Tämän on todistanut muun muassa Turun tilanne tällä viikolla.

Arvoisa puhemies! Vielä on muistissa myöskin se viimevuotinen Uudenmaan sulku. Ei me saatu siitä kovin hyviä tuloksia silloin, ja kyllä silloin kannattaa miettiä, onko tämä liian tylyä esine siihen ja pitäisikö kohdistaa tarkemmin niihin tiettyihin ryhmiin, joissa tartunnat leviävät. Nyt näistä rajoituksista tulee kärsimään liian suuri joukko ihmisiä ja myöskin yrityksiä, mikä johtaa siihen, että me joudumme myöskin kompensoimaan näitä menetyksiä sekä yrityksille että ihmisille, jotka jäävät ilman töitä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

16.45 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on selvinnyt koronan hoidosta suhteellisen hyvin, mutta Suomi ei ole erityistapaus. Se, mikä on tapahtunut muualla, voi tapahtua myös Suomessa. Koronatilanne on heikentynyt monissa maissa nopeasti ylikuormittaen terveydenhuollon kantokyvyn. Tautitilanne on meilläkin vaarassa heikentyä edelleen, ja terveydenhuollon kantokyky on jo koetuksella.

Arvoisa puhemies! Se, mikä toimii muualla, toimii todennäköisesti myös Suomessa. Monissa maissa on jouduttu ottamaan käyttöön liikkumisrajoituksia muiden torjuntatoimien lisäksi. Tautitapausmäärät on monissa maissa saatu painettua alas liikkumisrajoituksilla.

Arvoisa puhemies! Liikkumisrajoitukset ovat erittäin kovia toimia, mutta vakavassa tautitilanteessa ne voivat tulla välttämättömiksi myös Suomessa. Toivottavasti meidän ei tarvitse näitä toimivaltuuksia lopulta ottaa käyttöön, mutta meidän velvollisuutemme on varautua pahimpaan. Tekemättä me emme voi jättää.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän tässä debatissa vielä puheenvuorot edustajille Koponen, Torniainen, Räsänen ja Kiljunen ja sen jälkeen pääministerille 5 minuutin puheenvuoron. — Edustaja Koponen.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

16.46 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Suomessa on noin 300 000 yri-
tystä pois lukien maa-, metsä- ja kalatalous. Ne työllistävät 1,5 miljoonaa ihmistä ja tuot-
tavat veroja, joilla maksetaan palveluita meille kaikille. Yrityksistä 93 prosenttia on alle
kymmenen hengen yrityksiä. Tämä on segmentti, mihin hallituksen tämänhetkiset toimet
iskevät kaikista kovimmin. Hallituksen tulee selkeästi linjata, missä liikkeissä ei saa käy-
dä, määrätä ne suljettaviksi ja korvata sen jälkeen pakolliset juoksevat kulut. Tuet on mak-
settava välittömästi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Torniainen.

16.47 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omasta
mielestäni tässä on käyty hyvää debattia tästä vaikeasta asiasta. Uskon, että kun hallitus on
tätä hallituksen esitystä valmistellut, niin hallituksen sisälläkin on käyty vilkasta keskuste-
lua ja pohdittu tarkkaan eri puolueiden kesken, eri ryhmien kesken, mikä on se välttämät-
tömyysasia ja mitä toimenpiteitä tarvitaan.

Täällä on keskustelussa noussut esille myöskin rajaturvallisuus ja rajatarkastukset ja tes-
taukset rajoilla. Itse myöskin pidän sitä erittäin tärkeänä, etenkin vaikkapa tietysti lento-
asemilla, ja myöskin tuolla kaakkoisrajalla. Sieltäkin on tullut paljon terveisiä siitä, että re-
kat kulkevat siellä, ja siitä, miten niitä tarkastuksia ja testauksia tehdään.

On hyvä, että myöskin tähän maskisuositukseen tai maskipakkoon kiinnitetään huomio-
ta. Itse toivon, että se otetaan myöskin käyttöön nimenomaan maskipakkona.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

16.48 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on
kehittynyt tässä aivan viime päivinäkin hyvään suuntaan, esimerkiksi ulkona liikkumisen
mahdollistamiseksi, lasten leikkimisen mahdollistamiseksi, ja jopa uskonnonvapauden
osalta vielä kaksi päivää sitten olleessa luonnoksessa oli tiukemmat rajaukset. Eli tänne pe-
rusteluihin on tullut maininta esimerkiksi ehtoollisesta ja kasteesta, jotka ovat tietysti kris-
tityille uskonnonvapauden kannalta tärkeitä kysymyksiä.

Meillä kyllä ongelmana tällä hetkellä, kun olemme vuoden tässä kurimuksessa olleet, on
koronaväsymys. Silloin näiden voimakkaasti perusoikeuksiin kajoavien toimien tulee olla
myös kansalaisten näkökulmasta tasapuolisia ja järkeviä ja hyvin perusteltuja. Toivon, että
täällä eduskunnassa myös tätä uskonnonvapautta vielä katsottaisiin tarkkaan, [Puhemies:
Minuutti!] jotta voitaisiin jatkaa niitä hyviä käytäntöjä, joita kansankirkossamme on ollut
käytössä, esimerkiksi näitä kuuden hengen ehtoollishetkiä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kimmo Kiljunen.

16.49 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä liikkumisva-
pauden rajoittaminen on tietenkin perusfundamentaalin oikeus, ja siihen kun puututaan,
se on isosta asiasta kysymys. Aivan varmasti kukaan ei tee tätä mielellään. Tässä on halli-
tus joutunut arvioimaan terveydenhuoltokapasiteettimme riittävyyden ja ennen kaikkea te-
hohoidon kapasiteetin riittävyyttä. Välttämättömyyttä ja viimesijaisuutta täällä eduskun-
nassa tullaan arvioimaan. Oletan, että eduskunta tulee myöskin arvioimaan sitä poikkeus-
listaa, mikä tässä on suhteellisen laajasti ja jonka pääministeri tässä meille luki. Jäin poh-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

timaan siinä hallituksen näkemystä siltä osin, että yritystoiminnan hoitamiseksi ihmiset saavat mennä työpaikalle. Kun on henkilökohtaista palvelua antavasta yrittäjästä kysymys — hierojista, psykiatreista, kampaajista ja niin edelleen — he voivat mennä siis työpaikalle. Voivatko he tehdä työtä? Voisiko tässä harkita sitä, että se olisi kahdenkeskinen, jos on henkilöpalvelusta kysymys, niin että siinä mahdollistettaisiin työn jatkuminen? Tämä liittyy tähän kivijalkatilanteeseen kaupunkialueilla, mistä me puhumme. [Puhemies: Miinuutti!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Marin.

16.51 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Voin vakuuttaa, että tämän esityksen antaminen eduskunnalle ei ollut helppo kysymys. Emme me haluaisi esittää tämänkaltaisia kansalaisten perusoikeuksien rajoituksia, emme me haluaisi tällaista tänne esittää. Mutta meillä on hallituksena velvollisuus kuunnella terveysviranomaisia ja sitä vakavaa huolta, joka meille on tästä tilanteesta esitetty. Terveystien ja hyvinvoinnin laitos sekä sosiaali- ja terveysministeriö katsovat, että nämä rajoitustoimet ovat välttämättömiä epidemian hallitsemiseksi ja Suomen terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi. Tämä on vakava viesti, ja Suomen hallitus ei voi tällaista viestiä sivuuttaa. Siksi me olemme tuoneet tämän esityksen eduskunnalle, ja luotan siihen, että eduskunta erittäin huolellisesti tämän kokonaisuuden käsittelee. Me kaikki toivomme, että tautitilanne paranee. Me kaikki tietenkin toivomme, että tilanne paranee ja tällaisia toimivaltuuksia ei ikinä jouduttaisi ottamaan käyttöön, mutta meillä on myös velvollisuus tuoda tämä nyt, jotta me emme ensin ajaudu kriisiin, jonka jälkeen me sitten näitä vasta toisimme. Meidän on välttämättömästi myös ennakoida sen verran, että me emme anna pahimman tapahtua Suomen terveydenhuollolle. Siksi me olemme tämän tänne tuoneet.

Sitten mitä tulee rajojen terveysturvallisuuteen, niin mielestäni tämä on erittäin tärkeä asia. Olen täysin samaa mieltä siitä, että rajat pitäisi saada niin tiiviiksi kuin mahdollista. Varmasti niitä ei ole ikinä mahdollista täysin vesitiiviiksi saada, mutta niin tiiviiksi kuin mahdollista rajojen terveysturvallisuus pitäisi saada.

Brittimuunnos on todennäköisesti kulkenut Euroopan maihin jo paljon varhaisemmassa vaiheessa kuin milloin me olemme saaneet tämän muunnoksen olemassaolosta tietää. Tämä havaittiin jouluna, mutta se on syntynyt Britanniassa jo syyskuussa, ja on hyvin todennäköistä, että se on jo laajasti päässyt leviämään eri maihin, koska tämä tilanne nyt juuri näiden muuntovirusten osalta ja erityisesti tämän brittimuunnoksen osalta on vakava. Se on esimerkiksi syössyt meidän naapurimaamme Viron yhdeksi maailman pahimmista koronapesäkkeistä. Virossa on erittäin huolestuttava tilanne. Kun me katsomme laajemmin meidän naapurimaitamme, Venäjällä on ollut koko tämän pandemian ajan vaikea tilanne, Ruotsilla on ollut koko tämän pandemian ajan vaikea tilanne ja nyt myös Virolla on erittäin vaikea tilanne. Kun me huomioimme sen, että meidän naapurimaissamme on näin paha tilanne ja silti Suomi on onnistunut siinä, että meidän tilanteemme ei ole ollut niin paha tämän pandemian aikana, niin varmasti me voimme sanoa, että on rajoilla jossain myös onnistuttu. Meillä on ollut koko tämän pandemian ajan yksi Euroopan tiukimmista rajakontrolleista. Sitä on jälleen kiristetty alkuvuonna, ja monta viikkoa lennot oli täysin keskeytetty esimerkiksi Britanniaan. Paljon on myös tehty.

Mitä tulee erityisesti kokoomuksen peräänkuuluttamaan negatiivisen testitodistuksen vaatimiseen rajoilla maahantulovälineenä — että se riittää, että on negatiivinen testitodis-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

tus, ja sitten saa tulla ja mennä vapaasti — niin voin tässä nyt rehellisyyden nimissä sanoa, että se ei ole vesitiivis malli. Se on heikompi malli kuin se, mikä meillä on käytössä. Negatiivinen testitulos otetaan ensinnäkin ennalta. Se otetaan ennalta, ja tartunta voi tulla sen testin ottamisen jälkeen. Taudilla on myös itämisaika. On varmempi tapa torjua tautia niin, että testi otetaan Suomen päässä, mutta sekään ei yksin riitä. Jos me haluaisimme tiiviin mallin, niin siihen pitäisi liittää karanteenijakso, joka on pitkä, tai vähintäänkin tupltestimalli. Kysyn kokoomukselta: Oletteko te tähän valmiita? Nimittäin tähän mennessä te olette nimenomaisesti vaatineet löyhempää mallia, mallia jossa vain negatiivisella testitodistuksella pitäisi saada tulla ja mennä, ja se ei ole vesitiivis malli, se ei suojaa meitä näiltä virusmuunnoksilta. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Jos me katsomme nyt myös vähän historiaa, puheenjohtaja Petteri Orpo vaati 23.10. hallitusta höllentämään Suomen matkustusrajoituksia ja moitti rajoituksia ylikireiksi.

Nyt minä tiedustelen kokoomukselta: oletteko te valmiita aidosti sellaiseen rajojen terveysturvallisuusmalliin, joka olisi mahdollisimman pitävä, koska tämä teidän vaatimanne negatiivinen testitodistus ei takaa sitä, että nämä muunnokset, jotka nyt ovat, tai muunnokset, jotka tulevat, eivät tulisi, koska se ei ole vedenpitävä malli? Sen verran rehellisyyttä tässä keskustelussa pitää olla mukana.

Pitää myös muistaa, että Suomen kansalaisilla on aina oikeus tulla ja mennä. Kaikilla on oikeus poistua maasta, ja Suomen kansalaisilla on aina perustuslaillinen oikeus palata maahan. Ainoa tapa, millä me voisimme pyrkiä siihen, että vesitiiviisti estettäisiin, on pitkä, kahden viikon karanteenijakso maahantulon yhteydessä, ja sen pitäisi olla niin tiivis, että se vietetään erillään kaikista muista ihmisistä valvotuissa olosuhteissa, Me ymmärrämme, että myös tähän liittyy tietenkin merkittäviä haasteita, joten ei nyt yhdessä yritettäisi ikään kuin täällä sivuuttaa tosiasioita ja puhua täällä asioista, ikään kuin nämä olisivat kaikki aivan yksinkertaisia asioita ratkaistaviksi. Eivät nämä ole. Tämä on globaali pandemia, ja tämä on erittäin vaikea kokonaisuus hallita. Hallitus tekee parhaansa, mutta emme mekään tietenkään täydellisiä ole emmekä me kaikkeen pysty, vaikka kuinka yritämme.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

16.56 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Marin halusi tässä puheenvuorossa nyt tällaisen poliittisen kamppailun kokoomuksen kanssa avata, ja hän ilmeisesti näistä tykkää. Haluan sanoa, että kokoomus ei ole missään vaiheessa sanonut, että etukäteen vaadittava negatiivinen testitodistus olisi jokin sellainen taikatemppu, että kun se säädettäisiin, niin se ratkaisisi kaikki ongelmamme. Sen sijaan olemme jo viikkoja, ellemme kuukausia, kysyneet, että kun kaikissa muissa Suomeen rinnastettavissa maissa muiden käytössä olevien ratkaisujen lisäksi vaaditaan negatiivista testitodistusta, jotta siis ulkomaalainen maahan voi tulla, miksi tätä ei ole Suomessa otettu käyttöön. Pääministeri Marin on itse julkisuudessa sanonut, että tämä olisi pieni hyvä lisätoimenpide, ja kun näin on, niin edelleenkin, edelleenkin, tänäkin päivänä kello 17, vaadimme hallitukselta, [Puhemies: Minuutti!] että tämä lisätoimi otetaan käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mykkänen.

16.58 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että käydään sisältökeskustelua siitä, mitä tarkoittaa koronaviruksen uusien mutaatioiden Suo-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

meen tulemisen riskin minimointi. Niin kuin edustaja Zyskowiec tässä hyvin kuvasi, se meidän huoli on ollut se, että kun menemme näin perustavaa laatua oleviin liikkumisvapauden rajoituksiin, niin kyllä silloin, jos tilanne on näin vakava, meidän täytyy pystyä myös rajaturvallisuus maksimoimaan. Negatiivinen testitodistus on yksi keino — on erikoinen asia, miksi Suomessa sen käyttöönotto on ollut niin paljon vaikeampaa kuin naapureissa — mutta siinä olemme varmasti yhtä mieltä, että se ei kaikkiin tilanteisiin ole vedenpitävä keino. Ja kyllä, näin vakavassa tilanteessa meidän täytyy myös näitä pakkokaranteneja käyttää silloin, kun tulee henkilöitä, jotka täytyy testata ja odotetaan testitulosta. Kyllä meidän täytyy tässä toimia.

Mitä sitten tulee näihin kansalaisten kulkemisiin edes sun taas. Toivottavasti nyt pääsemme tästä pandemiasta näillä keinoilla, mutta täytyy sanoa, että niissä maissa, jotka ovat todella pystyneet estämään muunnosten tulemistä alueelleen tai koronan tulemistä, se on yleensä perustunut myös siihen, että myös oman maan kansalaisilla on ollut karanteenivollisuus silloin, kun he palaavat maahan. Meidän täytyy kyllä näitä punnita, koska tässä puhutaan elämästä ja kuolemasta. Sen takiahan me rajoitetaan perusoikeuksia. Jos ei saa kotipihalta poistua, mutta sitten saa kuitenkin vapaasti kulkea maasta toiseen, niin näitä täytyy miettiä uudella tavalla. [Puhemies: Minuutti!] Tämä on ihan uudenlainen tilanne, ja toivon, että käynnistetään koko Euroopassa ja Suomessa tämän perustuslaillisen puolen miettiminen. [Puhemies: Nyt on minuutti kulunut!]

Mutta kyllä rajaturvallisuuteen vielä haluamme panostaa nykyistä enemmän, ja sen pitäisi tapahtua tämän paketin yhteydessä, ei vasta sen jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tavio, ja sen jälkeen ministeri Kiuru, ja sitten olisi syytä mennä puhujalistaan.

16.59 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tahdon vielä tuoda esiin, että tietysti on vaihtoehtoja. Perussuomalaiset ovat nähneet, että virustartuntoja on tehokkainta torjua siellä, missä tartunnat tapahtuvat. Hallituksen esitys kuten viranomaislausunnotkin HUSia ja THL:ää myöten ovat aika pitkälti todenneet, että ne tartunnat tapahtuvat nyt pääosin yksityistilaisuuksissa ja työpaikoilla. Muistaakseni hallituksen esityksen sivulla 26 on tämä listaus, ja siinäkin kerrotaan, että nämä tapahtuvat pääasiallisesti yksityistilaisuuksissa ja toissijaisesti työpaikoilla. Siksi sopii nyt kuitenkin kysyä: osaisivatko suomalaiset ilman pakkoakin pitää tiukemman tauon kyläilemisessä? Minä jollain tapaa tahdotaisin uskoa, että vahvalla suosituksella tai näillä kokoontumissuosituksilla ja -rajoituksilla ja näin me itse asiassa voitaisiin päästä siihen yhdessä, ja minusta tähän me voitaisiin keskittyä. [Puhemies koputtaa] Mitä tulee taas työpaikkoihin, niin sinnehan on aluehallintoviranomaisille annettu jo oikeudet, ja omavalvontaa voidaan lisätä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 2 minuuttia.

17.01 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Tavio kysyi, pystyttäisiinkö tämä hoitamaan niin, että vain vedottaisiin suomalaisiin siinä, että pysytään nyt kotona ja lähipiirissä. Siihen me olemme vedonneet jo kahdesti, niin kuin muistatte: silloin kun tämä koronakriisi puhkesi, ja nyt sitten uuden kerran joulun aikaan — ja se oli myös vaikutukseltaan yhtä suuntaa antava siinä, että kyllä viesti otettiin vastaan. Me olemmekin jo siinä tilanteessa, että meillä on kolmen viikon sulku päättymäs-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

sä, ja juuri tämän vetoomuksen varassa olemme pyrkineet hoitamaan tätä tautitilannetta, mutta ikäväkseni joudun teille toteamaan, että tällä hetkellä nämä rajoitukset eivät ole vielä selkeästi kääntäneet meidän tapauksia laskukäyrälle. Tämä jarrutus toimii, mutta ei ole selkeää muutosta vielä tulossa.

Me olemme ilmaantuvuudessa nyt sellaisella käyrällä, että tämä ei tule jatkumaan hyvänä. Minun on teille sanottava, että rajoituksia ei voida purkaa — vaikka tässä salissa on käyty todella paljon keskustelua siitä, voitaisiinko vain rajoituksia purkaa, näiden viimeisten viikon ja kahden aikana. Me emme voi purkaa nykyisiä rajoituksia, vaan meidän on lisättävä rajoituksia ja vähennettävä fyysisiä kontakteja vielä 25 prosentilla, jotta meillä olisi mahdollisuus onnistua. Me tarvitsemme koko eduskunnan tukea ja apua siinä, että tämä iso kuva välittyy kansalaisille niin kuin se on, jotta ihmiset itse lähtisivät tukemaan sitä, että me tulemme onnistumaan tämän pandemian hoidossa. Sitä tukea me tarvitsemme erityisesti tässä salissa, kun me käymme tätä keskustelua.

Ei hallitus ole päättänyt, että vain yksi keino käy. Päinvastoin on kartoitettu laajalla asiantuntijatyöllä, mitkä voisivat olla niin nopeatahtisesti toteutettavia keinoja, joiden vaikutus olisi niin laaja, että niitä voisi perustella perusoikeuksien näkökulmasta tässä tilanteessa aivan välttämättömiksi. [Puhemies koputtaa] Mutta sellainen rullanssi, että tuotaisiin uskomattoman monta esitystä ja sillä tämä tehtäisiin, ei tule vaikuttamaan niin nopeasti, että me saisimme muutosta tähän. [Puhemies koputtaa]

Rajoista olisi, puhemies, tehnyt vielä mieli sanoa. 30 sekuntia jos saan?

Puhemies Anu Vehviläinen: No, 30 sekuntia, ja sitten mennään eteenpäin.

Nopeasti sanon: Rajaturvallisuus on tärkeää, mutta tässä yhteydessä me emme ratkaise maamme tautitilannetta enää sillä. Meidän täytyy nyt keskittyä isoon kuvaan. Me joudumme pohtimaan jatkossa, niin kuin edustaja Mykkänen täällä totesi, myös karanteenimallia. Itse olen kannattanut sitä jo pitkän aikaa ja uskon, että ainakin SDP on sillä kannalla, ja me olemme tehneet siitä esityksen. Mutta nyt tämä ennakkotestimalli yksinään tulee olemaan liian löysä tähän tilanteeseen, ja sen takia lähtökohdaksi otetaan se, että rajoilla ohjataan kaikki terveystarkastukseen, ja sieltä voi vapautua avin tekemillä päätöksillä kohderyhmittäin. [Puhemies koputtaa] Nyt tämä on kireämpi malli, ja siitä pidetään nyt kiinni.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministerille 2 minuuttia, ja sen jälkeen puhujalistaan. — Pääministeri.

17.04 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin ministeri Kiuru jäi, eli juuri siitä, miksi näitä rajoitustoimia nyt tehdään: Me emme pysty ratkaisemaan tätä nykyistä tilannetta rajojen terveysturvallisuudella, mutta olemme samaa mieltä siitä, että kyllä, rajojen terveysturvallisuuden pitäisi olla niin hyvällä tolalla kuin mahdollista, ja tämä Suomen malli, jossa on testiin mentävä Suomen päässä ja jossa nyt aluehallintovirastot ovat myös määränneet pakollisia testejä isoille joukoille, on erittäin tärkeä. Mutta me emme nyt ratkaise tätä nykyistä tilannetta rajoilla, vaan me ratkaisemme sen rajojen sisällä, ja sen vuoksi tätä esitystä on esitetty.

Ja minkä takia me sitten tällaisen esityksen olemme tehneet? Tässä kuvasinkin aikaisemmin, että terveysviranomaiset ovat katsoneet, että tämä on välttämätön, ja meidän pitää tietenkin nojata heidän arvioonsa tässä asiassa, mutta tietenkin syynä on myös se, että

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

me haluamme, että me pääsemme tästä tilanteesta mahdollisimman nopeasti yli. Me haluamme, että kesä olisi parempi. Me haluamme, että Suomen tartuntamäärät saadaan selkeään ja merkittävään laskuun, jotta yhdessä rokotusten ja kausivaihtelun kanssa me pääsemme kesällä tilanteeseen, jossa me voimme kaikki elää elämäämme normaalisti ja turvallisemmin, jossa voidaan järjestää tapahtumia, jossa voidaan tavata ystäviä ja jossa voidaan elää normaalia elämää. Se on ihmisten hyvinvoinnin ja myös talouden näkökulmasta tietenkin se tilanne, mitä me haluamme.

Olen esittänyt kutsun oppositiolle jo tuossa tämän viikon yhteisessä keskustelussa keskustelemaan ensi viikon jälkeen, eli sitä seuraavalla viikolla, yhdessä siitä exit-suunnitelmasta, mikä meillä on tästä tilanteesta ulos pääsemiseksi, ja on hyvä, että sitä keskustelua käydään myös yhdessä. Hallitus tulee sitä ensi viikolla käsittelemään, ja sen jälkeen käsittelemme sitä parlamentaarisesti, kaikki puolueet yhdessä, koska uskon, että voimme sen ajatuksen jakaa, että nyt pitää tehdä riittävästi toimia, niin että kesä on parempi ja että se on parempi aivan meille kaikille, niin ihmisille kuin myös yrityksille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

17.06 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Suomessa ei ole koskaan sotien jälkeen ollut ulkonaliikkumiskieltoa. Itse en usko, että nämäkään ulkonaliikkumiskiellot tai ulkona liikkumisen rajoitukset tulevat lopulta edes voimaan — ne jäänevät siis lopulta uhkaustasoisiksi.

Eduskunta käsittelee nyt siis pääministeri Sanna Marinin hallituksen esitystä ulkona liikkumisen rajoittamisesta, esitystä liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta. Marinin hallitus SDP:n, keskustan, vihreiden ja vasemmistoliiton johdolla on siis kieltämässä tai rajoittamassa ulkona liikkumista vähintään pääkaupunkiseudulla ja Turun seudulla. Annettu esitys kuitenkin antaisi hallitukselle mahdollisuudet omalla asetuksellaan rajoittaa liikkumista myös muualla Suomessa. Asia on nyt tänään lähetekeskustelussa, ja näyttää siltä, että maaliskuu ehtii päättyä ennen kuin tämä laki ehtii eduskunnasta ulos. Ensi viikolla esitystä käsittelevät ainakin sosiaali- ja terveysvaliokunta, hallintovaliokunta ja perustuslakivaliokunta normaalissa järjestyksessä, mutta varapuhemies Eerola on kertonut, että eduskunta ei täysistuntoja kuitenkaan tule järjestämään. Oma arvioni on siis, että tämä toimi lopulta jäänee Marinin kalupakkiin. Panos ei lähde tykin suusta, ja tästä tulee lopulta tussahdus. Esitys ei siis oman arvioni mukaan tule etenemään arkeen ja jää vähän niin kuin entisen isän kasvatusmetodiksi eli uhkaus-, kiristys-, lahjontatasolle — nuo kaksi ensimmäistä lienee suunnattu Suomen kansalle ja viimeisin sitten hallituksen sisäisen koheesion ylläpitoon.

Itse uskon, että hallitus luottaa siihen, että pelkästään tällaisella sotien jälkeisen ajan tiukimmalla toimella uhkaamisellakin saataisiin ihmiset luopumaan liikkumisesta. Näin varmasti vastuulliset suomalaiset ja ne hiljaiset ja kiltit ihmiset toimivatkin, mutta tokkopa he, joiden syystä Marinin hallitus tällaista suunnittelee. Eilen nimittäin sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Kirsi Varhila totesi, että ”liikkumisrajoitukset ovat välillinen keino puuttua kotibileisiin”. Varhila totesi koronatilannekatsauksen yhteydessä 25.3.2021: ”Tämä on välillinen keino rajoittaa niitä kohtaamisia, jotka tapahtuvat yksityistilaisuuksissa. Silloin ei pystytä liikkumaan näihin häihin, bileisiin ja muihin, joissa nämä tartunnat ovat viime aikoina levinneet.” Yksityistilaisuuksiin ei kuulemma ole siis muuta keinoa hallituksella puuttua. Työ- ja elinkeinoministeriö on omassa arviossaan arvioinut tämän leik-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

kaavan yksin pääkaupunkiseudulla kauppojen liikevaihtoa noin miljardin euron osuudella viikossa, eli suunnitellussa kolmessa viikossa kassa tyhjenisi noin 3 miljardilla. Itse näen, että aika heikko ja sairaan kallis toimi Helsingin lähiöiden kotibileisiin puuttumiseksi.

Itse en siis tällaista toimea ole tässä tilanteessa kannattamassa. Esitys on mielestäni kohutun ja epäoikeudenmukainen. Oli itse asiassa aivan hullua, että hallituksen esitellessä ulkonaliikkumisrajoituksia esimerkkinä kerrottiin, että Stockmannille ei voisi mennä ostamaan jotain tavaraa mutta Prismasta sen voisi tehdä. No, tänään saimme kuulla, että Stockmann on aloittanut yt-neuvottelut koko 1 200 henkilön työvoimaresurssinsa osalta. Ja vielä esimerkkinä valtioneuvoston alivaltiosihteeri kertoi, että koristetarvikkeen voi kyllä ruokakaupasta ostaa mutta hänen mukaansa ei Stockmannin eri kerroksista.

Arvoisa puhemies! Jonkin verran on tullut myös viestiä siitä, että Alkoon meneminen on jatkossakin varmistettava, mutta kuntosalille ei tämänviikkoisten päätösten jälkeen saisi enää mennä edes yksin. Prismasta voisi hankkia kengät, mutta ei yrittäjävetoisesta kivijalkakaupasta. Jos sinulla on ollut varaa hankkia oma mökki, niin sinne toki voit mennä, mutta vuokramökin viikoksi vuodessa varaamaan pystyvän mökkimatka kiellettäisiin. Edustaja Arhinmäki, kun te äsken puhuitte tästä, miten tämä kohtelee eri tuloluokissa olevia ihmisiä, niin tämä on hyvin epäoikeudenmukainen niille, joilla on varaa yhdeksi viikoksi vuodessa varata vuokramökki. [Paavo Arhinmäki: Tätä muun muassa tarkoitin!] — Mutta te esitätte kuitenkin tätä rajausta tällä tavalla. [Paavo Arhinmäki: En minä ole esittänyt yhtään mitään!]

Arvoisa puhemies! Aiheellinen kysymys on myös se, onko aiheellista nyt tosiasiallisesti siis estää nuorten kulkemista harrastuksiin. Kun kirjastoja ei ole suljettu, niin nyt tämän jälkeen kirjastoihin ei Helsingin kaupungin arvioiden mukaan voisikaan mennä. Hallitushan lupasi jo jokin aika sitten, että rajoitustoimia ei enää kohdisteta lapsiin ja nuoriin. Nyt tosiasiallisesti siis kohdistetaan. Kysymys kuuluu myös siitä, koskeeko tämä lasten leikki ja toiminta myös sitä, että lapset voisivat mennä harrastuksiinsa. Tätä on muun muassa Suomen Olympiakomitea kysynyt.

Esityksen perustavaa laatua oleva ongelma on myös se, että se on kirjoitettu muotoon, että kaikki, mitä ei ole erikseen sallittu, on kielletty. Edessä on loputon tulkintojen sekamelska ja Helsingin Sanomien Jussi Pullisen aamuisin sanoin luopuminen liberaalin demokratian perustasta eli siitä, että ”kansalaisten yksityiselämää on pyritty suojaamaan, ei mikromanageroimaan”. Pullinen kirjoittaa, miten muissakin maissa tällainen ”askel pikkutarkkaan elämän sääntelyyn on nostanut näkyvää vastustusta monessa maassa”. Ja hänen sanoin Suomi ei välttämättä ole poikkeus — itse toivon, että on.

Tänään eduskunta nämä valiokuntien käsittelyyn on siirtämässä. Nämä menevät pääsiäisen yli, eli puhutaan kahdesta viikosta, ennen kuin näitä voitaisiin nopeimmillaankin saada voimaan. Itse pidän keinoja siis väärinä ja ylimitoitettuina. Esimerkiksi Saksassa rajoitukset tehtiin niin, että rajoitettiin aidosti sitä ilta-aikaa 22:sta 05:een. [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, käytän kansanedustajille kuuluvaa perustuslaillista oikeutta puhua. — Itse tekisin sellaisia toimia, että rajaisin asemilla liikkumista ja kauppakeskuksissa kokoontumista esimerkiksi enintään kahteen henkeen. Yleiset tilat olisi mahdollista laittaa kauppakeskuksissa kiinni, metroasemia, juna-asemia ja tämäntyypisiä kokoontumispaikkoja rajata. Ja isona ne maamme ulkorajat: Ne pitäisi viimeistään nyt saada kiinni koronavuodolta ja uusilta äärimmäisen tarttuvilta virusvariaatioilta. Jokaiselle rajanylittäjälle pitäisi tehdä pakollinen koronatesti tai vaatia negatiivisen koronatestin todistus. Nyt rajan yli

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

on päässyt ilman testiä ja käytännössä britti- ja Etelä-Afrikan virusmuunnoksille on sanottu tervetuloa. Tämä on ollut vastuutonta.

Arvoisa puhemies! Oma arvioni on, että kahdessa viikossa tilanne menee niin, että Marinin hallitus ei lopulta näitä toimeenpanekaani ja ilmoittaa, että ulkona liikkumisen rajoituksia ei otetakaan käyttöön. Tietynlaisena uhkauksena ne olisivat näin jo tarkoituksensa ajaneet. Katsotaan, olenko väärässä.

Arvoisa puhemies! Nyt jo tällä hetkellä seitsemän päivän ilmaantuvuus Uudellamaalla on itse asiassa alimmillaan kolmeen viikkoon.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

17.15 Lulu Ranne ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys liikkumisrajoituksista herättää paljon enemmän kysymyksiä kuin siitä saadut tiedot ovat antaneet vastauksia. Ministerien puheenvuorotkin hämmentävät. Ensimmäinen mieleen tuleva kysymys on, edellyttäisikö merkittävä perusoikeuksien lisärajoittaminen sitä, että tartuntatilanne olisi selkeästi huononemassa. Maaliskuun tartuntalukujen kehityksen perusteella näin ei selvästikään ole. Tartuntojen alueellinen ja väestöllinen jakauma on muuttunut, mutta onko se riittävä peruste esitetyille lisärajoituksille?

Perustuslakivaliokunta linjasi asumisoikeuslain muutoksen yhteydessä, että ennakoiva varautuminen ongelmaan, joka ei ole vielä kärjistynyt, ei täytä perusoikeuksien rajoittamisen oikeasuhtaisuuden vaatimusta. Nyt hallitus kuitenkin näyttää olevan sitä mieltä, että se, ettei tilanne parane, oikeuttaa perusoikeuksien rajoittamisen. Siitähän seuraisi, että perusoikeuksia voidaan rajata lisää loputtomasti, kunnes tilanne paranee. Sitä, mikä tämä parantunut tilanne sitten oikein on, ei ole määritetty. HUSin oppivan mallinnuksen laskemat prosenttiluvut ovat nyt perusteena perusoikeuksien rajoittamiselle. Voiko tämä olla riittävä pohja rajoituksille?

Arvoisa rouva puhemies! Seuraavaksi herää kysymys, onko ehdotetuilla rajoituksilla ylipäätään mahdollista saavuttaa esitetyt tavoitteet. Näillä rajoituksilla on vaikea nähdä selkeää vaikutusta ongelmallisimpina pidettäviin joukkokokoonpääntöihin, kuten bileisiin ja muihin tilaisuuksiin. Tästä seuraakin kysymys rajoitusten oikeasuhtaisuudesta. Ovatko ehdotetut rajoitukset todella välttämättömiä ja tässä tilanteessa vähiten perusoikeuksiin puuttuvia? No eivät. Ja onko kaikki muut perusoikeuksiin vähemmän puuttuvat keinot jo käytetty? Ei ole, ja sen me tiedämme kaikki.

Huolestuttavaa on myös se, että perusteluissa korostuu sairaanhoidon, erityisesti HUSin alueen, kantokyky. THL:n sivujen mukaan sairaalahoidossa oli eilen 313 potilasta, joista 59 oli teho-osastolla. Jos kantokyky nyt on loppumaisillaan, meillä ei selkeästi ole valmiuksia vastata todelliseen katastrofiin. Onkin siis syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hallitus on heittänyt miljardeja kaikenlaisiin kohteisiin, kuten viherhankkeisiin ja kuntien ylimääräisiin koronatukiin, mutta terveydenhuollon kapasiteettiin ja erityisesti henkilöstön riittävään kompensatioon ei rahaa ole riittänyt.

Arvoisa rouva puhemies! Rajoitusten yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnissa on huomioitava myös kaikki ne haittavaikutukset, joita rajoitusten toteuttaminen aiheuttaa. On vaikeaa pitää oikeutettuna yrityksille muutamassa viikossa aiheutuvaa miljardiluokan menetystä, kun yhteiskunnan kriittisten perustoimintojen kriisinkestävyys ei rahaa muka ole. Ihmisiä sairastuu ja tuhoutuu myös rajoitustoimien seurauksena. Erityisesti ikääntyvien tai raskaassa elämäntilanteessa olevien elämä vaikeutuu edelleen. Lasten ja

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

perheiden pahoinvointi kasvaa. Välttämättömät ennaltaehkäisevät ja akuutit palveluresursit jäävät yhä enemmän jälkeen avuntarpeista.

Arvon kollegat! Päättäjien hälytyskellojen tulisi soida aina, kun jonkun ongelman ratkaisemiseksi väitetään olevan vain yksi vaihtoehto, kuten tämä hallituksen esitys. Tämä lakiesitys on kirjoitettu niin, että ensiksi on valittu haluttu toimintalinja ja sen jälkeen kaikki muut vaihtoehdot selitetään vähillä tai olemattomilla perusteluilla pois, kuten esimerkiksi äärimmäisen tiukka rajakontrolli, kuten karanteeni, kuten liikkumisrajoitukset yöaikaan. Niitä ei ilmeisesti haluta käyttää. Hallituksen esittämä vaihtoehto, eli esitetyt liikkumisen ja lähikontaktien rajoitukset, ei ole hyväksyttävä ja oikeasuhtainen toimi tässä tilanteessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Arhinmäki.

17.20 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on hyvin huolissaan vakavasta epidemiatilanteesta. Nyt tarvitaan lisärajoituksia, jotta ihmisten terveys ja sairaanhoidon kantokyky saadaan turvattua. Nyt on tärkeää, että me kaikki, jokainen meistä, vähennämme fyysisiä kontakteja niin paljon kuin on mahdollista. Mitä paremmin pyrimme noudattamaan rajoituksia, sitä lyhyempiä ne ovat ja sitä vähemmän niitä tarvitaan.

Hallitus on valmistellut sosiaalisten kontaktien rajoittamisesta esityksen, joka perustuu liikkumisen rajoittamiseen vain aivan välttämättömään. Liikkumisen rajoittaminen on toimi, joka puuttuu erittäin syvälle perusoikeuksiin ja yksilönvapauksiin. Siksi perusoikeutta liikkumiseen voidaan rajoittaa vain aivan välttämättömänä, oikeasuhtaisena ja viimesijaisena toimenpiteenä. Kaikkien näiden pitää täytyä.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmässä on edelleen epäilyjä siitä, täytyvätkö lain vaatimat välttämättömyyden, oikeudenmukaisuuden ja vaikuttavuuden kriteerit. Eduskunnan ja erityisesti perustuslakivaliokunnan tehtävänä on asiantuntijoiden kuulemisen jälkeen arvioida, täytyvätkö nämä erittäin korkeat kynnykset. Vasta nämä eduskunnassa saadut asiantuntija-arviot kuultuaan voivat vasemmistoliiton eduskuntaryhmän edustajat ottaa lopullista kantaa lain välttämättömyyteen.

Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan voidaan ajatella, että tämän lain käsittely muodostuu kahdesta osasta: on tämä välttämättömyyden, oikeasuhtaisuuden ja viimesijaisuuden arviointi, ja sitten toisaalta pitää arvioida myös tämän lain pykälä. Jokaisella lailla on luokkanäkökulma, niin myös tälläkin. Eduskunnassa pitää hyvin huolellisesti arvioida, miten tämä vaikuttaa erilaisiin ihmisiin, eri tilanteissa oleviin ihmisiin. Monet lait, ja erityisesti tämä laki, on monelta osin laadittu siitä näkökulmasta, mitä on kaltaiseni omistavaan luokkaan kuuluvan, viktoriaaniseen perhekäsitykseen nojaavassa ydinperheessä asuvan ihmisen elämä. Mutta yhteiskunta ei ole vain perinteistä ydinperhettä, jonka tunnemme Suomen perhe-elokuvista, vaan tänä päivänä elämä on hyvin paljon moninaisempaa. Jos ajatellaan niitä rajoitusalueita, joita tässä nyt tällä hetkellä näyttäisi olevan tulossa, niin niistä tietysti keskeinen on Helsinki, jossa noin 40 prosenttia ihmisistä asuu yksin. Ihmiset myös asuvat ahtaasti. Tämä pitää huomioida, kun arvioidaan eduskunnassa pykälä. Meidän mielestämme pykälissä pitää huomioida se, että entistä useampi asuu yksin ja perhesuhteet ovat moninaiset. Tämä on tyypillistä juuri suurissa kaupungeissa, erityisesti tietenkin Helsingissä, jota mahdollinen lainsäädäntö ja sen pohjalta annetut rajoitukset, koskevat.

Lakien pykälien pitää mahdollistaa ulkoilu luonnossa — mikä nyt onkin muuttunut. Se ei voi rajata ihmisten liikkumista vain asuinpaikan läheisyyteen. Jos asuu yksiosässä Puna-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

vuoreissa tai Kalliossa, niin pitää olla mahdollisuus lähteä Keskuspuistoon tai Mustavuoren metsiin myös silloinkin, jos ei omista omaa autoa.

Arvoisa rouva puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mukaan pykälissä pitää huomioida se, että puoliset voivat asua myös eri osoitteissa ja puolisoitten tapaaminen pitää mahdollistaa myös rajoitusten aikana. Samoin perheet voivat usein asua eri osoitteissa. Olemme myös erittäin huolestuneita siitä, toteutuuko isovanhemmille mahdollisuus tavata lapsenlapsiaan turvallisesti ulkona.

Asunnottomuus on edelleen iso ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa. Asunnottomien tilanne on huomioitava ja tehtävä kaikki voitava, jotta ylipäättensä haavoittuvammissa asemassa olevat ihmisryhmät eivät kärsi kaikkein raskaimmin.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä, että laissa olevat rajoitukset eivät estä varhaiskasvatukseen, peruskouluun tai toisen asteen opetukseen osallistumista. Lasten oikeus yhdessä leikkimiseen ja pelaamiseen ulkona pitää turvata. Pitää myös miettiä, voiko tässä pelaamisessa olla ohjausta aikuisten toimesta.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on joitain asioita, joita tulemme vielä huolellisesti käymään pykälä pykälältä läpi eduskuntakäsittelyssä, jotta ne ovat asianmukaisia. Lain voimaansaattaminen vaatii välttämättömyysharkintaa täältä meiltä eduskunnassa, ja jos eduskunta hyväksyy lain, pitää välttämättömyysharkinta tehdä myös ennen kuin valtioneuvosto antaa mahdollisen asetuksen lain käytöstä.

Mahdollisella lain käyttöönotolla olisi merkittävät taloudelliset vaikutukset erityisesti erikoisliikkeille sekä palvelualan yrityksille ja itsensätyöllistäjille ja sitä kautta myös työllisyydelle. Lain käyttöönotto vaatii taloudellista tukea niin yrityksille kuin työntekijöille.

Meidän arviomme on, että lain tosiasiallinen valvonta on varsin vaikeaa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta on äärimmäisen tärkeää, että lain valvonta on tasapuolista eikä kohdistu mihinkään erityisryhmiin.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä haluaa voimakkaasti painottaa, että lain mahdollisesta hyväksymisestä ei saa muodostua ennakkotapausta. Kynnys esitetyn kaltaiselle perusoikeuksien rajoittamiselle on välttämätöntä pitää korkeana niin nyt kuin tulevaisuudessakin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Rantanen, Mari.

17.27 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Aloitan ensin tästä, mistä puhuin debattipuheenvuorossa: Pidän siis hyvin erikoisena sitä, että juuri kun täällä päätettiin vaalien siirtämisestä, joka perustui THL:n laskuharjoitukseen siitä, että vaalien kohdalla Suomessa olisi 2 600—11 200 tartuntaa, niin nyt tässä esityksessä oleva mallinnus näyttäisi, että toukokuun puolessavälissä Suomessa olisi koko maassa 1 600 tartuntaa, mikäli osasta rajoituksia luovutaan. Näissä on valtava ristiriita, ja tämä on sellainen asia, mikä on selvitettävä, ettei tähän taloon tule esityksiä, joita kutakin tuodaan erilaisilla mallinnuksilla. On totta, että tässä mallinnuksessa on rokotusten ja kausivaihtelun lisäksi otettu huomioon joitakin rajoitustoimia, joita siinä vaalien siirtoa varten tehdyssä skenaariossa ei ollut. Mutta pidän tätä epäasiallisena ja toivoisin, että hallitus kiinnittäisi huomiota siihen, että jokainen esitys, mikä tähän taloon tulee, ei ole erilaisen laskentatavan ja skenaarion mukaan tehty. Minusta tämä on hyvin erikoista.

Näihin liikkumisrajoituksiin:

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Lähtökohta on se, että kaiken muun pitäisi olla tehtynä ensin. Kun pläräsin tässä tilanetta, miten tähän on nyt tultu, niin itse asiassa viime vuoden helmikuussa on tässä salissa käyty samaa keskustelua, ja hallitus toi terveiset THL:ltä, että itse asiassa rajatoimet eivät ole hyvä tapa estää virusta. No tämä sama käsitys on mitä ilmeisimmin tullut tänne nyt useampaan kertaan, koska me ollaan vuosi tästä puhuttu. Fakta on kuitenkin se, että tämä on kolmas aalto, mikä on tullut rajojen yli, ja edelleen me puhumme tästä asiasta.

Täytyy nyt todeta, pääministeri Marin, että kun te täällä esititte, että tällä ennakkotestillä hoidettaisiin asiaa, niin ei. Te tiedätte erinomaisen hyvin, että jotta raja olisi pitävä, se vaatii ennakkotestin, se vaatii testejä rajalla joko kaikille tai kohdennetusti erityisesti riskimaista tuleville ja se vaatii karanteenit. Muualla Euroopassa mennään esimerkiksi joissain maissa seitsemän päivän karanteenilla. Ja totean tähän, että yksikään maa, joka on esittänyt kansalaisillensa liikkumisrajoituksia, ei ole näin löperö rajatoimissaan, vaan rajatoimet on hoidettu kuntoon. Faktahan on myös se, että on ihan sama, kuinka kauan suomalaiset nakottavat sisällä, jos rajalta tulee koko ajan uutta virusta. Ja valitettavasti on näin. Sen te tiedätte aivan hyvin, vaikka sen täällä kiistätte. Sieltä ne ovat tulleet, niin nämä muuntovirukset kuin jatkossakin tulevat muuntovirukset. Toivon sydämestäni, että otatte tämän vakavasti, koska tämä myös liittyy hyväksyttävyyteen tämän lain osalta. Jos suomalaiset kokevat, että tänne voi rajalta tulla ja tuoda virusta mutta heidän pitäisi olla kotona, niin ei tämä kyllä toimi, eikä tämä toimi myöskään sen vuoksi, että ihmiset eivät halua tätä silloin ehkä niinkään noudattaa.

Kyllä pidän ikävänä sitä, että näin vuoden jälkeen me puhumme siitä, että nyt pannaan tällainen lockdown, kun tämä olisi voitu hoitaa vuosi sitten, jolloin olisi tästä löyhästä hirrestä päästy irti ja emme olisi tässä tilanteessa, [Maria Guzenina: Ei olisi mennyt läpi PeVistä silloin vuosi sitten!] että sitä virusta on tullut rajan yli edelleen. Ja kyllä sanoisin, että kun tässä pääministeri Marinkin puhui kyselytunnilla, että otetaan Euroopasta esimerkkiä, niin todella totean, että rajat pitävät niissä maissa, joissa lockdown on; siellä on paljon tiukemmat myöskin maahantuloedellytykset. Euroopasta jos halutaan ottaa esimerkkiä, niin nostaisin tähän kyllä sen, onko meillä tutkittu, voidaanko puuttua bileiden pitämiseen, ja onko meillä tehty kauppoihin asiakasmäärien rajoituksia, jotta siellä on x määrä kerrallaan, jolloin se on terveysturvallisempaa. Me tiedämme myöskin, että meillä on ongelma tässä maassa maahanmuuttajayhteisöissä, jotka tapaavat toisiaan, ja me tiedämme, että he käyvät moskeijoissa porukalla, joten kohdennetaan sitten sinne ja sinne kaupakeskuksissa notkumiseen, jos tämä on se ongelma.

Sitten haluan tuoda tämän yhden asian esiin, josta täällä jo eilen keskusteltiin: Pidän hyvin hyvin erikoisena, että tuodaan tällainen liikkumisrajoitus ja koplataan sinne rokotusjärjestyksen muuttaminen. Miten se on mahdollista? Jos tämä on täysin välttämätön tehdä, miten tähän rajoitusesitykseen voidaan koplata jotakin, käydä siis nappikauppaa? Nythän kävi niin, että toissapäivänä vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtaja ilmoitti Instagramissa, että rokotusjärjestyksen muuttamisesta on tässä yhteydessä sovittu. Eilen täällä käytiin asiasta debattia, ja RKP ja vihreät sanoivat kyllä, demareista huudettiin, että ei olla. Mutta sitten mediasta löytyi, että pääministeri Marin vahvisti, että kyllä näin on tehty: sen jälkeen kun riskiryhmät on koko maassa rokotettu, voidaan kohdentaa. Näin itse asiassa ministeri Saarikkokin totesi eilen täällä ensimmäisessä kysymyksessä, että yksittäisiä kohdentamisia voidaan tehdä pahimmille tautialueille, ja sitten seuraavaan hetkeen hän totesi, että mitään esitystä ei ole kuitenkaan annettu.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Arvoisa puhemies! Tämähän alkoi HUSin toimitusjohtaja Tuomisesta, joka kertoi, että pitäisi kohdentaa. Hän nosti maahanmuuttajayhteisön esiin. Seuraavaksi tuli THL:n Ter vahauta, joka nosti kohdentamiset maahanmuuttajayhteisöön esiin, rokotebusseineen päivineen. Ja seuraavaksi tuli KRARin puheenjohtaja, joka myöskin tämän nosti. No nyt kun tämä tuli sitten koplattuna tähän ilmeisesti vihreiden ja RKP:n toimesta, niin miten te olette aikoneet nyt kohdentaa näitä? [Veronika Honkasalo: Alueellisesti!] Alueellisenhan kaikki ehkä hyväksyvätkin, että se tulee epidemia-alueille, mutta ette kai te, hallitus, [Puhemies koputtaa] ole esittämässä tätä pelkästään maahanmuuttajayhteisöille? [Veronika Honkasalo: Alueellisesti!] — Arvoisa puhemies, en pysty puhumaan niin nopeasti tämä maski päässä, joten...

Puhemies Anu Vehviläinen: No niin, jatkatte hetken, mutta yritetään pitää näistä suosituksista silti kiinni.

Juu, toki, mutta se on hiukan hankalaa. [Vasemmalta: Faktoista pitää pitää kiinni!] — Kysyisin nyt, arvoisa pääministeri Marin: mitä te olette tästä rokotusjärjestyksestä sopineet? Toivon, että te ette ole sopineet, että siellä on taustalla esimerkiksi etninen tausta, vaan että se on isompi alue eikä pelkkä postinumero. [Veronika Honkasalo: Alueellisesti!] Nimittäin sote-henkilöstöä on edelleen rokottamatta, ja opettajia, varhaiskasvatuksen työntekijöitä, palomiehiä, poliiseja, kaupan alaa ja niin edelleen. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Viimeisenä totean, että kriisiviestintä on saatava kuntoon, mistä olemme käyneet täällä keskustelua jo aiemmin. Nyt olisi hyvin tärkeää, jotta tällaiset hullunkuriset ajatukset koko epidemiasta eivät leviä, että kansalaisille vastaillaan heidän kysymyksiinsä ja huoliinsa, [Puhemies koputtaa] ja toivoisin, että viestintä laitetaan kuntoon. Nimittäin on varmasti aika hankala esittää maskipakkoa, jos se varhiloitiin eilisessä A-talkissa vain vähäisenä vaikutuksena ja siitä puhutaan kosmeettisena toimena. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri Marin, 2 minuuttia.

17.36 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä rokotusjärjestyksestä:

Hallitus on siis yhdessä todennut, että me pidämme siitä asetuksen mukaisesta rokotusjärjestyksestä kiinni, että ensin koko maassa rokotetaan esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökuntaan kuuluvat ihmiset, jotka ovat covid-potilaiden kanssa tekemisissä, hoivakotien asukkaat ja henkilöstö ja riskiryhmiin kuuluvat ihmiset eli ikääntyneet ja muuten terveydentilansa puolesta riskiryhmiin kuuluvat ihmiset. Heidät rokotetaan ensin, koska heillä on myös vakavin riski sairastua taudin sellaiseen muotoon, joka muodostaa vakavan uhan ihmisen terveydelle ja hengelle. Tästä me pidämme kiinni, ja sen me olemme yhdessä hallituksessa todenneet.

Lisäksi olemme todenneet, että sosiaali- ja terveysministeriö ja THL valmistelevat mallia — ja tästä mallista ei siis ole sovittu, ei sellaista esitystä ole vielä käsitelty — miten voitaisiin kohdentaa pahimmille epidemia-alueille suhteessa enemmän rokotteita kuin joillekin muille alueille. Mutta tästä ei ole esitystä annettu, ja sellaista esitystä ei ole käsitelty. Sosiaali- ja terveysministeriössä asiaa paraikaa pohditaan, mikä voisi olla sellainen toimiva tapa tällaista kohdentamista toteuttaa.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Tässä yhteydessä on myös hyvä huomioda se, että kun me katsomme tällä hetkellä maan rokotuslukuja eri kunnista, niin me näemme, että eri kunnissa on rokotettu eri määrä ihmisiä. Joissakin kunnissa on rokotettu jo yli 20 prosenttia, ja esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, missä tilanne on paha, on rokotettu vasta noin 10 prosenttia ihmisistä. Tämä johtuu siitä, että kuntien asukaspohja on erilainen. Toisissa kunnissa on enemmän riskiryhmiin kuuluvia, enemmän esimerkiksi väestöön suhteutettuna sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä, ja sitten isoissa kaupungeissa, joissa on verrattain nuorempaa väkeä, on rokotettu sitten vähemmän.

Eli tämäkin on hyvä huomioda, että meillä itse asiassa tällä hetkellä on väestöön suhteutettuna rokotettu eri määrä ihmisiä, ja tästäkin näkökulmasta voi olla perusteltua pohtia sitä, että pahimmille epidemia-alueille kohdennetaan rokotuksia painotetusti. Mutta mallia haetaan, ja sosiaali- ja terveysministeriössä sitä valmistellaan, mikä olisi toimiva tapa tällaista painotusta tehdä. Onko se yksittäisten rokote-erien kohdentaminen, [Puhemies koputtaa] vai onko se joku prosentuaalinen, suhteellinen osuus, mutta voin kyllä vakuuttaa, että mistään tällaisesta ei ole kyse, [Puhemies koputtaa] että tietyille ihmisryhmille esimerkiksi etnisen taustan perusteella sitten rokotteita kohdennettaisiin. Siitä ei hallituksessa ole keskusteltu, ja toivon, että sellaista käsitystä ei myöskään eduskunnassa kauheasti esitetäisi, koska sillä ei ole pohjaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin, ja nyt me jatkamme tätä. Meillä on pitkä lista, ja tässä käytiin jo joku aikaa sitten pitkä debatti, ja tässä tuli pääministeriltä vastaus tähän esitettyyn kysymykseen.

Sitten totean, että yritetään pitää näistä suositusaajoista kiinni. Ymmärrän sen, että maski päällä on vähän hitaampaa puhua, toki sen ymmärrän, mutta silti, kun on pitkä lista, yritetään pitäytyä näissä suosituksissa. — Seuraavaksi edustaja Kivisaari.

17.39 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Rokotekeskustelu on toki tärkeää, mutta itse en oikein tunnista, että tässä esityksessä, joka on siis esitys laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta, rokotekysymys olisi se, josta oleellisuutena täytyisi puhella.

Latinalainen huudahdus ”Oi aikoja, oi tapoja!” on yleisesti juurtunut arkisanontoihin, joissa ihmetellään nykyajan tapoja ja maailmanmenoa usein varsin ironiseen sävyyn. [Maria Guzenina: O tempora, o mores!] Koronaviruksen muuttaessa maailmaa ja tapoja tämä lausahdus soi nykypäivässikin. [Maria Guzenina: Kyllä!] Oi aikoja, jotka saavat meidät muuttamaan arkeamme tällaisella vauhdilla! Nyt on saavutettu taas yksi uusi huippu vauhdin suhteen, niin ällistytävällä tahdilla olemme kääntäneet tavanomaisen elämän uusille urille niin globaalisti kuin kansallisestikin. Olemme myös lainsäädännössä aivan poikkeuksellisen tilanteen edessä, johon kukaan ei tietysti toivonut meidän päätyvän. Liikume siis vesillä, joilla jokaista meistä varmasti kylmää, niin rajut ovat laineet. Käsissämme on lakiesitys, joka on monella tapaa siis pöyristyttävä, enkä sano tätä sillä, että sanassa olisi kannanottoa, vaan sillä, että liikkumisvapauden väliaikainen rajoittaminen on vapaassa yhteiskunnassamme jotain aivan ennenkuulumatonta, siis pöyristyttävää.

Epidemian hillitsemiseksi on yli vuoden ajan tehty jo vaikka mitä. Eduskunnassa eri lainsäädäntöpoikkeukset ovat olleet arkipäivää. Arkipäivää ne ovat olleet myös jokaiselle suomalaiselle, jotka ovat siis sisulla ja sydämellä jaksaneet noudattaa niitä lukuisia, varsin epämiellyttäviä rajoituksia, jotka yhteiskuntamme ovat vallanneet. Tässä yhteydessä on

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

turha luetella niitä lukuisia väestöryhmiä, eri elämänvaiheen ikäluokkia, jotka ovat tätä aikaa kahlanneet läpi — ja sanon, että suurimmalta osin olemme onnistuneet, kiitos ihmis-

ten.

Silti meillä roihuaa vielä. Epidemiatilanne HUSin ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiireissä on vakava ja uhkaava. Päivittäiset tapausmäärät eivät ole juurikaan kääntyneet laskuun, vaikka alueella on otettu käyttöön käytännössä lähes kaikki nykylainsäädännön mahdollistamat rajoitustoimet, ja sitä menoa emme voi tumput suorina katsella. On siis pakko, mikäli eduskunta näin päättää, puristaa kolmen viikon tälli, joka toivon mukaan rokotetilanteen parantuessa ja mahdollisen kausivaihtelunkin avittamana auttaa pelastamaan vaikkapa suomalaisen kesän kaikkine tapahtumineen ja kaikkine iloineen.

Puhemies! Mielestäni tämän esityksen ydin ei ole se, että pyörittelemme kovin vahvasti sitä, mitä saa tehdä, mitä ei saa tehdä, saako käydä rautakaupassa tai mennä mökille tai pyöritellä kellonaikoja, vaan se tosiasia, että näitten liikkumisen rajoitustoimien kautta vähennetään siis tällä esityksellä erityisesti aikuisväestön kontakteja, joihin näillä nykyisillä rajoituksilla ei voida vaikuttaa. Me kaikki tiedämme, että tässä on ollut puutteita. Suomeksi se tarkoittaa sitä, että yksityiselämän lähipiirin ulkopuoliset istujaiset jäävät kolmeksi viikoksi tauolle. Ja oleellista on totta kai myös huomata, että näitten liikkumisrajoitusten poikkeamiseen on listattu jokaisen meidän elämälle monia välttämättömiä toimintoja, joista vain on ajassa kuin ajassa huolehdittava. Ne siis sallitaan.

Esitykseen aivan varmasti liittyy näkökohtia, joita eduskunnan on syytä tarkastella ja pohtia. Siellä on ihmisille kivuliaita, osin oikeustajuun ja perusoikeuksiin osuvia rajoituksia, joiden kohdalla myös valiokuntien on pohdittava välttämättömyyttä, oikeasuhtaisuutta, tehokkuutta, vaikuttavuutta ja ennen kaikkea viimesijaisuutta.

Hallituksen esitykseen kuuluu myös velvollisuus käyttää kasvomaskia tai hengityssuojainta. Kyllä me tiedämme, että kasvomaski suojaa käyttäjänsä jonkin verran tartunnalta, mutta ennen kaikkea kasvomaski yhdessä suojaetäisyyden kanssa suojaa tehokkaasti kasvomaskin käyttäjää myös tartuttamasta muita.

Puhemies! Oi siis aikoja! Lopulta toivon, että mikäli eduskunta esityksen tällaisenaan tai muutoksineen hyväksyy, tämä olisi sellainen koettelemus, jonka jälkeen matka kohti parempia aikoja lopultakin alkaisi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

17.46 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä moni on puheenvuorossaan miettinyt ja pohtinut, edustipa sitten hallitusta tai oppositiota, suurin kysymys on: onko tämä välttämätöntä? Samalla pääministeri jo avauspuheenvuorossaan vertasi tätä siihen, että laiminlöisimme toisaalta sitten kansalaisten oikeutta elämään, jos tätä ei tehtäisi.

Täytyy siis sanoa, että me kaikki olemme samanlaisessa tilanteessa, eli pohdimme, onko tämä välttämätöntä. Viimeksi näin rajuja liikkumista rajoittavia toimia on tehty sota-aikana, sitä ennen muutamia satoja vuosia sitten lähinnä tuolla Etelä-Pohjanmaan suunnassa — tuli vain mieleen tuosta Kivisaaren puheenvuorosta. Pohdimme myöskin, onko kaikki keinot jo käytetty. Ja vielä yksi kysymys, joka nousee mieleen: ovatko hallituksen esittämät perusteet riittäviä? Eli siis jos terveydenhuollon hoitopaikat, tehohoidon kapasiteetti ja hengityskoneiden määrä eivät ole riittävällä tasolla, onko se peruste rajoittaa liikkumista, itsemääräämisoikeutta, kokoontumisvapautta sekä uskonnonvapautta? Onko siis perustuslaki alisteinen hengityskoneiden ja tehohoitopaikkojen määrälle? Ja vielä on mietittävä,

onko tämä peruste kestävä, olipa sitten sodan- tai rauhanaika. Eli isoja kysymyksiä, joiden edessä meidän valiokunnat ovat.

Arvoisa puhemies! Kuten aikaisemmin totesin, liikkumisvapauden rajoittaminen ei voi olla hallitus- tai oppositioikysymys. Ei voi siis olla niin, että hallitus täällä ajaisi ilman muita vaihtoehtoja liikkumisen rajoittamista ja oppositio sitä vastustaisi. Eli tässä kyllä oppositio joutuu yhtä lailla hallituksen kanssa miettimään tarkkaan, miten tähän suhtautuu ja mikä on mahdollista ja mikä ei — edustaja Arhinmäki pohti hyvin näitä eri näkökulmia. Meillä pitää olla yhteinen tilannekuva siitä, onko kaikki riittävä tehty, mitä voidaan vielä tehdä ja vastaako tämä hallituksen esitys niihin tavoitteisiin, joita sille on asetettu.

Me tiedämme myöskin toisaalta, että tämän lain valmistelu oli aluksi pienen piirin tiedossa, eli sitä valmisteltiin, ja sitten alkuvuikosta saatiin kuulla, miten tämän kanssa edetään. Nyt tämä menee sitten niin perustuslakivaliokuntaan kuin hallintovaliokuntaan, ja toki muutama muukin valiokunta antaa hallintovaliokunnalle sitten lausunnon. Eli jos tilanne on niin paha, niin silloin liikkumisrajoituksia kannattaa säätää, mutta käyttöön niitä ei kannata ottaa, ellei tilanne käänny pahemmaksi. [Paavo Arhinmäki: Ei voi ottaa!] — No juuri niin kuin Arhinmäki sanoi: ei voida ottaa. Tämä on erittäin tärkeä huomio. — Pelkään, että liikkumisrajoituksia kuitenkin noudattavat vain ne, jotka noudattaisivat suosituksiakin, mutta ne, jotka eivät piittaa suosituksista, eivät piittaa näistäkään. Siksi meillä pitää olla erittäin tarkkaan ja harkitusti tehtävä kriisitietoisuus ja kriisiviestintä. Rajoituksia tärkeämpää on ennen kaikkea asenneilmapiiri eli se, miten tähän tilanteeseen suhtaudutaan ja otetaanko ohjeet tosissaan. Tässä meillä on mielestäni vielä paljon parannettavaa, miten näitä meidän ohjeita, suosituksia ja lainsäädäntöä noudatetaan ja miten niiden mukaan toimitaan. Näiden toimien lisäksi meidän pitää pystyä puuttumaan niihin tiettyihin alueisiin, joissa tämä epidemia laajasti leviää, sekä myöskin puuttumaan asiakasmääriin tuolla eri yrityksissä.

Näillä ajatuksilla, arvoisa puhemies, kuten moni muukin edustaja totean, että tätä pohditaan tarkkaan, maan parhaat asiantuntijat tulevat tätä arvioimaan, ja sitten eduskunta lopulta tekee sen arvion, ovatko nämä toimet, joita niin THL kuin STM ja hallitus yhdessä ovat valmistelleet, sellaisia toimia, että ne ovat välttämättömiä ja auttavat meitä hidastamaan tämän epidemian leviämistä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkasalo.

17.50 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tasan vuosi sitten, kun tässä salissa iltamyöhään käytiin lähetekeskustelu Uudenmaan sulusta, joka oli toimenpiteenä Suomen historiassa hyvin poikkeuksellinen, keskityin puhumaan perusoikeuksista. Niin teen myös tänään.

Meillä on nyt käsittelyssä esitys, joka kajoaa vielä rajummin perusoikeuksiin kuin Uudenmaan sulkua. On täysin selvää, että me kaikki suhtaudumme koronapandemiaan äärimmäisellä vakavuudella. Sen osoittaa pelkästään jo se, että käytännössä kaikki hallituksen esittämät rajoitustoimet ovat menneet perustuslakivaliokunnassa läpi, kunhan vain esitykset on huolella valmisteltu. Mutta tässä keskustelussa ei ole kyse kilpailusta sen suhteen, kuka meistä suhtautuu vakavimmin itse pandemiaan. Tässä esityksessä ja sen arvioinnissa on kyse ennen kaikkea siitä, ovatko juuri nämä valitut keinot kaikkein tehokkaimpia pandemian torjunnassa juuri nyt. Meidän tulee näin poikkeuksellisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa olla tästä aivan varmoja. Lisäksi meidän on saatava kattavat arviot siitä, että ra-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

joitustoimien kriteerit välttämättömyydelle, tarkkarajaisuudelle ja oikeasuhtaisuudelle täyttyvät. Ei siis riitä, että kapeasti tarkastelisimme vain nyt esitettyä liikkumisrajoitusta, vaan meidän on kattavasti arvioitava sen kaikkia vaikutuksia.

Tämän lisäksi meidän on arvioitava kattavasti vaihtoehtoisia toimia: mitä kaikkea olisi voitu tehdä ennen kuin näin viimesijaiseen toimeen ryhdytään? Itse näen, että juuri tämä asia on se, johon eduskunnan tulee nyt kiinnittää erityistä huomiota. Onko vaihtoehtoiset mallit kontaktien vähentämiseen esitetty ja arvioitu huolella? Hallituksen esityksen perustelut ovat juuri tältä osin mielestäni harmillisen ohuet.

Arvoisa puhemies! Meidän kansanedustajien tärkeänä tehtävänä on puolustaa perusoikeuksia ja oikeusvaltiota viimeiseen asti. Meidän on tehtävä se riippumatta siitä, saako sillä aikaan suurta kansansuosiota. Me emme saa unohtaa, kuinka vakavista toimista silloin on kyse, kun rajoitamme liikkumisvapautta. Liikkumisvapaus eli oikeus liikkua vapaasti valtion alueella on keskeisissä ihmisoikeussopimuksissa ja perustuslaissamme turvattu keskeinen perus- ja ihmisoikeus. Kun arvioimme liikkumisrajoituksen välttämättömyyttä, meidän on myös arvioitava painavasti sitä, kuinka hyvin rajoituksia kyetään valvomaan, jotta ne ovat aidosti tehokkaita. Tehokkuus liittyy myös toimien kestoon.

Arvoisa puhemies! Koronakriisi on terveyskriisi, mutta se on myös valtava sosiaalinen kriisi. Kriisi koettelee ihmisiä eri tavoin muun muassa sosioekonomisen taustan, iän, perhemuotojen sekä kieli- ja ammattiryhmien mukaan. Nämä kaikki ovat asioita, joita ei voi ohittaa rajoitustoimia esitettäessä. Ei voi olla niin, että rajoitustoimet olisi suunniteltu vain hyvin toimeentulevien keskiluokkaisten ydinperheiden näkökulmasta. Valitettavasti yhä edelleen pandemian sosiaalinen puoli on kuitenkin se, josta tehdään liian usein vain reuna- huomautuksia. Me tiedämme kuitenkin vahvan empiirisen näytön pohjalta, että sekä itse pandemia mutta myös rajoitustoimet iskevät kovimmin niihin, jotka ovat jo lähtökohtaisesti heikossa asemassa tässä yhteiskunnassa. Lisäksi on niin, että pandemia on pudottanut kelkasta ne, jotka hädin tuskin pysyivät turvaverkkojen sisällä ennen pandemiaa. On myös syntynyt uusia syrjäytettyjen ryhmiä. Ja monesti on valitettavasti niin, että päättäjäsenssa olevat ihmiset eivät välttämättä osaa edes kuvitella, miltä arki näyttää silloin, kun elämä riepotelee toden teolla. Ajattelen kuitenkin, että hauraassa asemassa olevien ihmisten asema on juuri se positio, joka on otettava, kun perusoikeuksiin kajotaan näin merkittäväällä tavalla.

Nostan esityksestä nyt kaksi eri ryhmää: asunnottomat ja lähisuhdeväkivallan uhrin. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että nämä ryhmät ylipäänsä on otettu esityksessä huomioon. Valitettavasti esitys ei kuitenkaan tunnista kaikkia näihin ilmiöihin liittyviä relevantteja kysymyksiä.

Esitys lähtee siitä, että asunnottoman on oikeutettu muun muassa hätämajoituksen palveluihin mutta että hänen tulisi oleskella lähinnä niillä alueilla, joilla hän normaalisti oleskelee. Kärjistäen: jos julkinen käymälä on se, josta nukkumapaikka löytyy, pitäisi rajoitustoimien aikana oleskella vain käymälän läheisyydessä. Suurin osa asunnottomuudesta ei näy tilastoissa. Näin on esimerkiksi nuorten kohdalla. Asunnottomuus on vahva stigma, jota peitellään. Asutaan sukulaisten tai ystävien luona, välillä kadulla. Ei näistä ihmisistä suurin osa edes turvaudu palveluihin. Hätämajoitus on ihan viimesijainen keino nuorille, ei usein sitäkään. Kun päiväkeskukset ovat kiinni jo lähtökohtaisesti, on tilanne monelle todella karu.

Otan toisen esimerkin: lähisuhdeväkivallan uhrin. Me tiedämme, että kotihälytykset ovat yleistyneet koronan aikana. Samoin tiedämme, että lähisuhdeväkivalta on yleistynyt maa-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

ilmanlaajuisesti. Poliisi on arvioinut, että liikkumisrajoitukset tulevat syventämään näitä ongelmia. Turvakotiin turvaudutaan usein vain aivan viimesijaisena keinona, jos silloinkaan. Lähisuhdeväkivallasta kärsivät etupäässä naiset, [Puhemies koputtaa] mutta myös näissä perheissä asuvat lapset. Miten me huolehdimme pandemian aikana, että ihan jokainen lähisuhdeväkivallan uhri saa apua ajoissa ja että liikkumisrajoitusten vaikutukset on tässä suhteessa tarkkaan arvioitu myös saatavilla olevien palveluiden ja avun osalta?

Arvoisa puhemies! Pandemian tilanne Suomessa on vakavampi kuin koskaan aikaisemmin. Terveystieteiden tutkimuskeskukset on turvattu. [Puhemies koputtaa] On tärkeää, että me teemme tarvittavia rajoitustoimia hyvissä ajoin. Lisärajoituksille on tarvetta. Kuitenkin se, että käymme kriittistä ja avointa keskustelua perusoikeuksien rajoittamisesta, ei ole vastakkain sen kanssa, että toimimme pandemiassa mahdollisimman tehokkaasti. On siis tärkeää ymmärtää, että esityksen kriittinen tarkastelu ei tarkoita sen mustavalkoista vastustamista. [Puhemies koputtaa] Sen sijaan kyse on siitä, että halutaan mahdollisimman laadukasta lainsäädäntöä ja vaikuttavia toimia. [Puhemies: Aika!] Eduskunnan keskeinen tehtävä onkin nyt arvioida, ovatko esitetyt toimet riittävän tehokkaita, jotta ne olisivat täysin oikeutettuja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

17.59 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Koronaepidemian tilanne on vakava, ja terveydenhuollon asiantuntijat THL:n ja sosiaali- ja terveysministeriön johdolla ovat esittäneet kyllä myös aivan vakuuttavat perustelut sille, että myös eduskunnan on syytä ottaa tilanne vakavasti. Sekin on totta, että tarvitsemme vahvoja toimia, ja jos näitä erittäin vahvoja toimia tarvitaan, niin tässä yhteydessä haluan kyllä todeta, että mielestäni tämä liikkumisrajoitekanava on parempi kuin kotirauhaan kajoaminen. Itse pitäisin sitä vielä herkempänä perusoikeutena, jos lähdetäisiin ikään kuin kajoamaan ja tunkeutumaan siihen, keitä siellä kodeissa on ja minkälaisella kokoonpanolla siellä ollaan läsnä.

Senkin haluan vielä hallituksen eduksi sanoa, että tämä esitys on todellakin kehittynyt pikkuhiljaa parempaan suuntaan. Kun olemme nähneet niitä aiempiakin luonnoksia, aivan pari päivää sittenkin tulleen luonnoksen, niin siitäkin on menty mielestäni parempaan suuntaan. Yhtenä esimerkkinä se, että on huomioitu myös ne yli miljoona yksinäistä ihmistä, joita Suomessa on, joilla täytyy olla oikeus myös siihen, että he saavat tavata ulkona ystäviään, yhtä tai kahta ystävää yhdessä ulkoillessaan, koska yksinäisyyskin on paha kansantauti; se voi johtaa merkittäviin mielenterveysongelmiin ja tulee ottaa vakavasti.

Tässä yhteydessä hallitus esittää myös maskipakkoa. Nyt on todettava, että nämä maskisuositukset olisivat kyllä toimineet paremmin, jos kansalaisille olisi alusta alkaen annettu johdonmukaisia ohjeita tähän liittyen. Vielä viime kesänä ministeriöstä viestittiin, ettei maskeista ole hyötyä ja että niistä saattaa olla jopa enemmän haittaa kuin hyötyä, eli itse asiassa saman tyyppistä ajattelua, mitä täällä edustaja Anu Turtiainen istunnon alkuvaiheessa esitti. Kyllä kansalaisten näkemyksiä on ollut aika vaikea sitten kääntää toisenlaiseen asentoon, ja nyt puhutaan peräti maskipakosta sakon uhalla.

Kansalaisille tulee sinänsä antaa kiitos Suomessa siitä, että koronarajoituksia on pääsääntöisesti noudatettu tunnollisesti, mutta nyt, kun mennään liikkumisrajoitusten alueelle, niin siinä kajotaan erityisen syvästi suomalaisten arvostamiin perusvapauksiin. Koronarajoitusten tulee myös olla kansalaisille ymmärrettäviä, ja niiden tulee kohdella eri väestöryhmiä oikeudenmukaisesti ja oikeasuhteisesti. Hallituksen tulisikin huomioida nyt herkä-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

lä korvalla viestit kansalaisten sietokyvystä ottaa vastaan sellaisia rajoitteita, joitten perustelut ovat epäselviä. Eli on huomioitava myös kasvava koronaväsymys.

Paitsi että me täällä eduskunnassa vakuutimme, että nämä rajoitukset ovat välttämättömiä, myös kansalaisten tulee se ymmärtää. Epäoikeudenmukaiset toimet nimittäin kääntyvät helposti näitä rajoitustoimia vastaan ja pahimmillaan lietsovat erilaisia salaliittoteorioita. Olemme nähneet Euroopasta kuvia jopa väkivaltaisuuksiin yltyneistä mielenosoituksista, joilla vastustetaan koronarajoituksia. Sellaisia emme täällä Suomessa ole onneksi nähneet ja toivottavasti emme tulevaisuudessakaan näe. Hallituksen tuleekin tämän ohella keskittyä myös hyvin tarmokkaasti siihen, ettei rajojen yli rantaudu mahdollisia rokotteille vastustuskykyisiä virusmuunnoksia, joita voi tulla vielä uudenslaisiakin toinen toisensa perään, ja samalla rokotteiden hankintaa, jakelua sekä myös kotimaiseen rokotetuotantoon varautumista tulee tehostaa.

Sitten, arvoisa puhemies, nostan vielä tähän esitykseen sisältyvän kajoamisen uskonnonvapauteen, josta itselleni on tullut hyvin paljon palautetta ja joka on tärkeä ja herkkä perusoikeus ja josta ei saa tulla sellaista, johon yhteiskuntaa aletaan ikään kuin totuttamaan.

Kirkkoilla on kautta historiamme ollut merkittävä asema kansakunnan henkisen kriisin sietokyvyn ylläpitäjänä, ja siksi monissa maissa on päädytty siihen, että kirkkojen toiminnalle annetaan korona-aikanakin mahdollisuuksia. Evankelis-luterilaiset seurakunnat, vapaat seurakunnat ja herätysliikkeet ovat toiminnassaan noudattaneet jopa ylittunnollisesti ja -kiltisti viranomaisten määräyksiä. Otan esimerkin: kansankirkkojemme ja herätysliikkeiden seurakunnissa on järjestetty nettijumalanpalvelusten lisäksi hyvin tiukoin turvajärjestelyin, monen metrin turvavälein ja maskein ehtoollishetkiä, joilla on suuri merkitys kristityille myös korona-ajan yli jaksamisen kannalta, ja näitä on tehty kuuden hengen rajoituksin, eli kuusi henkeä kerrallaan. Pappi on saattanut pitää kymmenen ehtoollishetkeä sunnuntaipäivän aikana, ja siellä seurakuntalaiset ovat vuorotellen käyneet.

Sen takia on huolta herättänyt, kun tässäkin esityksessä todetaan, että jumalanpalveluksiin liikkumista ei enää sallittaisi vaan ainoastaan sitten yksilölliset sielunhoidolliset tapaamiset, jotka lähtökohtaisesti olisivat kahdenkeskisiä tilaisuuksia. Nyt kiitän hallitusta siitä, että tässä ihan uusimmassa versiossa, joka tuli vasta eilen tietoomme, on mainittu sitten kuitenkin myös ehtoollinen, kaste tai muu toimitus tai hartaus tässä yhteydessä, mutta todella toivon, että tätä vielä harkittaisiin niin, että nämä hyvin pienimuotoiset, turvallisesti järjestetyt muutaman hengen ehtoollishetket olisivat mahdollista.

Perustelen tätä vielä sillä, että uskonnolla on myös yhteisöllinen merkitys. [Puhemies koputtaa] Minulle on tässä sanottu useamman kerran, että voihan sitä uskontoa harjoittaa yksin kotonaankin. No, niin kyllä voi, mutta kristillisen uskon ytimessä on yhteys esimerkiksi Jeesuksen asettaman ehtoollisyhteyden kautta, mikä ei ole tarkoitettu yksin harjoitettavaksi. Viittaa myös YK:n ihmisoikeusjulistuksen uskonnonvapauteen, jossa nimenomaan mainitaan, että uskontoa on oikeus harjoittaa yksin tai yhdessä toisten kanssa. Eli tämä on hyvin universaali oikeus, ja siihen tulee sillä herkkyydellä suhtautua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraavaksi edustaja Soinikoski.

18.07 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa rouva puhemies! Koronaviruksen leviämisen hidastamiseksi ja tehohoito kapasiteetin turvaamiseksi meidän suomalaisten on tehtävä kaikki voitavamme. Tämä lakiesitys tarjoaa lisää työkaluja keinovalikoimaan, mikäli tilanne

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

kääntyisi vielä huonompaan suuntaan. Nämä välineet ja niiden käyttölaajuus arvioidaan nyt valiokunnissa. Koronatoimet ovat jo vuoden ajan vaatineet meiltä kaikilta paljon ja koettelevat jaksamistamme vielä jonkun aikaa.

Esitetyissä rajoitustoimissa on nyt otettu huomioon perheiden monimuotoisuus ja yksinasujat viimekeväistä paremmin. Kuntatalouteen on myönnetty koronatukia, ja ne on käytettävä viimeistä senttiä myöten ihmisten jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemiseen. Poikkeustilanteesta huolimatta sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista ja niiden saatavuudesta on huolehdittava joka kunnassa. Samaan aikaan koronatoimien tehostamisen kanssa on pidettävä huoli, ettei muu hoitopaikasta viivästy kohtuuttomasti eikä toimeentulon turvaaminen jää byrokratian jalkoihin.

Arvoisa rouva puhemies! Muuntovirukset vaativat täsmätoimia, ja työkalupakkia on tarjottavana osalta päivitetty alkuvuodesta. Ylilyöntejä on vältettävä, ja samaan aikaan peruspalvelut on turvattava. Kunta ei voi laittaa lappua luukulle koronan takia, vaan mielenterveyspalveluihin ja oppilaiden ja perheiden tukemiseen myös etäopetuksen aikana on panostettava.

Pandemia tulee jättämään kansakunnan muistiin yhteisen trauman. Siitä traumasta toivomme yhdessä ja toivottavasti toinen toistamme tukien. Sekin aika koittaa vielä, että muistelemme pandemia-aikaa taaksepäin. Mitä silloin muistamme näistä ajoista? Toivon, että muistamme yhteiset toimet ja toisista ihmisistä välittämisen, yhtenäisen rintaman, joka suojaaa toinen toistaan koronavirusta ja sen aiheuttamia lieveilmiöitä vastaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Simula.

18.09 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Esitän yhden kysymyksen: miksi hallitus ei viime vuoden alussa ottanut koronatilannetta riittävällä vakavuudella? Tuolloin pääministeri Marin muun muassa totesi, miten hallitus jättää speksaakkelit muille. Joko ymmärrätte tehneenne virheen? Nämä speksaakkelit, joita muissa maissa tuolloin tehtiin, olisivat voineet Suomessa kenties pelastaa ihmishenkiä, työpaikkoja ja kokonaisia yrityksiä. Kun riittäviä rajoitustoimia ei vuosi sitten tehty, keskustelemme nyt liikkumisrajoituksista — ja mikä pahinta, rajan yli vuotaa koronaa ja sen erilaisia virusmuunnoksia edelleen. Pahimmassa tapauksessa se tekee nämäkin rajoitustoimet turhiksi. Vuoden ajan ihmiset ja yritykset ovat eläneet elämää jatkuvassa epävarmuudessa, ja koko tänä aikana te ette ole saaneet rajoja kiinni koronalta.

Liikkumisrajoitukset ovat äärimmäisen voimakas keino hillitä viruksen leviämistä. Arvoisa hallitus, niin oppositio kuin ihmiset tuolla haluavat kuulla selkeät mittarit, millä ehdoilla liikkumisrajoitusasetus otettaisiin käyttöön. Yhtä lailla ihmiset haluavat tietää, millä ehdoilla rajoitukset purettaisiin. Täytyisi olla jokin tavoite, jota rajoituksilla tavoitellaan, selkeät raamit sille, että ihmiset jaksavat myös noudattaa näitä rajoituksia, mikäli ne otetaan käyttöön. Tiedottamisen pitäisi tapahtua selkeällä suomen kielellä, mutta valitettavasti, arvoisa hallitus, te ette siihen kykene. Yrittäjät ja ihmiset ovat tälläkin hetkellä ihmisinä, mitkä rajoitukset tai suositukset heitä milloinkin koskevat. Jos nämä rajoitukset kestäisivät vain kolme viikkoa, siinä ajassa ihminen selvinnee ilman moniakin esitettyjä poikkeuksia, kuten sielunhoitoa tai lasten yhteisiä leikkihetkiä, mutta pelkoni on, että hallitus on nyt valmistellut näitä sillä ajatuksella, että liikkumisrajoituksia voidaan tarvittaessa käyttää pitkäänkin tai useita erillisiä kertoja. Se lisää entisestään ihmisten kokemaa epävarmuutta.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Arvoisa puhemies! Valtavasta avustaja-armeijasta huolimatta hallitus ei saa tätä kriisiä hoidettua siten, että kaikille olisi edes selvää, mitä seuraavaksi tapahtuu. Vastuuta pallotellaan; avoimuus, selkeys ja vastuun kantaminen puuttuvat. Niin ikään oppositiota ei valmisteluihin juuri osallisteta, vaikka tämä kriisi on yhteinen. Milloin, arvoisa hallitus, tämän lain pitäisi olla voimassa? Onko tällä kiire? Mikäli tällä on kiire, miksi ensi viikolla on istuntovapaata? Kyllä ministereiden ja kansanedustajien on kyettävä tekemään työnsä silloin, kun tarve on. Onko nyt tarve, vai oletteko te vain halunneet luoda kansalle sellaisen kuvan kuin rajoitukset olisivat voimassa jo pääsiäisenä, jotta ihmiset itse peruisivat menonsa?

Kehen nämä suunnitellut liikkumisrajoitukset sitten voimallisimmin iskevät? Niihin ihmisiin, jotka ovat jo nyt noudattaneet rajoituksia ja ohjeita, ja niihin pienyrittäjiin, joilla on esimerkiksi kivijalkakauppa. Jos näissä erikoisliikkeissä ei saa asioida edes esimerkiksi yksi asiakas kerrallaan, niin se on monen firman loppu. Ymmärrän kyllä, että nyt pitää saada ostoskeskuksissa notkuminen, uskonnolliset massatapahtumat ja kotibileet seis, mutta ovatko nämä liikkumisrajoitukset se ainoa oikea ja mahdollinen tapa? Jos ovat, miten näitä kivijalkakauppoja ja erikoisliikkeitä tuetaan? He saavat pitää liikkeensä auki, mutta asiakas ei saa astua liikkeeseen. Tässä ei ole lainkaan logiikkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen Ari.

18.13 Ari Koponen ps: Puhemies! Monissa puheenvuoroissa on noussut esiin rajaturvallisuus, ja palaan siihen itsekkin vielä kerran, sillä juuri tulleen uutisen mukaan Kemijärveltä on löydetty tunnistamaton virusmuunnos.

Pääministeri Marin kuitenkin toistaa jatkuvasti, miten Suomessa on Euroopan tiukin rajakontrolli. Suora lainaus tämän viikon uutisesta: ”Maahan tuleviin kohdistuvat rajaturvallisuustoimet ovat olleet käytännössä koko EU:n löysimmät.”

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niikko poissa. — Edustaja Laiho.

18.14 Mia Laiho kok: Arvoisa rouva puhemies! Epidemian jokainen aalto on tullut Suomeen rajan yli. Ensimmäinen aalto alkoi vuosi sitten viime keväänä. Helsinki-Vantaan sekoilu kesti pitkään, ja rajavuotoa ei saatu hallintaan. Kesä rauhoitti tilannetta luonnollisen taudinkulun myötä, mutta sen jälkeen, kun uudet aallot ovat lähteneet liikkeelle, rajavuoto Suomeen on jatkunut, ja sitä myötä myös... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, jostain syystä mikrofoni ei toimi.

...virusmuunnokset ovat päässeet tänne sisälle. Toista aaltoa tiesimme odottaa, ja sekin tuli syksyllä rajan yli, mutta laimeampana, koska matkustelu oli kaikilta osin varsin vähäistä työn tai lomien puolesta. Jo ennen kesää tiedettiin toisen aallon tulevan, ja siihen luvattiin valmistautua. Syksyllä ilmeni, että mitään ei ole tehty. Elokuun lopulla saapui Skopjesta lento Turkuun. Se testattiin, ja 20 prosenttia matkustajista oli koronapositiivisia. Tämän olisi pitänyt herättää vastuulliset toimijat toimimaan välittömästi rajaturvallisuuden hoitoon, mutta valitettavasti ei.

Marraskuun lopulla saatoimme lukea uudesta viruksen tartuttavammasta brittivarientista. Heti oli tiedettävissä, että jos se tulee rajojen sisälle, olemme ongelmissa, ja tiesimme

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

tietysti, miten se voitaisiin estää — mutta ei testattu matkailijoita eikä laitettu karanteeneihin, ei silloin eikä myöhemmin.

Vuodenvaihteessa brittivariantti oli saapunut Irlantiin, ja tämä oli viimeinen varoitus Suomelle ottaa asia tosissaan, mutta edelleen lentokentillä testaus oli löperöä, karanteenit valvomattomia, eikä mitään etukäteistestausvaatimusta ollut. Tässä epäonnistuttiin täysin, ja nyt me olemme täällä miettimässä liikkumisrajoituksia. Olemme saaneet hallituksen esityksen liikkumisrajoituksista, ja ennen tätä olemme jo siirtäneet vaaleja, lasten harrastukset ovat olleet tauolla, lapsia ja nuoria on ollut etäopetuksessa, pääkaupunkiseudulla toinen aste on ollut monta kuukautta. Tämä on kohtuutonta kansalaisia kohtaan.

Hallitus ei ole hoitanut ensimmäisen aallon jälkeen epidemiaa vastuullisesti. Tämä on sekä terveydelle että kansantaloudelle kallista.

Arvoisa puhemies! Me olemme saaneet nähdä mallinnuksia kuntavaalien siirtoon liittyen ja nyt myöskin tähän lakiesitykseen liittyen. Nämä ovat herättäneet keskustelua. Osmo Soininvaara kirjoitti blogissaan eilen, että THL:n mallinnuksissa on liioiteltu vähän kaikkia parametreja ja että hän uskoo, että todellisuus on kuitenkin optimistisempi. Näin myös sosiaalisessa mediassa Janne Aaltosen omat analyysit. Hän on siis Med Groupin liiketoimintajohtaja ja anestesialääkäri ja oli tehnyt omat analyysit, ja hänkin näki tulevaisuuden valoisampana näillä rajoituksilla kuin mitä THL:n laskelmat osoittavat. Olisi todella tärkeätä, että meillä on oikeat luvut, tehty riittävät riskinarviot ja laskelmat, ja toivoisin myös, että tässä käytettäisiin sellaisia ulkopuolisia tahoja, että me oikeasti saataisiin semmoisia lukuja ja mallinnuksia, joissa on huomioitu kaikki ne rajoitukset, mitä tällä hetkellä on käytössä, ja se, miten ne tulevat vaikuttamaan, niin että me voidaan oikeasti myöskin luottaa, että ne on tehty parhaalla ammattitaidolla. THL:ssä varmasti on terveydenhuollon osaamista, enkä sitä kyseenalaista, mutta epäselviähän nämä nyt ovat, niin kuin täällä on tullut myöskin edustaja Mari Rantasen puheenvuorossa esille.

Arvoisa puhemies! Menen tähän esitykseen vielä vähän tarkemmin. Tässä siis puututaan liikkumiseen, ihmisten perusoikeuksiin, vapauteen. Meillä laitetaan ihmisiä vankilaan, jotta he eivät saisi liikkua, ja nyt me ollaan tekemässä suomalaisille sitä, että me rajoitetaan heidän liikkumistaan ja suositellaan, että heidän pitäisi pysyä omassa pihapiirissään. Tämä on tosi rankka asia. Ja minkä takia tämä tehdään? Tämä tehdään sen takia, että täällä on tiettyjä ryhmiä, joiden tartunnat halutaan saada kuriin: käytännössä osa nuorista, jotka bilettävät ja pitävät tämmöisiä kokoontumisia, ja sitten on maahanmuuttajat, jotka elävät yhdessä isoina ryhminä ja voivat uskontoa harrastaa ja muutenkin voi olla, että viesti ei heille mene kaikilta osin perille. Eikö näihin nyt löydetäisi niitä lievempiä keinoja, joilla voidaan näitä tartuntoja saada hallittua, ettei tarvitse koko väestöä, kansalaisia lähteä rajoittamaan? Pystyttäisiin kokoontumisrajoitusten tiukentamisella vaikuttamaan siihen, pystyttäisiin esimerkiksi kauppoihin säätämään, paljonko saa liikkeessä olla yhtä aikaa ihmisiä, sillä tavalla hallitsemaan. Kasvomaskipakko onkin tässä mukana — hyvä niin, vihdoin, vuosi siitä ollaan puhuttu, ja kokoomus on sitä vaatinut — mutta miksi sekin on laitettu nyt vain tälle alueelle, missä tulisi tämä liikkumisrajoitus? Miksi maskipakkoa ei oteta heti käyttöön? Ja sen voisi ottaa myöskin muilla alueilla. Tämä on erikoista vähätellyä sekä pääministerin että kansliapäällikkö Varhilan taholta, ja tämä ei kyllä anna hyvää kuvaa kansalaisille. Vaikkei asetusta tarvitsisi sitten ottaa käyttöön tämän liikkumisrajoituksen osalta, niin kyllä se kasvomaskivelvoite olisi järkevää joka tapauksessa ottaa käyttöön ehkäisevässä tarkoituksessa.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Sitten otan tässä esille vielä poliisin: Nyt eilen uutisoitiin, että poliisi rakentaa erillistä valvontaosastoa tätä liikkumisrajoitusta varten. Kysynkin: mikä järki tässä on? Poliisin ensisijaista työtä pitäisi olla turvallisuuden varmistaminen ja rikostutkinta. Nyt heillä menee resursseja tällaiseen, että kysytään, oletko käynyt kukkakaupassa tai parturissa ja onko sinulla oikeutta täällä liikkua. Kotiväkivallan ja rikoksen uhrin saavat odottaa, kun poliisi on sakottamassa muita kansalaisia. Tämä on myös poliisin ammatillisen osaamisen hukka-
käyttöä.

Tätä esitystä käsitellään valiokunnassa nyt ensi viikolla, ja toivottavasti saamme sitten lisätietoa tämän asian tukemiseksi. Toistaiseksi en ole saanut sellaista tietoa, joka vakuuttaisi tämän esityksen perusteella minun liikkumisrajoitusten hyödyistä suhteessa haittoihin.

Arvoisa puhemies! Vähän menee yliaikaa, mutta sanon vielä sen, että tässähän ongelma on tietenkin henkilöstön saatavuus, että me saadaan riittävästi henkilökuntaa hoitamaan koronapotilaita. Kyllä meidän pitäisi miettiä, mitkä olisivat ne porkkanat, että me saadaan henkilökuntaa enemmän töihin, sitoutumaan töihin, eikä vain niin, että laitetaan keppiä kaikille. Henkilökunnalle houkuttimia: jos tulee töihin, niin saa enemmän palkkaa, ja tällaisia keinoja. [Puhemies koputtaa] Kyllä meillä tehohoitopaikkoja on, ja meillä on laitteita niin kuin oli viime keväänäkin — meidän olemme kaukana niistä viime kevään lukemisista. Mietitään nyt vähän niitä muita työkaluja, [Puhemies koputtaa] millä tavalla voidaan tähän haasteeseen vastata.

Puhemies Anu Vehviläinen: Totean todellakin, että 7 minuuttia on tämä suositus, joka meillä on, ja nyt näyttää siltä, että menee vähän pitkäksi kaikilta. — Seuraavaksi edustaja Elo.

18.23 Tiina Elo vihr: Arvoisa rouva puhemies! Olemme eläneet keskellä koronaviruspandemiaa jo yli vuoden, ja tautitilanne on nyt vaikeampi kuin koskaan. Huoli terveydenhuollon kapasiteetin riittävyydestä on vakava, ja siksi olemme nyt keskustelemassa uusista rajoitustoimista.

Kun puhumme liikkumisen rajoittamisesta, kyse on todella raskaasta perusoikeuksien rajoittamisesta. Tällaisten päätösten tulee aina olla välttämättömiä, viimesijaisia, vaikuttavia ja oikeasuhtaisia, ja kynnyksen on oltava todella korkealla. Terveydenhuollon asiantuntijat ovat pitäneet uusia rajoituksia välttämättöminä ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi. Toisessa vaakakupissa ovat ihmisten jaksaminen, mielenterveys ja toimeentulo sekä yritysten taloudellinen selviäminen kriisiajan yli.

Kuten täällä on todettu, tällä lakiesityksellä liikkumisrajoitukset eivät astu voimaan, vaan se edellyttää valtioneuvoston asetuksen ja välttämättömyysharkinnan. Hallitus on siis varautumassa pahimpaan. Todella toivon, ettei tätä lakia tarvitse ottaa käyttöön.

Eduskunnan tehtävänä on nyt joka tapauksessa huolella arvioida hallituksen esitystä kokonaisuutena ja sitä, onko se välttämätön ja vedenpitävästi perusteltu. Tärkeää on myös, että kokonaisuus vastaa ihmisten oikeudentajua ja että viestitään siitä kattavasti ja ymmärrettävästi.

Arvoisa puhemies! Rajoitusten vaikutukset alueiden yrityksille olisivat rajut. Kaupan liiton mukaan ne vaikuttaisivat 3 800 erikoiskaupan yrityksen toimintaan pääkaupunkiseudulla ja Turun alueella. Nämä yritykset työllistävät yhteensä 15 600 työntekijää. Tämän lisäksi rajoitustoimet vaikuttaisivat tuhansien muiden palvelualojen yritysten toimintaedellytyksiin. Erityisesti palvelualan pienyrittäjien tilanne on aivan kohtuuton ja huoli suuri.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Alueiden yrittäjille on ripeästi valmisteltava ratkaisut toimeentulo-ongelmiin, ja kustannukset tulee kompensoida. Kustannustuen neljännen kierroksen valmistelu onkin jo aloitettu työ- ja elinkeinoministeriössä.

Viime keväänä työntekijöiden lomauttamista helpotettiin väliaikaisella lainsäädännöllä, ja näin vältettiin irtisanomisia ja helpotettiin yritysten ahdinkoa. Vastaavaa lainsäädäntöä on tarpeen harkita nytkin, jos liikkumisrajoituksiin päädytään.

Arvoisa puhemies! Koronakriisi on osunut erityisen rajusti lapsiin ja nuoriin. Kannan huolta erityisesti niistä nuorista, joiden etäopiskelu on kestänyt toisella asteella joulukuun alusta alkaen ja korkeakouluissa monilla jo yli vuoden. Kriisi näkyy lasten ja nuorten kasvavana pahoinvointina, jolla on valtavia inhimillisiä ja taloudellisia kustannuksia. Meidän on nyt tehtävä kaikkemme, jotta lapset ja nuoret pääsevät kouluun ja harrastuksiin koronaturvallisesti. Myös lasten ja nuorten tukitoimia on edelleen vahvistettava, ja tätäkin hallituksen esitystä on tarkasteltava myös lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta. Meidän aikuisten on nyt kannettava vastuuta.

Arvoisa puhemies! Tie ulos tästä kriisistä ovat rokotukset. Rokotustahtia on kaikin keinoin kiirehdittävä. Myös kotimaista rokotetuotantoa kannattaa vauhdittaa, vaikkei se nyt ihan tähän hätään autakaan. Tämä ei varmasti ole viimeinen pandemia, jonka kohtaamme. Kun riskiryhmät kaikkialla Suomessa on saatu rokotettua, myös rokotusjärjestystä on tarkasteltava siitä näkökulmasta, miten tehokkaimmin ehkäisemme viruksen leviämistä ja terveydenhuollon kapasiteetin kuormittumista.

THL on antanut tänään lausuntonsa Kansallisen rokotusasiantuntijaryhmä KRARin suosituksista. On perusteltua, että valmistelua jatketaan tältä pohjalta. On koko Suomen etu, että koronaa torjutaan paitsi rajoitustoimin myös rokotuksin tehostetusti niillä alueilla, joilla epidemiatilanne on pahin.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty hyvää lähetekeskustelua hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyä evästämään. On tärkeää, että tämä kokonaisuus käydään valiokunnissa nyt huolella läpi. Yksityiskohdat on katsottava tarkkaan ja varmistettava, etteivät rajoitukset ole kenellekään kohtuuttomia. Olemme todella poikkeuksellisen ja vakavan päätöksen äärellä. Olemme tekemässä ennakkopäätöstä tulevaisuuttakin ajatellen.

Huolestuttavaa on, että hallituksen esityksessä ei ole tarkkoja kriteereitä esimerkiksi taudin ilmaantuvuudesta tai sairaalakapasiteetista vaan rajoitusten käyttöönotto perustuisi kokonaisarvioon. Hallituksen esityksessä tai sen perusteluissa ei myöskään kerrota, mikä olisi riittävä kehityssuunta alueella. Esityksessä on oltava vahvat lukot sille, että perusoikeuksien rajoittaminen on todellakin tarkkarajainen ja viimesijainen keino, kun kaikki muut keinot ovat käytössä.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi totean vielä, että lait ja rajoitukset eivät yksin riitä pysäyttämään virusta. Viime kädessä kyse on meistä ihmisistä ja meidän toiminnastamme, siitä, että vältämme lähikontakteja. Parasta olisi, että tämä tapahtuisi ilman, että siitä pitää säätää lailla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

18.29 Atte Harjanne vihr: Arvoisa rouva puhemies! Liikkuminen on keskeinen perusoikeus, ja siihen puuttuminen rajoituksilla on merkittävä, valtava, vakava asia, jota luonnollisesti, kuten täällä on puhuja toisen jälkeen painottanut, tulee arvioida hyvinkin tarkkaan. Perusoikeuksista olisin sanonut vielä sen, että kun tätä epidemiaa on reilu vuosi eletty, niin

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

on tärkeää, että joka ikinen näistä uusista askelista, joita me otamme suhteessa perusoikeuksiin, punnitaan ihan samalla tarkkuudella kuin sitä ensimmäistäkin askelta aikanaan. Me ei saada tottua siihen ajatukseen, että tämä epidemia kokemuksena olisi ikään kuin jollain tavalla loiventanut sitä käsitystä, miten tärkeitä ja perustavanlaatuisia oikeuksia ne ovat, joita me tässä rajoitetaan. Tämänkin sanottuani on selvä, että näihin perusoikeuksiin puuttuminen on ollut tarpeen, ja valitettavasti näyttää, että voi hyvinkin olla, että on myös jatkossa.

Tartunnat ovat korkealla tasolla, ja ne toimet, joita tähän mennessä on tehty, eivät ole vielä saattaneet tartuntoja niin jyrkkään ja selvään laskuun kuin olisi toivottu. Tänään uusimmat luvut ovat jossain määrin lupaava signaali, mutta toivon varassa tätä politiikkaa ei tietenkään voi tehdä. Siksi näen perustelluksi, että tällainen esitys on valmisteltu ja on siten käytössä tilanteessa, jossa nykyiset rajoitukset ja ihmisten käyttäytyminen eivät sitä laskua tuo.

Tällainen esitys on kuitenkin, aivan kuten moni on täällä jo todennut, kammattava erityisellä huolella läpi tässä talossa, eduskunnassa. Sen välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus, nämä näkökulmat, on punnittava tarkkaan. Samalla on kuitenkin huomioitava ja pidettävä mielessä, että jollei eksponentiaalisesti leviävän virustaudin kanssa ennakoi, on aina myöhässä. Tämä vaikeuttaa luonnollisesti tätä punnintaa koko tämän välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arvioinnin suhteessa. Silti huolellisuus tässä punninnassa, arvioinnissa ja muussa tosiaan on täysin välttämätöntä, ja todella tarkkaa työtä tässä tältä talolta odotetaan.

Jos näiden rajoituksien kanssa edetään, jos se on välttämätöntä, niin viestinnän on oltava kristallinkirkasta. On oltava selvää, miksi nämä rajoitukset ovat sellaisia kuin ovat ja minkälaista toimintaa ne edellyttävät ja miten erilaiset poikkeukset ja tällaiset tapahtuvat. Tässä suhteessa auttaisi se, että myös valmistelu olisi mahdollisimman avointa ja selkeää, ja tässä on vielä petraamista ollut näiden toimien kanssa.

On myös perusteltua pohtia, onko kaikki mahdollinen tehty oikea-aikaisesti ja riittävällä tarmolla tähän asti. Sitä täällä on moni varsinkin oppositiosta tuonut esiin. Tässä on kuitenkin tärkeää pitää mielessä, että tartuntoja ei voi torjua jälkikäteen. Tähän pohdintaan, vaikka se ihan perusteltua olisikin, ei pitäisi sekoittaa sitä pohdintaa, onko tämä rajoitus-toimi nyt välttämätön ja tarpeen. Ja jos se on, niin sitten se myöskin säädetään.

Luonnollisesti siinä missä rajoituksia kohdennetaan niille alueille, joilla niitä tarvitaan välttämättä, niin tehokkaan epidemian hallinnan ja sen vaikutusten hallinnan nimessä on perusteltua myös rokotteita kohdentaa sikäli kuin asiantuntijat asiaa suosittelevat.

Jos nämä rajoitukset tulevat voimaan, niin se on luonnollisesti todella vakava isku kohdealueiden taloudelle ja yrityksille, ja myös tämä asia on syytä pitää mielessä tulevaa sääntelyä ja erilaisia tukia mahdollisesti valmisteltaessa.

Parhaimmillaan voi käydä niin, ettei tätä tarvita. Se toki riippuu ennen kaikkea siitä, miten ihmiset käyttäytyvät, miten suosituksia noudatetaan. Mutta kuten sanoin, tähän toivon ei voi liikaa nojata, ja kun tällaiset ennakoivat toimet sopivassa, oikeasuhtaisessa määrin ovat tarpeen, niin on perusteltua, että tämä esitys täällä meillä nyt on, ja hyvä niin.

Vaikeita aikoja siis eletään vielä, ja riski on, että ne tästä vaikeutuvat, mutta haluaisin kuitenkin päättää siihen positiiviseen näkemykseen, että rokottaminen etenee. Viikoittain tulee omastakin tuttavapiiristäni tietoja, kuinka joku on saanut rokotteen. Se tosiaan etenee, ja se tie ulos näkyy.

Siinä missä taudin torjunta vaatii sopivaa ennakointia, niin ehkä tietynlaista ennakointia tarvittaisiin myös siinä, että mietitään, miten me luovitaan tästä ulos, kun rokotekattavuus

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

alkaa parantumaan ja saadaan tartunnat toivottavasti laskuun ja näin. Eli mikä on se tie tästä ulos, mikä me voidaan tarjota Suomen kansalle? Mutta saattaa olla, että matkalla siihen joudutaan vielä valitettavasti rajoittamaan liikkumistakin. Toivottavasti siihen ei mennä, mutta jos mennään, niin luotan siihen, että tämä talo on käynyt läpi hyvin tarkan perkauksen, niin että se tehdään vain siinä määrin kuin se on täysin välttämätöntä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Mari.

18.35 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Monella on takana pitkä, kuormittava vuosi, ja vielä pitäisi jaksaa vähän matkaa eteenpäin. Kontaktien välttäminen on tärkeää, ja siihen tälläkin lainsäädännöllä pyritään. Nämä epidemialuvut on saatava alaspäin, ja siihen ei saa ryhtyä liian myöhään, koska ennakoitaessa vaikutukset ovat suurempia. Heikentynyt tautitilanne täytyisi huomioda aina ajoissa. Hyvä kysymys toki on, voitaisiinko kontakteja välttää tehokkaammin joillain toisilla lainsäädännöllisillä keinoilla, niin että niistä syntyvät haittavaikutukset eivät olisi yhtä suuria mutta vaikutukset taudin torjumiseen olisivat samanlaisia. Mielestäni epidemiaa pitää hillitä ennen kaikkea vaikuttavalla tavalla. Samalla hallituksen kokonaisstrategiaa sen torjumiseksi pitää jatkuvasti päivittää ja sen seurannan pitää olla toimivaa. Kaiken tiedon on oltava avointa. Tässä ei olla nyt onnistuttu ihan kaikin puolin matkan varrella.

Haluaisin kiittää ministeri Kiurua siitä tarmosta, jolla hän on vienyt monissa vaikeissa tilanteissa sellaisia vaikeita rajoituksia eteenpäin, jotka eivät ole ollenkaan helppoja ja jotka aiheuttavat myös vastustusta ja jotka ovat kuitenkin osoittautuneet ihan oikeansuuntaisiksi, sillä ollaan pärjätty hyvin tämän epidemian torjunnassa.

Siinä, mihin toivoisin — ja olemme nostaneet näitä jo pitkään esiin — parannuksia, on muutama asia:

Strateginen viestintä tämän tilanteen vakavuudesta voisi olla kattavamppaa. Viestintä ei ole sitä, että THL:n sivuilla lukee jotakin ja ihmisten pitää mennä hakemaan se tieto sieltä. Viestinnän pitäisi olla kattavaa, koska jatkuvasti ihmiset kysyvät niitä samoja kysymyksiä, tai tulee uusia kysymyksiä, siitä, onko nyt välttämätöntä torjua tautia näin raskain keinoin tai millään keinoin, kun meillä tehohoitopaikat vielä vähän riittäisivät. Ihmisten pitää ymmärtää ne syyt ja selitykset. Kun kaikki eivät myöskään katso tv-uutisia ja alle 30-vuotiaat ihmiset käyttävät aika pitkälti muita mediakanavia, niin meillä pitäisi olla se viesti ihan jokaisessa kanavassa, niin että me tavoitetaan mahdollisimman paljon ihmisiä. Tähän strategiseen viestintään sijoitetut eurot varmasti maksavat itsensä takaisin. Toivon, että nyt vuoden jälkeen nähtäisiin sitä viestintää kattavammin.

Sen lisäksi välillä on tuntunut aika epäoikeudenmukaiselta elinkeinojen suhteen, että tiettyjä elinkeinoja on kovastikin voitu rajoittaa mutta sitten joillain toimialoilla taas ei ole puututtu riittävästi tautitilanteeseen. Toivon, että myös tähän tehdään korjauksia, miten saadaan erilaiset tartuntaketjut teollisuudesta tai rakennustyömailta ihan oikeasti pysäytettyä. Eihän voi olla niin, että me voimme kulttuurialan pysäyttää vuodeksi mutta emme voisi rakennustyömailta pysäyttää edes viikoksi. Ei se voi olla niin, ei lainsäädäntö toimi niin, että vain toisia elinkeinoja voi rajoittaa.

Sen lisäksi myös kokoontumisrajoituksiin ja niistä viestimiseen toivoisin selkeyttä, ja tietyllä tavalla niissä olisi voinut olla varmaan tiukkuuttakin enemmän.

Maskinkäyttö on nyt vihdoinkin yleistynyt, ja tästähän on esityksessäkin. Uskoisin, että tässäkin kyllä olisi tosi tärkeää, että se olisi ennakoivaa, eikä niin, että sitten kun on tiukim-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

mat liikkumisrajoitukset, niin sitten on maskipakko. Mielestäni olisi tosi tärkeätä myös, että viestintä maskinkäytön hyödyistä olisi ajantasaista.

Miettin myös joukkoseulontoja, joita on käytetty hyödyksi joissain maissa. Tietopohjainen päätöksenteko on vaikeaa, jos tietoa ei kerätä ja avata. Onkin tosi tärkeätä, että me saataisiin varsinkin tartuntojen lähteistä mahdollisimman hyvää tietoa. Nythän luettiin tänään, että tämän Koronavilkun yksi haaste on se, että se ei kerro, minä päivänä tartunta on tullut. Tämä on toki ollut tiedossa aikaisemminkin, mutta tähän ei ole nyt jostain syystä tehty sitten muutoksia. Tällaisten muutosten hyödyt rahallisestikin kannattaisi kyllä laskea ja harkita niitä.

Puhun nyt myös näistä muista keinoista, koska tämä lainsäädäntö, mikä nyt on käsillä, on poikkeuksellisen kova lainsäädäntöpaketti, ja siksi olisi tosi tärkeätä, että tämän lainsäädännön ulkopuolella, jos tämä tulee voimaan, meillä olisi ennakoivempia toimia. Siksi olin kyllä hämmästynyt ja olin pettynyt, että kun tätä pakettia jo valmisteltiin, niin samaan aikaan tuli edelleen viestejä siitä, että kouluissa ei jäljitys toimi. Jos sitä ei saada toimimaan joissain kaupungeissa, niin se on myös hallituksen asia. Se on sitten tarvittaessa vaikka lainsäädännöllinen tehtävä: asetetaan aikaraja sille, kuinka nopeasti siitä tartunnasta pitää kertoa esimerkiksi siellä luokissa. Nyt meillä on aiheutunut ihan turhia tartuntaketjuja siitä, että joissain kaupungeissa ei ole tämä jäljitys toiminut eikä pysynyt perässä. On palkattu tosi paljon jäljittäjiä, mutta sitten kuitenkin samaan aikaan se prosessi on niin monimutkainen, että opettajat eivät esimerkiksi saa kertoa luokalle siitä, että se tartunta on siellä aiheutunut. Sitten odotetaan sen epidemiologisen yksikön toimia, mutta totta kai jokainen tällainen toimija on todella ruuhkautunut. Uskon, että tässä pääkaupunkiseudun ja valtion yhteistyö olisi tosi keskeistä, ja toivottavasti myös siellä kunnissa sitten toimitaan niin, että sieltä lähtee viesti, kun joku asia ei toimi, ja selvitetään, miksi se ei toimi. Mutta ei voida todeta — niin kuin tätäkin olen tässä yrittänyt selvittää — että tämä on niin operatiivinen asia, että tämä ei nyt ole hallituksen vastuulla vaan tämä on kuntien vastuulla. Ei, se on hallituksen vastuulla, jos meillä ei jäljitys toimi. [Puhemies koputtaa] Toivon, että välittömästi ainakin tämä asia saadaan kuntoon.

Lisäksi toivon, että otetaan huomioon se, [Puhemies koputtaa] että rokotusten jakaminen epidemiatilanteen mukaan vähentäisi sairaalahoitoon joutuvien ihmisten määrää 15—20 prosenttia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén poissa. — Edustaja Multala.

18.43 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tautitilanne on edelleen pahimmilla epidemia-alueilla vakava. Tosin näyttää nyt täällä pääkaupunkiseudulla olevan jo pieniä merkkejä pahimman tautihuipun taantumista. Vielä on kuitenkin liian aikaista sanoa, että olimme jo paremmalla puolella.

Eduskunta käsittelee nyt hallituksen esitystä, jolla pyritään ehkäisemään kontakteja ja lisätartuntoja ja siten ehkäisemään sairaalahoidon tarvetta ja ylikuormittumista. On tärkeää, että tänäänkin täällä salissa on kuultu paljon paitsi opposition mutta myös hallituspuolueiden edustajien aika kriittisiäkin puheenvuoroja ja että on halua käsitellä tämä esitys erittäin huolella. Kyse on ehkä rauhanaikamme merkittävimmästä esityksestä, jolla rajoitetaan monia ihmisten perusoikeuksia. On myös tärkeää, että ministerit — erityisesti ministeri Ohisaloa kiitän siitä — ovat painottaneet julkisuuteenkin, että välttämättömyyden

edellytysten on toteuduttava myös ennen kuin hallitus antaa asetuksen, jolla tämä esitys mahdollisesti aikanaan otetaan käyttöön. On tärkeää, että tämä sanotaan ääneen.

Sen haluan myös ääneen todeta, että eduskunnan ensi viikon istuntotauko ei hidasta tämän lakiesityksen käsittelyä vaan voi jopa nopeuttaa sitä. Valiokunnat istuvat ensi viikolla ja käsittelevät esitystä, ja kun täysistuntoja ei ole, voivat valiokunnat tarvittaessa käsitellä esitystä myös iltapäivisin, mikä ei muuten, normaaliviikolla, olisi mahdollista. Toivottavasti kaikilta kansanedustajilta tämä virheellinen käsitys, että eduskunnan istuntotauko hidastaisi esityksen käsittelyä, korjataan.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto julkisti tämän valmistelemansa esityksen keskiviikkoiltaan yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Aiemmin valtioneuvoston kanslia oli kuitenkin salannut liikkumisrajoituksia koskevat valmisteluasiakirjat. Tätä päätöstä on kritisoitu myös oikeusoppineiden toimesta. Valmistelun avoimuus lisää luottamusta siihen, että esityksessä on arvioitu kaikki mahdolliset vaihtoehdot ja punnittu juuri tämän rajoitustavan välttämättömyys. Esityksen tavoitteena on rajoittaa lähikontakteja ja sitä kautta tartuntoja, ja tavoite on oikea, mutta se, onko tässä esityksessä esitetty tapa rajoituksille perusteltu, tulee nyt siis eduskunnan arvioitavaksi.

Perusoikeuksien punnintaa on esityksen julkitulon jälkeen pohdittu myös julkisuudessa. Tänään Ilta-Sanomissa perustuslakiasiantuntija, hallintotieteiden tohtori Pauli Rautiainen sanoo: ”Valtiosääntöisiä ongelmia on väitetty olevan siellä, missä niitä ei välttämättä ole. Esiin on nostettu, että kotirauha olisi ongelma ja sen takia emme voisi säätää yksityiseen tilaan liittyviä asioita. Jos katsomme tarkkaan tartuntatautilain 58 §:ää, joka säätelee yleisötilaisuuksia ja kokoontumisia, niin pykälässä ovat mukana asunnot. Perustuslakivaliokunta on siis sallinut tietyn tyyppisen kotirauhaan puuttumisen tartuntataudin torjunnassa jo vuonna 2016.” Rautiaisen mukaan olisi nyt siis selvitettävä tartuntatautilain 58 §:n kehittäminen. Tämä olisi hänen mukaansa elegantimpi tie puuttua yksityisiin juhliin, eikä tässä esityksessä tuoda esiin, miksi tällaista tietä ei ole valittu. ”Esityksen suurin ongelma on takaperaisuus, yritetään puuttua erityisesti yksityisissä tiloissa tapahtuvaan toimintaan estämällä liikkumista julkisissa tiloissa ja rakennetaan melkoinen himmeli.” Aluehallintovirasto voisi Rautiaisen mukaan yleisötilaisuuksia kieltäessään tehdä kieltopäätöksen myös yksityistilaisuuksista. Mikäli tämän tartuntatautilakiin luotavan yksityistilaisuuksien kiellon valvonnan suhteen tultaisiin toimeen normaaleilla poliisitoimilla, tämä järjestely voitaisiin hänen mukaansa rakentaa. Hän myös toteaa: ”Eikö olisi simppelempää aloittaa, kuten Euroopassa yleisesti ottaen on aloitettu, yöllä olevista rajoituksista. Tämä edellyttäisi vaikutusarvioita, joita luonnos ei pidä sisällään. Sen jälkeen tulee myös kysymys, miten aiotaan taklata haavoittuviin ryhmiin, kuten lapsiin ja nuoriin, kohdistuvia vaikutuksia, ja se edellyttäisi kokonaisvaikutusten arviointia, joka nyt tästä hallituksen esityksestä puuttuu.”

Ei varmasti siitä vallitse tässä yhteiskunnassa tai edes tässä eduskuntasalissa pääosin erimielisyyttä tai epäselvyyttä, etteikö yhteiskunnassa olisi perusteltua ottaa vielä käyttöön ankarampia rajoitustoimia kontaktien rajoittamiseksi, varsinkin niillä alueilla, joilla epidemia on edelleen pahentunut. Kysymys on kuitenkin siitä, että toimenpiteet pitää mitoittaa oikein suhteessa tavoiteltuun hyötyyn ja niiden vaikutuksiin.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä voidaan katsoa olevan myös muita merkittäviä puutteita. Vaihtoehtojen toimien arviointi jää esityksessä hyvin heppoiseksi. Erilaisia toimia kyllä luetellaan, mutta niiden vaikutuksista ei esitetä kunnollisia arvioita tai laskelmia. Esityksessä toistuu lause: ”Keino ei saavuta yksinään tarvittavaa vaikuttavuutta.” Esityksestä puuttuu kokonaan laskuharjoitus siitä, millaiseen kontakteja vähentävään vaikutuk-

seen olisi mahdollista päästä muiden keinojen yhteisvaikutuksella. Se, miten tällainen toimien ikään kuin kori suhteutuisi liikkumisrajoitusten vaikutukseen, on erittäin olennainen tieto. Tämän lisäksi muiden toimien hylkäämistä perustellaan sillä, että jokaisesta säättäminen erikseen olisi hidasta. Tätä ei voida pitää asiallisena perusteluna. Hallituksella on ollut tarvittavien toimien valmisteluun aikaa, esimerkiksi rajavalvonnan osalta jo täysi vuosi. Liikkumisrajoitukset ovat ihmisten perusoikeuksiin rajusti puuttuvia toimia, ja niiden on siis oltava aidosti viimesijainen keino. Tämä liikkumisrajoitusesitys jättää myös paljon tulokinnanvaraa.

Arvoisa puhemies! Uskon, että me suomalaiset tarvitsemme nyt voimaannuttavaa puhetta, toivoa tulevasta. ”Miksi jaksamme uskoa, että kohta helpottaa? Miksi onnistumme siinä? Miksi kaikkien kannattaa osallistua?” Tämän totesi näin tänään Aamulehden kolumnisti, ja hän totesi myös, että ”kaikkia innostava yhteinen päämäärä ei ole terveydenhuollon kantokyky”. Toivottavasti saamme pian kuulla myös niistä toimista, [Puhemies koputtaa] joilla tästä tilanteesta tilanteen helpotuttua päästään kohti normaalimpaa, tavallista arkea. [Puhemies koputtaa] Toivon, että eduskunta käsittelee tämän hallituksen esityksen erittäin huolella.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

18.51 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies, arvoiset kansanedustajat! Tällaisten koronaepidemiaan liittyvien rajoitustoimien oikea-aikainen säättäminen ei ole helppo asia, kuten pääministerikin esittelypuheenvuorossaan totesi. Yhtäältä on niin, että emme voi säätää perusoikeuksiin merkittäviä rajoituksia varmuuden vuoksi, mutta toisaalta on niin, että emme myöskään saa olla myöhässä, jolloin ehdotetut toimet eivät toimi toivotulla tavalla viruksen hallitsemiseksi ja hillitsemiseksi. Itse ajattelen, että tämä hallituksen esitys on eräänlaista varautumista, koska esityksen varsinainen täytäntöönpano tapahtuu lakiesityksen säätämisen jälkeen valtioneuvoston asetuksella, ja niinpä ajattelen, että tuli tämä esitys nyt täältä eduskunnasta ulos minkä sisältöisenä tahansa, niin tässä yhteydessä ja tällä hetkellä on mielestäni perusteltu syy tällaiseen varautumiseen, vaikka kaikki täällä varmasti toivomme, että lähiaikojen ja lähipäivien epidemian kehitys olisi sellainen, ettei tässä esillä olevia rankkoja rajoituksia jouduta ottamaan käyttöön.

Kuten vastauspuheenvuorossani jo keskustelussa sanoin, päätän oman kantani tähän esitykseen valiokuntakäsittelyn jälkeen. Olen täysin vakuuttunut, että käsittelyn kuluessa saadaan vastauksia niihin moniin kysymyksiin, joita jo tässäkin keskustelussa on tuotu esiin, ja olen täysin vakuuttunut, että tämä esitys tulee muuttumaan eduskuntakäsittelyn kuluessa. Ennen kaikkea odotan vastausta siihen aivan oleelliseen kysymykseen, olisiko olemassa muita, vähemmän perusoikeuksia rajoittavia rajoitustoimia, jotka tässä vaiheessa olisivat kuitenkin riittäviä.

Täällä keskustelussa on tullut esiin paljon yksityiskohtia, jotka tässä vaativat tarkkaa harkintaa, ja niitä on toki julkisessa keskustelussa nostettu koko joukko esiin. Mutta oleellinen kysymys on se, olisiko muita toimia, jotka vähemmän puuttuisivat ihmisten perusoikeuksiin mutta olisivat tässä vaiheessa riittäviä. Tältä osin on pakko sanoa, kuten edustaja Multalakin totesi, että hallituksen esitys, joka on hyvin perusteellinen, melkein sata sivua, on tältä osin erittäin ohut. Nopealla lukemisella löysin kaksi kohta, joissa varsinaisesti arvioidaan muiden toimien riittävyttä. Sivulta 51 alkaen on viisi kappaletta — siis viisi kappaletta — joissa otsikon ”Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset” alla arvioidaan tätä asiaa. Ja

toisen kohdan löysin sivulta 82, jolla otsikon ”Poikkeuksien oikeasuhtaisuus ja välttämättömyys” alla todetaan seuraavaa: ”Väestön terveyden ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaaminen ei vallitsevassa tilanteessa ole mahdollista perusoikeuksiin vähemmän puuttuvien toimin.” Myönnän, että luin tämän aika nopeasti, mutta jos täältä löytyy muita kohtia, joissa perusteellisemmin arvioidaan, miten mahdolliset muut rajoitustoimet, jotka vähemmän puuttuvat perusoikeuksiin, voisivat onnistua tässä esityksessä esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, niin toivon, että joku tässä keskustelussa tai myöhemmin ne osoittaa.

Ja tämä on oleellinen kysymys. Voitaisiinko tehdä kohdennetumpia rajoituksia? Esimerkiksi voitaisiinko ajatella, että nämä ulkonaliikkumisrajoitukset olisivat voimassa vain öiseen aikaan? Voitaisiinko ne jotenkin kohdentaa enemmän tähän bilettämiseen, kauppakeskuksiin ja muualle, mitä tässä on tarkoitettu?

Puhemies! Lyhyesti vielä pari yksityiskohtaa:

Tässä esityksessä esitetään maskivelvoitetta niille alueille, joille nämä rajoitustoimet tulisivat voimaan. Miksi vain niille alueille? Esimerkiksi se kuuluisa tapaus, jossa bussissa ilman maskia ollut aivasteleva ihminen aiheutti tartuntaketjun, jonka seurauksena kymmeniä ihmisiä sairastui, ei tapahtunut Helsingissä tai Turussa, vaan se tapahtui muistaakseni Savonlinnan suunnalla. Miksi maskivelvoitetta ei säädetä voimaan kaikilla alueilla, jotka ovat kiihtymis- tai leviämisvaiheessa? Tämän kysymyksen toivon eduskuntakäsittelyssä nousevan esiin.

Toinen asia, johon en nyt viitsi kovin perusteellisesti mennä, on tämä kysymys rajoitustoimista ja ennen kaikkea etukäteen vaadittavasta negatiivisesta testitodistuksesta. Emme kukaan tässä salissa kuvittele, että se olisi jokin taikatemppu, joka kaiken ratkaisee, mutta muiden rajoitustoimien — myös muiden rajarajoitustoimien — ohella itse ajattelen, että tällainen toimi olisi paikallaan ja varsinkin siinä vaiheessa, kun matkustajamäärät kasvavat. Nyt on luvattu sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuman perusteella, että tällainen järjestely tulee ei uutena esityksenä vaan ymmärtääkseni jonkinäköisenä hallinnollisena ratkaisuna. En mene tähän liittyvään perusoikeusproblematiikkaan tai Schengen-problematiikkaan, vaan sanon vain, että en ymmärrä, mikä perusoikeusrajoitus on käsillä, jos ulkomaalaiselta Suomeen tulon ehtona edellytetään negatiivinen testitodistus. Enkä ymmärrä, että jos tässä esteenä on Schengen-säännöstö — kuten Helsingin Sanomien pääkirjoitus muutama päivä sitten sanoi — miten on mahdollista, että muissa Schengen-maissa Schengen-sopimus ei ole ollut esteenä, koska niissä tällainen on otettu käyttöön?

Rouva puhemies! Aivan toinen asia:

Puhemiesneuvosto esittää, että tämä asia lähetettäisiin mietintöä varten hallintovaliokuntaan, joka sitten saisi lausunnot muun muassa perustuslakivaliokunnalta ja sosiaali- ja terveysvaliokunnalta. En ymmärrä tätä esitystä.

Miten hallintovaliokunta voisi olla oikea valiokunta laatimaan mietinnön tästä asiasta, jossa mietintövaliokunnan oleellisin tehtävä on miettiä, onko tämä esitys tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen? No miltä kannalta? No tämän epidemian torjunnan kannalta. Onko se hallintovaliokunnan leipälaji? Eikö se ole sosiaali- ja terveysvaliokunta, joka arvioi tätä epidemiatilannetta ja arvioi tässä esillä olevan esityksen tarpeellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tämän epidemiatilanteen hallitsemiseksi? Perustuslakivaliokunta tekee erittäin tärkeää työtä. Se arvioi oikeudelliselta kannalta, onko tämä välttämätöntä, onko tämä oikeasuhtaista ja ennen kaikkea, onko tämä viimesijaista eli olisiko olemassa muita, vähemmän perusoikeuksia rajoittavia toimia. Mutta mikä tekee hallintovaliokunnasta oikean valiokunnan? — Arvoisa puhemies, joudun vähän ylittämään ajan. — Mikä tekee hallintova-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

liokunnasta oikean valiokunnan arvioimaan, onko tämä esitys tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen tämän epidemiatilanteen kannalta? Sitähän mietintövaliokunnat tekevät. Onko esitys tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen? En ymmärrä tätä puhemiesneuvoston esitystä, arvoisa rouva puhemies, en alkuunkaan ymmärrä. [Hussein al-Tae: Mikä vaihtoehto olisi?] Tämä harkinta, onko esitys tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen, kuuluu tietysti eduskunnan työnjaossa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, joka arvioi näitä epidemiologisia tilanteita, tätä epidemiaa ja sitä, onko tämä tarpeen ja tarkoituksenmukainen tämän epidemiatilanteen hallitsemiseksi ja hillitsemiseksi.

Minulla on täällä mukana eduskunnan valiokuntaopas, ja jokainen voi sieltä sivuilta 23 ja 25 katsoa hallintovaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan toimialan. Aika ei riitä sen referoimiseen. Olen ollut täällä yli 40 vuotta, ja monenlaisia valiokuntaanlähettämisspäätöksiä on tänä aikana tehty, mutta pitää sanoa, että näin huonosti perusteltua mietintövaliokunnan valitsemista en muista omalla urallani kohdanneeni. Olen keskustellut tästä parinkin puhemiesneuvoston jäsenen kanssa, että miksi hallintovaliokuntaan, ja he ovat sanoneet, että no kun se valvonta kuuluu poliisille ja se on tärkeä osa tätä esitystä. Totta kai se on tärkeä osa, mutta samalla logiikalla esimerkiksi tieliikennelaki pitää lähettää hallintovaliokuntaan eikä liikennevaliokuntaan, kun myös tieliikennelain valvonta kuuluu poliisille, ja samalla logiikalla esimerkiksi rikoslain muutoksia ei pidäkään lähettää lakivaliokuntaan vaan hallintovaliokuntaan, koska rikosten ja rikollisten valvonta kuuluu poliisille.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon ja vetoan, että puhemiesneuvosto vielä harkitsisi tämän asian uudelleen, ja mikäli näin ei käy, niin siltä varalta — tai siis joka tapauksessa nyt ehdotan selkeyden vuoksi — ehdotan, että tämä lakiesitys lähetetään mietintöä varten sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, joka pyytäköön lausunnon kaikilta niiltä valiokunnilta, joihin puhemiesneuvosto esittää tämän lakiesityksen lausunnolle lähetettäväksi, ja tietysti vielä hallintovaliokunnalta, joka tässä minun ajatuksessani on lausuntovaliokunta eikä mietintövaliokunta. Ja totta kai siinä lausunnossa hallintovaliokunta keskittyy juuri siihen sen valiokunnan leipälajiin eli poliisiin ja valvontaan. Mutta tämä perusajattelu, peruskytymys, vaatiiko epidemia tällaista sääntelyä, onko tämä sääntely tarpeen ja tarkoituksenmukainen tämän sairauden ja epidemian estämiseksi ja hillitsemiseksi tässä tilanteessa, ei voi eduskunnassa kuulua millekään muulle valiokunnalle kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnalle. Eli teen tällaisen ehdotuksen, rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Arvoisa edustaja, saanko vielä kysyä täsmennyksen: eli esitys oli se, että tämä menisi mietinnölle sosiaali- ja terveysvaliokuntaan ja sille valiokunnalle antaisivat lausuntonsa kaikki ne valiokunnat, joita tässä on ollut esillä?

Plus hallintovaliokunta, jolle siis puhemiesneuvosto esittää mietintövaliokunnan roolia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Selvä, kiitos. Tämä vain varmuuden vuoksi. — Sitten, edustaja Tanus poissa, edustaja Könttä poissa. — Edustaja Kauma.

19.02 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan kannattaa edustaja Zyskowiczin tekemää esitystä siitä, että tässä asiassa sosiaali- ja terveysvaliokunta olisi nimenomaan se mietintövaliokunta. Lisäisin tuohon lausuntovaliokuntien joukkoon, mitä edustaja Zyskowicz äsken luetteli, myöskin talousvaliokunnan, joka käsittelee asiaa.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Kuten aiemmin tuossa debattipuheenvuorossani totesin, suhtaudun aika lailla skeptisesti tähän lakiin sen takia, että minusta se vaikuttaa lähtökohtaisesti ylimitoitetulta, mutta kuten sanottua, valiokuntakäsittelyjen jälkeen otan lopullisen kantani asiaan.

Mielestäni kaikki tähän mennessä tehdyt koronatoimet tulee arvioida hyvin kriittisesti: mitä niillä on saatu aikaan ja mistä niistä on ollut hyötyä. Esimerkiksi kun talousvaliokunnassa olemme näitä ravintoloiden sulkua käsitelleet, niin tietoja siitä, miten nämä rajoitustoimet ovat tepsineet eri ravintolatyypeissä, on hyvin vaikea saada, ja siinä mielessä on ollut erittäinkin kyseenalaista laittaa samanlaiset rajoitukset esimerkiksi kahviloihin taikka karaokebaareihin. Se ei tunnu kovinkaan järkevältä.

Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho nosti täällä aikaisemmin esiin tämän poliisikysymyksen, että poliisitko sitten seuraisivat, onko henkilö menossa kenties kukkakauppaan vai markettiin. Tuntuu jotenkin aivan epäloogiselta, kun ajatellaan, kuinka kuuliaisia suomalaiset yleensä sääntöjen noudattamiselle ovat, ja toisaalta myöskin siitä näkökulmasta, kuinka suuri pula meillä tässä maassa on poliiseista. Heitä on muutenkin aivan liian vähän valvomaan niitä asioita, joita heidän pitääkin valvoa.

Jos puhutaan näistä tehdyistä toimista, niin täällä on useaan kertaan nostettu esiin myöskin rajatoiminta. — Anteeksi, minun on vaikea keskittyä, kun täällä puhutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustajat Zyskowicz ja Multala, puhujan on vaikea keskittyä.

Rajatoiminta: Täällä pääministeri puolustautui useaan otteeseen, että oltaisiin tehty riittäviä toimia, mutta mikäli pääministeri olisi täällä, niin kehottaisin häntä tutustumaan Norjan malliin. Norjassa ja Tanskassa, molemmissa, on vaatimus 24 tunnin negatiivisesta koronatodistuksesta, ja sen lisäksi Norjassa on vielä karanteenihotelli, johon henkilöt ohjataan. Elikä kysymyksessä ei suinkaan ole se, että pelkästään negatiivisella testituloksella päästäisiin maahan, vaan siihen liittyy myöskin karanteenitoimia, ja nimenomaan pakollisia karanteenitoimia. Me emme ole kokoomuksessa missään vaiheessa antaneet ymmärtää, että tämä negatiivinen koronatestitulokseksi olisi jokin oikotie onneen, vaan siihen pitää aina liittää myös muita toimia, ja edelleen me ihmettelemme, minkä takia näitä toimia ei tehdä. Juuri sen takia olemme tässä tilanteessa, että niitä virusmuunnoksia on päässyt maahan ja joudumme nyt miettimään näitä todella jyrkeviä toimia kansalaisten vapauden rajoittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että teemme näin jyrkeviä toimia kaikille kansalaisille, olisi tärkeämpää keskittyä niihin ryhmiin, joissa tartunnat ovat eniten levinneet. Yksi näistä on tartunnat maahanmuuttajayhteisöissä erityisesti pääkaupunkiseudulla, missä näyttää olevan niin, että jopa 40—50 prosenttia kaikista tartunnoista on maahanmuuttajayhteisöissä. Esimerkiksi Vantaalla on ryhdytty nyt toimiin tässä suhteessa, ja näihin yhteisöihin on oltu yhteydessä ja heitä on informoitu sillä tavalla, että koronatartunnat ovat lähteneet laskuun. Näitä toimia täytyy toteuttaa myös muilla paikkakunnilla ja tehokkaammin kuin nyt on toimittu.

Toinen ryhmä, jossa tartuntoja on ollut paljon, on rakennusala, jolla rakennusmiesten joukossa, varsinkin kun he ovat tulleet tuolta Virosta ja muista Baltian maista tänne, tartunnat ovat levinneet, ja yksi syy, minkä takia he ehkä eivät ole olleet niin motivoituneita noudattamaan näitä karanteeneja tai tehneet testejä, on se, että ainakin aiemmassa vaihees-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

sa he eivät saaneet korvausta siltä ajalta, kun he olivat karanteenissa. Että voi olla, että tähän liittyy myös ihan rahallisia kysymyksiä, joilla asioita voitaisiin parantaa.

Arvoisa puhemies! Meillä on täällä HUS-alueella todella ongelmallinen tilanne nyt tehohoitopaikkojen suhteen. Me olemme joutuneet jo lähettämään henkilöitä hoidettavaksi muille alueille, muihin sairaaloihin. Sen takia olisi nyt tärkeää, että mietimme, mitä nimenomaan täällä tehdään. Mutta onko ulkonaliikkumiskielto tai liikkumiskielto juuri se oikea toimi, niin edelleen epäilen sitä varsinkin, jos se on koko päiväksi toteutettu toimi.

Erityisesti edustaja Zyskowicz nosti tässä aiemmin esiin, että voisiko ulkonaliikkumiskielto olla esimerkiksi myöhään illalla tai yöaikaan — näinhän on toteutettu esimerkiksi Ranskassa. Sen lisäksi hän totesi myöskin tästä maskivelvoitteesta. Itsekin ihmettelen, minkä takia se olisi vain näillä kaikkein pahimmilla leviämisalueilla ja kiihtymisalueilla, koska esimerkiksi kun käytetään joukkoliikennevälineitä, niin tartunnathan leviävät hyvin nopeasti myöskin muualle Suomeen. Se olisi välttämätöntä luoda sitten koko Suomen alueelle.

Arvoisa puhemies! Vielä yksi asia, joka itseäni myöskin ihmetyttää tässä esityksessä, on tämä mökeille matkustaminen. Omalle omistusmökille matkustaminen on sallittua, mutta sitten esimerkiksi lyhytaikaiselle vuokramökille matkustaminen ei ole sallittua. Mietin, kuinka eriarvoiseen asemaan ihmiset voivat tässä joutua vain sen takia, että heillä ei ole varaa omistusmökkiin. Se ei mielestäni voi olla järkevää.

Jollain tavalla tässä joudutaan varmasti miettimään näitä ihan käytännön järjestelyjä, että mikä on ihmisten yhdenvertaisuuden ja käytännön arjen toimivuuden kannalta järkevintä, ja palaamme varmasti näihin yksityiskohtiin valiokuntakäsittelyn jälkeen. Itse en usko siihen, että aivan tällaisenaan tätä esitystä tullaan viemään läpi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

19.09 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Koronatilanne on vakava. Se on selvä. Lisää ja tiukempia toimia tarvitaan nopeasti. Siitä lienemme kohtuullisen yksimielisiä. Kyse on siitä, mitä keinoja valitaan. Hallituksen esitys on punnittava eduskuntakäsittelyssä tarkkaan.

Kun pääministeri Marin perustelee liikkumisrajoituksia, hän puhuu paljon oikea-aikaisuudesta, esimerkiksi tällä viikolla Ylen A-studiossa. Minua kiinnostaisi tietää, milloin on pääministerin mielestä oikea aika laittaa pakollinen rajatestaus ja negatiivisen testituloksen vaatiminen rajoilla kuntoon kattavasti. Vaikka kyse on valtion aivan perustavanlaatuisimmasta tehtävästä, eli omien rajojen turvaamisesta tässä tapauksessa terveysturvallisuudesta huolehtimisen muodossa, hallitus on vatuloinut vuoden — siis vuoden. Kokoomuksen mielestä ennen liikkumisrajoituksia on tehtävä kaikki muu mahdollinen. Suomalaisten on mahdotonta käsittää, että pakollinen rajatestaus ei vielääkään ole käytössä eikä matkustajilta vaadita negatiivista testitodistusta.

Nyt ollaan ottamassa käyttöön liikkumisrajoituksia, jotka puuttuvat järeällä tavalla kansalaisten perusoikeuksiin. Kyse on niin järeästä keinosta, että sen on oltava viimesijainen. Kysymys kuuluu: miksi jo tätä ennen ei ole otettu käyttöön kaikkia muita keinoja, joissa jo ollaan myöhässä, esimerkiksi pakollisen rajatestauksen ja negatiivisen testituloksen vaatiminen kattavasti, koko maan maskipakko, kaupan asiakasmäärärajoitukset, kokoontumisten tiukempi rajoittaminen ja niin edelleen? Hallitus toistaa, ettei yksikään näistä yksinään ratkaise tilannetta. Ei yksinään ratkaisekaan, mutta onko nämä keinot jo käytetty yhdessä ja

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

oikea-aikaisesti? Ei ole. Olisimmeko tässä tautitilanteessa, jos rajojen terveysturvallisuus olisi laitettu ajoissa kuntoon?

Arvoisa puhemies! Jo viime keväästä lähtien olemme kokoomuksessa vaatineet rajoille toimia. Hallitus on luvannut kerta toisensa jälkeen laittaa asian kuntoon, mutta vieläään rajoilla ei vaadita negatiivista testitulosta eivätkä pakkotestaukset ole voimassa koko Suomessa.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä arvioidaan huomattavan vähän muita, vaihtoehtoisia toimia yhteisiin tavoitteisiimme pääsemiseksi. Lisäksi käsittelyssämme oleva hallituksen esitys on monimutkainen ja vaikeasti toteutettava. Kokonaisuus ja sen yksityiskohdat on eduskuntakäsittelyssä punnittava tarkkaan, kuten totesin. Samalla kun tätä esitystä nyt aletaan eduskunnassa käsitellä, kokoomuksen mielestä on pikatahtia otettava muut keinot viimein käyttöön: koko maan maskipakko, rajaturvallisuus, tiukemmat kokoontumisrajoitukset, kaikkien nykyisten rajoitusten jatko. Nyt vaikuttaa siltä, että hallitus ei etene näissä kaikissa asioissa vaan vain pelkästään liikkumisrajoituseesityksellä. Kokoomuksen mielestä joka tapauksessa tulee valmistella myös näitä muita toimia. Tekeekö hallitus näin?

Arvoisa puhemies! Suomalaisten on mahdotonta käsittää, miten hallitus on sählinnyt rajojen terveysturvallisuuden varmistamisen. On aivan keskeistä onnistua torjumaan mahdollisten uusien virusmuunnosten, joihin rokotteet eivät ehkä tepsii, tulo Suomeen. Virus on tullut Suomeen matkustajien mukana, uudet variantit tulevat todennäköisesti Suomeen niin ikään matkustajien mukana. Uusia variantteja syntyy maailmalla, ja ne ovat usein vaarallisempia kuin alkuperäinen. Rajojen pitävyys siis vähentää tartuntoja ja on aivan avainasemassa uusien virusmuunnosten torjumisessa. Hallitus on kiertänyt ja pyörtänyt tätä asiaa nyt kuukausikaupalla, on luvattu ja kierretty vastuuta. Milloin hallitus hoitaa rajojen terveysturvallisuuden kuntoon?

Lopuksi, arvoisa puhemies, totean vielä, että kannatan tätä edustaja Zyskowiezin perusteltua, hetki sitten esitettyä esitystä siitä, että tämä hallituksen esitys lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, siis että sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietintövaliokuntana tässä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kimmo Kiljunen.

19.15 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme käyneet hyvinkin perusteellista keskustelua tänään poikkeuksellisen isosta asiasta eli liikkumisvapaudelle asetettavista rajoitteista, väliaikaisista rajoitustoimenpiteistä, jotka johtuvat koronaviruksesta ja sen leviämisen estämisestä. Tämä keskustelu on minusta ollut hyvähenkistä, ja tässä on näkynyt näitä tärkeitä seikkoja, jotka tässä on olemassa.

Ensinnäkin on tietysti todettava, että Suomen hallitus on tarttunut vakavasti näihin asioihin. Edustaja Vikman tässä vain totesi hetki sitten, että tätä vatulointia hallitus on harrastanut vuoden — käyttää tuollaista termiä. Voisin sanoa ehkä näinpäin, että me olemme koko maailma vatuloineet vuoden tämän koronaviruksen kanssa, joka on terveysriski koko ihmiskunnalle monella tavalla. Millään hallituksella ei ole ollut tiedossa vuosi sitten sitä, mitä meillä on tänä päivänä tiedossa, myöskään tämän riskin mittakaavoista. Se on ollut koko ajan vatulointia, kun etsitään oikeata linjaa. Vuosi sitten meillä ei ollut tietoa muuntoviruksista, vuosi sitten meillä ei ollut tietoa myöskään rokotteista. Tilanne muuttuu koko ajan, ja hallitus joutuu tietysti linjaamaan tästä lähtökohdasta.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Se tilanne on joka tapauksessa nyt selvä, että koronaviruksen on Suomessa tällä hetkellä akuuteimmassa vaiheessaan, mitä tämän koko vuoden aikana tapahtunut, ja sen vuoksi nyt näinkin rajuja toimia kuin liikkumisvapauden rajoittamista joudutaan nyt vakavasti harkitsemaan. Hallitus on harkinnut omalta puoleltaan, ja esittää tätä asiaa nyt tänne eduskunnalle.

Me joudumme täällä tekemään tämän välttämättömyyden ja viimeperusteisuuden arvioon. Se tapahtuu valiokuntien tasolla. Minusta edustaja Zyskowiec tässä toi esille tärkeän seikan. Itsekin joudun vähän sitä pohtimaan, miksi hallintovaliokunta olisi tässä yhteydessä se mietintövaliokunta. Kun tätä viruksen torjuntaa, rajoittavia toimenpiteitä ja niiden välttämättömyyttä joudutaan arvioimaan, niin totta kai meillä täytyy olla lähtökohtana sen epidemiologisen tilanteen oivaltaminen, ja silloin sosiaali- ja terveysvaliokunta on aidosti se valiokunta, jonka pitäisi se substanssiarvio tehdä siitä, mikä tämä mittakaava on ja miten nämä väistämättömyydet ja välttämättömyydet ja myöskin suhteellisuus näiden toimien mittakaavassa tässä toteutuvat. Hallintovaliokunta tarkastaa sitä yhdestä kulmasta, mutta tuntuu hieman oudolta, että se on tässä se mietintövaliokunta. Jollain tavalla olen taipuvainen ymmärtämään edustaja Zyskowiecin näkemystä, mikä tässä tuli esille.

Toinen seikka, minkä edustaja Ovaska on täällä tuonut jo vahvasti esille: Kun tätä asiaa nyt käsitellään ja kun mittakaava on siis poikkeuksellisen suuri, poikkeuksellisen suuresta perusoikeuksien rajaamisesta on kyse, niin toivoisin, että tässä säilyisi se lähestymistapa, mitä muun muassa edustaja Zyskowiec on omissa puheenvuoroissaan tuonut tänään esille, että tunnistaa näiden toimien tarpeellisuuden ja myöskin hallituksen vilpittömän pyrkimyksen tehdä parastansa, ja myöskin ainakin valtaosaltaan oppositio on tähän asti tukenut hallituksen toimia. Tämä on yhteinen kriisi, yhteinen vihulainen, joka meillä tässä keskuudessamme on, ja silloin kun mennään näinkin fundamentaalisiiin rajauksiin rajoittamaan perusoikeuksia, kansalaisten perusvapauksia, niin olisi kyllä hienoa ja arvokasta, että hallitus ja oppositio pystyisivät yhdessä tässä löytämään sen tavan, millä tämä ratkaistaan. Tämä ei ole nyt puoluepoliittinen kysymys lainkaan, eikä tätä pidä puoluepolitisoidakaan, vaan nähdä tämä uhka- ja kriisitilanne yhteisenä. Siinä suhteessa hakisin myöskin sitä näkökulmaa, että niin pitkälle kuin mahdollista opposition kanssa löydettäisiin se yhteinen sävel, ja sehän nyt on eduskunnassa meidän tehtäväkin tässä valiokuntakäsittelyvaiheessa, ja toivottavasti sieltä löytyy yhteisymmärrys.

Edustaja Kauma omassa puheenvuorossaan kävi lävitse niitä poikkeamia, mitä näihin rajauksiin ollaan tekemässä. Siellähän on pitkä lista, jonka pääministerikin täällä tänään kävin lävitse, niistä asioista ja niistä ihmisryhmistä, joille näitä rajaavia toimenpiteitä ei asetettaisi, tai missä yhteyksissä liikkumisvapaus olisi olemassa oleva. Lista on pitkä, ja olen aivan vakuuttunut siitä, että siellä on moniakin ongelmakohtia, joita eduskuntakin käsittelee, mukaan lukien vaikka mökeille meneminen. Pitääkö se itse omistaa, voiko se olla vuokramökki, voiko se olla sukulaisen omistama mökki ja niin edelleen? Tässä tulee monenlaisia kompastuskysymyksiä, ja olen aivan vakuuttunut, että valiokuntakäsittelykään ei pysty peittämään kaikkia näitä ongelmakohtia, vaan arkielämä sitten osoittaa niitä vaikeuksia.

Yhden kulman, arvoisa puhemies, haluaisin kuitenkin tässä nostaa vielä esille, ja se liittyy yritystoiminnan mahdollistamiseen. Lähtökohtana on se, että oman yritystoiminnan hoitamiseen sallitaan tämä liikkuminen. Mietin nyt ennen kaikkea näitä kaikkein pienimpiä itseyrittäjiä; puhutaan usein näistä kivijalkakaupoista, ja saattaa olla niistäkin kysymys, [Mika Niikko: Kuka sinne tulee, jos ei saa liikkua?] mutta myöskin näistä henkilöpal-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

veluja tarjoavista yksinyrittäjistä. Niitä on iso joukko. Otan nyt vain yhden ryhmän tähän esille, eli kampaamo-parturit, jotka tekevät arvokasta työtä laajassa mittakaavassa. Heillä on nyt sitten mahdollisuus hoitaa omaa työtehtäväänsä ja he voivat mennä työpaikalleen. Mutta asiakas ei voisi tulla siihen läsnäolevaksi, vaikka tämä voitaisiin mahdollisesti tehdä niin, että pyritäisiin hoitamaan se sillä tavalla, että tämä on vain kahdenkeskinen, siis hyvin sillä tavalla rajoittunut tämä kokoontuminen, että siinä ei ole isoista ihmisjoukosta kysymys.

Toivoisin, että näiden tämentyyppisten henkilöpalveluja tarjoavien yrittäjien, joita on siis iso joukko muitakin kuin kampaamoala, osalta voitaisiin tässä valiokuntakäsittelyvaiheessa vielä arvioida sitä tilannetta, miten siinä voitaisiin sallia tiettyä liikkumisvapautta ja toimivuutta. Siinä mielessä tarjottaisiin kyllä elinkeinon edellytykset sitten merkittävälle joukolle. Puhumme siis tuhansista ihmisistä, joille myöskin tulee sitten yhtäkkiä tässä este vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.21 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei ole ollut helppo hallitukselle tai hallituspuolueille. Silti toivon, kuten täällä salissa jo moni tänään, että keskustelu ei käänny oppositio—hallitus-asetelmaan vaan säilytämme ratkaisukeskeisen, yhteisen otteen. Kiitos kokoomukselle, että olette keskusteluun tällä kulmalla tulleetkin. Tällä en tarkoita, etteikö esitystä saa ja pidä kyseenalaistaa, etsiä parannettavaa ja esittää ja vaatia myös muiden toimenpiteiden etenemistä, jos sellaisia todellisia ehdotuksia on taskussa.

Liikkumisrajoituksista tai paremmin sanottuna kohtaamisen rajoittamisesta on muualta Euroopasta kokemuksia keinon toimivuudesta. Perusoikeuksiin puuttumisen pitää olla aina korkean kynnyksen takana. Perustelujen välttämättömyydestä tulee olla pitäviä ja hyödyn tartuntojen vähentämisessä selvä. Myös kokonaisuuden oikeasuhtaisuutta pitää arvioida. Perustuslakivaliokunta ja muut valiokunnat vielä kuulevat asiantuntijoita ja arvioivat näitä ennen eduskunnan päätöstä. Myös minä näen kyllä järkevänä sen sosiaali- ja terveysvaliokunnan päävastuun mietinnöstä.

Terveysviranomaiset ovat olleet varsin sinnikkäitä viestissään ja vakuuttuneita tautitilanteen yhä pahenevista skenaarioista ja mahdollisuudesta nopeasti ajautua tehohoidon kapasiteetin kannalta kestävämpään tilanteeseen. Päätökset pitää yhä perustaa asiantuntijatietoon, mutta pitää myös kysyä, voidaanko tehohoitokapasiteettia lisätä ja siten välttää näin vakavaa perusoikeuksiin koskemista.

Jos rajoituksia tehdään, tulee niiden olla sellaisia, jotka kohdistuvat niihin tilanteisiin, joissa tartuntoja tiedetään eniten syntyvän. Muuta normaalin arjen rajoittamista pitää välttää. Toisaalta linjausten pitäisi olla niin selkeitä ja johdonmukaisia sekä vastata ihmisten oikeudentajua, että niitä on helppo noudattaa ja valvoa ja ne ovat yhteisesti hyväksyttäviä. Hyväksyttävyyttä lisää aina myös se, että kaikki tieto ja perustelut ovat avoimia. Keston tulee olla sidoksissa välttämättömyyteen ja rajoitusten loppua heti, kun tarvetta ei enää ole. Näin onkin: rajoitustoimia ei edes aseteta voimaan, jos välttämättömyyshedellytys ei täyty. Välttämättömyyden määrittely usean eri tekijän kautta ilman raja-arvoja on kyllä vaikea kokonaisuus.

Rajoitusten kärsijöinä ovat ihmiset, palvelut ja yritykset alueilla, joita rajoitukset koskevat, voittajina toisaalta niiden onnistuessa toivottavasti me kaikki. Menetyksiä tulee korvata ja tukea kohdistaa näille alueille sekä yrityksille että laajasti erilaisille toimijoille, kuten

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

esimerkiksi kulttuuripalveluille ja joukkoliikenteelle. Vaikeuksissa on moni yllättäväkin toiminta, esimerkiksi kierrätyskeskukset ja järjestöjen kirpputorit, jotka toimivat suurina tukityöllistäjinä. Erityinen huomio pitää kohdistaa nuoriin, jotka juuri pääkaupunkiseudulla ja Varsinais-Suomessa ovat pisimpään olleet etäopetuksessa ja eläneet arkea, jossa kontaktit ystäviin ja harrastukset ovat olleet minimissään. Opetus, koulutus sekä lasten ja nuorten hyvinvointi tarvitsevat alueella jälleenrakennusrahoitusta kunnille.

Rokotusjärjestyksestä: On hyvä, että hallituksella on nyt valmius, että Kansallisen rokotusasiantuntijaryhmän KRARin suositusten mukaan rokotuksia kohdennetaan sovittujen riskiryhmien ja iäkkäiden rokotusten jälkeen juuri kiivaimmille epidemia-alueille, jotta tartuntaketjujen leviämistä näin myös hillitään ja rajoitetaan leviämistä myös muuhun maahan. Tätä vastakkainasettelua ei kannata rakentaa. Koska lasten ja nuorten toivotaan voivan palata lähiopetukseen mahdollisimman pian, pidän järkevänä, että opettajia ja varhaiskasvattajia nostetaan myös rokotusjärjestyksessä heti riskiryhmien jälkeen epidemia-alueilla, jotta tartuntariskiä saadaan minimoitua ja koulunkäynti turvattua.

Vaikeassa tilanteessa huumori usein auttaa, ja epäkohtia voi olla helpompi tarkastella sen avulla. Huumoria on tehty viime päivinä siitä, että SDP-johtoinen hallitus nostaa mökkiomistajien oikeudet ohi vuokramökkiläisten, tai siitä, että muualla Euroopassa tunnustetaan paremmin yksinelävien ihmisten tarve ystäviin ja ystävien tapaamiseen ja meillä tarpeet on kytketty vahvemmin vain parisuhteeseen. Huumorista huolimatta nämä asiat ovat todellisia ja vakavia, ja on hyvä, että valiokunnissa niitä tarkastellaan.

Rajojen osalta: Avien mukaan käytännössä testitodistukset jo kysytään rajalla. Samoin lentoyhtiöt edellyttävät testitodistuksia. Testeihin ohjataan rajalla ne, joilla todistuksia ei ole. Ymmärrän, että testitodistusten välttämättömyyttä voi tukea, se on hyvä esitys, mutta haluan kysyä, mikä käytännön muutos sillä tautitilastoihin ja tartuntalukuihin nyt olisi, jos tämä avien lausuma pitää tässä kohdin paikkansa. Lisätoimiksi rajoille jäisi jäljelle käytännössä lisätä toista testiä ja järjestää ne karanteenipäivät siihen väliin tai perustaa karanteenitiloja, joissa pitkä kahden viikon karanteenijakso olisi mahdollinen. Näiden toimien vaikutuksia on syytä arvioida, mutta myös sitä, kuinka ne esimerkiksi rekkaliikenteessä mahdollisesti voisivat toimia.

Jotta rajoitukset jäävät mahdollisimman lyhyiksi, vaatii tilanne jälleen meiltä kaikilta etenkin sisällä tapahtuvien kontaktien rajaamista minimiin ja maskien huolellista käyttöä jo ennen velvoitetta, ja hallitukselle edellytyksen pitää olla myös kaikkien muiden mahdollisten toimivien toimenpiteiden ripeä tarkastelu ja valmistelu. Perusoikeuksiin puuttumisen pitää olla viimesijaista.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pelkonen poissa. Edustaja Purra poissa. — Edustaja Peltokangas.

19.29 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä 39 liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta. Suomi otti jo vuoden 2020 keväällä käyttöön laajat koronasulkutoimet ja muun muassa eristi Uudenmaan maakunnan väliaikaisesti. Hallituksella on ollut vuosi aikaa tehdä sellaisia koronatoimia, ettei nyt tänään täällä esillä olevaa liikkumisrajoitusesitystä tarvitsisi käsitellä. On ollut aikaa hoitaa väliaikainen poikkeustilalainsäädäntö sille tasolle, että ulkorajat olisi saatu kiinni, ja jos ei muuta, niin brittiläistä, brasilialaista ja eteläafrikkalaista alkuperää olevien muuntovirusten saapuminen maahan olisi estetty. Jos te olisitte kuunnelleet meitä, asia olisi kun-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

nossa. Nyt näille viruksille ovat olleet punaiset matot ja fanfaarit soimassa tervetuloitoksi jona joka ikisellä rajalla. Te olette tämän toimimattomuudellanne mahdollistaneet. Hallitus esittää liikkumisrajoituksia, koska muunnosvirukset. Pääministeri Marin, niitä lappaa Suomeen joka päivä siksi, että te ette ole korvaanne lopsauttanut ratkaisuehdotuksille. Jos olisitte, muuntovirusten maahantulo olisi voitu estää.

Arvoisa puhemies! Rajoja ei olla saatu kiinni eikä testausta hoidettua, ja hallitus syyttää aluehallintoviranomaisia. Te olette itse pitäneet kiireellisinä asioina korona-aikana huolen esimerkiksi siitä, että lainsäädäntö kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden, laittomasti maassa olevien työlupiin pelloille tuli kuntoon. Tällaiseen järjettömyyteen oli aikaa koronasta ja muuntovirusten mahdollisesta tulosta huolimatta. Tulee mieleeni, että koska rajakontrollia ei ole meinattukaan saattaa kehotuksistamme huolimatta kuntoon, onko teidän huolenne, hallitus, myös se, ettei rajakontrollin toimiessa savanneille voi edestakaisin veronmaksajiemme varoilla lomailla vapaasti.

Arvoisa puhemies! Suuri osa kansasta alkaa olemaan väsyneitä tähän poukkoilevaan tapaan hoitaa asioita ja tiedottaa niistä, ja he ovat aivan syystä nostaneet ääntään. Hallituksen tulisi sitä ääntä myös vakavasti kuunnella. Satojen palautteiden perusteella moni työntekijä ja yrittäjä aikoo lyödä hanskat tiskiin ja antaa totaalisesti periksi. Tämä on karkea uutinen ja karkea luettavaa. Eikö tämä vihervasemmistolainen keskustan tukema demarihallitus ole jo kansaa ja yrittäjiämme tarpeeksi kyykyttänyt? Te aliarvioitte kansaa. Suomalainen osaa toimia oikein ilman perusoikeuksiensa rapauttamista. Liikkumisrajoitukset ovat mielestäni täysin ylimitoitettu toimenpide. Rajoitukset tulevat taas iskemään pieniin yrittäjiin. Te ette ole pitäneet lupauksianne yrittäjien tukemisesta — pelkkää sanahelinää ja almuja. Nyt olette estämässä asiakkaiden liikkumisen pienten yrittäjien palveluiden pariin. Tällä te tuhoatte ihmisten elinkeinot ja siinä samassa tuhansien perheiden elämän. Teille tärkeämpää on ollut ja on loistaa mediassa ja kannattajienne joukossa. Kaikki selityksenne ovat olleet kuin huulten liikkumista tuulessa, eikä todellisia vaikuttavia toimia olla esimerkiksi muuntovirusten maahantulon estämiseksi vielä nähty. Viime kesän tartuntojen lasku johtui siitä, että kansa eristi lopulta itsensä. Siihen ei tarvittu lakia liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta, ei todellakaan tarvittu.

Arvoisa puhemies! Nuorisomme voi huonosti, ja te, hyvä hallitus, esityksenne toteutuessa lisäätte huonovointisuutta ja ahdistusta sulkemalla mahdollisuudet liikuntaan ja harrastuksiin. Ette kuitenkaan kykene pitämään huolta siitä, että nuorten lisääntyvä mielenterveyspalvelujen tarve olisi valmiiksi ennenaikaisesti hoidettuna. Ei, te ette ole tähän asiaan panostaneet lainkaan, ja se tulee kyllä nyt ikävä kyllä iskemään takaisin. Te ette ole hoitaneet terapiatakuuta, ette mitään. Tärkeämpää teille on sulkea kivijalkayritykset, liikuntasalit, harrastustilat. No, isot keskusliikkeet toki saavat samaan aikaan porskuttaa. Kotimaiset Reiskat voi käydä ostamassa Prismasta mutta ei kivijalkaliikkeestä, koska liikkumisrajoitukset tämän kieltäisivät. Esityksenne on järjetön.

Arvoisa puhemies! Hallitus, hoitakaa välittömästi vakavasti laiminlyönnänne työ: rajakontrolli kuntoon. Tämä virus on tullut alun perin rajoilta sisään. Nykyisen tiedon mukaan sieltä pukka muuntovirusta, ja te ette ole tehneet asialle mitään. Tämä jos jokin on mielestäni vastuutonta.

En hyväksy liikkumisrajoituksia pakolla. En hyväksy mitään pakkoja. Suomen kansalaisilla on aivot, joita he osaavat itse käyttää. Siihen ei tarvita erillistä lakia liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta. Terveyttä ja voimia Suomen kansalle! — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Taee.

19.35 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Käsitlemme esitystä liikkumisvapauden väliaikaisesta rajoittamisesta. Tässä esityksessä ei ole itse asiassa paljon mitään sellaista, mitä ei normaali järki voisi käytännössä hoitaa. Ihmiset voisivat näitä kaikkia asioita toteuttaa pitkälti käyttäen sitä varovaisuutta, mitä on pitkään haluttu käytettävän: pitää etäisyyksiä, käyttää maskeja, pestä käsiä ja liikkua väkijoukoissa vain, kun on välttämätöntä ja pakko. Elämme nähtävästi sellaisessa tilanteessa tällä hetkellä, että hallitus on halunnut ottaa käyttöön mahdollisesti sellaisen tilanteen ilmaantuessa myöskin tällaiset kovemmat rajoitukset tämän lain myötä. No, onkin eduskunnan vastuu tässä kohtaa varmistaa, että laki on tarpeellinen, tarkkarajainen ja myöskin mahdollinen toimeenpanna. Tätä asiaa tullaan käsitlemään useissa valiokunnissa ensi viikon ajan, ja toivottavasti pystymme tätä esitystä muokkaamaan niin, että se olisi koko eduskunnan mieleen.

Riippumatta tämän esityksen lopullisesta muodosta, siitä, millaiseksi lainsäädännöksi se tulee, virushan on tehnyt suomalaisten elämästä todella todella vaikeaa, ja sitä kovasti toivoisi, ettei tarvitsisi käyttää sellaisia rajoituksia, jotka tekisivät suomalaisten elämästä vielä vaikeampaa. Kärsimme jo syndroomasta, joka liittyy yksinäisyyteen. Onnellinen vanhuus on tänä päivänä vielä kaukaisempi käsite kuin se oli esimerkiksi kymmenen vuotta sitten. Mielenterveysongelmat tänä päivänä ovat kenties suurin syy työkyvyttömyyseläkkeelle. Meillä on suomalaisessa yhteiskunnassa paljon kroonisia asioita, jotka tarvitsevat hoitoa. Tämä virus ja tämä kriisi ja mahdolliset rajoitukset eivät niitä missään tapauksessa tule helpottamaan.

Sen vuoksi on ihan järkevääkin tässä kohtaa ja jo pitkälle ennen kuin tällaisia rajoituksia voidaan edes asettaa, että kansalaiset pitäisivät nyt niistä väleistä kiinni, pitäisivät maskeja sisätiloissa, eivät vierailisi toistensa kotona, ellei ole aivan pakko, mutta samanaikaisesti pitävät sosiaalista, hyvää kanssakäymistä puhelimitse omien omaistensa kanssa, pitävät huolta siitä, että vanhukset vanhainkodeissa saavat edelleen heiltä lämpöä ja hoitoa ja huolta. Tämä kaikki on edelleen mahdollista. Tässä vaiheessa voimme itse kääntää tämän käyrän laskuun, jos teemme yhteistyötä ja pitäydymme niissä ihan tavallisissa maalaisjärjen tai kaupunkijärjen säännöissä.

Me suomalaiset tarvitsemme toinen toisiamme juuri nyt kenties enemmän kuin pitkään pitkään aikaan, kymmeniin ja kymmeniin vuosiin. Meidän on kyettävä kuuntelemaan toisiamme empaattisesti, olemaan läsnä toistemme elämässä. Juuri nyt meitä tarvitaan toisiamme varten. Uskon, että mahdollisesti jopa 80 prosenttia suomalaisista selviää tavalla tai toisella tästä epidemiasta ehjin nahoin, mutta ne 20 prosenttia eriarvoistuvat entisestään ja elävät vielä vaikeampaa elämää kuin koskaan aikaisemmin omassa elämässään. Ja tämä yhteiskunta ei ole hyvinvoiva yhteiskunta, ellei tämä 80 prosenttia tee kaikkensa jo nyt tämän 20 prosentin ylös nostamiseksi ja saadakseen nämä samanarvoisiksi kuin he itse. Tämä vaatii meiltä valtavasti työtä.

Toivon todella, että saamme rauhassa käsitellä tätä lakia nyt täällä eduskunnassa ja että siinä vaiheessa, kun koemme, että siinä on sitä tarvittavaa jäntevyyttä, äänestäisimme siitä yhdessä läpi ja rohkaisisimme kaikki puolestamme suomalaisia pitämään kiinni yhteisistä pelisäännöistä.

Ehkä viimeisenä toiveena tässä puheenvuorossa on se, että tämä eduskunnan pulpetti, josta minä nyt puhun, on sen verran vakava pulpetti ja sen verran arvokas, että toivoisin, että tästä puhuttaisiin aina faktaa ja puhuttaisiin aina totuutta ja pidettäisiin huoli siitä, että

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

politiikka ei mene suomalaisten tavallisten ihmisten arjen ja elämän edelle, vaan että me poliitikot pystyttäisiin löytämään nyt tässä ajassa ja tässä hetkessä toistemme argumenteista sitä järkeä, jolla me voimme rakentaa omaa argumenttia rakentavasti eteenpäin, kysyen kunnioittavia kysymyksiä, jotta me pääsisimme tästä kriisistä eteenpäin ja jotta suomalaisten luottamus päättäjiin tulevaisuudessa kasvaisi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie.

19.41 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että tarvitaan koronan rajoitustoimia. Erityisesti pääkaupunkiseudulla ja Turussa tilanne on sellainen, että kokoontumisia on syytä edelleen vähentää ja rajoittaa. Siksi jotenkin tuntuisi oikeasuhtaiselta, että tarvittaisiin kokoontumisrajoituksia liikkumisrajoitusten sijaan, ja hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajaamisesta tuntuu näin päivän tutustumisella sekavalta ja kohtuuttomalta.

Ensin otan kantaa tähän, mihin valiokuntaan tämän pitäisi tulla mietinnölle: Olen edustaja Zyskowiezin kanssa samaa mieltä siitä, että hallintovaliokunta ei tunnu oikealta valiokunnalta. Itse toimin valiokunnassa varapuheenjohtajana, ja ehkä juuri siitä syystä koen, että tunnen myöskin, mitkä teemat valiokunnassa ovat ja mitä asioita me muuten käsitellään. Tietenkin poliisit ja poliisien resurssit ja valvonta ja tämän lain valvonta ja kunta-asiat kuuluvat hallintovaliokunnalle, mutta näen, että erityisesti tätä pitäisi pohtia nimenomaan sen osalta, onko tämä nyt se keino, millä me edetään tämän kevään osalta, ja siinä kyseisessä arvioinnissa tulee perustuslakivaliokunnan arvion lisäksi se tautitilanne ja tämän hetken terveystilanne.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän raja-asiaan:

Tämän hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan tartuntojen torjunnasta rajat ylittävissä liikenteessä, ja totta on, että hallitus on tehnyt tämän vuoden aikana päätöksiä näihin erilaisiin rajanylityspaikkojen sulkemisiin ja liikenteen rajoittamisiin. Laskeskelin, että pelkästään niitä päätöksiä on tehty yli 20 kertaa tämän kuluvin vuoden aikana. On selvää se, että kun niitä on päivitetty, on päivitys varmaan ollut tarpeen, mutta selvää on myöskin se, että ei olla enää selvillä, miten siellä rajoilla tällä hetkellä toimitaan. On suositeltu riskimaista saapuvien matkustajien maahantulon jälkeistä testausta ja karanteenia ja on myöskin suositeltu maskin käyttöä. Mutta todistusta ennen matkaa toteutettavista negatiivisen tuloksen antaneista koronatesteistä on ainoastaan suositeltu Suomeen saapuville syksystä 20 alkaen. Esimerkiksi muutama lentoyhtiöhän on ottanut tällaisia käyttöön, mutta Euroopan muut maat ovat ottaneet tämän negatiivisen testituloksen ennakkotodistuksen vaateena maahantulolle.

Kun puhutaan rajaliikenteestä ja sen rajoituksista, niin on selvää, että siihen, kun ihmisiä rajalla pysäytetään ja tutkitaan ja katsotaan, miten ylittää rajan, riittää se, että meillä on tiukka rajakontrolli, mutta siihen, pääseekö virus maahan, ei riitä se, että rajakontrolli on tiukka, vaan pitäisi nimenomaan tehdä se ennakkovaade. Se on aivan eri asia, että tehdään jälkikäteen testaus täällä Suomessa, kuin se, että vaaditaan sitä ennakkotestitodistusta, ja tämä on myöskin meidän yhteiskunnan resurssien kannalta eri asia: Kun me vaadimme sen ennakkotodistuksen, niin silloin henkilö, joka haluaa tulla Suomeen, tekee sen testin omaan laskuunsa siellä maassa, mistä hän lähtee. Mutta se, että me olemme tehneet sen testauksen täällä sen jälkeen eli teetämme näitä terveystarkastuksia ja määrätään sen jälkeen tai siinä yhteydessä koronatestejä, sitoo meidän yhteiskunnan resursseja, ja se myöskin on

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

aivan eri asia kuin se, että vaadittaisiin se ennakkotesti jo etukäteen. Tämä täytyisi saada kuntoon.

Samaten kokoomus on esittänyt, että kasvomaskit julkisissa tiloissa ja sisätiloissa pitäisi säätää välttämättömiksi, pakollisiksi.

Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomissa Jussi Pullinen kirjoitti tänään: ”Hallitus valitsi tien, jolla asiat, joita ei ole erikseen sallittu, ovat kiellettyjä. Vaihtoehtona olisi ollut tie, jolla ei olisi lueteltu sallittuja vaan kiellettyjä asioita: suljettu kauppaja, rajoitettu kauppa-keskuksia, karsittu liikennettä, rajoitettu kokoontumisia entisestään.” Tämä oli mielestäni Pulliselta todella hyvin kiteytetty. Nyt on hallitus valinnut sen tien, kun olisi tarvittu nimenomaan selkeää ja tarkkarajaista lainsäädäntöä. Jotta ihmiset ymmärtäisivät nyt, kun toinen koronavuosi on jo alkanut, mitä heiltä odotetaan ja mikä on kiellettyä, olisi tarvittu ohjeita ja selkeyttä, ja nyt tämä hallituksen esitys aiheuttaa vain lisää kysymyksiä vailla vastauksia.

Arvoisa puhemies, onko se viisi vai seitsemän? [Puhemies: Seitsemän.] — Kiitos.

Sitten, arvoisa puhemies, tästä jäljityksestä vielä: Tautitilanteen ja epidemian hallinnan kannalta on aivan olennaista, että jäljitys toimii. On todella valitettavaa, että meillä on pääkaupunkiseudulla kuntia, joissa jäljityksen viive vuorokausissa lähentelee viikkoa ja jopa yli, ja olisi tosi tärkeää, että se jäljitys saataisiin painettua sinne alle kahteen vuorokauteen. Tässäkin osaltaan täytyy antaa kiitokset Vantaalle, joka otti Puolustusvoimat avuksi. [Mika Niikko: Pakon edessä!] — Pakon edessä, mutta silti toimitaan. On hyvä, että toimitaan. — Olen itse esittänyt viime syksynä erilaisia teknisiä apuvälineitä, ja niitä on soittorobotia ja koronarobotia ja erilaisia ohjelmistoja, jotka voisivat olla tässä jäljityksessä apuna, ja niitä on myös yritetty STM:ään ja TEMiin edistää. Toivottavasti nämä asiat pystyttäisiin myöskin katsomaan, koska kaikkien muiden toimien täytyisi olla tehtyinä, ennen kuin me lähdetään tekemään tällaisia kohtuuttomalta tuntuvia liikkumisvapauden ja lähikontaktien rajoittamisia, mitä tämä hallituksen esitys nyt tällä hetkellä tekee.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Niikko.

19.48 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun keskustelemme liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta, niin haluan tuoda asiassa myös omakohtaisia kokemuksia esille.

Koronapandemia on pitkittynyt, ja sen seurauksena me ollaan kaikki havaittu väsymystä ihmisten keskuudessa, väsymystä rajoitusten noudattamisessa ja niiden tarpeellisuuden kyseenalaistamista. Korona on siinä mielessä viheliäinen virus, että se kohtelee ihmisiä hyvin eriarvoisesti. Tunnen henkilökohtaisesti ihmisiä, joilla koronatartunta on johtanut hyvin lieviin oireisiin tai jotka ovat sairastaneet oireettomina koko tartunnan ajan — tunnen heitä useita — mutta tunnen myös useita henkilöitä, jotka ovat sairastuneet erittäin vakavasti.

Haluan kertoa eräästä henkilöstä, josta uutisen kuulin viime viikolla. Erään ystäväni tyttäret olivat auttamassa kaveria muutossa, ja tyttäret saivat valitettavasti sieltä koronatartunnan tuliaisena kotiin, ja tyttäret sitten tartuttivat perheessä isän ja äidin. Tyttöillä ja tämän ystäväni vaimolla oireet jäivät flunssaoireiden tasolle, ei mitään vakavaa. Ystäväni joutui kuitenkin viikon päästä sairaalaan ja hyvin pian myös tehostettuun hoitoon. Virus pääsi ikävä kyllä keuhkoihin saakka. Keuhkot menettivät lopulta kykynsä toimia. Hengitysko-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

nekaan ei enää auttanut, ja ystäväni menehtyi. Ikää hänellä oli mielestäni vasta 62 vuotta, ja hän oli erittäin hyväkuntoinen ja täysin perusterve mies.

Tämä ystäväni kohdistunut henkilökohtainen tragedia laittoi itsenikin miettimään, millainen ruletti tämä koronatartunta oikeasti onkaan. Toiselle se voi olla hyvinkin kohtalokas ja toiselle hädin tuskin syysflunssan tasoinen. Tämä kävi ilmi myös kysellessäni eilen omalta tuttavapiiriltäni kokemuksia. Minulla on yksityinen Facebook-tili, jossa on hyvin paljon ystäviäni, ja kysyin heiltä, millaisia kokemuksia teillä on tästä taudista. No hyvin monellahan se tauti on ollut lievä, mutta niistä noin reilusta 200 vastauksesta sain myös semmoisen poiminnan esille, että 14 kaveriani tunsu lähipiirissään henkilöitä, jotka ovat kuolleet tämän taudin seurauksena — siis 14 henkilöä. Tämän kyselyn tein eilen, ja tänä aamuna katsoin ne vastaukset.

Tämän ristiriidan kanssa meidän kaikkien tulisi elää sitten tasapainossa, niitä kunnioittaen, jotka haluavat suojautua, ja niitä kunnioittaen, jotka haluavat välttää esimerkiksi yrityksensä konkurssin, tai niitä kunnioittaen, joiden terveys vaatii erilaisten palveluiden ääreen pääsemistä myös mahdollisessa tulevassa sulkutilassa. Koska me tiedämme, että korona ja sen rajoittaminen aiheuttavat henkilökohtaisia tragedioita ja inhimillistä kärsimystä, meidän täytyisi olla täällä talossa viisaita. Meidän täytyisi punnita oikealla tavalla niitä ehdotuksia, mitä nytten valiokunnassa käsitellään tämän sulkutilan ympärillä. Ratkaisevatko ne niitä ongelmia, joiden seurauksena virus yhä pääsee leviämään? Elikkä oleellinen kysymys on siinä, että valiokunnassa pitää pohtia, ovatko kaikki päätökset oikeasuhtaisia.

Esimerkiksi eilen käsitelimme kuntosalien sulkemisen yhteydessä sitä näkökulmaa, onko mahdollista enää sen kymmenen henkilön käydä kuntosaleilla. No, minä itse käyn kuntosalilla terveyteni vuoksi, ja tiedän useita, jotka käyvät, ja mielestäni se ei ole oikeasuhtaista, että kategorisesti laitetaan kaikki paikat kiinni. Meidän pitäisi pystyä tässä sulkutilassa huomioimaan ne henkilöt, jotka tarvitsevat terveytensä kannalta esimerkiksi vesiterapiaa altaassa tai tarvitsevat kuntoillakseen ohjausta tai tämmöistä henkilökohtaista fysioterapiaa. Eivät he kestä välttämättä sitä kolmea viikkoa. Heidän kuntonsa ei vain yksinkertaisesti kestä. Tämän johdosta uskon, että tästä talosta löytyy niin paljon viisautta, että me voidaan huomioida nämä ihmiset, joita Suomessa on paljon, jotka tarvitsevat erityishuomiota ja erityispalveluita mahdollisen sulkutilan aikana.

Arvoisa puhemies! Jos me pystymme sulkutilan aikana — jos sellainen tulee — pitämään Alkot auki, niin uskon, että me pystymme pitämään auki myös ne paikat, joita ihmiset omassa elämässään tarvitsevat. Yksi ehdotus onkin se, josta tänään jo aikaisemmin mainitsin, tämä Hollannin malli. Siellä kivijalkaliikkeet ja käytännössä kaikki liikkeet voivat ottaa asiakkaita vastaan, kunhan se tehdään ajanvarausjärjestelmällä. Tällä ajanvarausjärjestelmällä me pelastaisimme tuhansia yrittäjiä joutumasta konkurssiin. Samalla periaatteella me voitaisiin myös erilaisia liikuntapaikkoja edelleen pitää auki, kunhan ihmisten kohtaaminen siellä on vastuullista ja valvottua. Haluan uskoa siihen, että yrittäjät ovat vastuullisia ja yrittäjät haluavat tehdä kaikkensa, että tämä viheliäinen virus kukistetaan.

En kuitenkaan usko, että tätä voidaan tehdä yksistään rajoittamalla ihmisten liikkumista tai asettamalla maskipakkoa. Kyllä siihen tarvitaan myös sellaiset askelmerkit, että tähän maahan ei pääse enää yhtään erilaista varianttia vapaasti tulemaan. Tämän johdosta toivoisinkin, että maahan saapuvien tulee osoittaa negatiivinen koronatodistus, ja sen lisäksi heidät pitää asettaa valvottuun karanteeniin, kun he tähän maahan saapuvat. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Multala.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

19.55 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on aiheellisesti pohdittu tänään tämän perusoikeuksia voimakkaasti rajoittavan esityksen oikeasuhtaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta eli käytännössä sitä, onko tämä valittu keino juuri se oikea keino ja onko se todella tässä tapauksessa välttämätön. Tämän arviointiin eduskunta nyt tulee ainakin ensi viikon käyttämään.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kuitenkin, kun tässä huomasin, että tämän esityksen perusteluissa esitetään myös arvioita rokoteaikataulusta, nostaa sen esille. Täällä todetaan: ”Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan kaikki yli 16-vuotiaat voisivat olla rokotettuja heinäkuuhun 2021 mennessä.” Tämän arvionhan olemme saaneet jo julkisuudesta lukea aiemmin.

Arvoisa puhemies! Ajattelen itse, että lähes kaikki koronarajoitukset ovat olleet tarpeen. On totta kai aina helppo keskustella siitä, ovatko ne juuri siinä ajankohdassa oikeita, tarkoituksenmukaisia ja tarpeellisia, mutta noin yleisesti, yleisessä isossa kuvassa ne ovat olleet. Kuitenkin ihmiset alkavat olla väsyneitä. Uskon, että aika moni odottaa nyt jotakin näkymää tulevaan, toivonpilkahdusta siitä, milloin tämä kaikki loppuu, etenkin jos joudutaan vielä tilanteeseen, jossa hallitus katsoo, että on oikeasuhtaista ja tarkoituksenmukaista myös eduskunnan käsiteltäessä tämän lain ottaa se todella käyttöön — se arviointihan on siinäkin tilanteessa sitten tehtävä. Uskon, että jos ihmiset näkevät, että tämä loppuu joskus — ja ehkä pikemmin kuin nyt tällä hetkellä uskallamme toivoakaan — myös se tahto ja halu ja motivaatio ja jaksaminen noudattaa rajoituksia on parempi. Me tarvitsisimme sellaisen yhteisen näkymän siitä, minkä vuoksi näitä rajoitustoimia tarvitaan ja minkä vuoksi niitä kannattaa noudattaa. Valitettavasti tällä hetkellä saan aivan liian paljon sellaisia viestejä, joissa pohditaan sitä, että kaikki rajoitukset ovat tarpeettomia eikä niitä noudateta missään tapauksessa, mutta myös sellaisia, joissa jo pohditaan, että jos liikkumisrajoitukset tulevat, niin millä tavalla niitä voidaan mahdollisimman hyvin kiertää. Se ei varmasti ole se, mitä hallitus tällä esityksellä hakee, vaan tarvitaan yhteistä tahtotilaa siihen, että rajoituksia mahdollisimman hyvin noudatetaan.

Arvoisa puhemies! Sen vuoksi vetoankin paitsi hallitukseen myös ministeriöissä työskenteleviin virkamiehiin, että kaikkien näiden rajoitusten ja suositusten, joita olemme säätäneet tai joita on suosituksina annettu, tarpeellisuutta jatkuvasti korostetaan. — Nyt ilmeisesti pitää mennä jatkamaan tuonne, kun menikin pidempään. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli lyhyesti puhua, mutta meni jaaritteluksi. — Sen halusin vielä tähän loppuun sanoa, että myös ministeriöiden virkamiehillä ja viranomaisilla on suuri vastuu siitä, että ihmiset uskovat rajoitusten ja suositusten toimivuuteen. Esimerkiksi se, että vielä tällä viikolla sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö A-studiossa hieman epäröi, onko näistä maskeista nyt hyötyä vai ei, ei edesauta sitä, että jokainen ihminen kokisi niiden käyttämisen tarpeelliseksi. Nyt olisi korkea aika myöntää, että viime vuonna tehtiin virhearvio siinä, kun ei uskottu, että maskeilla on suurta vaikutusta siihen, kuinka nopeasti tauti leviää. Mutta me voimme ihan tästäkin talosta todeta sen, että olemme kokoontuneet kuitenkin viikoittain esimerkiksi valiokuntien kokouksiin, vaikkakin turvaetäisyyksin — eli teemme myös muita toimia kuin maskien käyttöä — ja kuitenkin tässä talossa ei käytännössä jatkotartuntoja, ainakaan omien tietojeni mukaan, ole tullut. Ainakin kolme tautitapausta on raportoitu ja myös useita altistumisia. Uskon, että maskeilla on ollut siinä iso merkitys, että jatkotartuntoja ei ole tullut.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Todella toivon, että jatkossa hallituksessa ja erityisesti hallituksen viestinnässä keskitytään paitsi avoimuuteen myös toivon luomiseen, sen aikataulun kertomiseen, miten ja millä tavoin me pääsemme tästä erittäin vaikeasta tilanteesta ulos. Nyt me tarvitsemme toivoa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

20.01 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Annoin puheenvuorossani — toki vilpittömässä mielessä — väärän todistuksen tästä hallituksen esityksestä siltä osin kuin siinä on tarkasteltu näitä muita, vähemmän perusoikeuksia rajoittavia vaihtoehtoja. Edustaja Ovaska, joka on lukenut tämän tarkemmin kuin minä, ystävällisesti osoitti, että sivuilla 28 ja 29 on tätä tarkastelua tehty niiden kohtien lisäksi, joihin viittasin.

Toinen asia: Edustaja Hopsu kysyi tästä ennakkotestitodistuksen pitämisestä niin vahvasti esillä. Itse luulen, että juuri se on nostanut tätä asiaa esiin, että Suomessa, toisin kuin kaikissa muissa Pohjoismaissa ja ilmeisesti lähes kaikissa muissa Euroopan maissa, ei ole ollut tätä matkailijoille asetettavaa ennakkotestitodistusta. Juuri tämän keinon puuttuminen, kun se on kaikkialla muualla otettu käyttöön, on nostanut tätä kysymystä esiin. Tietystikään se ei ole mikään taikakeino, niin kuin täällä on moneen kertaan sanottu, mutta sen jälkeen, kun matkustajamäärät kasvavat, on ihan selvää, että tällainen testitodistuksen tarkistaminen on käytännöllisempi ja toimivampi keino kuin jokaisen tulijan testaaminen. Tämän sanon toki tietäen sen, että näitä testitodistuksia on helppo väärentää ja niitä saa varmaan tuolla Virossa tai Venäjällä aika edullisesti ostaa erilaisista... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja, nyt taisi mikki mennä pois päältä.

Missäköhän kohtaa se hyppäsi pois?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ihan viime lauseessa.

No niin. — Sanon vielä rehellisesti sen, että kun olen itse tällainen perustuslakiasioiden harrastaja, niin kyllä omalla kohdallani tähän ennakkotestitodistuskeskusteluun osallistumiseen vaikutti myös se, että en ymmärtänyt enkä ymmärrä vielääkään, mikä perusoikeusrajoitus liittyy siihen, että ulkomaalaiselta ihmiseltä, jolla ei ole mitään perustuslaillista oikeutta saapua Suomeen, vaadittaisiin ennakkotestitodistus.

Nyt Helsingin Sanomien pääkirjoitus, jossa varmasti konsulttina on käytetty valtiosääntöasiantuntijaa tai -asiantuntijoita, on meille kertonut, että ei se olekaan perustuslaillinen ongelma, kun se on Schengen-sopimuksesta johtuva ongelma. No, miten nämä kaikki muut Schengen-maat sitten ovat voineet tämän ottaa käyttöön? Taasko Suomessa tulkitaan kv-sopimuksia tiukemmin kuin missään muussa maassa? Siltä näyttää.

Sitten, rouva puhemies, tämä kolmas asia: Haluan vakuuttaa, että kun olen sitä mieltä, että oikea mietintövaliokunta on sosiaali- ja terveysvaliokunta eikä hallintovaliokunta, minulla ei ole mitään ketunhantaa kainalossa. Tämä on umpipoliittinen talo, ja ymmärrän, että tällaisia arveluja voidaan esittää, mutta tässä ei ole mitään puoluepoliittista tai muuta poliittista motiivia. Sanon suoraan, että mielestäni puhemiesneuvoston esitys on virheellinen. Pidän sitä jopa eräänlaisena lapsuksena. Kyllä vetoan puhemiesneuvostoon hyvin vakavasti, että te nyt vielä mieltisitte tämän asian uudestaan etäkokouksessa ja arvioisitte,

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

voisitteko yhtyä tähän tekemääni esitykseen. Tästä en ole tehnyt, enkä halua, että kukaan muukaan tekee, mitään arvovaltakysymystä; se vain on niin, että tämän lakiesityksen substanssikäsittely, se sisältöpohdiskelu, että onko tämä tarpeen, onko tämä tarkoituksenmukainen, ei kuulu hallintovaliokunnalle, vaan se kuuluu sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, jolle hallintovaliokunta antaa omasta näkökulmastaan, tästä valvonta- ja poliisin näkökulmasta oman lausuntonsa [Mika Niikko: Nyt se menee toistepäin!] ja perustuslakivaliokunta tietysti oman tärkeän lausuntonsa. Vetoan puhemiesneuvostoon, ja kun täällä paikallakin ovat puhemiesneuvoston jäsen Niikko ainakin ja ryhmänjohtaja Lindtman, niin todella toivon, että tätä nyt mietittäisiin ihan vilpittömässä mielessä ilman, että tässä nähdään mitään sellaisia poliittisia ulottuvuuksia, joita tähän tekemääni ehdotukseen ei liity. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Kelloni mukaan on 20 sekuntia aikaa, niin sanon vielä yhden asian: Eli haluan sanoa, että sekä hallintovaliokunnassa että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on työtä pelkäämättömiä, ahkeria ja tarmokkaita kansanedustajia ja mitä pätevimpiä valiokuntaneuvoksia. Tässäkin suhteessa ei ole mitään eroa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

20.06 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Edellisen puheenvuoroni lisäksi vielä muutama sana kaavailtujen liikkumisrajoitusten sosiaalisista vaikutuksista:

Korona on muuttanut meistä jokaisen arkea. Rajoitustoimien taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset ovat olleet valtavat. Yrityksiä on kaatunut. Ihmiset ovat jääneet ilman töitä. Monen suomalaisen elämäntyö on valunut hukkaan. Rakkaat ikäihmisemme ovat joutuneet olemaan erossa jälkikasvustaan, lapset ja nuoret kavereistaan. Opettajat ovat tehneet parhaansa, mutta etäopetuksen myötä oppimistulokset ovat väistämättä vaarassa. Monen suomalaisen toimeentulo, turvallisuudentunne ja terveys ovat olleet koetuksella, eikä lopua valitettavasti näy.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen myötä avoimeksi jää edelleen, miten hallitus aikoo pitää huolen siitä, että suunniteltavien rajoitustoimien taloudelliset ja ennen kaikkea sosiaaliset vaikutukset saadaan minimoitua. Hallitus on käsitellyt liikkumisrajoitusten sosiaalisia vaikutuksia hyvin ympäripyöreästi ja voisiko sanoa ylätasoisesti, vaikka kyse on erittäin raskaista ja vakavista perusoikeuksien rajoituksista.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie.

20.07 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa äsken toin puheenvuorossani esiin muun muassa raja-asioita ja jäljitystä ja sitä, että hallitus on nyt valinnut tämän tien, että asiat, mitä ei ole erikseen sallittu, on kielletty. Mutta muutama asia vielä:

Edustaja Vikman käytti tässä hyvän puheenvuoron näistä liikkumisrajoitusten sosiaalisista vaikutuksista, ja tiedetään, että monelle yksin asuvalle ihmiselle lounas tai jonkun muun läheisen tapaaminen on ollut se viikon kohokohta. Monet yksinäisistä ihmisistä ovat pitäneet viikko- tai kuukausitolkulla sitä karanteenia vain siinä uskossa ja toivossa ja voimautuneet siitä, että he voivat esimerkiksi kerran kuussa nähdä sitä ystäväänsä, joka on myöskin ollut koko ajan karanteenissa, varsinkin jos mietitään ikäihmisiä. Siinä mielessä on tärkeää, että näitä liikkumisrajoituksia myöskin sosiaaliselta puolelta arvioitaisiin, ja

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

toisaalta siinäkin mielessä ajateltuna sosiaali- ja terveysvaliokunta mietintövaliokuntana olisi oikea.

Arvoisa puhemies! Näistä kasvomaskeista ja hengityssuojaimista siis kokoomus on jo kauan esittänyt, että pitäisi tulla vaade, että kasvomaskia käytetään sisätiloissa. Eduskunta on hyvä esimerkki siitä, että meillä on syksystä asti ollut kasvomaskipakko, parin metrin turvavälit, käsihygieniat, ja toimenpiteet on täällä salissa, valiokuntahuoneissa ja kuppilassa tehty sillä tavalla, että ei ole luontevaa alittaa sitä turvaväliä. Meillä on ollut täällä muutama tartunta mutta ei yhtään jatkotartuntaa. Eli tarvitaan näitä kaikkia, mutta täällä perusteluissa lukee, että kasvomaskeja ja hengityssuojaimia koskevaa sääntelyä ei ole tähän mennessä pidetty välttämättömänä, vaan eri viranomaisten ja yksityisten toimijoiden suosituksia ja muita toimia, kuten asiaan liittyvää viestintää, on pidetty riittävinä keinoina tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi ja että tilanteen muututtua erityisesti väestötiheimmillä alueilla on syytä arvioida uudelleen velvoitetta kasvomaskin tai hengityssuojaimen käyttöön rajoitetuissa tilanteissa. Eduskunnan esimerkitkin kerrottua kysyisin: milloin hallitus olisi nähnyt, että näitä kasvomaskeja ja hengityssuojaimia koskeva sääntely olisi välttämätöntä, varsinkin kun tuodaan nyt tämänkaltaisia liikkumiseen ja liikkumisvapauteen liittyviä rajoituksia?

Edelleen olen sitä mieltä, että tarvitsemme kokoontumisrajoituksia, mutta onko tämänkaltaisen liikkumisvapauden rajoitus se, jolla päästään siihen parhaimpaan lopputulokseen, mikä tavoitteena on? Ihmiset ovat tosiaan väsyneitä, ja nyt kun tämä hallituksen esitys ei selkeytä vaan antaa vain lisää kysymyksiä, miten toimia, niin se ei edistä sitä ihmisten mahdollisuutta toimia siihen samaan suuntaan, mitä hallitus tällä esityksellä tavoittelee.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kimmo Kiljunen.

20.11 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä olisin kahteen asiaan halunnut nopeasti vielä reagoida:

Ensinnäkin edustaja Niikon puheenvuoro: Se oli erittäin painava esimerkkinsä osalta. Sanoisin tietysti näin, että yksittäinen esimerkki ei ole todiste yleisestä ilmiöstä, mutta se on esimerkki, minkä edustaja Niikko kertoi, oli kyllä hyvin puhutteleva. Ja kun myöskin kerroit laajemmasta kontaktipiiristä, jossa on myöskin niitä kuolemantapauksia ollut, niin kylähän tämä tietysti kertoo erittäin vakavasta taudista, joka meidän keskuudessamme on, ja taudista, jonka hallitseminen on niin vaikeaa. Siinä suhteessa kaikki nämä toimenpiteet, mitä tässä nyt joudutaan väkisin tekemään, ovat perusteltuja. Joudutaan tietenkin miettimään, kuinka väistämättömiä ja välttämättömiä ne ovat, mutta ehdottomasti olemme vakavan ilmiön kanssa tekemisissä.

Edustaja Niikko lopetti oman puheenvuoronsa tähän rajavalvontakysymykseen, joka useissa puheenvuoroissa, ennen kaikkea opposition suunnalta, on tuotu esille. Niin pitkälle kuin minä tätä asiaa tunnen — ja olen myöskin omakohtaisesti sitä kokenut, kun olen rajan joutunut ylittämään — niin Suomeen ei pääse, ellei ole olemassa ennakkotestiä, joka on voimassa oleva, ja jos sellaista ei ole, niin siinä tapauksessa joudutaan tekemään joka tapauksessa pakkotestaus tässä kohdassa. Minusta tämä rajavalvonta on kunnossa perusperiaatteiltaan ja lähtökohdiltaan. Kyllähän se on niin, että kun matkustus on pudonnut viiteen prosenttiin siitä, mitä se on aikaisemmin ollut, ja kun toisaalta taudit tulevat rajojen ylitse, niin tosiasiallisesti koronavirus leviää Suomessa suomalaisten toimesta, suomalaisten

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

keskuudessa. Ei pidä ylikorostaa tätä rajan ylitse tapahtuvaa vaikutusta, vaikka sillä merkitys onkin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Tae poissa. — Edustaja Niikko.

20.13 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen, halusin tämän esimerkin tuoda ihan tarkoituksella sen takia esille, että koronaviruksesta tietysti liikkuu kaikkennäköistä skenaariota ja keskustelua ja hyvin voimakas on sellainen käsitys, että tämä on syysflunssan tasoinen sairaus. Toki on totta, että syysflunssassa kuolee enemmän ihmisiä kuin koronaviruksessa tällä hetkellä, koska onhan se totta, että vuonna 2018 lähes 450 henkilöä kuoli influenssan jälkisairauksiin. Koko 2000-luku meni niin, että vuodesta 2000 ensimmäisenä kymmenenä vuotena alle 50 henkilöä vuodessa kuoli influenssaan, ja sitten se lähti siitä nousemaan ylöspäin. Mutta ainakin omana kokemuksenani nyt, mitä olen lähipiirissä jonkun verran kuullut tarinoita, kun on perusterveitä ihmisiä kuollut, kyllä se laittaa ainakin itseni miettimään, ettei tähän pitäisi suhtautua kevyesti. Valitettavasti sellaistaikin ilmiötä välillä tulee.

Toki on sekin selvää, että näitä pitää verrata kokonaisharkinnan mukaisesti siihen, millaisia toimia valtiossa tehdään. Onko enemmän haittaa sitten siitä, että on rajut sulkutoimet ja tulee inhimillistä kärsimystä, mielenterveysongelmia, eristäytymistä, konkursseja? Nämä kaikki pitäisi punnita tarkkaan. Nyt kun me tänään keskustellaan sulkutoimista, niin on syytä evästää valiokuntia miettimään, missä laajuudessa mahdollisesti tällaista lainsäädäntöä tehdään.

Arvoisa puhemies! Kun katson tätä hallituksen esitystä, niin esimerkiksi sivulla 35, jolla puhutaan kokemuksista sulkutoimien toteuttamisesta muissa maissa, on esimerkki Ranskasta ja Italiasta. Hallituksen esityksessä mainitaan, että eri maiden toimenpiteiden vertailu on haastavaa muun muassa siksi, että sulkutoimia on toteutettu eri tavoilla ja erilaisissa epidemiatilanteissa. Tämä on lähtökohta. Sitten kun tähän asiaan enemmän perehtyy ja ehkä hiukan tuntee Ranskan ja Italian kaltaista yhteiskuntaa, ovathan ne poikkeuksellisen erilaisia kuin Suomi. Siellä, missä korona on levinnyt, asutaan todennäköisesti paljon tiheämmin kuin täällä, ja siellä varmasti halaillaan ja pussaillaan vähän useammin kuin Suomessa. Näiden vertaaminen on hallituksellakin ollut tässä äärimmäisen vaikeaa, millainen teho näillä sulkutoimilla on, ja sen johdosta itse en välttämättä usko, että ne tuovat sellaisia etuja, että niitä kannattaa ainakaan kovin kevyesti toteuttaa.

Tällä hetkellähän ne ihmiset, jotka ovat huolellisia, noudattavat jo hallituksen ja THL:n antamia kehotuksia. Ei heille esimerkiksi tarvitse sanoa, että on pakko käyttää maskia, kun mennään vaikkapa julkiseen liikenteeseen tai kauppaan asioimaan. 80—90 prosenttia kansasta on täysin ymmärtäväistä siinä, että on parempi varoa kuin katua. Mutta se ihmisryhmä, joka ei noudata niitä nyt, ei välttämättä noudata niitä näidenkään lakisäädösten jälkeen. Siinä mielessä tämä on erityisen haastavaa.

Arvoisa puhemies! Halusin myös nostaa esille sen asian, mistä nytten tässä ei suoraan puhuttu ja käyty läpi, tämän rokotepassin: Euroopan unionissa on menossa lainsäädäntö, että tämmöistä rokotetodistusta tullaan luomaan koko Euroopan unionin alueelle. Tästäkin liikkuu jos jonkunäköistä teoriaa sosiaalisessa mediassa. Yleisin teoria on se, että ne, jotka eivät ota rokotetta, eivät pääse liikkumaan. No, tästä on tietysti yksi esimerkki Israelissa, missä ollaan menty äärimmäisyyksiin. Siellähän on ollut tilanne — en tiedä onko vielä,

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

mutta on ollut — että ei ole ollut asiaa esimerkiksi jonnekin kauppakeskukseen tai teatteriin, jos ei ole ollut rokotetodistusta. Tällaista lainsäädäntöähän Euroopan unionissa ei olla tekemässä. Euroopan unionissa, Suomen hyväksymänä, tullaan esittämään vain sellaista lainsäädäntöä, että mahdollinen rokotepassi — joka on digitaalinen todistus siitä, ettei ole sairaana — sisältää myös sen vaihtoehdon, ettei tarvitse olla rokotetta. Riittää, kun on todistus siitä, että on negatiivinen tulos koronaviruksesta, tai todistus siitä, että on sairastanut tämän taudin ja on negatiivinen tulos tästä viruksesta. Silloin saa matkustaa vapaasti Euroopan unionissa.

Nyt jos tällaista lainsäädäntöä ei tehtäisi, niin sehän tarkoittaisi sitä, että Suomessakaan ei turismia nähtäisi tulevana kesänä tai tulevana syksynä, saati tulevana jouluna. Meidän pitää jollakin tavalla todentaa, että ne henkilöt, jotka tänne Suomeen tulevat, ovat terveitä. Tämän tähden ymmärrän sen, että hallitus on tällaista hyväksynyt, toki kuultuaan muun muassa ulkoasiainvaliokuntaa ennen kuin lähti tästä asiasta päätöksiä neuvottelemaan. Siinä mielessä haluan rauhoittaa kaikkia, että ketään ei pakoteta rokotusta ottamaan. Jokainen saa valita täysin vapaasti, ottaako rokotuksen vai ei. Tämä on lähtökohta. Näin on vakuutettu ainakin meillä täällä eduskunnassa hallituksen toimesta, ja haluan siihen uskoa.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhykäisesti, ennen kuin puhe aika loppuu, haluan muistuttaa, että ei ole hyvä rajoittaa kovinkaan paljon ihmisten kontakteja erityisesti ulkona. Eihän tämä virus ulkona tartu, jos pidetään suojaetäisyyksistä kiinni. Ymmärrän toki, että viruksia varmasti leviää lähikontakteissa bilepaikoissa ja sellaisissa tilanteissa, joissa ei haluta pitää etäisyyksiä. Ja kun tämä tosiasia tiedetään, niin pitää olla kohtuus siinä, millä tavalla me rajoitamme ihmisten kohtaamista ulkona. Mielestäni ulkona voi tavata useampikin henkilö toisiaan, kun se tapahtuu etäisyyksiä noudattaen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

20.20 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Muutama sana pienistä yrityksistä ja ihmisten työpaikoista:

Monella työpaikalla nimittäin ollaan nyt vakavien tilanteiden äärellä. Uudet rajoitukset ovat jälleen isku raskaan koronavuoden jatkoksi, erityisesti pieniin ja keskisuuriin palvelualan yrityksiin. Ilman yrityksiä ei ole kasvua, ei ole työpaikkoja, ei ole verotuloja eikä ole hyvinvointia. Eräskin leipuri otti yhteyttä ja kertoi joutuneensa lopettamaan toiminnan. Pienen perheyriksen oli pakko lopullisesti irtisanoa luotettavat, pitkäaikaiset työntekijänsä ja sammuttaa valot viimeistä kertaa. Vastaavaa pelätään nyt tuhansissa yrityksissä, kymmenientuhansien ihmisten työpaikoilla; onko työpaikkaa enää olemassa epidemian jälkeen?

Arvoisa puhemies! Kaikkia keinoja työpaikkojen pelastamiseksi ei ole vielä käytetty. Toivon, että hallitus tuo sittenkin uusien rajoitustoimien takia kiireellisenä eduskunnalle käsiteltäväksi nopeutetun lomautuksen sekä vastaavat työttömyysturvan väliaikaiset parannukset, jotta ihmisten työpaikkoja voidaan saada pelastettua.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Tae.

20.22 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Multala puhui siitä, miten eduskunnassa on hienosti hoidettu tätä koronan jäljitystä ja pidetty huolta siitä, että ei ole kovin montaa tapausta. Tämä on minusta hyvä tilaisuus kiittää eduskunnan pitkäaikaista

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

työterveyslääkärinä Anita Pienimäkeä, joka on pitänyt huolta omasta tontistaan niin hyvin, että olemme näissä vaikeissa ajoissa voineet luottaa siihen, että meidän työterveyslääkäri kykenee hoitamaan näin mutkaista tilannetta yhdessä tiiminsä kanssa.

Nyt kun hän on pääsemässä eläkkeelle — tänään taitaa olla hänen viimeinen työpäivänsä — niin haluan toivottaa hänelle hyvää eläkettä ja tässä eduskunnan täysistunnossa kiittää häntä vuosista ja kaikesta siitä avusta, minkä hän on tarjonnut meille kaikille mutta myös minulle. [Mika Niikko: Oppositio yhtyy hallituksen kiitoksiin!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Näihin kiitoksiin varmaan yhtyy koko tämä sali. Niin hyvää palvelua olemme saaneet. — Edustaja Kettunen.

20.23 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä yhdymme näihin kiitoksiin. — Täällä on käyty tänään hyvä, pitkä keskustelu liikkumisrajoituksista ja maskipakoista. Perusteluthan ovat selvät: Epidemiatilanne HUSin ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiireissä on vakava ja uhkaava, ja on hyvä, että hallitukselta tulee esityksiä eduskuntaan. Tavoitteenahan on näin saada lisää aikaa rokotusten ja mahdollisen vuodenaikavaihtelun yhteisvaikutukselle vähentämällä nopeasti ja tehokkaasti kontakteja henkilöitten välillä.

Täällä on puhuttu tänään toivosta ja että jossain vaiheessa tulee myös valoa, ja kyllähän hyviäkin uutisia tulee tuolta maailmalta: Israelin suunnalla rokotukset alkavat tehoamaan. Sitähän me odotamme myös täällä Suomessakin, että kun saamme rokotettua suomalaisia, niin kyllä tästä koronan pirulaudesta päästään eroon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie.

20.24 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Noiden edellisten puheenvuorojen jatkoksi tosiaan muutama sana vielä näistä koronarokotuksista:

Joulukuussahan olimme siinä tilanteessa, että saimme hallitukselta juurikin sitä valoa ja toivoa, kun puhuttiin, että alkuvuodesta rokotukset käynnistyvät ja kevään aikana tilanne paranee. Oma kotikaupunkini Oulu oli viimeisten joukossa aloittamassa yli 85-vuotiaitten rokotuksia, ja toissa viikolla rokoteaikavaraukset jouduttiin keskeyttämään, koska yksinkertaisesti rokotteita ei ollut. Tilanne nyt onneksi paranee.

Täällä hallituksen esityksen perusteluissa tosiaan tuodaan ilmi, että rokotestrategian mukaisesti rokotetta tarjotaan maksutta kaikille, jotka haluavat ottaa rokotteen, ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan kaikki yli 16-vuotiaat voisivat olla rokotettuina heinäkuuhun 2021 mennessä, elikkä ihan muutaman kuukauden sisässä. Toivottavasti tämä asia näin menee. Se kuitenkin tarkoittaa sitä, että me tarvitsemme niitä rokotteita lisää.

On ollut myöskin keskustelua, pitäisikö rokotejärjestystä muuttaa ja priorisointia tehdä, ja tällä viikollakin eri hallituspolitiikat antoivat ymmärtää, että tällaista olisi tässä samassa yhteydessä sovittu. Toivottavasti sitä ei niin ole sovittu. Täytyisi kuitenkin muistaa, että me tarvitsemme lisää rokotteita ja erityisesti näille alueille, missä epidemiatilanne on näinkin vaikea. Ne alueet ja myöskin väestötiheydeltään korkeamman väestötiheyden alueet tarvitsevat lisää rokotteita, joten toivottavasti niitä nyt sitten tulee ja myöskin sitä kautta pystytään asiat saamaan eteenpäin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 3/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Niikko.

Keskustelu

20.27 **Mika Niikko ps:** Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun hallitusta pitää kiittää, silloin on kiitettävä. Tämä on hyvä esitys hallitukselta, että tämä ulosottokaaren väliaikainen muutos jatkuu. Eliikä käytännössä on kyse siitä, että jatketaan tätä voimassa olevaa väliaikaista lakia tämän vuoden loppuun saakka. Tällä lainsäädännöllä ulosottomenettelyä pystytään keventämään ja rajoittamaan ja täytöntöönpanoa lykkäämään koronaviruspandemian, covid-19:n vuoksi. Tällä halutaan varmistaa se, että ulosottomiehillä on lainsäädäntöön perustuva mahdollisuus myöntää ulosottomenettelyssä joustoja, jotka huomioivat poikkeuksellisen taloustilanteen, ja näin turvata kansalaisten ja yritysten taloudellinen selviytyminen covid-19-epidemian aiheuttamista vaikeuksista.

Arvoisa puhemies! Tämä ulosotto-ongelma on erittäin suuri monelle suomalaiselle. Mietinnön mukaan ulosottovelallisten määrä on noin 570 000 ja pysynyt suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2019. Tämä on valtava määrä henkilöitä, jotka elävät käytännössä kädestä suuhun, ja siinä mielessä olisi hyvä, jos hallitus voisi tämän vaalikauden aikana vielä tarkistaa vähän sellaista mahdollisuutta, että työn vastaanottaminen olisi kannattavaa. Tiedän henkilöitä, jotka ovat ulosoton piirissä, ja useat henkilöt sanovat, ettei työnteke kannalta. Ei kannata ottaa työtä vastaan juuri sen tähden, koska ei enää riitä elämiseen, kun ulosottoon lähtee se noin yksi kolmasosa palkasta. Toki työn vastaanottanut henkilö voi saada lykkäystä ulosottomaksuista jopa puoli vuotta lainsäädännön mukaan, mutta siitä eteenpäin pitäisi mennä vielä jollakin tulotasolla, jotta pärjää.

Yksi toinen asia vielä, mikä on tullut esille usein ihmisten kanssa keskustellessa, on nämä ulosoton korkeat maksut, mitkä tulevat sen päälle, niin että joissain tapauksissa ne maksut ovat aivan kohtuuttomia ulosottoimen osalta, kun peritään näitä lyhennyksiä. Siinä mielessä olisi kohtuullista, että ei enää lyötäisi lyötyä enempää ja näissä asioissa oltaisiin kohtuullisia, varsinkin kun se lailla pystyttäisiin säätämään siten, että inhimillisesti huomioitaisiin kaikkien maksukyky. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu poissa, edustaja al-Tae poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 34/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Muu asia: Valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikoja

Muu asia M 4/2021 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 5/2021 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän edustajia, että vapaamuotoiset keskustelut käydään salin ulkopuolella.

Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 5/2021 vp. Nyt päätetään, onko asetus kumottava. — Edustaja Rinne.

Keskustelu

15.03 Antti Rinne sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan mietintö koskee valmiuslain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta, joka koskee kunnan oikeutta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikoja. Tällaiset valmiuslain nojalla annetut niin sanotut soveltamisasetukset saataan välittömästi eduskunnan käsiteltäviksi. Eduskunta päättää, onko asetukset kumottava. Kyse on siis jälkikäteisestä tarkastamisesta, eli asetus on jo voimassa.

Asetus koskee määräajoista poikkeamista vain erikoissairaanhoidossa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella. Sääntely on siten huomattavasti suppeampaa kuin keväällä 2020. Pääosa asetuksen sääntelystä täyttää perustuslakivaliokunnan mielestä välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset, ja asetus voi näiltä osin jäädä voimaan.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota kuitenkin poikkeamiseen hoitopäätöksen määrääjoista lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa. Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen osalta asetuksen perusteluissa ei ole osoitettu, että poikkeaminen kiireettömän hoidon määrääjoista olisi välttämätöntä esimerkiksi henkilökunnan toisiin tehtäviin siirtämisen vuoksi. Enemmänkin perusteluista ja myös muusta valiokunnan saamasta lisäselvityksestä välittyy käsitys siitä, että epidemian aikana on korostunut tarve huolehtia erikoissairaanhoidon psykiatrian palveluista erityisesti lasten ja nuorten osalta. Tähän seikkaan myös sosiaali- ja terveysvaliokunta on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan.

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan määräajoista poikkeaminen lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ei asiassa annetun selvityksen perusteella täytä perustuslain 23 §:ssä ja myös valmiuslain 4 §:ssä säädettyä välttämättömyysvaatimusta. Tältä osin asetuksen jättämiselle voimaan on oikeudellinen este.

Perustuslakivaliokunta on mietinnössään tarkastellut kysymystä siitä, voisiko eduskunta päättää soveltamisasetuksen kumoamisesta osittain vai koskeeko eduskunnan päätösvalta vain asetuksen jättämistä voimaan tai kumoamista kokonaisuudessaan. Valmiuslain 10 §:n sanamuoto ei ole aivan selvä tältä osin. Valiokunta päätyy siihen, että eduskunta voi päättää myös soveltamisasetuksen osittaisesta kumoamisesta.

Perustuslakivaliokunta esittääkin siten, että valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikoja kumotaan siltä osin kuin se koskee määräajoista poikkeamista lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja että asetusta ei muilta osin kumota.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

15.06 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis esitys oikeudesta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikoja. Myös sosiaali- ja terveysvaliokunta, jonka jäsenenä perussuomalaisista toimin, antoi lausunnon tähän esitykseen. On erittäin tärkeää, että erikoissairaanhoidon määräajoista luopumisen edellytyksenä on se, että luopuminen on välttämätöntä kiireellisen hoidon järjestämiseksi eikä määräajan ylittyminen vaaranna potilaan terveyttä. Eli on erittäin tärkeää, että nämä terveydelliset syyt otetaan kuitenkin huomioon ja kukaan ei jää hoidotta, varsinkaan vakavan sairauden kohdalla, mikäli hoidon tarvetta on.

Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta nosti esille lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen määräajat ja niiden joustamisesta mahdollisesti aiheutuvat suuret, suuret ongelmat. Me näemme, että tämän tulee olla viimesijainen keino, mistä Suomessa joustetaan. On erittäin hyvä, että perustuslakivaliokunta on päätösehdotuksessaan huomioinut sosiaali- ja terveysvaliokunnan näkemyksen siitä ja valiokunta esittää, että valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikoja kumotaan siltä osin kuin se koskee määräajoista poikkeamista lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja että asetusta ei muilta osin kumota. Tämä on tärkeä asia, nimittäin lasten mielenterveyspalvelut ovat todella kuormittuneita ja siellä tarvitaan apua.

Haluan nostaa tässä esille myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan huolen ja perussuomalaisten huolen siitä, miten henkilöstö jaksaa siellä koronakeskiössä. On erittäin tärkeää, että henkilöstön jaksamiseen ja erityisesti myös työturvallisuuteen kiinnitetään huomiota. Mikäli meidän henkilöstö kaatuu siellä koronakentällä, kukaan ei tule hoidetuksi.

On erittäin tärkeää myös, että hoitotakuun joustamisesta johtuva hoitovelka kuitataan mahdollisimman pian ja sinne tulevaisuuteen kohdennetaan resurssia. Siellä tulee olemaan pitkiä hoitonoja, ja on tärkeää, että ihmiset hoidetaan ja he saavat sen tarvitsemansa avun sitten tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Laiho.

15.08 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikoja, ja tämä koskee erikoissairaanhoidon hoitotakuuta.

Korona vie tällä hetkellä paljon erikoissairaanhoidon resursseja, ja sen takia tämä on tssä tilanteessa perusteltu, vaikkakin tämä on tietenkin ikävää hoitonojen ja hoitovelan syntymisen kannalta. On tärkeää kuitenkin, että kaikki saavat kiireellisen hoidon, ja mikäli tilanne jonossa muuttuu, sitä asiaa kiirehditään ja potilas otetaan sieltä jonosta hoitoon. On tärkeää myös, että jos hoitotakuuaikaa ei noudateta, se on aina välttämätöntä, ja on myöskin välttämätöntä, että huomioidaan, millä tavalla muuten voidaan se palvelu järjestää kuin itse palveluntuottajan tekemänä, esimerkiksi hankkimalla ostopalveluna tai palvelusetelinä yksityiseltä puolelta tai toiselta sairaanhoitopiiriltä.

Valiokunnassa nostimme esiin lasten ja nuorten mielenterveysongelmat. Jono lasten ja nuorten psykiatria on ollut pitkä jo ennen koronaa, ja tilanne on hankaloitunut entisestään koronan aikana. Lasten ja nuorten psykiatrian henkilöstö myöskin tekee toisentyyp-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

pistä tehtävää kuin koronan hoidon etulinjassa olevat, ja nähtiin, että sen henkilöstön ei ole suoraan tarpeen olla siellä etulinjassa ja he tekevät erittäin tärkeää työtä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen parissa. Sen takia lausuiimme tästä, että perustuslakivaliokunta ottaisi tämän näkökulman huomioon, ja kiitokset perustuslakivaliokunnalle, että lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut erikoissairaanhoidossa on jätetty tämän asetuksen ulkopuolelle, niin että hoitotakuuajat niissä ovat ne normaalit.

Arvoisa puhemies! Otan tässä esille vielä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön rokotukset: Nyt kun henkilöstö tekee työtä koronapotilaiden ja muiden potilaiden parissa, on tärkeätä, että he saavat ne rokotukset, koska meillä on myös saatavuusongelmaa ja riittävyysongelmaa henkilöstön osalta. Tällä hetkellä HUS-alueellakin vasta alle 50 prosenttia sote-henkilöstöstä, joka tekee asiakastyötä, on rokotettu. Tämä on tärkeää huomioida nyt tässä rokotusjärjestyksessä, kun sitä katsotaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Guzenina.

15.11 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Me elämme nyt hyvin poikkeuksellisia aikoja, ja tämä aika vaatii hyvin poikkeuksellista sopeutumista eri yhteiskunnan toimijoilta ja myöskin ihmisiltä. Tämä siksi, että saamme turvattua tehohoidon kapasiteetin.

Tämä kyseinen asetus koskettaa HUS-aluetta, jonne koronaepidemia on aivan erityisen rankasti rantautunut. Kun perustuslakivaliokunta tätä käsitteli, me muistimme hyvin sen, mitä vuosi sitten maailmassa tapahtui ja millä tavalla meillä joissain kunnissa otettiin ehkä turhankin etupainotteisesti tämäntyyppinen asetus käyttöön — nythän tämä koskettaa vain HUS-aluetta, mutta silloin laajemmin koko Suomea — ja nyt perustuslakivaliokunta on painottanut, että tämä voidaan ottaa käyttöön vain äärimmäisessä, äärimmäisessä hätätapauksessa.

Aivan kuten täällä on jo todettu, lasten ja nuorten psykiatria on jätetty tämän soveltamisalan ulkopuolelle, koska lapset ja nuoret ovat tässä koronakriisissä olleet aivan erityisessä kärsijän asemassa ja on äärimmäisen tärkeää, että me emme aiheuta näillä rajoitustoimilla enempää murhetta ja kärsimystä sinne, missä sitä tällä hetkellä on näinkin mittavasti kuin lasten ja nuorten parissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

15.13 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta on käsitellyt asiaa, jossa jälleen joudumme valitettavasti rajoittamaan kiireetöntä hoitoa ja mahdollisuutta saada kiireetöntä terveydenhoitoa, jotta meidän terveydenhuollossamme olisi resursseja hoitaa näitä koronapandemiasta kärsiviä ihmisiä. Valitettavasti tälläkin hetkellä niin perusterveydenhuollon kuin erikoissairaanhoidonkin osastot täyttyvät jälleen kerran koronapotilaista ja meillä on myös teho-osastoilla entistä enemmän porukkaa, ja on ihan välttämätöntä, että me varaudumme tällä tavalla siihen, että terveydenhuoltomme kantokyky kestää. Se suurin kauhukuva, mikä tässä koronakriisissä nyt näyttää olevan, lienee se, että terveydenhuollon kantokyky pettäisi, jolloin sitten emme voisi hoitaa esimerkiksi sairauskohtauksen saaneita ihmisiä ja tapaturman uhreja, kun kaikki paikat olisivat täynnä koronapotilaita.

Puhemies! On aivan selvä asia, että se, kun nyt kiireetöntä hoitoa lykätään useita kertoja, tulee aiheuttamaan valtavasti hoivavelkaa meillä yhteiskunnassa, ja on aivan väistämätöntä, että vuosia me hoidamme tätä hoivavelkaa ja näitä inhimillisiä hyvinvointitappioita

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

ja sitä suoranaista kärsimystä, mitä valitettavasti kyllä siitä jää, että hoitoon ei pääse, kun ne resurssit pitää kohdentaa koronapotilaisiin. Tämä meidän kaikkien on hyvä tässä salissa tiedostaa. Pidän hyvänä ja erittäin vastuullisena tätä perustuslakivaliokunnan tarkkaa työtä. Siis se työ on aina tarkkaa, mutta tarkan työn kautta on hahmottunut, että nuorten ja lasten mielenterveyshoitoa kuitenkin edelleen tarjotaan, ja se on kyllä enemmän kuin tarpeen. Kaikissa tutkimuksissa ja barometreissa näkyy, että erityisesti nuoremmat ikäluokat ovat kokeneet nyt erityistä stressiä, ahdistusta ja pahaa oloa koronarajoituksista ja siitä, että elämä on mennyt tällaiseen rajoittuneeseen ja pelottavaan tilanteeseen. Tämähän on valtava sukupolvikokemus näille teineille ja kaksikymppisille, jotka nyt tässä yrittävät viedä opintojaan eteenpäin ja käydä koulua, ja harrastukset ovat tauolla. Kyllä varmasti tarvitaan ihan näitä kovempia mielenterveyspalveluja, mutta sitten on hyvin tärkeää myös se, että me sat-saamme harrastustoimintaan, kouluihin ja siihen, että kuitenkin nuoret näkevät sen, että on tulevaisuutta ja tämä koronakin sitten aikanaan loppuu.

Rouva puhemies! Haluan ihan puheenvuoroni loppuun vielä lähettää mitä sydämellisimmät ja lämpimimmät terveiset kaikille suomalaisille terveydenhuollon ammattilaisille, erityisesti hoitajille, jotka ovat työskennelleet nyt vuoden jo todella jaksamisensa ääri-ajoilla. Varmasti nämä erilaiset bonukset, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] niin taloudelliset bonukset kuin jaksamisen tukeminen, siellä paikallistasolla ovat hyvin tärkeitä, ja meidänkin kannattaa miettiä, miten me autamme hoitohenkilökuntaa jaksamaan tämän valtavan pandemian keskellä. [Arja Juvonen: Koronalisä hoitajille!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

15.16 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tämän asetuksen tarve kertoo koronatilanteen vakavuudesta. Resursseja pitää siirtää muusta erikoissairaanhoidosta koronan hoitoon. Tämä resurssien siirto ja hoitotakuusta joustaminen on yksi mekanismi, jolla paha koronatilanne heikentää myös muuta terveyttä ja muuta terveydenhuoltoa epäsuorasti, kun hoitoon ei pääse ja resursseja pitää siirtää. Siksi koronan torjuminen ja taudin etenemisen hillitseminen on keskeistä ja tärkeää myös muun kansanterveyden ja hoidon saatavuuden turvaamisen kannalta.

Arvoisa puhemies! Tämä asetus on tässä tilanteessa välttämätön HUS-alueella, vaikkakin on erittäin valitettavaa, että sen käyttöönottoon on jouduttu. Toivoo sopii, että koronatilanne kehittyy niin, että muualla näitä toimivaltuuksia valmiuslaista ei tarvitsisi ottaa käyttöön ja että näiden toimivaltuuksien käyttö HUS-alueella voitaisiin purkaa mahdollisimman pikimmiten.

Arvoisa puhemies! Aivan kuten mietinnössä ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa on todettu, asetuksen sallimaa joustoa hoitotakuusta tulee käyttää vain viimesijaisesti. Hoito tulee ensisijaisesti pyrkiä järjestämään muulla tavoin, jotta hoitotakuuseen päästään, tarvittaessa myös ostopalveluina, mikäli se on mahdollista.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnitti huomiota lasten ja nuorten erikoissairaanhoidon mielenterveyspalveluihin, siihen, että sieltä ei tosiasiallisesti ole siirrettävissä juurikaan henkilökuntaa koronapotilaiden hoitamiseen, ja samalla siihen, että jono mielenterveyspalveluihin ja nuorten mielenterveystilanne koronan keskellä ovat kriisiytyneet, joten valiokunta näki, että lasten ja nuorten erikoissairaanhoidon mielenterveyspalveluiden hoitotakuu tulisi rajata pois tästä asetuksen soveltamisalasta. Näin perustusla-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

kivaliokunta myös teki, eli PeV muutti asetusta tältä osin ja priorisoi lasten ja nuorten mielenterveyshoidon.

Arvoisa puhemies! Toivon, että myös kunnissa ja eri sairaanhoitopiireissä ympäri Suomen tässä vaikeassa ja pitkittyvässä koronatilanteessa priorisoidaan muuallakin lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut sekä ennaltaehkäisevä mielenterveystyö.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

15.19 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on hoitotakuulainsäädäntö, jossa me säädämme neljää eri hoitotakuuta: pääsyä ruumiilliseen eli niin sanottuun somaattiseen erikoissairaanhoidon, pääsyä lasten ja nuorten mielenterveystyöhön, pääsyä perusterveydenhuollon hoitoon ja pääsyä hammashuoltoon. Kussakin niistä on kolme eri porrasta: kuinka nopeasti täytyy lähete tutkia, kuinka nopeasti lähete täytyy tutkia silloin, kun se vaatii erikoislääkärin osallistumista siihen, ja sitten kuinka nopeasti pitää päästä hoitoon. Eli tässä on 12 tämmöistä eri aikamäärää. Nyt käsittelemme yhtä niistä, kenties sitä tärkeintä, joka on syytäkin ottaa esille, ja nimenomaan yhden, eli suurimman sairaanhoitopiirin alueella, jossa nyt on ollut suurin paine tietenkin koronahoidon kanssa, eli täällä HUS-alueella.

Lähtökohtaisesti tässä oli mukana, niin kuin keskustelussa on käynyt ilmi, myös lasten ja nuorten mielenterveystyön hoitotakuu, jossa on kolmen kuukauden raja. Mutta aivan niin kuin muun muassa edustaja Sarkkinen ja muutkin nostivat täällä esille, me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kävimme siitä hyvin yksituumaisen, perusteellisen keskustelun ja esitimme sitten perustuslakivaliokunnalle harkittavaksi, jos tätä ei kuitenkaan sisällytettäisi tähän, ja sitten tämä oli perustuslakivaliokunnan kanta.

Nyt käytännössä tietysti voidaan kysyä, mitä tästä seuraa. Entä jos HUSissa kuitenkin on reaalisesti se tilanne, että nyt kohonneen hoidontarpeen takia ei pystytäkään kaikkia lapsia ja nuoria hoitamaan kolmessa kuukaudessa? Käytännössä tiedän kokemuksesta, että ostopalveluja ei tuosta vain ole saatavissa. Tämä on hyvin erikoistunutta hoitoa, ja varsinkin kaikkein vaikeimpien tapausten osalta Suomessa lasketaan itse asiassa alle 20:ssä niiden paikkojen lukumäärä. Itse asiassa Uudellamaalla on kaikkein vaikeimpien lasten hoitopaikkoja kuusi ja Pirkanmaalla kuusi, ja silloin ei kysymys ole siitä, että niitä jostakin mennään ostamaan. Mutta luulen, että tässä on tärkeintä ehkä nyt tämä viesti. Meidän valvova viranomainen Valvira ei varmaankaan lähde sitten asettaman uhkasakkoja HUSille, jos kuitenkin sitten tehdään kaikki se, mikä voidaan, tässä asiassa. Tämä on ennen kaikkea minun mielestäni viesti.

Muutenkinhan on käynyt ilmi, että meillä syksyn aikana pystyivät sairaanhoitopiirit erittäin hyvin lyhentämään hoitojonoja. Täytyy sanoa, että tämä oli niitä positiivisia yllätyksiä, joita on aika harvassa viime aikoina ollut. Eli kun vielä alkusyksyllä sen viime kevään ja kesän jälkeen 20 prosenttia jonossa olevista potilaista oli niin sanotusti laittoman pitkissä jonoissa, niin vuodenvaihteessa oli enää viisi prosenttia. Sen takia Valvira ei lähtenyt esimerkiksi sanktioimaan sairaanhoitopiirejä. Nyt sitten toivon, että tässäkin pärjätään. Mutta ilman muuta nyt sitten tällä mennään, mikä perustuslakivaliokunnan linjaus tässä on.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

15.22 Ari Koponen ps: Puhemies! Lasten ja nuorten mielen ongelmat olivat räjähdysmäisessä kasvussa jo ennen koronaa. Pandemian aika on vain pahentanut asiaa. Tämän takia on ensiarvoisen tärkeää, ettei tämän ryhmän mielenterveyspalveluiden määrääjoista poiketa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niikko.

15.22 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Me ollaan kaikki yhtä mieltä siitä, että koronapandemian aikana erityisesti lapset ja nuoret, ja myös monet vanhemmat, ovat joutuneet maksamaan kovan hinnan siitä. Erityisesti huolestuttaa tietysti se, että mitä pidempään esimerkiksi etäopetukset kestävät toisen asteen opiskelijoilla ja myös yläasteen opiskelijoilla joissain kunnissa, niin me tullaan näkemään aika suuri terveystaloudellinen tässä lähikuukausina tai viimeistään puolen vuoden, vuoden päästä. Siinä mielessä kyllä täältä pitää tulla semmoinen viesti hallitukselle, ja hallitus varmasti itsekin ymmärtää sen, että nyt pitää lisätä resursseja kaikin tavoin niille kunnille, jotka eivät pysty vastaamaan näihin lakisääteisiin aikoihin antaa niitä kiireellisiä aikoja heille, jotka niitä tarvitsevat. Silloin kun ihminen on hädässä, ei siinä auta odottaa, ei siinä auta laittaa jonnekin tulevaisuuteen sitä apua saamaan, vaan se apu pitää saada välittömästi. Toivon toki, että kun me ollaan itse kukin myös kuntapäätäjiä, niin näissä asioissa kävisimme keskusteluja kaupunginhallituksissa ja -valtuustoissa, että valmiutta olisi kunnillakin vastata niihin mahdollisimman nopeasti.

Sitten, mitä tulee hoitajien venymiseen näissä asioissa nyt, kun me siirretään lisää henkilökuntaa hoitamaan tätä koronakriisiä — varmasti aivan oikeanlainen liike, että resurssit riittävät sitten pahimpaankin skenaarioon — niin kuitenkin pitäisi muistaa nyten nämä hoitajat, että he tekevät erittäin ansiokasta työtä ja suurella riskillä, kun he hoitavat koronapotilaita. Jäin ihmettelemään sitä, että kun aikanaan keskusteltiin myös mahdollisuudesta palkita heitä siitä ylimääräisellä palkanlisällä, niin se vastuu siirrettiin kunnille ja muille toimijoille eikä tässä eduskunnassa haluttu antaa siihen kädenojennusta. Hallitus olisi voinut ojentaa kätensä hoitajille ja antaa jonkun koronalisän, konkreettisen palkanlisän, kuten monessa muussakin maassa on kyetty tekemään nimenomaan hallituksen toimesta se asia. Nyt kun ruvetaan jakamaan taas tätä koronatukea yrityksille ja monille kunnille, niin tässä yhteydessä olisi hyvä ottaa keskusteluun myös se asia, voidaanko me muistaa myös näitä koronan eturintamassa työskenteleviä hoitajia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Tae.

15.25 Hussein al-Tae sd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Sain tänään eräältä huolestuneelta äidiltä viestin hänen omasta nuorestaan, joka elää ja toimii täällä HUSin alueella. Hän todella kantoi huolta tämän lapsen jaksamisesta ja koko perheen jaksamisesta tällä hetkellä. Sain myös tietää toista kautta, että eräässä sairaalassa yksi osasto on muutettu nuorisopsykiatrian osastoksi, koska potilaita vain on niin paljon, että on jouduttu tekemään tällaisia muutoksia. Siinä mielessä päätös eriyttää nuorisopsykiatria ja nuorten hoito tästä oli ihan järkevä.

Haluaisin omassa puheenvuorossani tämän lisäksi kiinnittää huomiota eräisiin muihin kohtiin, joiden huomioimisesta kokisin olevan hyötyä tässä ajassa: Saan usein palautetta siitä, että monissa sairaaloissa työn ohjaus ei ole täysin kunnossa. Saan usein viestejä siitä, että vieraskielisten tulo, koska ei ole kielitaitoa — vaikka olisikin muuta ammattitaitoa —

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

aiheuttaa tiettyjä ongelmia ja haasteita sairaaloissa tällä hetkellä. Siihenkin täytyy nyt tässä kohtaa kiinnittää huomiota. Ja saan todella paljon yhteydenottoja liittyen palkkaukseen. Tällä hetkellä tehohoitajien palkka ei ole kannustava ja ihmiset tekevät työtä eettisistä ja moraalisisista syistä paljon enemmän kuin siitä syystä, että palkka olisi järkevä tai hyvä. Tämäkin asia täytyy katsoa uusiksi. Tiedän, että HUS saisi lisää rahaa ja pystyisi käyttämään sitä palkkoihin, ja uskon, että sen nyt täytyisi myös tehdä niin.

Tämän lisäksi haluaisin tähän työn ohjaukseen liittyen antaa yhden esimerkin: Sydämen lähelle asetetaan tällaisia niin sanottuja rytmivalvureita, ja nämä rytmivalvurit on ennen vanhaan asennettu aina lääkärin toimesta. Näillä on tarkoitus siis lukea etänä sydämen rytmihäiriöitä ja ilmoittaa ne eteenpäin laitteistossa. Hus.fin jutussa lukee, että HUSissa tänä päivänä sairaanhoitajat Eveliina Vesinen ja Eeva Torvinen ovat pystyneet nyt näitä valvureita itse asentamaan. Tämä on lyhentänyt hoitoaika valtavasti. Potilaita ei enää tarvitsisi puuduttaa samalla tavalla, myös antibioottien määrä on vähentynyt, ja tässä on huomattu paljon muitakin mahdollisuuksia, mitä hoitajat voisivat ammatissaan ja työssään tehdä, mitä voisi siirtää kardiologilta suoraan hoitajalle, tämän hus.fin jutun mukaan. Tämä tarkoittaa jälleen sitä, että nyt meidän täytyy katsoa innovatiivisesti [Puhemies: 3 minuuttia!] — lopetan ihan kohta — sitä, miten töitä voitaisiin ohjata tulevaisuutta ajatellen niin, että tämä kuormitus sairaaloissa vähenisi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Arhinmäki.

15.28 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Monesti pohditaan täällä salissa, mikä on eduskunnan rooli, mikä tämän eduskuntatyön merkitys on, ja tässä on yksi esimerkki siitä. Eduskunta kävi huolella läpi esityksen, kuuli asiantuntijoita, ja me yksimielisesti täällä nyt olemme päättämässä yhtä muutosta tähän esitykseen sen vuoksi, että on kuultu asiantuntijoita, ja se tehdään, koska se on tärkeää. Tämä on se eduskunnan tärkeä rooli: käymme läpi jokaisen esityksen huolellisesti, ja useimmiten — mikä usein unohtuu, koska vain ne asiat, joista olemme erimielisiä, nousevat isosti esille täällä salissa, eivät niinkään ne asiat, joista olemme yksimielisiä — suurin osa asioista me täällä päätetään yksimielisesti, ja aika usein teemme myös muutoksia aivan yksimielisesti hallituksen esityksiin. [Mika Niikko: Totta!] Tämä on hyvä muistaa, tämä unohtuu meiltä jokaiselta varmasti, koska me yleensä otetaan täällä yhteen niistä asioista, joista olemme eri mieltä.

Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo tätä koronatilannetta, on äärimmäisen tärkeää, että tämä lasten ja nuorten psykiatria nyt eriytettiin tästä hoitotakuusta, ja valitettavasti voi olla, että sille on tarvetta. Jos ajattelemme tätä koronakriisiä, joka nyt on vuoden ollut Suomessa, niin kyllä lapset ja nuoret ovat olleet se joukko, joka on kohtuuttoman paljon joutunut tästä kärsimään. Meille aikuisille kuitenkin viikko tai kuukausikin on varsin lyhyt aika, mutta jos miettii sitä omaa lapsuuttaan, omaa nuoruuttaan, niin jos joutui yhden illan olemaan ilman kavereita tai ilman harrastusta, se tuntui ikuisuudelta. Nyt monet lapset, monet nuoret ovat joutuneet olemaan jopa kuukausikaupalla etäopetuksessa, ja harrastukset ovat olleet pitkään tauolla, ja tällä on valitettavasti suora vaikutus terveyteen, sekä fyysiseen terveyteen että henkiseen kestävyyskykyyn, ja iso vaikutus sosiaaliseen kestävyyskykyyn. Sen vuoksi on tärkeää, että lapset ja nuoret nyt huomioidaan tässä esityksessä, mutta se pitää koko tämän koronakriisin hoidossa huomioida, että painopisteen pitää olla aikuisissa. Lapset ja nuoret tarvitsevat kaikkein eniten sitä, että voivat yhdessä harrastaa, yhdessä oppia, olla yhdessä, ja sen eteen varmasti me jokainen tässä salissa haluamme tehdä töitä.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

15.31 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä nostaa esille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ja kaikkien niiden työntekijöiden tilanteen, jotka sairaaloissa ja hoivakodeissa työskentelevät. Sosiaali- ja terveysvaliokunta todellakin kantaa huolta siitä, että henkilöstö jaksaisi paremmin, ja siitä, että työturvallisuuteen kiinnitettäisiin parempaa huomiota. On huolestuttava se viesti sote-henkilöstöltä, hoitajilta, tutuilta, hoitajakollegoilta — olen tehnyt melkein 25 vuotta sitä hoitotyötä — että he eivät ole saaneet vielä koronarokotusta. Tämä on kyllä erittäin huolestuttava asia. Se on todellakin huolestuttava asia, koska me ymmärrettiin, että hoitoalan henkilöstö kyllä rokotetaan ihan ensimmäisten joukossa. Olisi nyt hyvin tärkeää, että, ministeriö, tekisitte kaikkenne, että koko henkilöstö terveydenhuoltoalalla saa sen rokotuksen.

Täällä puhuttiin eettisyydestä. Haluan nostaa esille eettisen stressin. Se on stressiä, mikä syntyy siitä, että terveydenhuollon henkilöstö ei pysty tekemään työtään niin kuin haluaisi tai niin kuin on valassaan vannonut. ICN, kansainvälinen sairaanhoitajaliitto, tutki, että meillä on edessämme maailmanlaajuinen massatrauma sote-henkilöstön keskuudessa. Korona on aiheuttanut sen, että henkilöstö on tiukilla ja näkee järkyttäviä tilanteita ja ihmisten kohtaloita, ja se vaikuttaa toki myös hoitajien mielentilaan.

Yle esittää tällä hetkellä televisiossa Rankka vuosi -dokumenttia, josta haluan antaa kiitosta. Se on erittäin hyvä aikajana siitä, mitä kuluneen vuoden aikana on tapahtunut, ja erityisesti kuvat ja tarinat hoitohenkilöstöstä ovat koskettavia.

Perussuomalaiset ovat esittäneet täällä nyt jo viime keväänä ensimmäisen kerran hoitohenkilöstölle — johon kuuluu myös puhtaanapitohenkilöstö, välinehuoltohenkilöstö — erityistä koronalisää. On hämmästyttävää, että kyllä maailmalla ymmärretään hoitohenkilöstön merkitys. Muun muassa Islanti, Saksa, Ranska, Portugali, Norja, Alankomaat, Wales ja Itävalta ovat maksaneet ylimääräistä lisää henkilöstölle. [Ben Zyskowiec: Oho!]

Tiedän myös kollegoita, jotka ovat ilmoittaneet irtisanoutuvansa työstään, ja tämä on ihan totisinta totta. Hyviä, osaavia ihmisiä irtisanoutuu ammateistaan, koska he pelkäävät — ja se on ihan ymmärrettävää — ja työ on erittäin raskasta. Hoitajat tekevät vaativaa työtä ja pelkäävät paitsi itsensä myös perheensä puolesta ja altistamista, ja nämä ovat vakavia huolia. Toivon kyllä, että, ministeriö, kannatte suurta huolta henkilöstön jaksamisesta ja kohdennatte sinne resursseja.

Ja oikeasti voisimme puhua joskus rahasta: Kutsumus ei ole se, mikä elättää, vaan raha. Hoitaja tarvitsee kunnon korvauksen työstään, ja korona-aika on se, jolloin tähän pitää puuttua.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meri.

15.34 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tuli tuosta edustaja Juvosen hyvästä puheenvuorosta mieleen, että kissa kiitoksella elää. Täällä esimerkiksi keskustan riveistä kiitettiin, aivan oikein, hoitajia heidän jaksamisestaan, mutta siitä tulisi muistaa muutenkin. Me tiedämme itsekkin, että myös palkka vaikuttaa siihen arkeen ja jaksamiseen. Että toivon hallitukselta tähän jonkinlaista kädenojennusta.

Mutta ottaisin vielä tässä esille erään asian, mikä mielestäni ei ole niin korostunut, tai sitten en ole huomannut: meidän ikäihmiset. Me puhutaan paljon nuorista ja lapsista, mikä on äärimmäisen tärkeää, mutta meillä on myös valtava joukko ikäihmisiä, jotka ovat olleet

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

jo lähes vuoden niin sanotusti karanteeninomaisissa olosuhteissa. He ovat vältelleet ja heittä on suositeltu välttämään liikkumista ja vierailua, ja viime keväänähän oli näitä sulkua ja kaupassa käyntikin oli sen tyyppistä, että esimerkiksi eräs ikäihminen minulle Hyvinkäällä kertoi, että kun hän meni kauppaan, niin häntä mulkoiltiin, että mitä tuo ikäihminen täällä tekee, ja hän sanoi, että hänelle tulee semmoinen tunne, että tiedätkö, Leena, minä en kehtaa käydä kaupassa. Se kuulosti aika karmivalta, koska hänen piti käydä kaupassa. Juuri tämä, että ikäihmiset ovat vuoden olleet tässä kurjimuksessa. Ja tiedätkö, että meidän ikäihmiset ovat rakentaneet meille tämän yhteiskunnan ja hyvinvointiyhteiskunnan, ja he ovat lainkuuliaista porukkaa ja suosituskuuliaista porukkaa, ja tietysti he nyt odottavat vähän kauhulla sitä, mitä lisärajoituksia tulee, kun he ovat tehneet kaikkensa, että tämä tauti ei leviäisi, ja sitten tietysti sellaiset ryhmät, jotka eivät ole niin välittäneet asiasta, ovat levittäneet koronaa, ja he joutuvat sitten taas olemaan pidempään kotona rajoitusten kautta ja pelkäämään.

Tietysti tämä rajaturvallisuus on yksi, johon hallitus ei ole tähän päivään mennessä vastannut. Nyt toivoisin, kun eilen illalla kysyin tätä moneen kertaan, että esimerkiksi ministeri Kiuru tai pääministeri, vastaisitte, onko ja jos on, niin milloin, tulossa tämä negatiivisen todistuksen vaatimista koskeva lainsäädäntö. Sosiaalidemokraattien ryhmästä on puhuttu, että on tulossa, ja sitten ei välillä vastata. Kysyisin: koska se on tulossa? Perustuslakivaliokuntahan sanoi, että se on mahdollinen ja hyväksyttävissä, mutta laki joutui niin sanotusti jälki-istuntoon.

Tästä syystä toivon sydämestäni — me hyväksyimme eilen tartuntatautilain muutoksen koskien liikuntapaikkojen ja kuntosalien sulkemista — että aluehallintovirastot käyttävät tässä järkeä, ettei missään tapauksessa sellaisia paikkoja, missä on yksi tai kaksi ihmistä, lähdetä sulkemaan. Ne ovat monille ikäihmisille ainoa henkireikä niin fyysisen kuin henkisen hyvinvoinnin kannalta, ja jos näin ei tapahdu, niin meillä on sitten seuraavaksi siellä sotessa ja erikoissairaanhoidossa jonoa.

Tämä on yksi suuri asia, [Puhemies: 3 minuuttia!] ettei unohdeta mitään ryhmiä. Meillä oikeastaan se yksinäisyys ja syrjäytyneisyys ja se huoli on nyt kaikilla yhteinen.

Toivon vastausta, ministerit: milloin se laki negatiivisesta todistuksesta tulee? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

15.38 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on varmasti jälleen keran välttämätön, eli tähän joudumme tämän vallitsevan tilanteen vuoksi menemään. Mutta on tietysti suuri huoli siitä kasvavasta hoitovelasta, joka meille on lankeamassa ja joka vaatii myös merkittäviä panoksia jatkossa, jotta voidaan tulevaisuudessa järjestää myös nämä kiireettömät erikoissairaanhoidon palvelut.

Kyllä täytyy sanoa, että silloin kun tämä hallituksen esitys tuli, aika huolestuttavalta tuntui, että hallitus esitti näitä joustoja myös lasten ja nuorten erikoissairaanhoidon mielenterveyspalvelujen järjestämiseen. Siinä mielessä täytyy antaa kyllä kiitokset valiokunnille, sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ja perustuslakivaliokunnalle, että tämä ajatus torpattiin, koska tänä aikana, jos milloin, tarvitaan näitä palveluja. Valitettavasti meillä on nähtävissä kasvavaa lasten ja nuorten mielenterveysongelmaa, johon on tärkeää vastata mahdollisimman pian.

On myös hyvä, että tässä ei nyt ole hammashoitoa mukana, mutta tämä ongelma meillä on todellakin käsissämme. Meillä on valtava määrä hoitovelkaa siellä suomalaisten suun-

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

terveydessä. Hammaslääkärit kertovat, miten potilaiden suut ovat aika huonossa kunnossa, kun he nykyisin tulevat vastaanotolle. Itseäni hätkähdytti se uutinen arvostetusta kansainvälisestä lääketieteellisestä julkaisusta, että parodontiittia eli hampaiden kiinnityskudosten tulehdustautia, joka on Suomessakin yleinen kansansairaus, esiintyi lähes kaikilla tehohoitoon joutuneilla koronapotilailla. Tämän artikkelin, tutkimuksen mukaan se on yhteydessä siihen, että koronatulehdus menee vakavalle asteelle. Eli tätä hoitovelkaa eri tavoin kasvatettaessa voidaan tehdä karhunpalvelus myös koronan vakavien muotojen ehkäisylle, joten toivon, että hallitus kiinnittäisi tähän suun terveydenhuollon tilaan huomiota ja pyrkisi panostamaan mahdollisimman pian siihen, että suomalaisten suut saataisiin hyvään kuntoon. Tämä koskee niin vanhuksia, työikäisiä kuin lapsia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mari Rantanen.

15.41 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun tässä annetaan mahdollisuus HUSille siirtää hoitotakuun ulkopuolelle kiireetöntä hoitoa, niin tämä tietysti edellyttää HUSilta erinomaisen suurta vastuuta siitä, mitä siellä siirretään. On hyvä, että lasten ja nuorten psykiatria jätettiin tämän ulkopuolelle, mutta on myöskin muistettava, että jo ennen koronaa nämä jonot ovat olleet valtavan pitkiä ja lapset ja nuoret HUS-alueella kyllä jäävät usein vaille sitä riittävän nopeaa hoitoa. Tämä on krooninen ongelma, ja oletettavasti tämä korona-aika vain pahentaa sitä.

Se, minkä haluaisin nostaa tässä salissa esiin, on se, että olen kuunnellut nyt useita kertoja sellaisia puheenvuoroja, että välillä tuntuu, että käydään sellaista kilpailua, kuka on kärsinyt eniten. Minun nähdäkseni koronasta on kärsinyt koko kansa riippumatta siitä, minkä ikäinen on, mikä tausta siellä on. Kuten tässä edustaja Merikin nosti, niin aivan yhtä lailla meillä ovat ikääntyneet ihmiset olleet koronan kanssa todella vaikeuksissa oltuansa vuoden jo siellä kodeissansa. Sitten on omaishoitajia, on vammaisia, jotka eivät ole voineet tavata läheisiänsä, on nuoria, on työikäisiä, jotka ovat menettäneet työnsä tai yrityksensä. Toivoisin, että täällä ei käytäisi sellaista kauppaa vaan otetaan nämä kaikki huomioon. Se on itse asiassa kyllä tämän salin ehdoton tehtäväkin, huomioida jokainen ryhmä, joka tästä erityisesti on kärsinyt. Minusta joskus tuntuu todella pahalta, kun nostetaan yhtä tai toista esiin, kun meidän tässä salissa pitäisi huomioida nämä kaikki eikä lähteä kilpalaulantaan, kuka nyt eniten on kärsinyt. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

15.43 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Vielä pyysin puheenvuoron ihan sen takia, että haluaisin korostaa sitä, että kun alkuperäisessä esityksessä oli mukana tämä lasten ja nuorten mielenterveyshoidon kolmen kuukauden rajasta liukumisen mahdollisuus ilman, että joutuu sanktioiduksi — siitähän tässä on kysymys — niin kyllä sekin esitys oli aika tarkkaan mietitty ja punnittu. Se perustui nimittäin siihen ajatukseen, että tämä koronatauti on tuonut myös sitten varsinkin pitkäaikaiskoronan kautta monia tällaisia potilaita, jotka kärsivät tällä hetkellä vahvasti mielenterveyden ongelmista, ja silloin voitaisiin keskittyä enemmän siellä melko vähäisissä ja harvoissa yksiköissä näiden potilaiden hoitoon ja eräiden muiden potilaiden hoitoa mahdollisesti viivästyttää, jolloin se menisi pikkusen yli sen kolmen kuukauden rajan.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

No nyt itse totean — kun tietysti ymmärrätte, että tässä on sillä tavalla viime vuosina kahdella pallilla istunut — että täällä on minusta paljon helpompi säätää ja laittaa sanoja ja lauseita, ja ne ovat todella merkittäviä, koska me säädämme lakeja tai annamme poikkeuksia lakeihin. Itse siellä työyksikössä on todella kovat paineet, ihan niin kuin kaikki me tiedämme, mutta tiedän myös, että esimerkiksi tässä tapauksessa nuorten psykiatrian ylilääkäri Klaus Rannan ja lastenpsykiatrian ylilääkäri Leena Repokarin johdolla HUSissa on tehty aivan tavattoman loistavaa kehittämistyötä, ei vain HUSin sisällä vaan yhdessä kuntien kanssa, niin että työnjako pelaisi mahdollisimman hyvin. Tunnen suurta solidaarisuutta sitä kohtaan, että me ymmärtäisimme, että heillä on kovia työpaineita, ja sen takia tässä ensimmäisessä puheenvuorossani totesin, että tämä ei ole nyt niin yksinkertainen asia, että kun me täällä säädämme jonkun lauseen, niin he jostain saisivat lisää resursseja. Ei niitä ole ostettavissa yksityissektoriltakaan, eikä niitä ole tarjolla muissakaan sairaanhoitopiireissä HUSin hyväksi. Mutta tämä on meiltä kannanotto, ja he varmasti ottavat sen kannanoton ja tekevät vielä voimakkaammin kehitystyötä sen jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Kiuru.

15.45 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on siis kyse soveltamisasetuksesta siihen, että terveydenhuollossa säädetyistä kiireettömän hoidon määräajoista voitaisiin luopua tietyin edellytyksin. Ne edellytykset ovat olleet tässä keskustelussa vähemmän esillä, joten ajattelin, että on hyvä vielä kerrata.

Tämä esitys, mikä on nyt ollut käsittelyssä, koskee vain Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin aluetta. Tässä esityksessä ei ole ollenkaan perusterveydenhuolto mukana, ei suun terveydenhuolto perusterveydenhuollossa ja niin edespäin. Tässä on kysymys erikoissairaanhoidosta. Kun me sitten tätä kokonaisuutta katsomme, niin hoidon tarpeen arvioinnin määräajoista ei voi luopua — ei voi luopua. Hoitotakuusta saa luopua korkeintaan kahden viikon päähän ennakoitun tarpeen mukaisesti, ja hoito on järjestettävä joka tapauksessa kohtuullisessa ajassa potilaan terveydentilan ja sairauden ennakoitu kehitys huomioon ottaen, joten tiukkaa tämä on jatkossakin.

Edustaja Guzenina hyvin kysyi, että eikö ole hyvä, että nyt on näin tiukka linja. Tämä linja on todella tiukka verrattuna siihen linjaan, joka me keväällä otettiin. Keväällä arvioitiin, että määräajoista täytyisi poiketa vielä enemmän, ja nyt on otettu tiukka linja, ja sitä sitten, jos tarve vaatii, joudumme löysyttämään enemmän.

Tällä hetkellä tilanne on se, että HUSin alueen potilaita hoidetaan jo muissa sairaanhoitopiireissä, ja me joudumme siksi näistä määräajoista poikkeamaan, jotta tämä paine saada nyt kohdistumaan niin, että ikävä kyllä resursseja joudutaan nyt käyttämään sairaanhoitopiirin alueella myöskin sitten yli alojen.

Perustuslakivaliokunta aivan oikein huomioi, kun arvioi välttämättömyyttä, sen, onko kaikilla erikoisaloilla samanlainen tilanne kuin toisilla. Ylipäätään lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden osalta hoitotakuu on lyhyempi eli kolme kuukautta hoidon tarpeen arvioinnista. Tässä tapauksessa tämä esitys on, että asetusta tulee kumota siltä osin kuin se koskee lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita, eli käytännössä soveltamisasetuksesta tulee poistaa viittaukset 53 §:n mainitsemiseen. Muilta osin asetusta ei kumota. Me teemme nämä päätökset vielä tänään valtioneuvostossa ylimääräisessä kokouksessa, kuten eduskunta tässä on linjannutkin.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

No sitten on kysytty, miksi ei lähdetty rajaamaan tiettyä palvelua pois tästä soveltamisalasta erikoissairaanhoidon sisällä. Se on vaativa laji nimenomaan siksi, minkälainen toimivalta hallituksella tässä olisi. Täällä otettiin kantaa siihen, ja esimerkiksi edustaja Rantanen nosti muitakin ryhmiä esiin. Meillä on haavoittuvien ryhmien, kuten esimerkiksi ikäihmisten ja vammaisten, palveluihin liittyvät tietyt erikoisalot, joissa hoitoonpääsy on jo reilusti viivästynyt, ja tätä keskustelua kyllä käytiin. Minusta on ansiokasta, että eduskunta sitten totesi, että tämä perusteluvelvollisuus, joka on valtioneuvostolla, voidaan täällä katsoa niin, että on päätetty poiketa nyt lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin liittyen. Eli tältä osin on todettava, että kuntaa ja sairaanhoitopiiriä sitoo siis välttämättömyysedellytys, kun se arvioi määrärajoista luopumista, ja joka tapauksessa haavoittuvien ryhmien palveluiden toteutuminen tulee vielä erikseen mainita ja arvioida näiden muidenkin ryhmien kohdalta.

Näin sitten olen tullut siihen johtopäätökseen, kun Lindén kysyi, mitä tästä seuraa, että uskon, että me pärjäämme tällä kyllä järjestelmän näkökulmasta. Tämä on tärkeää sekä yksilön kannalta että ylipäätään sen kannalta, että me tunnustetaan, että meillä on näitä haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä.

Tältä osin lopputuloksena toteaisin, että lähdetään nyt tällä liikkeelle, tehdään avaus tähän suuntaan, mutta tämä on kyllä, hyvä eduskunta, sellainen asia, että meillä ei ole varaa näistä hoidon ajoista kovin paljon tinkiä. Se aiheuttaa valtavan tarpeen palveluiden näkökulmasta hoitoonpääsyyn, ja olen tässä halunnut kyllä olla aika tiukalla kannalla, ja me arvioimme jokaisen välttämättömyyden hyvin tarkasti jatkossakin. Mutta kohta kuullaan, kuinka vaikea tämä tautitilanne on, kun käsitellään seuraavaa kohtaa, ja voi olla, että tässäkin joudumme tekemään vielä rankempia esityksiä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta päätti perustuslakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, että valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuollon kiireettömän hoidon määrärajoja kumotaan siltä osin kuin se koskee määrärajoista poikkeamista lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja että asetusta ei muilta osin kumota. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain sekä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 261/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 261/2020 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 32/2021 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 252/2020 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 2/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 252/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun hallituksen esityksen (HE 27/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 27/2021 vp
Hallituksen esitys HE 37/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 6/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.3.2021 pidettävään täysistuntoon.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on sunnuntaina 28.3.2021 klo 12.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen